

ΤΖΕΪΜΙ ΝΤΑΪΜΟΝ

Απρόσμενα καλό επενδυτικό κλίμα στην Ελλάδα

Για την παγκόσμια οικονομία, την ευρωπαϊκή και κυρίως την ελληνική, μιλάει στην «Κ» ο σημαντικότερος Αμερικανός τραπεζίτης, Τζέιμι Ντάιμον, διευθύνων σύμβουλος της αμερικανικής τράπεζας JP Morgan Chase. Ο Ελληνοαμερικανός κ. Ντάιμον θεωρεί ότι η παγκόσμια οικονομία βρίσκεται σε περίοδο επιβράδυνσης λόγω της αβεβαιότητας των επιχειρήσεων γύρω από το διεθνές εμπόριο. Πιστεύει ότι η σημερινή κατάσταση δεν θα οδηγήσει σε παγκόσμια ύφεση αφού ισχυρές οικονομίες, όπως η αμερικανική αλλά και οι ευρωπαϊκές αναπτύσσονται, ενώ ελπίζει ότι ο εμπορικός πόλεμος ΗΠΑ - Κίνας θα κοπάσει και θα φέρει δικαιότερες λύσεις. **Σελ. 18**

ΠΟΜΠΕΟ-ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΙΔΗΣ

Τρεις συμφωνίες για το εμπόργκο όπλων

Συμφωνία για ασφάλεια στις πληροφορίες, με πρόγραμμα που θα επιτρέψει συνεργασία της Ε.Φ. με Εθνοφρουρές αμερικανικών πολιτειών, και Συμφωνία Acquisition and cross servicing agreement, που αφορά σε υποστήριξη για παροχή προϊόντων και υπηρεσιών, ήταν μεταξύ αυτών που συζήτησαν Πομπέο και Χριστοδουλίδης. Ο Αμερικανός ΥΠΕΞ εξήγησε και το «δόγμα» του έναντι της Τουρκίας. **Σελ. 7**

ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ

Σελ. 16

Του ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΧΑΤΖΗΧΑΜΠΗ

Η πολιτική της «πώλησης» υπηκοότητας

• **Η πολιτική** αυτή ενισχύει τη νοτοπρία ότι τα πάντα μπορούν να αγοράζονται με χρήμα, πράγμα που πλήττει την ηθική αξιοπιστία του κράτους.

ΤΕΧΝΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Η αμπελουργία νέος υποσχόμενος κλάδος

Η δημιουργία του κλάδου «Αμπελουργίας-Οινολογίας» στο Όμοδος σηματοδοτεί μια νέα εποχή στα δρώμενα της Τεχνικής Εκπαίδευσης, καθώς τόσο το πλαίσιο μάθησης όσο και οι πρακτικές μέθοδοι διδασκαλίας παραπέμπουν στο δίπτυχο καινοτομία- αγορά εργασίας. Η πρώτη απόσταξη κρασιού από τους μαθητές φέρνει χαμόγελο στο Υπουργείο, ικανοποίηση εκφράζουν και οι επαγγελματικοί φορείς. **Σελ. 16**

Παιχνίδια ισορροπίας στο Βερολίνο

Μελετούν προθέσεις οι δύο πλευρές, τη στιγμή που Αθήνα και Άγκυρα έχουν άλλες προτεραιότητες

Το δέιπνο στο Βερολίνο δεν θεωρείται τελειωμένη υπόθεση αλλά μία συνάντηση που μπορεί να κρύβει τόσες εκπλήξεις ώστε να οδηγήσει σε μία άτυπη πενταμερή ακόμη και εντός Δεκεμβρίου. Όλα θα εξαρτηθούν

από το πώς θα κινηθεί η κάθε πλευρά σε θέμα τακτικής ουσίας. Ο Νίκος Αναστασιάδης υπογραμμίζει πως θέλει να υπάρξει η κατάλληλη πρόσδος για άτυπη πενταμερή διάσκεψη, ρίχνοντας το βάρος στο ποιες θα είναι οι κιν

ήσεις του Μουσταφά Ακιντζί. Ο Τ/κ ηγέτης από την άλλη υποστηρίζει πως τα πράγματα θα εξαρτηθούν από τον Νίκο Αναστασιάδη και το κατά πόσο είναι έτοιμος να δεχθεί την πολιτική ισότητα. Σε αυτό το κάδρο η Αθήνα

έχει υπογραμμίσει πως δεν είναι τόσο θερμή για μία Πενταμερή δεδομένων των στοχεύσεων της Άγκυρας, αλλά και η Άγκυρα θέλει να το καθυστερήσει, δεδομένου ότι έχει άλλες προτεραιότητες. **Σελ. 4, 5**

Βαν και βαλιτσάκια σαρώνουν τα πάντα

Η υπόθεση του κατασκοπευτικού βαν, το οποίο «διαφύμιζε» ο βετεράνος των ισραηλινών μυστικών υπηρεσιών Ταλ Ντίλιαν μπορεί να ξεσπάσει πολιτική θύελλα στη χώρα μας, ωστόσο, και στην Ελλάδα τα κατασκοπευτικά θρίλερ δεν λείπουν. Ο νέος πρόεδρος της ελληνικής Αρχής Διασφάλισης Απορρήτου Επικοινωνιών (ΑΔΑΕ) Χρήστος Ράμμος και ο αντιπρόεδρος Μιχάλης Σακκάς παραδέχτηκαν στη Βουλή ότι οι επικοινωνίες στην Ελλάδα είναι διάτρητες και δήλωσαν αδυναμία να υπολογίσουν πόσες συσκευές παράνομων παρακολουθήσεων, τα γνωστά «βαλιτσάκια», υπάρχουν στην Ελλάδα. **Σελ. 9**

Μία παραίτηση με προεκτάσεις

Στο Ραδιοφωνικό Ιδρυμα Κύπρου

Η παραίτηση του Μιχάλη Μαραθεύτη δεν αποτέλεσε κεραυνό εν αιθρία στο ΡΙΚ, καθώς είναι ένα ζήτημα που συζητήθηκε εντόνως στο παρασκήνιο, με την ονοματολογία διαδοχής του να δίνει και να παίρνει ήδη και να φανερώνει πως αναμένονται ανακατατάξεις και αλλαγές. **Σελ. 10**

Στην τελική ευθεία οι βρετανικές εκλογές

Τζόνσον και Κόρμπιν μονομαχούν

Υπολείπονται λιγότερο από τρεις εβδομάδες μέχρι τις εκλογές της 12ης Δεκεμβρίου στη Βρετανία και οι τελευταίες δημοσκοπήσεις ευνοούν τους Συντηρητικούς, οι οποίοι κυμαίνονται μεταξύ 42% και 45% έναντι 27-32% των Εργατικών και 13-16% των Φιλελευθέρων. **Σελ. 20**

Οι τρεις διεκδικητές για το Helix 2

Bain, Cerberus και Pimco θέλουν το πακέτο ΜΕΔ Τρ. Κύπρου

Bain Capital, Cerberus Capital και η Pimco είναι τα τρία επενδυτικά ταμεία, τα οποία, σύμφωνα με πληροφορίες της «Κ», διεκδικούν το δεύτερο μεγάλο πακέτο μη εξυπηρετούμενων δανείων της Τράπεζας Κύπρου με την επωνυμία «Helix 2». Το χαρτοφυλάκιο του «Helix 2» αφορά δάνεια συμβατικών υπολοίπων 2,8 δισ. ευρώ.

Για τα πραγματικά οφειλόμενα έχουν εικόνα μόνο οι τρεις μνηστήρες για τα ΜΕΔ της Τρ. Κύπρου. Το χαρτοφυλάκιο περιλαμβάνει οικιστικά, επιχειρηματικά και καταναλωτικά δάνεια. Οι τρεις μνηστήρες προβαίνουν σε ελέγχους και θα τεκμηριώσουν τη μη δεσμευτική προσφορά που έχουν ήδη δώσει. **Οικονομική, σελ. 4**

Πόκερ Τουρκίας στην Αν. Μεσόγειο

Άνοιγμα σε Λίβανο, Λιβύη, Παλαιστίνη θέλει να κάνει η Άγκυρα

Η κυβέρνηση Ερντογάν ασκεί έντονες διπλωματικές πιέσεις ως αντίδραση των Τριμερών της Αθήνας, με Αίγυπτο, Ισραήλ και Κύπρο. Αναζητεί εναλλακτικό πλέγμα περιφερειακών συμμαχιών, ανταγωνιστικών προς τα τριμερή σχήματα συνεργασίας που έχει δημιουργήσει η Αθήνα στην Ανατολική Μεσόγειο και στα Βαλκάνια. Σύμ

φωνα με καλά πληροφορημένες πηγές, μετά τη Λιβύη και τον Λίβανο, η Άγκυρα ασκεί έντονες διπλωματικές πιέσεις και προς την παλαιστινιακή κυβέρνηση της Γάζας προκειμένου να στηρίξει τις τουρκικές απόψεις για τις θαλάσσιες ζώνες στην Ανατολική Μεσόγειο και να εισέλθει στον γεωπολιτικό ενεργειακό στίβο. **Σελ. 19**

ΚΥΡΙΟ ΑΡΘΡΟ

Ένας αιώνας Καθημερινής

Το πρώτο φύλλο της Καθημερινής κυκλοφόρησε στις 15 Σεπτεμβρίου 1919. Ήταν ο Γεώργιος Α. Βλάχος, γιος του διπλωμάτη και συγγραφέα Άγγελου Βλάχου, αυτός που εξέδωσε τη νέα εφημερίδα στην Ελλάδα, μετά από διαβούλευση με συνεξοριστούς του στη Σκόπελο. Το πρώτο φύλλο κυκλοφόρησε σε 6.700 αντίτυπα. Στον αιώνα αυτό της ζωής της η «Κ», άφησε ανεξίτηλο στίγμα προσήλων στη Δημοκρατία και έμπρακτα έδωσε μέτρο πολιτικού και δημοσιογραφικού ήθους, με την αναστολή της έκδοσης της το 1967. Ήταν με την επιβολή της Δικτατορίας στις 21 Απριλίου, όταν η Ελένη Γ. Βλάχου διέκοψε την έκδοσή. Η Καθημερινή επανακυκλοφόρησε μετά την αποκατάσταση της Δημοκρατίας, στις 15 Σεπτεμβρίου 1974. Σήμερα στην Αθήνα εορτάζεται ο χρυσός αιώνας και συνακόλουθα ο ενόψει νέος!

ΔΙΑΒΑΣΤΕ ΣΗΜΕΡΑ ΣΤΟ ΕΝΘΕΤΟ «ΖΩΗ»

ΜΟΥΣΙΚΗ

Το σύγχρονο πρόσωπο της παράδοσης

Μια νέα γενιά μουσικών και ερμηνευτών άρχισε να αντιμετωπίζει την παραδοσιακή μουσική υπό διαφορετικό πρίσμα. Ως ένα είδος που δεν πρέπει να συντηρείται στη ναφθαλίνη αλλά να πάλλεται από ζωντάνια, να εξελίσσεται και να ταξιδεύει. **Ζωή, σελ. 1**

ΘΕΑΤΡΟ

Ο Π. Λάρκου σκηνοθετεί το έργο «Μισά-μισά»

Ο Παναγιώτης Λάρκου μιλάει στην «Κ» για το έργο «μισά-μισά» που σκηνοθετεί, με πρωταγωνιστές τους Χάρη Αττώνη και Στέλιο Καλλιστράτη. «Δεν υπάρχουν εύκολα έργα», λέει ο Παναγιώτης, αναζητώντας τα θέλω των πρώων του για να αποκτήσει το έργο έναν ενδιαφέροντα ρυθμό. **Ζωή, σελ. 3**

ΧΟΡΟΣ

Η γυναίκα στο επίκεντρο της τέχνης

Η χορογράφος και περφόρμερ Εύη Δημητρίου παρουσιάζει το έργο της «Fountain of Mojitos» και μιλάει στην «Κ». Η παράσταση, όπως λέει, της έδωσε τη δυνατότητα να κοιτάξει μέσα της και να συνειδητοποιήσει πώς εξελίσσεται μια γυναίκα. **Ζωή, σελ. 4**

BIG BANG
CERAMIC BLUE

Vassos Eliades Accessories Ltd
Nicosia - Limassol, Tel.: 22 897 361

ALPHA BANK

ΠΟΛΙΤΕΙΕΣ ΑΝΘΡΩΠΩΝ

Γράφει ο **ΑΝΔΡΕΑΣ ΠΑΡΑΣΧΟΣ**

Το μοντέλο Πομπέο

Κάθε φορά που το Κυπριακό τίθεται ξανά επί τάπητος, γίνεται πλέον διά γυμνού οφθαλμού φανερό ότι ο χρόνος που παρέχεται κάνει

την προοπτική εξεύρεσης λύσης ακόμα πιο δύσκολη. Αν και από αυτή τη στήλη έχουμε αναφερθεί σαφώς ότι το ενδεχόμενο διχοτόμησης -μάλιστα με το χειρότερο ίσως μοντέλο που είναι η μη συμφωνημένη, είναι ενόψει, δεν είναι δυνατό να στρουθοκαμηλίζουμε κάθε φορά που ξεκινούν νέες συνομιλίες. Άτυπες ή επίσημες, δεν έχει σημασία διότι ό,τι τίθεται επί τάπητος μένει επί τάπητος. Ας δούμε τώρα, ενόψει του αυριανού δείπνου στο Βερολίνο μεταξύ των ηγετών των δύο πλευρών, Νίκου Αναστασιάδη και Μουσταφά Ακιντζί, με οικοδεσπότη τον γ.γ. του ΟΗΕ Αντόνιο Γκουτέρες τι ζημιά έχει προκαλέσει το χρόνος που παρήλθε. Την ώρα που σε μια σειρά από χώρες του πλανήτη, ξεκινώντας από τη Χιλή και φτάνοντας μέχρι το Ιράν ο κόσμος έχει εξεγερθεί και καθημερινά έχουμε στους δρόμους νεκρούς διαδηλωτές, ο υπουργός εξωτερικών των Ηνωμένων Πολιτειών Μάικ Πομπέο δήλωσε ότι οι ΗΠΑ δεν θεωρούν πλέον ότι οι δεκάδες εβραϊκοί οικισμοί που έχουν ιδρυθεί από το Ισραήλ στην κατεχόμενη Δυτική Όχθη αντικεινται στο διεθνές δίκαιο. Πρόκειται για απόφαση που παρεκκλίνει από τη νομική γνωμοδότηση του υπουργείου Εξωτερικών των ΗΠΑ του 1978 που είχε αποφανθεί για τη μη νομιμότητα των οικισμών, όπου σήμερα ζουν 600.000 Εβραίοι έποικοι. Είναι γνωστό ότι τόσο τα Ηνωμένα Έθνη όσο και η τεράστια πλειοψηφία των μελών του οργανισμού θεωρούν τους οικισμούς παράνομους. Σημειώνεται ότι στο διεθνές δίκαιο, τα τελευταία 70 και πλέον χρόνια, ο εποικισμός λογίζεται έγκλημα. Αυτή λοιπόν η δήλωση της υπερδύναμης, που περιφρονεί εν πολλοίς το διεθνές δίκαιο και πλάνητε το γενικό του πλαίσιο, έρχεται ναβάλει σε αρκετά δύσκολη θέση και τη Λευκωσία. Κανονικώς εκόντων των πραγμάτων η Λευκωσία θα έπρεπε να είχε καταδικάσει με τον πλέον έντονο τρόπο τη συγκεκριμένη δήλωση του επικεφαλής της αμερικανικής διπλωματίας καθότι αντιμε-

τωπίζει η ίδια-και η Κύπρος φυσικά, το πρόβλημα των Τούρκων εποίκων συνεπεία της εισβολής του '74. Η κυβέρνηση τήρησε σιγήν ικθύος για την αμερικανική απόφαση διά της οποίας καταπατείται σειρά ψηφισμάτων των ΗΕ. Ωστόσο το να κρύβει κανείς το κεφάλι του στην άμμο ώστε να μη βλέπει τα διαδραματιζόμενα, δεν σημαίνει πως όσα γίνονται θα εξηγούνται ή θα εξαφανιστούν. Μάλιστα η Λευκωσία πιθανότατα να το βρει μπροστά της το πρόβλημα καθώς όπως ορθά υποδεικνύεται σε ανακοίνωση της ΕΔΕΚ, «την ίδια στιγμή δημιουργείται ένα μοντέλο νομιμοποίησης των προϊόντων πολέμου και συστηματικής παραβίασης του διεθνούς δικαίου». Πιθανότατα μέσω ενός τέτοιου μοντέλου να νομιμοποιηθούν και οι έποικοι από την Τουρκία που βρίσκονται εδώ και τέσσερις δεκαετίες εδώ. Έτσι έρχονται και μας βρίσκουν σχέδια λύσης που οι πρόθυμοι επικριτές χαρακτηρίζαν μειοδοτικά, μιαν πρόδοτικά και άλλα, τα οποία ωστόσο πρόσφεραν μια κάποια λύση υπό τας περιστάσεις, παραδείγματος χάριν, με συμφωνημένο αριθμό εποίκων, που κάποτε ήταν 40.000. Σχέδια που ίσως τώρα να μας θυμίζουν τη λαϊκή ρήση, «στερνή μου γνώση να σ' είχα πρώτα» καθότι το μαχαίρι κατά της κατοχής που θεωρούσαμε ότι είχαμε στο χέρι, αυτό του διεθνούς δικαίου και των ψηφισμάτων των Ηνωμένων Εθνών έγινε αίφνης δίκαιο. Δεν χρειάζεται να ανατρέξουμε σε παλιά παραδείγματα. Απλά ανακαλέστε στη μνήμη τις πολύ πρόσφατες διακηρύξεις της Άγκυρας αλλά και της λεγόμενης κυβέρνησης των Κατεχομένων, του Τατάρ και του Όζερσάι, για σχέδιο εποικισμού των Βαρωσίων. Θυμηθείτε την σφοδρή αντίδραση της Λευκωσίας και τα διαβήματα προς τα Η.Ε. και την Ε.Ε. για την παραβίαση των ψηφισμάτων του Σ.Α. για το Βαρώσι. Σκεφτείτε πόσο μακριά είναι πλέον, μια δήλωση τύπου Πομπέο για την αιχμάλωτη πόλη μας. Το μοντέλο είναι ήδη στο τραπέζι και καλό είναι να το έχουν υπόψη τους οι δύο ηγέτες αύριο στο Βερολίνο, αφού οι ισχυροί πλέον της γης, δεν έχουν πρόβλημα να καταπατήσουν ακόμα και διενείς τους δεσμεύσεις.

paraschosa@kathimerini.com.cy

ΟΜΗΡΟΥ & ΣΕΒΕΡΗ / Γράφει ο **ΟΝΑΣΑΓΟΡΑΣ**

Η τριμερής του Βερολίνου στη σκιά του μαύρου βαν

Λίγες ώρες απομένουν για τη μεγάλη ώρα του Βερολίνου. Για το δείπνο που θα κρίνει πολλά, πολύ περισσότερα απ' όσα μπορούμε ίσως να υποθέσουμε, αφού αποκλειστικός κριτής της Τριμερούς δεν θα είναι ούτε ο Νίκαρος, ούτε ο Μουσταφά, ούτε κανένας άλλος από τους συμμετέχοντες, εκτός από τον Γκουτιέρες. Αυτός θα κρίνει και θα αποφασίσει εάν υπάρχει βάση για τη συνέχεια, εάν μπορεί να προγραμματιστεί η άτυπη Πενταμερής, αν θα δώσει συνέχεια στη διαδικασία, τότε και πώς.

Στη Λευκωσία έντονη ήταν η συζήτηση που ακολούθησε την ανακοίνωση ότι η Σπέχαρ και τα άλλα μέλη της ομάδας των Ηνωμένων Εθνών που ασχολείται με το Κυπριακό στη Λευκωσία δεν πρόκειται να εμφανιστούν στο Βερολίνο. Μία ανώνυμη της εξέλιξης είναι ότι οφείλεται στην επίγνωση του Γκουτιέρες πως δεν πρόκειται να προχωρήσει αρκετά η διαδικασία ώστε να χρειάζεται η παρουσία της «ομάδας της Λευκωσίας». Μια άλλη ανώνυμη αναφέρεται στην απόφαση του Γκουτιέρες να μη δώσει ιδιαίτερη φώτιση στο δείπνο, ούτε και κόστος για να μην δημιουργηθούν υπέρμετρες ελπίδες. «Από τις προηγούμενες επαφές για το Κυπριακό και μετά το Κραν Μοντάνα, έπαθε και έμαθε», σχολίαζε διπλωμάτης οποίος υποστήριζε πως «φαινόταν να ασπάζεται ως ένα βαθμό την άποψη του Αναστασιάδη για το «τζάμπα τα έξοδα» και ίσως έκρινε πως είναι καλύτερα να επιμένει στο «λίγοι και καλοί».

Υπάρχει και μια άλλη φήμη που ακούστηκε την Παρασκευή στη Λευκωσία και έλεγε πως υπήρξε μία αντίδραση για το ρόλο της «ομάδας της Λευκωσίας» στην όλη διαδικασία, η οποία όμως δεν αξιολογείται ως ιδιαίτερα σοβαρή. Αληθεύει ότι την Παρασκευή στο Προεδρικό Αναστασιάδης και Άντρος Κυπριανού δεν συζητήσαν μόνο το θέμα του κατασκοπτικού μαύρου βαν αλλά και την Τριμερή; Πάντως, το μέγα θέμα των ημερών, το μαύρο βαν, θα κυνηγάει τον Νίκαρο και στο Βερολίνο, αφού ο κουρνιαχτός όχι μόνο δεν έχει κοπάσει αλλά όσο δεν ξεκαθαρίζει η έρευνα, αυξάνεται.

Από τον ΔΗΣΥ ακούω ότι ο Φούλης «μετά την καταρακία με την ήττα του ως υποψήφιος αντιπρόεδρος του ΕΛΚ και τα όσα του έχουν σύρει σε ΜΜΕ και σόσιαλ μίντια, επικειρεί ανασύνταξη». Όπως μου έλεγε η μάντλα του Φούλη, «ο μεγάλος αρχηγός θεωρεί ότι η αντίθεση είναι η καλύτερη άμυνα και ότι το

«Ας αρχίσουμε από τα βασικά. Συμφωνούμε στο τι θα... φάμε;»

plan Α είναι να αποδείξει πως έχουν λεχθεί υπερβολές εις βάρος του και να αποδείξει ότι υπήρξαν στην όλη ιστορία και Fake news. Γι' αυτό και βγήκαν και τα έγγραφα που οδήγησαν εν μέρει σε οπισθοχώρηση το ΑΚΕΛ.» Ωστόσο, οι παροικούντες την Ιερουσαλήμ, σόρι την Πινδάρου, γνωρίζουν ότι ο Φούλης έχει να αντιπαλέψει και την εσωτερική γκρίνια και αντίδραση για την πολυήμερη απουσία του που «έδωσε χρόνο και χώρο» στους αντιπάλους.

Και στο ΑΚΕΛ όμως υπάρχει ανασύνταξη. Όπως με ενημερώνει η κυρία Γιαννούλα, η οποία ως γνωστόν ακούει όλα όσα ψιθυρίζονται στους διαδρόμους της Εξεκία Παπαϊωάννου και ακόμη περισσότερα, «ο κύριος Άντρος έδωσε σήμα να επανεξεταστεί ο τρόπος χειρισμού του θέματος ώστε να αποφευχθούν τα λάθη και ο λαϊκισμός».

Την ίδια ώρα στο ΑΚΕΛ, σύμφωνα πάντα με

την κυρία Γιαννούλα, συζητείται έντονα η ελάχιστη έως μηδαμινή αντίδραση άλλων πολιτικών δυνάμεων για το θέμα του κατασκοπτικού βαν.

- Αληθεύει ότι υπήρξε προσπάθεια για από κοινού αντίδραση με άλλα δύο κόμματα, χωρίς ουσιαστικό αποτέλεσμα; Ποιο κόμμα του ενδιαμέσου ρίχνει ξανά δίκτυα στο ΑΚΕΛ, «ύστερα από επαναξιολόγηση όλων των δεδομένων»; Αληθεύει ότι έγινε κρούση για νέα «συνάντηση κορυφής» αλλά το θέμα έμεινε να ξεκαθαρίσει μετά την τριμερή του Βερολίνου;

ΚΟΥΙΖ: Αληθεύει ότι θα ζητηθούν από τον Κωστή Ευσταθίου της ΕΔΕΚ εξηγήσεις για τη δήλωσή του ότι «υπάρχουν υπόγεια κομματικά όπου υπάρχουν μηχανήματα παρακολούθησης» και πως ο ίδιος υπήρξε αυτόκοος μάρτυρας; Ή μήπως του έχουν ήδη ζητηθεί;

Ο ΦΙΛΙΣΤΩΡ

Επιλογή και επιμέλεια:

ΒΑΣΙΛΗΣ ΜΗΝΑΚΑΚΗΣ, ΜΥΡΤΩ ΚΑΤΣΙΓΕΡΑ

80 χρόνια πριν στην «Κ»

24.XI.1939

ΡΟΥΜΑΝΙΑ: «Ο πρωθυπουργός κ. Κ. Αρτζεντογιάνο υπέβαλε εις την Α.Μ. τον Βασιλέα την παραίτησιν της Κυβερνήσεως, ήτις εγένετο αποδεκτή. Οι σύμβουλοι του Στέμματος συνήλθον την 16ην ώραν εις τα ανάκτορα όπως συσχεφθούν μετά της Α.Μ. του Βασιλέως». [...]

μετά το πέρας της βασιλικής συνελεύσεως η οποία διήρκεσε μέχρι της 19.30', ο Βασιλεύς ανέθεσεν εις τον Σύμβουλον του Στέμματος και πρώην πρωθυπουργόν κ. Ταταρέσκο [φωτ.], όστις ήτο τελευταίως πρεσβευτής της Ρουμανίας εν Παρισίους, την εντολήν όπως σχηματίση την νέαν Κυβέρνησιν. [...] Της παραίτησεως της Κυβερνήσεως προσηγήθη η παραίτησις του υπουργού της Εθνικής Οικονομίας κ. Μποζόου οφειλομένη, ως λέγεται, εις το ότι ο κ. Μποζόου δεν κατόρθωσε να εξεύρη συνδυαστήν μεταξύ των γεωμενικών εμπροχικών μεθόδων και αξιώσεων και του σημερινού συστήματος, όπερ εφαρμόζει η Ρουμανία εις το μετά του εξωτερικού εμπόριόν της.

ΛΑΘΡΕΜΠΟΡΙΟ: Εδημοσιεύθη αναγκαστικός νόμος διά του οποίου τροποποιείται ο περί λαθρεμπορίας παλαιός τοιούτος και χαρακτηρίζεται η λαθρεμπορία ως ποινικόν αδίκημα διά την επιβολήν των χρηματικών ποινών και εκλείπει ο παλαιός ιδιοφυής χαρακτήρ της ως ποινικού αδικήματος και διοικητικής συγχρόνως παραβάσεως. Διά του νόμου δίδεται ο ακριβής ορισμός του αδικήματος, καθορίζονται αι επιβαλλόμεναι ποινάι, ρυθμίζονται τα της διαδικασίας και ορίζεται ως αρμόδιον δικαστήριον το Πλημμελειοδικεϊον της περιφερείας εις την οποίαν ετελέσθη το αδίκημα.

Με άριστα το 10

1 Στις κακοήθειες. Εντάξει, ο πρόεδρος ήρθε 12ος από τους 12 όμως έπαιξε στο champions league της Δεξιάς και προκρίθηκε στου Ομίλους. Την επόμενη φορά θαβάλει Κούμα και Πετρίδη να αναλάβουν το μόνιτζμεντ και θα πάμε στους 4.

2 Στην αμετροπεία. Κυρ πρόεδρε, ναι μεν δεν είναι παλάτι η Βουλή αλλά απ' ό,τι φαίνεται είναι καρναβάλι, με βάση την αντίδρασή σας. Και εσείς ο βασιλιάς καρνάβαλος.

3 Στην ουσία. Ενώ κυρ πρόεδρε, αν ήταν ο Ντάνος παραπληγικός (μη κακό του ανθρώπου); Ή αν ήταν ΑΜΕΑ κανένας που ήθελε διαβατήριο και θα έρχόταν να σας επισκεφθεί (κούφια η ώρα); Χρυσές ράμπες θα στρώνετε.

4 Στο βαν. Είχε και το σύστημα ένα (κοινό) μυστικό και ο βλάκας ο Εβραϊός πήγε να το διαφημίσει στο Forbes. Δουλείς με φούντες.

5 Στο μέγα έθνος. Όλοι ξέραμε πως τόσο ο μακαρίτης ο Χριστόφιας όσο και ο πρόεδρος Φούλης αγαπούσαν και αγαπούν του Εβραϊούς αδελφούς μας και πού τους έχανε, πού τους έβρισκες ήταν στη Holy Land. Τώρα παρακολου-

Στην πολιτική η βλακεία δεν είναι μειονέκτημα. Ναπολέον Βοναπάρτης

θούμε με αγωνία αν θα βγει δελτίο Τύπου στην επόμενη επίσκεψη Κύπριου πολιτικού στο Τελ Αβίβ.

6 Στην ατυχία. Είχαμε και εμείς έναν σύμμαχο, αγαπντέ Healthy πρόεδρε, και θέλουν να μας τον φάνε, κατηγο-

ρώντας τον για διαφθορά. Κάτω τα χέρια από τον Βίβι.

7 Στο Ίδρυμα. Αυτό με τις γάτες. Αυτό που δεν δικαιούται να λαμβάνει διαφημίσεις. Αυτό που το πληρώνουμε 33 εκατ. λίρες. Ναι, αυτό. Γι' αυτό σφάζονται παλικάρια. Σινιέ κυρίες παρακολουθούν από απόσταση μήπως και λερωθούν.

9 Στην έκθεση. Τελικά τι λέει η Healthg έκθεση για το προεδρικό Βοεήγ; Τέτοια by the way παράδοση έκθεσης θα μπορούσε να γίνει και με κούριερ, να μην κουράζεται και ο Οδυσσεύς. Όχι τα 3 ευρώ του κούριερ να μην τα πλήρωνε ο ίδιος. Το κράτος δεν δέχεται δωρεές χωρίς άδεια.

9 Στους κολλητούς. Άντε Μουσταφούν μου, σου κάναμε και τριμερή για να σε στηρίξουν στον προεκλογικό σου. Θα σου κάνουμε και πενταμερή, αν θες. Να τα θυμάσαι αυτά όμως, όταν θα έλθει η σειρά σου να ανταποδώσεις το '23.

10 Στα κεφάλια. Ο Άντρος λέει να μείνει μέχρι να φύγει, αλλά μάλλον δεν φεύγει, ο Φούλης τώρα που δεν θα έχει διεθνή καριέρα, πρέπει να πιάσει ποσοστό με τρία μπροστά για να μην επιστρέψει μόνιμα στην Αρκάκα. Ο Πρίγκιψ πρέπει να πιάσει το 15% για να μπορεί να κατέβει ξανά για πρόεδρος. Τα μεγάλα κεφάλια της πολιτικής μας είναι στην γκιλοτίνα και βλέπουν τον ελέφαντα να αποχωρεί...

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ιδιοκτησία
«Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ
ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΕΚΔΟΣΗ ΚΥΠΡΟΥ ΛΤΔ»

Εκδίδεται σε συνεργασία και μετά από άδεια της εταιρείας
ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.

Διευθύνων Σύμβουλος: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΛΟΤΤΙΑΝΗΣ • Διευθυντής: ΑΝΔΡΕΑΣ ΠΑΡΑΣΧΟΣ

Αρχισυντάκτης: ΑΛΚΗΣ ΑΝΔΡΕΟΥ • Υπεύθυνος Υλης: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ • Υπεύθυνος Ατελιέ: ΠΑΝΤΕΛΗΣ ΔΑΜΙΑΝΟΥ

Νίκου Κρανιδιώτη 7Ε, 3ος όροφος, 2411 Έγκωμη, Λευκωσία, Κύπρος
e-mail: info@kathimerini.com.cy Τηλ.: 22472500 Fax: Σύνταξη +357 22472540
Fax: Διαφημιστικό Τμήμα - Μικρές Αγγελίες +357 22472550

ΑΠΑΓΟΡΕΥΕΤΑΙ η αναδημοσίευση, αναπαραγωγή, διασκευή ή απόδοση του περιεχομένου της εφημερίδας με οποιονδήποτε τρόπο, χωρίς προηγούμενη γραπτή άδεια του εκδότη.

Διευθυντής: ΑΛΕΞΗΣ ΠΑΠΑΧΕΛΑΣ • Διεύθυνση συντάξεως: ΚΩΣΤΗΣ ΦΑΦΟΥΤΗΣ - ΝΟΤΗΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

#υπαρχει

ΤΟ ΚΑΛΟ
ΑΝΑΚΥΚΛΩΝΕΤΑΙ.
ΚΑΝΕ ΤΗΝ ΑΡΧΗ.

«Ομαδική ψυχανάλυση μετά δείπνου» η Τριμερής

Θα διευκολύνει συμμετέχοντες και Σ.Α. να αντιληφθούν πού είναι τοποθετημένος ο πήχης

Ηνωμένα Έθνη- Ανάλυση του **ΑΠΟΣΤΟΛΗ ΣΟΥΠΑΝΙΩΤΗ**

Όταν στις 9 Αυγούστου οι δύο ηγέτες συμφωνούσαν ενώπιον της Ελίζαβεθ Σπέχαρ να έχουν στην διάρκεια της εβδομάδας της Γενικής Συνέλευσης του ΟΗΕ συνάντηση με τον Γενικό Γραμματέα, η τριμερής αυτή συνάντηση θα ήταν το επιστέγασμα της συμφωνίας τους για τους όρους αναφοράς, τους οποίους θα επικύρωνε μία άτυπη διάσκεψη «τύπου Κραν Μοντάνα», για να ακολουθήσει η κανονική Διάσκεψη για την Κύπρο.

Τα όσα επακολούθησαν διέψευσαν τις προσδοκίες πολλών εμπλεκόμενων, με πρώτον το γενικό γραμματέα και τη σύμβουλό του Τζέιν Χολ Λουτ. Η ελληνοκυπριακή πλευρά είναι απολύτως βέβαιη ότι η παρέμβαση της Άγκυρας – κατόπιν προτροπής του Κουντρέτ Οζεράι – κατέστρεψε τη διαφαινόμενη βέβαιη συμφωνία επί των όρων αναφοράς στις αρχές Σεπτεμβρίου, όταν επισκέφθηκε την Κύπρο η Τζέιν Χολ Λουτ. Ενώ τα επιχειρήματα που εξέφρασε στο δεκασέλιδο κείμενο που υπέβαλε ο Μουσταφά Ακιντζί – ότι ζήτησε πιο λεπτομερή θέση για την πολιτική ισοτιμία επειδή δεν εμπιστεύεται ότι οι Ε/κ δεν θα υπαναχωρήσουν και πάλι – δεν φαίνεται να έπεισε τον γενικό γραμματέα. Έτσι, καθώς τη Δευτέρα συναντώνται σε άτυπο δείπνο στο Βερολίνο οι δύο ηγέτες με τον γενικό γραμματέα, εξ αντικειμένου ο πήχης των προσδοκιών έχει χαμηλώσει, όσο κι αν ο πρόεδρος Αναστασιάδης,

ο Μουσταφά Ακιντζί και ακόμη και μόνιμα μέλη του Σ.Α., για δικούς τους λόγους ο καθένας, αφήνουν ανοικτά όλα τα ενδεχόμενα, ακόμη και αυτό της μεγάλης έκπληξης.

Οι πρωταγωνιστές

Η Λευκωσία, για παράδειγμα, μιλώντας τώρα πως «είναι ανοικτά όλα τα ενδεχόμενα καθώς κι άλλες φορές που ο γ.γ. κάλεσε ανάλογα δείπνα είχαμε σοβαρές εξελίξεις», μάλλον θέλει να απαλύνει τις εντυπώσεις των όσων ο Ταλάτ ειπε πως του ανέφερε ο πρόεδρος Αναστασιάδης (τζάμπα έξοδα θα κάνουμε πηγαίνοντας στο Βερολίνο). Στην πραγματικότητα, δεν είναι δυνατόν να περιμένεις την έκπληξη (ακόμη κι ως μικρή πιθανότητα) όταν δεν έχει ακόμη λάβει την πραγματική ένδειξη για αλλαγή της στάσης της Άγκυρας. Μάλιστα, σύμφωνα με ελληνοκυπριακές πηγές, η Τουρκία δεν δείχνει κανένα ενδιαφέρον για να γίνει τίποτε στο Κυπριακό πριν τις εκλογές στα κατεχόμενα και πως «με το ζόρι» δεν απαγόρευε στον Ακιντζί να συμμετάσχει στην τριμερή.

Ο Μουσταφά Ακιντζί που δίνει μάχη για την επανεκλογή του στην ηγεσία της τουρκοκυπριακής κοινότητας, στις πλέον πρόσφατες δηλώσεις του την Τετάρτη – μία μέρα πριν ενημερώσει τους αρχηγούς των κομμάτων – έριξε όλο το βάρος στις σχέσεις του με την Τουρκία, προσπαθώντας να διατηρήσει τις ισορροπίες, ότι θα διαβουλευτεί μεν με την Άγκυρα, αλλά πως προτεραιότητά του είναι τα συμφέροντα των Τουρκοκυπρίων. Είναι

Καθώς αύριο στο Βερολίνο συναντώνται οι δύο ηγέτες με τον γ.γ. του ΟΗΕ Αντόνιο Γκουτέρες, εξ αντικειμένου ο πήχης των προσδοκιών έχει χαμηλώσει, όσο κι αν Αναστασιάδης, Ακιντζί και μόνιμο μέλη του Σ.Α., για δικούς τους λόγους ο καθένας, αφήνουν ανοικτά όλα τα ενδεχόμενα, ακόμη κι αυτό της μεγάλης έκπληξης.

Μεγάλη έκπληξη στο Βερολίνο πιθανόν να υπάρξει σε περίπτωση που δεν επαληθευτεί ότι η Τουρκία δεν επιθυμεί να συμβεί ο,τιδήποτε προ των ψευδοεκλογών κι ανοίξει έτσι η οδός για άτυπη πενταμερή.

φανερό πως χωρίς καμία διεργασία στο Κυπριακό, η θέση που γίνεται περισσότερο επισφαλής.

Το Συμβούλιο Ασφαλείας, με την τοποθέτηση των μελών του την Πέμπτη, που «ενθάρρυναν τους ηγέτες να στηριχτούν σε προηγούμενες συγκλίσεις και με πνεύμα συμβιβασμού να χρησιμοποιήσουν αυτή τη συνάντηση για να ανανεώσουν την πολιτική τους βούληση και δέσμευση για μια συνολική διευθέτηση, βασισμένη σε μια δικονομική, διζωνική ομοσπονδία με πολιτική ισοτιμία, όπως ορίζεται στα σχετικά ψηφίσματα του Συμ-

βουλίου Ασφαλείας», δείχνει να ανησυχεί για το γεγονός ότι η διαδικασία καταρρέει και χρειάζεται κάποια επαναβεβαίωση, πριν όλα όσα έχουν επιτευχθεί χαθούν. Πιο πρακτικός, ο αντιπρόσωπος της Βρετανίας, Τζόναθαν Άλλεν, που στάθηκε στο θετικό γεγονός ότι οι δύο ηγέτες θα συναντηθούν για πρώτη φορά με τον Γενικό Γραμματέα στην ίδια αίθουσα μετά από δύο χρόνια. «Ελπίζω πραγματικά ότι μπορούν να βασιστούν σε αυτή τη συζήτηση για να συμφωνήσουν την πορεία προς τα εμπρός για να επαναλάβουν τις διαπραγματεύσεις και μπορέσουν τελικά να βρουν μια διευθέτηση. Αυτή είναι η ελπίδα μας». Κι απ' εκεί και μετά, βλέπουμε τι μπορεί να γίνει για την άτυπη πενταμερή. Ωστόσο, με δεδομένο ότι τον Ιανουάριο κι έπειτα από δύο κλιμακούμενα αυστηρά ψηφίσματα, το Συμβούλιο Ασφαλείας θα κληθεί να ανανεώσει για μια ακόμη φορά την θητεία της ΟΥΝ-ΦΙΚΥΠ χωρίς να εκπληρώνεται ο όρος του πως «οι ειρηνευτικές επιχειρήσεις δεν υποκαθιστούν την πολιτική διαδικασία», χρειάζεται επειγόντως μία κινητικότητα για

να μην εμφανιστεί εκτεθειμένο.

Η ενημέρωση του Σ.Α. από τη βοηθό γενική γραμματέα του ΟΗΕ, Ρόζμαρι Ντι Κάρλο, ελάχιστα διαφώτισε τα μέλη για τις προσδοκίες στο Βερολίνο, όπου η πρωτοβουλία των κινήσεων φαίνεται να αφήνεται στους ηγέτες, χωρίς να υπάρχει ένδειξη για κίνηση από μέρους του Γενικού Γραμματέα. Πού, λοιπόν, είναι τοποθετημένος ο «πήχης» της τριμερούς; Σύμφωνα με διπλωματικές πηγές, ο στόχος είναι να δοθεί η δυνατότητα στους ηγέτες να εκφραστούν με ειλικρίνεια και ανοικτά πάντα σ' όλες τις δυσκολίες που υπάρχουν, παρεξηγήσεις και παρερμηνείες για τις εκατέρωθεν θέσεις τους, ή θέσεις των Ηνωμένων Εθνών. Αυτό θα βοηθήσει να αντιληφθεί πλήρως ο γενικός γραμματέας γιατί δεν κατέληξαν μέχρι σήμερα πάνω στους όρους αναφοράς και αν είναι ρεαλιστική μία συμφωνία.

Αν αληθεύει πως όντως η Τουρκία δεν επιθυμεί να συμβεί οτιδήποτε προ των ψευδοεκλογών, ευλόγως δεν μπορεί να συγκληθεί άτυπη πενταμερής, η οποία προϋποθέτει την συμμετοχή της. Αν όμως αυτό δεν αληθεύει, τότε πι-

θανόν να φέρει την μεγάλη έκπληξη στο Βερολίνο. Στην περίπτωση, πάντως που το μόνο εμπόδιο είναι η στάση της Άγκυρας, τότε θα μπορούσε να καταγραφεί κατά κάποιο τρόπο η συναντίληψη των ηγετών, η πρόθεσή τους να συνεχίσει η διαδικασία και το πως θα αξιοποιηθεί το διάστημα μέχρι τις ψευδοεκλογές. Όπως κι αν έχει το πράγμα, στις συνομιλίες που είχε την περασμένη εβδομάδα στη Λευκωσία η Τζέιν Χολ Λουτ, με τους κ.κ. Αναστασιάδη και Ακιντζί, συμφωνήθηκε να εκδοθεί ανακοινωθέν μετά το δείπνο, που να καταγράφει το κλίμα της συνάντησης και κάποια από τα θέματα ουσίας, λειτουργώντας ως ένα «ενδιάμεσο κείμενο όρων αναφοράς (ο όρος χρησιμοποιείται αυθαίρετα από τον συντάκτη του άρθρου). Με βάση τα πιο πάνω, το Βερολίνο φαίνεται να είναι μια χρήσιμη ομαδική ψυχανάλυση μετά δείπνου, που θα διευκολύνει άμεσα τους συμμετέχοντες και το Σ.Α. και αν έχει θετικά αποτελέσματα, αυτά θα φανούν μετά τον Απρίλιο. Διάστημα που μάλλον είναι πολύ μεγάλο για τα μέτρα του Κυπριακού.

Τουρκία και Τ/κ εθνικιστές ποντάρουν σε «αδιαλλαξία» Αναστασιάδη

Άγκυρα και Μουσταφά Ακιντζί πηγαίνουν στη διάσκεψη του Βερολίνου με διαφορετικές προσεγγίσεις σε μια σειρά από ζητήματα

Του **ΝΙΚΟΥ ΣΤΕΛΓΙΑ**

Λίγο πριν από την κρίσιμη άτυπη διάσκεψη του Βερολίνου, η Τουρκία επιμένει στις πάγιες θέσεις της για το Κυπριακό. Ερμηνεύοντας την προοπτική λύσης από πολύ διαφορετική οπτική γωνία, η Άγκυρα προβάλλει θέσεις που αφορούν για παράδειγμα τον «νέο ελληνοτουρκικό συνεταιρισμό στην Ανατολική Μεσόγειο», την «τροποποίηση του καθεστώτος εγγυήσεων και ασφάλειας» και τη «συζήτηση γύρω από εναλλακτικά μοντέλα λύσης». Ο Μουσταφά Ακιντζί μεταβαίνει στο Βερολίνο με την ελπίδα της διάσωσης της διαδικασίας λύσης και αναμένοντας βήματα καλής θελήσεως από την Ε/κ πλευρά. Η προσοχή του κ. Ακιντζί παραμένει στραμμένη στο ζήτημα της πολιτικής ισοτιμίας.

Στο ζήτημα της πολιτικής ισοτιμίας στο σημείο που έχουν φτάσει

σήμερα οι εξελίξεις, ο Μ. Ακιντζί και η Άγκυρα προβάλλουν διαφορετικές, αν όχι συγκρουόμενες θέσεις. Η τ/κ ηγεσία επιμένει ότι ακόμη υπάρχουν περιθώρια συνεννόησης με βάση το ομοσπονδιακό μοντέλο, αρκεί να κατοχυρωθεί η αρχή της πολιτικής ισοτιμίας. Η δε Άγκυρα προβάλλει την άποψη ότι η Ε/κ πλευρά, η οποία ουδέποτε συμφιλιώθηκε με την ιδέα της πολιτικής ισοτιμίας των Τ/κ, δεν πρόκειται να πραγματοποιήσει θετικά βήματα στο συγκεκριμένο πεδίο.

Σε ό,τι αφορά την πιθανή φόρμουλα λύσης στο ζήτημα της πολιτικής ισοτιμίας, η λογική της ηγεσίας του κ. Ακιντζί είναι σχετικά απλή. Η τ/κ πλευρά δεν αποκλείει τη συζήτηση του μοντέλου της αποκεντρωμένης ομοσπονδίας. Σε περίπτωση που προχωρήσει η συζήτηση για την αποκεντρωμένη ομοσπονδία, ανεξάρτητα από τον αριθ-

Στο ζήτημα της πολιτικής ισοτιμίας, στο σημείο που έχουν φτάσει σήμερα οι εξελίξεις, ο Μ. Ακιντζί και η Άγκυρα προβάλλουν διαφορετικές, αν όχι συγκρουόμενες θέσεις.

μό των εξουσιών και αρμοδιοτήτων που θα παραμείνουν στην κεντρική εξουσία, ο Μ. Ακιντζί ζητάει την πλήρη κατοχύρωση της αρχής της πολιτικής ισοτιμίας, δηλαδή της αποτελεσματικής συμμετοχής και της αρχής της μιας θετικής ψήφου των Τ/κ σε όλες τις βαθμίδες της νέας ομοσπονδίας.

Σχετικά με το ζήτημα της λειτουργικότητας της ομοσπονδίας, στο οποίο εστιάζει η Ε/κ πλευρά, ο

Τ/κ ηγέτης υπενθυμίζει ότι το ζητούμενο στη νέα ενδεχομένως αποκεντρωμένη ομοσπονδία δεν θα είναι η ομοφωνία όλων των Τ/κ πολιτικών και αξιωματούχων που θα συμμετάσχουν στους μηχανισμούς λήψης αποφάσεων. Η μία θετική ψήφος, ενδεχομένως αυτή των προοδευτικών και υπέρ της ομοσπονδίας μεριδίων της τ/κ κοινότητας, θα είναι αρκετή για να συνεχίσει η νέα ομοσπονδία την πορεία της με ομαλό τρόπο. Η Άγκυρα διαφωνεί με την παραπάνω άποψη και προβάλλει την άποψη ότι η Ε/κ πλευρά δεν πρόκειται ποτέ να δώσει τη συγκατάθεσή της για την τελική κατοχύρωση της πολιτικής ισοτιμίας. Με άλλα λόγια, όπως οι εθνικιστικές πολιτικές δυνάμεις της τ/κ κοινότητας, έτσι και η Άγκυρα «ποντάρει» στην πιθανή «αδιαλλαξία» Νίκου Αναστασιάδη. Παράλληλα, όπως είναι γνωστό, η τουρκική

πλευρά απορρίπτει την ιδέα της συνέχισης των συνομιλιών από το σημείο που διακόπηκαν στο Κραν Μοντάνα.

Αδιαμφισβήτητο στο σημείο που έχουν φτάσει σήμερα οι εξελίξεις στο Κυπριακό, από την οπτική γωνία όλων των εμπλεκόμενων πλευρών, ένα ζήτημα που έχει μεγάλη σημασία είναι αυτό της ασφάλειας και των εγγυήσεων. Αθήνα και Λευκωσία προειδοποιούν ότι η λύση του Κυπριακού δεν είναι δυνατόν να προχωρήσει με τη διατήρηση, με τον έναν ή τον άλλο τρόπο, του συστήματος των εγγυήσεων. Η κοινή εισήγηση της Ελλάδας και της Κυπριακής Δημοκρατίας, την παρούσα στιγμή σκοντάφτει πάνω στο «βέτο» των Τ/κ και της Άγκυρας. Η τουρκική πλευρά συζητά μόνο την «τροποποίηση» και όχι τη συνολικά τελική κατάργηση του συστήματος ασφάλειας και εγγυήσεων.

Γι' αυτό το ζήτημα, την προηγούμενη εβδομάδα, καλά ενημερωμένη πηγή της «Κ» σημείωνε τα εξής: «Έχουμε τρεις εγγυήτριες δυνάμεις. Για να αλλάξει κάτι στο σύστημα εγγυήσεων, λοιπόν, χρειάζομαστε τρεις υπογραφές. Και εφόσον μία πλευρά ασκεί το δικαίωμα του βέτο στην πρόταση της κατάργησης του συστήματος, δεν μπορούμε να κάνουμε πολύτιμο χρόνο σε άσκοπες συζητήσεις. Αυτό, όμως, που μπορούμε να πράξουμε είναι απλό: Να συζητήσουμε τροποποίηση του συστήματος σύμφωνα με τις νέες ανάγκες και τις προϋποθέσεις του νέου αιώνα. Η Τουρκία λέει ναι σε μια τέτοια συζήτηση, αρκεί να προκύψει στο τέλος της ημέρας μια φόρμουλα που θα μπορούσε να περάσει από τη Μεγάλη Εθνοσυνέλευση της Τουρκίας, στην οποία από το 2018 και μετά επικρατούν νέες λεπτές ισορροπίες».

“ΜΙΑ ΔΟΣΗ ΓΙΑ
ΟΛΑ ΜΟΥ ΤΑ ΔΑΝΕΙΑ
ΣΗΜΕΡΑ

ΚΑΙ ΑΥΡΙΟ.”

λύση
ΟΝΕ

www.hellenicbank.com/one

Μία λύση
δανεισμού,
για όλα!

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

Έχεις τη δύναμη.

Πρέπει να συναφθεί ασφάλιση της κύριας κατοικίας και ασφάλεια ζωής. Προειδοποίηση: Εάν δεν τηρείτε το σχέδιο αποπληρωμής του δανείου σας, μπορεί να χάσετε το σπίτι σας. Προειδοποίηση: Υπάρχουν χρεώσεις αν εξοφλήσετε νωρίτερα το δάνειό σας. Προειδοποίηση: Το ποσό της δόσης και το συνολικό κόστος της χορήγησης μπορεί να αυξηθεί ή να μειωθεί ανάλογα με τη διακύμανση του βασικού επιτοκίου.

Παίκτες και σκακιέρα έτοιμοι για Βερολίνο

Αρχίζουν οι τακτικισμοί των δύο πλευρών, με την Αγκυρα να μην ευνοεί Πενταμερή και την Αθήνα να παρουσιάζει κλιарή στάση

Της **ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ**

Όταν τον Δεκέμβριο του 2016, ο πρόεδρος της Δημοκρατίας Νίκος Αναστασιάδης συναντούσε σε δείπνο τον Τ/κ ηγέτη Μουσταφά Ακιντζί, κάποιοι στον Λόφο αλλά και στην Πινδάρου εκτιμούσαν πως θα ήταν μία συνάντηση περισσότερο για τους τύπους παρά συνάντηση ουσίας και έπεσαν για ύπνο προτού τελειώσει. Χρειάστηκε να ξυπνήσουν την επόμενη μέρα, για να διαπιστώσουν πως όχι μόνο υπήρξαν εξελίξεις, αλλά καταγράφηκε τόσο πρόοδος που οδήγησε στο κλείδωμα της διάσκεψης της Γενεύης. Κάπως έτσι και σήμερα, το δείπνο στο Βερολίνο δεν θεωρείται για πολλούς τελειωμένη υπόθεση αλλά μία συνάντηση που μπορεί να κρύβει τόσες εκπλήξεις ώστε να οδηγήσει σε μία άτυπη πενταμερή ακόμη και εντός του Δεκέμβρη. Όλα βεβαίως θα εξαρτηθούν από το πώς θα κινηθεί ο Τ/κ ηγέτης. Αν δηλαδή θα πάρει εκείνες τις πρωτοβουλίες που θα οδηγήσουν σε συνομιλόγηση των όρων αναφοράς, ενώ ο Μουσταφά Ακιντζί δείχνει προς τον Νίκο Αναστασιάδη κατά πόσο είναι έτοιμος να δεχτεί την πολιτική ισότητα. Σε αυτό το kāδρο η Αθήνα έχει υπογραμμίσει πως δεν είναι έτοιμη για μία πενταμερή δεδομένων των στοχεύσεων της Άγκυρας, αλλά και η Άγκυρα θέλει να το καυτηρήσει, δεδομένου ότι έχει άλλες προτεραιότητες. «Όλα είναι ανοικτά» αναφέρουν διπλωματικές πηγές, υπογραμμίζοντας

πως τα σενάρια του δείπνου είναι τέσσερα: 1) Συνομιλόγηση των όρων αναφοράς, 2) Ανακοινωθέν ευρείας συναντίληψης που να διατηρεί την πόρτα ανοικτή, 3) Συμφωνία οδικού χάρτη για το πώς προχωρούν διαδικαστικά και 4) Ναυάγιο. Σενάριο που θεωρείται από όλες τις πλευρές απομακρυσμένο.

Η Πενταμερής

Ο υπουργός Εξωτερικών Νίκος Χριστοδουλίδης είχε εκφράσει την εκτίμηση την περασμένη Κυριακή σε συνέντευξή του στην «Κ» ότι δεν αποκλείεται άτυπη πενταμερής εντός του Δεκέμβρη νοουμένου ότι θα υπάρξουν εξελίξεις. Κίνηση που προκάλεσε έκπληξη στα πο-

Ο Νίκος Αναστασιάδης θα επιμείνει σε πρόοδο που να οδηγήσει σε πενταμερή εντός Δεκεμβρίου σε μία προσπάθεια να εκθέσει την Αγκυρα.

λιτικά πηγαδάκια δεδομένου ότι κυβερνητικές πηγές λίγες μέρες προηγουμένως, διέρρεαν τη βεβαιότητα τους πως η Τουρκία δεν επιθυμεί εξελίξεις πριν από τις «εκλογές» στα Κατεχόμενα και χαμήλωναν τον πήχη των προσδοκιών για το Βερολίνο. Στο πλαίσιο των δηλώσεων Χριστοδουλίδη λέγεται πως θα κινηθεί τελικά και ο πρόεδρος της Δημοκρατίας στο δείπνο της Δευτέρας. Θα εκφράσει την ετοιμότητά του για τη συνομιλόγηση των όρων αναφοράς με στόχο την άτυπη πενταμερή τον προσεχή Δεκέμβριο. Κίνηση που σύμφωνα με διπλωματικές πηγές σκοπό έχει να αφήσει εκτεθειμένη την Τουρ-

Ο πρόεδρος της Δημοκρατίας προσβλέπει σε μία επιπλέον κίνηση από τον Μουσταφά Ακιντζί, καθώς εκτίμηση της Λευκωσίας είναι ότι πρόοδος στο Βερολίνο θα τον ενισχύσει προεκλογικά.

κία, η οποία δεν ευνοεί εξελίξεις. Αυτό θεωρείται πως θα εκτονώσει και την πίεση που δέχεται στο εσωτερικό για μία σειρά κυβερνητικών χειρισμών, όπως τα χρυσά διαβα-

τήρια και η πρόσφατη ιστορία με το βαν. Το ζήτημα είναι κατά πόσο, πέρα από θέμα τακτικής, η Λευκωσία είναι έτοιμη για μία άτυπη πενταμερή. Διπλωματικές πηγές

αναφέρουν πως είμαστε έτοιμοι για ένα σενάριο πενταμερούς και σε θέμα τακτικής, αλλά σε θέμα ουσίας δεδομένου ότι θα κλειδώσουν οι όροι αναφοράς. Αυτό το μήνυμα λέγεται πως πέρασε και στην ειδική απεσταλμένη των Ηνωμένων Εθνών Τζέιν Χολ Λουτ κατά την επίσκεψή της το περασμένο Σάββατο. Εκεί λέει το Προεδρικό πως υπήρξε μικρή μεν, αλλά πρόοδος, με τους κυβερνητικούς κύκλους να εκτιμούν πως η συνομιλόγηση των όρων αναφοράς είναι πιθανό σενάριο στο δείπνο της Δευτέρας. Όπως αναφέρουν ανώτατες διπλωματικές πηγές, μία πενταμερής με τον Μουσταφά Ακιντζί στο πηδάλιο της τ/κ πλευράς είναι πολύ καλύτερο σενάριο, παρά η αναμονή μέχρι και την ολοκλήρωση των «εκλογών», η κάληψη των οποίων μπορεί να βγάλει δυσάρεστες για τη Λευκωσία εκπλήξεις.

Το όπλο Ακιντζί

Τα βλέμματα στρέφονται προς τον Μουσταφά Ακιντζί και το κατά πόσο είναι έτοιμος να κάνει το μεγάλο βήμα διαφοροποίησης από την Αγκυρα. Σημειώνεται πως ο Τ/κ ηγέτης βρίσκεται ήδη πρώτος στις δημοσκοπήσεις, ωστόσο, η διαφορά με τον δεύτερο έχει μικρύνει κατά πολύ. Το χαρτί «επανεκλογής» Ακιντζί θεωρείται η προσήλωσή του προς την επανέναρξη των συνομιλιών και η επιμονή του σε λύση στο πλαίσιο διζωνικής, δικαιοτικής ομοσπονδίας. Άλλωστε, η κίνησή του να επικρίνει την εισβολή στη Συρία θεωρείται πως του έδωσε τόσους πολιτικούς πόντους, ώστε να συζητά την κίνησή του ο Γάλλος πρόεδρος Εμανουέλ Μακρόν σε τηλεφωνική επικοινωνία με τον Τούρκο ομόλογό του. Γι' αυτό ακριβώς τον λόγο και για

λόγους πολιτικής επιβίωσης η Λευκωσία εκτιμά πως θα κάνει το επιπλέον βήμα που θα οδηγήσει σε πρόοδο που να δικαιολογεί και την άτυπη πενταμερή.

Είναι, όμως, όντως απρόθυμη η Τουρκία για τις όποιες εξελίξεις πριν από τις «εκλογές»; Οι ενδείξεις, αλλά και οι πληροφορίες, τόσο από πλευράς Μαυρογιάννη με τον Τούρκο ομόλογό του όσο και μετά τη συνάντηση Τσαβούσογλου-Δένδια δείχνουν πως η Άγκυρα δεν ευνοεί εξελίξεις. Τα πάντα ρει ωστόσο και ουδέν μένει σταθερό, και η Τουρκία έχει δείξει πολλές φορές ότι μπορεί άλλα να λέει και άλλα να κάνει στο τραπέζι των συνομιλιών. Η μέχρι τώρα ενημέρωση βεβαίως καταδεικνύει πως η Άγκυρα φαίνεται πως δεν ευνοεί εξελίξεις γιατί όσο περνά ο χρόνος χωρίς διαπραγματεύσεις είναι πιο εύκολο να προκαλέσει νέα δεδομένα στο Κυπριακό, τόσο σε ό,τι αφορά τις γεωτρήσεις όσο και στο κεφάλαιο της Αμμοχώστου, ευνοεί ένα σενάριο διαπραγματεύσεων με διαφορετικό Τ/κ ηγέτη, ενώ παράλληλα έχει άλλες προτεραιότητες τη δεδομένη στιγμή (π.χ. Συρία και δράση στη νοτιοανατολική Μεσόγειο, ζητήματα εσωτερικής διακυβέρνησης).

Η Αθήνα

«Αν εμείς θέλουμε τότε και η Αθήνα θα ακολουθήσει», λένε διπλωματικές πηγές, ωστόσο, η Αθήνα έχει διαμνύσει εδώ και καιρό πως δεν ευνοεί μία άτυπη πενταμερή, με δεδομένο και όσα διαμνύει η Άγκυρα αλλά και του οδικού χάρτη που θέτει. Οι προτεραιότητές της, άλλωστε, είναι το μεταναστευτικό και οι μεταρρυθμίσεις, με τον Έλληνα πρωθυπουργό να μην είναι διατεθειμένος να βρεθεί σε μία Πενταμερή με νέες μορφές λύσης.

Μεγάλο Τεμάχιο - Στρόβολος, Λευκωσία - PR11178

ΕΥΚΑΙΡΙΑ ΓΙΑ ΕΠΕΝΔΥΤΕΣ. €1.368.000
8.055 τ.μ.

- Το τεμάχιο κατέχει προνομιακή θέση σε μία από τις πιο πολυσύχναστες και βασικές οδικές αρτηρίες της Λευκωσίας, με καλές προσβάσεις από και προς το κέντρο και την ευρύτερη δυτική περιφέρεια της πόλης.
- Στην περιοχή παρατηρείται πληθώρα χρήσεων, μεταξύ αυτών και γνωστό ιδιωτικό νοσοκομείο (American Medical Center).
- Η θέση του τεμαχίου και τα φυσικά του χαρακτηριστικά δίνουν τη δυνατότητα ορθολογιστικής ανάπτυξης στους τομείς της ιατρικής, της εκπαίδευσης ή και πολλών άλλων χρήσεων.

Η αθέατη πλευρά του πολέμου της πληροφορίας

Πρακτικές του χθες και του σήμερα στην απόκτηση και διαχείριση της πληροφορίας από κρατικές και μη υπηρεσίες ασφαλείας

Του **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΤΟΜΑΡΑ**

Η δημοσιοποίηση ότι ένα ιδιωτικό όχημα, τύπου βαν, ειδικά διαμορφωμένο με ηλεκτρονικό εξοπλισμό παρακολουθώντας τηλεπικοινωνιών έχει ταράξει και πάλι τα νερά, φρεσκάροντας τις ανησυχίες για το βαθμό προστασίας στοιχειωδών δικαιωμάτων των πολιτών. Εν αντιθέσει με το παρελθόν, η συγκεκριμένη περίπτωση δημιουργεί εύλογα ερωτηματικά για την αποτελεσματικότητα των ασφαλιστικών δικλείδων που έχουν τεθεί, από το ίδιο το κράτος, για την προστασία του απορρήτου των επικοινωνιών. Αν ληφθούν, μάλιστα, υπόψη οι φερόμενες δυνατότητες του ηλεκτρονικού εξοπλισμού που εντοπίστηκε δεν μπορεί να είναι εκτός πραγματικότητας όσοι υποστηρίζουν πως η εποχή όπου φέρεται να υπήρχε μια στοιχειώδης προστασία του ατόμου, έχει παρέλθει ανεπιστρεπτί. Λαμβάνοντας

Πρόσωπα που πέρασαν από ευαίσθητα πόστα κρατικών υπηρεσιών ασφαλείας περιγράφουν την σκοτεινή διαδρομή στην αναζήτηση της πληροφορίας εντός και εκτός πλαισίων και κανόνων.

υπόψη τις λιγοστές πληροφορίες που υπάρχουν για τις δυνατότητες του συγκεκριμένου βαν, ο καθένας θα μπορούσε να πέσει θύμα, κάποιων που θα ήθελαν να ρίξουν μια ματιά π.χ. σε ευαίσθητα προσωπικά, οικογενειακά και οικονομικά δεδομένα. Μια δυνατότητα που υπήρχε και στο παρελθόν πλην όμως ήταν κάτω από κρατική ομπρέλα και αυστηρό νομοθετικό πλαίσιο. Το άλλο ζήτημα που αφήνει πίσω της η υπόθεση με άρωμα μυθοπλασίας, αφορά τον δημόσιο βίο, πολιτικές, κομματικές και κρατικές δομές. Οι υποψίες που προκαλούνται, στην προκειμένη περίπτωση για κατοχή και χρήση εξελιγμένης τεχνολογίας από τρίτους, δεν μπορεί παρά να είναι δικαιολογημένες. Βεβαίως υπάρχουν και απόψεις από πρόσωπα που υπηρετούν τον ευαίσθητο τομέα των κρατικών πληροφοριών, που δεν βλέπουν τεράστιες διαφορές του χθες με το σήμερα, ως προς τη μεγάλη εικόνα, υπό το πρίσμα ότι διαχρονικά στην Κύπρο «όλοι παρακολουθούν όλους».

Ο «μεγάλος αδελφός»

Πρόσωπα που πέρασαν από θέσεις κλειδιά, κρατικών υπηρεσιών ασφαλείας και έδρασαν στο παρελθόν πίσω από τα φώτα, θεωρούν πως η Κύπρος από συστάσεως της Δημοκρατίας ήταν και είναι το αυτί και μάτι της Μεσογείου για ξένες χώρες, υπηρεσίες των οποίων δρούσαν στο έδαφος της, εντός ή εκτός πλαισίου. Κάτι που καταμαρτυρούν, εξάλλου, τα ουκ ολίγα περιστατικά που αποκαλύφθηκαν από το 1960 και εντεύθεν όπου υπηρεσίες ασφαλείας χρησιμοποιούσαν τον κυπριακό χώρο για «ζέσταμα», όπως λέγεται χαρακτηριστικά. Μια εικόνα που δεν εμφανίζει τεράστιες διαφοροποιήσεις, πλην όμως σε κάποιες περιπτώσεις βρίσκεται εντός ενός συμφωνημένου πλαισίου συνεργασίας, όπως αυτό με το Ισ-

Η παρουσία ιδιωτικού βαν με εξοπλισμό για παρακολουθήσεις ηλεκτρονικών επικοινωνιών και οι έρευνες που πραγματοποιεί η Αστυνομία αφήνουν πίσω τους ένα ομιχλώδες σκηνικό που έχει κοινωνικές, πολιτικές και οικονομικές προεκτάσεις.

Η ΚΥΠ από συστάσεώς της είναι δικτυοδεικτούμενη πως κατά διαστήματα ξέφυγε του πλαισίου λειτουργίας και αποστολής της ως όργανο της εκάστοτε εξουσίας.

ραήλ για ανταλλαγή πληροφοριών. Ωστόσο, αυτό που γίνεται παραδεκτό είναι πως στο παρασκήνιο υπήρξαν περιπτώσεις όπου πρόσωπα κινήθηκαν εκτός θεσμοθετημένων πλαισίων και εν τη απουσία συμφωνιών συνεργασίας. Μια τέτοια περίπτωση, όχι η μοναδική, ήταν το περιστατικό με το ΓΕΕΦ και τη σύλληψη δύο προσώπων, έξω από το Αρχηγείο Αστυνομίας στις 16 Ιουλίου 2014.

Στο εσωτερικό

Από το 1974 και μετά, την επικαιρότητα κατά διαστήματα, τροφοδότησαν υποθέσεις παρόμοιες με το βαν με μια διαφορά. Στο επίκεντρο των σφοδρών επικρίσεων βρισκόταν η Κυπριακή Υπηρεσία Πληροφοριών (ΚΥΠ), κυρίως για παρακολουθήσεις δραστηριοτήτων κομμάτων και πολιτικών προσώπων. Ένα σκηνικό που όπως εξαγούν πρόσωπα με βαθιά γνώση, στον πυρήνα του παρέμενε αμετάβλητο, ασχέτως πολιτικών αποχρώσεων. «Η ΚΥΠ δεν άλλαζε αυτές που άλλαζαν ήταν οι κυβερ-

Κοριοί μεταξύ τυριού και αχλαδιού

Και αν στις περιπτώσεις συνεργασιών με άλλα κράτη, η ύπαρξη ενός πλαισίου περιορίζει την δημιουργία Γκριζων Ζωνών, στο θέμα προστασίας του απορρήτου εκφράζονται βάσιμες αμφιβολίες ότι δεν συμβαίνει το ίδιο με την εμπλοκή ιδιωτών. Η συλλογή πληροφοριών δεν αποτελεί πλέον άβατο για τις κρατικές υπηρεσίες ασφαλείας. Η δραστηριότητα ιδιωτών, όπως η περίπτωση του επιμαχου βαν, καθώς και οι φερόμενες τεχνολογικές δυνατότητες, ανοίγει ένα νέο κεφάλαιο με τις ανησυχίες που προκαλούνται να είναι εύλογες. Ανησυχίες που προσλαμβάνουν διαστάσεις σε

πολιτικό, οικονομικό και επιχειρηματικό επίπεδο. Για την περίπτωση του βαν, από πλευράς Αστυνομίας δεν έχει γίνει γνωστό επίσημα το εύρος δυνατοτήτων του εξοπλισμού που εντοπίστηκε και το είδος των προσφερόμενων υπηρεσιών, κάτι που συντηρεί τη φημολογία του «Μεγάλου Αδελφού» που ακούει τα πάντα. Μια τέτοια περίπτωση παρουσιάζεται να είναι ένα περιστατικό με πρωταγωνιστές τέσσερα πρόσωπα που εντοπίστηκαν σε παραλιακή περιοχή της επαρχίας Λάρνακας, επί το έργο. Οι αρχικές υποψίες ήθελαν τους τέσσερις να δείχνουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον για στρατιωτικές

εγκαταστάσεις της περιοχής, ωστόσο όπως μας ειπώθηκε από πρόσωπα με γνώση του συμβάντος, ο στόχος ήταν γνωστός επιχειρηματίας και η παρέα του, σε παραλιακό κέντρο. Τα τέσσερα πρόσωπα, σύμφωνα με τις πληροφορίες που συνέλεξε η «Κ», είχαν «στίσει αφτί», προσπαθώντας να υποκλέψουν το περιεχόμενο της συζήτησης που αφορούσε τη δράση και τα επαγγελματικά σχέδια του επιχειρηματία στην περιοχή. Οι πελάτες των τεσσάρων παρμένον ανγνωστοί, ενώ οι δράστες φέρεται να δρούσαν για λογαριασμό ιδιωτικής εταιρείας ερευνών.

διαρροές. Ο τρίτος και εκ των σημαντικών παραγόντων αποτροπής, η θεσμοθέτηση διαδικασίας για επιτέλεση του έργου της που είναι η συλλογή πληροφοριών. Η ΚΥΠ εισήλθε στην νέα εποχή, επί διακυβέρνησης Αναστασιάδου. Η ανάγκη εκσυγχρονισμού της Υπηρεσίας προέκυψε με τις ανάγκες που δημιουργήσε το νέο περιβάλλον της ανατολικής Μεσογείου και η θέση της Κύπρου που οδήγησε σε ενίσχυση των κρατικών δομών ασφαλείας, από πλευράς εξοπλισμού αυξάνοντας τις επιχειρησιακές δυνατότητες.

Οι παραφωνίες

Χωρίς να μειώνεται το έργο που επιτελεί η ΚΥΠ και οι άλλες υπηρεσίες διαχρονικά, στον ευαίσθητο τομέα της συλλογής πληροφοριών, κάτω από δύσκολες συνθήκες και σε πολλές περιπτώσεις με υψηλό ρίσκο του προσωπικού της, η Υπηρεσία χρησιμοποιήθηκε και για προσωπικά συμφέροντα, κάποιων που υπηρετούσαν σε καίρια πόστα. Η «Κ» γνωρίζει για τέσσερα πρό-

σωπα που πέρασαν από την ΚΥΠ και χρησιμοποίησαν την υποδομή της Υπηρεσίας για οικονομικό όφελος των ιδίων. Στη μια περίπτωση, πρόσωπο που έχει αφυπηρετήσει, παρακολουθούσε και έδινε πληροφορίες, με το αζημίωτο, σε ιδιώτες για υποθέσεις πολιτών (οικογενειακές, οικονομικές). Στην άλλη και πιο σοβαρή, δύο πρόσωπα με μεγάλη επιρροή στην Υπηρεσία έδιναν πληροφορίες, επίσης με το αζημίωτο, σε άνθρωπο του υποκόσμου για τις κινήσεις του βασικού αντιπάλου του. Σύμφωνα με πηγή της «Κ» που γνωρίζει τις συγκεκριμένες περιπτώσεις, οι εξωυπηρεσιακές δραστηριότητες την περίοδο εκείνη έφθασαν μέχρι το Προεδρικό γραφείο με εισήγηση την άμεση απομάκρυνσή τους. Εισήγηση η οποία δεν εισακούστηκε. Συνολικά είχε ζητηθεί η απομάκρυνση πέντε προσώπων.

Το ΓΕΕΦ

Στις 16 Ιουλίου 2014 μέλη της Αστυνομίας συνέλαβαν δύο πρόσωπα τα οποία αποχωρούσαν από

το Αρχηγείο Αστυνομίας. Ιστορία που είχε αποκαλύψει η ηλεκτρονική «Κ». Οι δύο συλληφθέντες, όπως κατέθεσαν, είχαν επισκεφθεί το γραφείο του τότε υπαρχηγού της Ε.Φ. Ανδρέα Παπαπαύλου, μετά από πρόσκληση του ίδιου, προκειμένου να πραγματοποιήσουν έλεγχο για κοριούς. Όπως αποκαλύφθηκε τα δύο πρόσωπα τα είχε συστήσει στον κ. Παπαπαύλου, Ε/κ αστυνομικός που εργαζόταν σε σημαντικό πόστο στις Βρετανικές Βάσεις. Ο τότε υπαρχηγός της Ε.Φ. υποψιαζόταν πως κάποιοι είχαν παγιδεύσει το γραφείο του και αντί να καλέσει για έλεγχο τις αρμόδιες κρατικές υπηρεσίες (ΚΥΠ, ΟΑΣ) φώναξε ιδιώτες. Η συγκεκριμένη υπόθεση δημιούργησε μείζον θέμα στο ΓΕΕΦ αφού ο τότε υπαρχηγός, στην ουσία έσπασε το πρωτόκολλο ασφαλείας του ΓΕΕΦ. Μάλιστα, όπως εγκύρως πληροφορείται η «Κ», η Αστυνομία κινήθηκε να κάψει και τρίτη σύλληψη εντός του

Η παροχή εξελιγμένων υπηρεσιών από ιδιώτες στον τομέα των πληροφοριών στην Κύπρο καταδεικνύει πως το κλειστό περιβάλλον δράσης των υπηρεσιών ασφαλείας μεταβάλλεται.

ΓΕΕΦ, προκαλώντας συναγερμό και σε πολιτικό επίπεδο. Το όλο θέμα έκλεισε με άνωθεν παρεμβάσεις και με το σκεπτικό αποφύγεις διασποράς της Ε.Φ. Στο πνεύμα αυτό η Αστυνομία έκλεισε την υπόθεση, για τα δε δύο πρόσωπα που αφέθηκαν ελεύθερα υπήρχαν πληροφορίες ότι είχαν σχέση με ιδιωτική εταιρεία παροχής πληροφοριών. Η δημοσιοποίηση της ιστορίας δεν πέρασε απαρατήρητη από τις βρετανικές βάσεις, οι οποίες φέρεται να απέλυσαν το μέλος της Αστυνομίας τους για την εμπλοκή του, σε μια τόσο σοβαρή υπόθεση που ενείχε τον κίνδυνο πρόκλησης επεισοδίου με τις κυπριακές αρχές.

Συνεργασίες

Ένα σημαντικό κομμάτι στο τομέα των πληροφοριών και στην κάλυψη των όποιων κενών υπήρχαν, είναι οι συνεργασίες της Κύπρου με άλλες χώρες, για την ασφάλεια και ανταλλαγή πληροφοριών, με πιο πρόσφατη με τις ΗΠΑ. Η συμφωνία με το Ισραήλ θεωρείται από τις πιο σημαντικές, ιδιαίτερα σε θέματα ασύμμετρων απειλών. Ωστόσο, η ΚΥΠ φέρεται να συνεργάζεται και με αντίστοιχες υπηρεσίες άλλων χωρών, συνεργασία που σε κάποιες περιπτώσεις περιλαμβάνει την παραχώρηση διευκολύνσεων με ανταλλαγή πληροφοριών σε θέματα τρομοκρατίας, μεταναστών αλλά και μελών του ISIS από τον ευρωπαϊκό χώρο. Ένα τέτοιο μοντέλο φαίνεται να έχει εγκαινιάσει, η κυβέρνηση με κράτος μέλος της Ε.Ε. συνεργασία πως όπως μας ειπώθηκε χαρακτηριστικά είχε εξαιρετικά αποτελέσματα, την πρώτη περίοδο της κρίσης με τη Συρία. Οι πληροφορίες που δόθηκαν ήταν αυτές που βοήθησαν τις κυπριακές αρχές να ανακόψουν αρκετούς ευρωπαίους τζιχαντιστές, οι οποίοι επιχείρησαν να μεταβούν στη Συρία μέσω Κύπρου.

MC MEDOCHEMIE

43 ΧΡΟΝΙΑ

φροντίδα για τον άνθρωπο και την υγεία

Πίσω απ’ τη συνάντηση Πομπέο-Χριστοδουλίδη

Υπό συζήτηση το επόμενο διάστημα συμφωνίες, που παρακάμπτουν εμπόδια που προκαλεί το αμερικανικό εμπάργκο όπλων

ΟΥΑΣΙΓΚΤΟΝ
Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΣΟΥΠΝΙΑΙΤΗ

Η αναβάθμιση των διμερών σχέσεων ΗΠΑ-Κύπρου, οι εξελίξεις στην Ανατολική Μεσόγειο και η Τουρκία, ήταν τα θέματα που κυριάρχησαν στη συνάντηση της περασμένης Δευτέρας στο Στέιτ Ντιπάρτμεντ, μεταξύ των υπουργών Εξωτερικών, Νίκου Χριστοδουλίδη και Μάικ Πομπέο. Στα διμερή ζητήματα, ένα χρόνο μετά την υπογραφή της «Δήλωσης Προθέσεων», για το επόμενο διάστημα συζητούνται και αναμένεται να συζητηθούν τρεις συμφωνίες, που παρακάμπτουν εμπόδια που προκαλεί το αμερικανικό εμπάργκο όπλων:

Συμφωνία για ασφάλεια στις πληροφορίες, Πρόγραμμα που θα επιτρέπει συνεργασία της Εθνικής Φρουράς με Εθνοφρουρές αμερικανικών πολιτειών, και Συμφωνία Acquisition and cross servicing agreement, η οποία αφορά σε υποστήριξη για παροχή προϊόντων και υπηρεσιών, ήταν μεταξύ αυτών που ενδιέτριψαν οι δύο υπουργοί.

Στη συνάντηση ο Μάικ Πομπέο ενδιαφέρθηκε να ενημερωθεί για τις παράνομες τουρκικές δραστηριότητες στην κυπριακή ΑΟΖ. Είπε πως έστειλε ξεκάθαρο μήνυμα στον Τούρκο υπουργό Εξωτερικών, Μεβλούτ Τσαβούσογλου, ότι δεν μπορούν να συνεχίσουν τις παραβιάσεις, καθώς πέραν των συμφερόντων των ΗΠΑ στην κυπριακή ΑΟΖ, η ένταση που προκαλεί η Τουρκία καταστρέφει τις προοπτικές της

Ο Μάικ Πομπέο ρώτησε τον Κύπριο ομόλογό του για το Βερολίνο, ενώ του είπε πως τόνισε στον Μεβλούτ Τσαβούσογλου ότι οι ΗΠΑ δεν βλέπουν άλλη λύση από τη διζωνική δικαιοδοτική ομοσπονδία.

ανατολικής Μεσογείου να αναπτυχθεί ως ενεργειακός διάδρομος για την Ευρώπη.

Ο Νίκος Χριστοδουλίδης μοιράστηκε με τον αμερικανό ομόλογό του την ανησυχία πολλών στην περιοχή, μετά τη συνάντηση Τραμπ-Ερντογάν, ότι οι Αμερικανοί αποσύρονται, κάτι που από αμερικανικής πλευράς χαρακτηρίζεται «ρωσική προπαγάνδα». Όπως προκύπτει από τις δηλώσεις Χριστοδουλίδη, τη δήλωση της εκπροσώπου του Στέιτ Ντιπάρτμεντ, αλλά και τοποθετήσεις αμερικανών αξιωματούχων στο συνέδριο του Φόρουμ των Δελφών και της «Καθημερινής», που πραγματοποιήθηκε την περασμένη εβδομάδα στην Ουάσιγκτον, το ενδιαφέρον των ΗΠΑ για την Ανατολική Μεσόγειο και τις συνεργασίες που λαμβάνουν χώρα για την ενέργεια και την ασφάλεια, είναι πολύ υψηλό. Το βασικό επιχείρημα που προτάσσεται από αμερικανικής πλευράς για να καθυστερήσουν όσους ανησυχούν είναι ότι βλέπουν την Ανατολική Μεσόγειο και τη Μέση Ανατολή ως διαφορετικά ζητήματα. «Στη Μέση Ανατολή το αμερικανικό ενδιαφέρον ως προς την ενέργεια έχει μειωθεί, λόγω της αυξημένης παραγωγής στις ΗΠΑ οπισθοκαταβατικού φυσικού αερίου. Αυτό όμως δεν ισχύει για την Ανατολική Μεσόγειο, για την οποία οι ΗΠΑ είναι δεσμευμένες», είναι η αμερικανική θέση. Η Ουάσιγκτον επίσης, ενδιαφέρεται έντονα τα θετικά μηνύματα της σχέσης Κύπρου – ΗΠΑ να περάσουν στην κοινή γνώμη και για το λόγο αυτό συμφώνησαν να ξεκινήσουν οι συνομιλίες για την αναβάθμιση και ανανέωση της συμφωνίας για την αποφυγή της διπλής φορολογίας και για την άρση της βίζας στους Κύπριους που επισκέπτονται για τουρισμό τις ΗΠΑ. Οι Αμερικανοί επίσης δείχνουν ενδιαφέρον και προτίθενται να στηρίξουν κυπριακή πρωτοβουλία που θα συμπεριλαμβάνει τις χώρες της περιοχής σε ένα ανοικτό φόρουμ συνεργασίας.

Το «δόγμα Πομπέο» Σε σχέση με την Τουρκία, παρά τη στάση που τήρησε ο πρόεδρος Τραμπ με το πράσινο φως για επέμβαση στη Συρία και αργότερα στην συνάντησή της 13ης Νοεμβρίου με τον Ταγίπ Ερντογάν, τα πράγματα δεν φαίνεται να προχωρούν. Οι υπουργοί Εξωτερικών Πομπέο και Τσαβούσογλου είχαν μία πρώτη συνάντηση κατ’ εντολή των προέδρων τους, για να δουν πώς μπορεί

Πρόγραμμα που θα επιτρέπει συνεργασία της Εθνικής Φρουράς με Εθνοφρουρές αμερικανικών πολιτειών, και Συμφωνία Acquisition and cross servicing agreement, η οποία αφορά σε υποστήριξη για παροχή προϊόντων και υπηρεσιών, ήταν μεταξύ αυτών που ενδιέτριψαν Πομπέο και Χριστοδουλίδης.

να διευθετηθεί το θέμα με τους ρωσικούς πυραύλους S-400 και στη συνέχεια παρέπεμψαν το θέμα σε ομάδες εργασίας υπό τους συμβούλους Εθνικής Ασφαλείας Ομπάμαν και Καλίν.

Οι δηλώσεις Ερντογάν μετά την επιστροφή του στην Άγκυρα δεν γεννούν καμία αισιοδοξία ότι τουλάχιστον θα αποδεχθεί την μη ενεργοποίηση του ρωσικού αντιεραπορικού συστήματος, αφήνοντας περιορισμένες δυνατότητες.

Το «Δόγμα Πομπέο» για το θέμα αυτό είναι πως αν δοθεί άφεση αμαρτιών στην Τουρκία, τότε θα ανοίξει ο δρόμος και για άλλες χώρες, όπως η Ινδία και η Αίγυπτος να προχωρήσουν σε αγορά S-400. Την Πέμπτη έγινε ανεπίσημη ενημέρωση στο Στέιτ Ντιπάρτμεντ, από ανώτερο αξιωματούχο, για τις πωλήσεις στρατιωτικού υλικού από την Ρωσία και την Κίνα, με αιχμή

την Τουρκία, την Αίγυπτο και την Ινδία. Σε σχέση με την Ινδία, οι διαπραγματεύσεις με τους Αμερικανούς πηγαίνουν καλά, ενώ σε σχέση με την Αίγυπτο είπε πως τους τονίστηκε τι ακριβώς διακινδυνεύουν, καθώς δεν είναι μόνο οι ΗΠΑ που ανησυχούν από την απόκτηση S-400 ή αεροσκαφών SU-35, υπονοώντας το Ισραήλ. Για την Τουρκία, συνεχίζουν την προσπάθεια μήπως πεισθεί η Άγκυρα, διατηρούν ζωντανή την απειλή των κυρώσεων, όμως είναι συγκρατημένοι και ως προς τις απειλές, καθώς και οι ίδιοι δεν είναι σίγουροι πώς θα κινηθεί ο Αμερικανός πρόεδρος.

Αν και η στάση του Ερντογάν έχει εξοργίσει και το Κογκρέσο και τη γραφειοκρατία του Στέιτ Ντιπάρτμεντ και του Πενταγώνου, δεν υπάρχει καμία ένδειξη ότι ο πρόεδρος Τραμπ θα ενεργοποιήσει τις

κυρώσεις CAATSA σε βάρος της Τουρκίας. Καθώς μάλιστα υπάρχουν πολλές κινήσεις στο Κογκρέσο για να επιβληθούν τέτοιες κυρώσεις, ο ανώτερος αξιωματούχος του Στέιτ Ντιπάρτμεντ προσέγγισε το θέμα περισσότερο νομικά, παρά πολιτικά.

«Η χρονολογική σειρά για τις κυρώσεις CAATSA δεν έχει συνταγογραφηθεί ούτε είναι απόλυτη. Υπάρχουν ακόμη πολλά περιθώρια που θα μπορούσαν να εφαρμοστούν ως προς το πού θα μπορούσαν να επιβληθούν στην Τουρκία κυρώσεις και το εύρος και το βάθος των κυρώσεων», ανέφερε ως αξιωματούχος. Ο Μάικ Πομπέο ρώτησε τον Κύπριο υπουργό Εξωτερικών για τη συνάντησή στο Βερολίνο, ενώ του είπε πως τόνισε στον Μεβλούτ Τσαβούσογλου ότι οι ΗΠΑ δεν βλέπουν άλλη λύση από την διζωνική, δικαιοδοτική ομοσπονδία.

ΠΩΛΟΥΝΤΑΙ Παραθεριστικές Κατοικίες πάνω στη Θάλασσα!

- Πολυβραβευμένα αναπτυξιακά έργα
- Σύγχρονη Μεσογειακή αρχιτεκτονική
- Εντυπωσιακές κοινόχρηστες και ιδιωτικές πισίνες
- Όμορφα διαμορφωμένοι κήποι και πράσινο
- Κέντρα Υγείας & Ομορφιάς και Γυμναστήρια
- Υπηρεσίες Διαχείρισης και Ενοικίασης των ακινήτων

Τιμές από
€120.000

Πάφος
Λεμεσός

Since 1960

Δωρεάν Παραμονή στο 5* Coral Beach Hotel & Resort στη Πάφο

☎ **8000 07 07** Email: info@LeptosEstates.com www.LeptosEstates.com

Το πολιτικό σύστημα προσέκρουσε στο βαν

Το θέμα κατασκοπείας οδήγησε στα άκρα τις σχέσεις Συναγερμού και ΑΚΕΛ

Της **ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ**

Την ώρα που η ηγεσία του Δημοκρατικού Συναγερμού ταξίδευε στο Ζάγκρεμπ της Κροατίας για το συνέδριο του Ευρωπαϊκού Λαϊκού Κόμματος και για να διεκδικήσει την αντιπροεδρία, στη Λευκωσία άνοιγε για τα καλά ο φάκελος του περιβόητου κατασκοπευτικού βαν που περιπλανιόταν στη Λάρνακα. Υπόθεση για την οποία η ηγεσία του ΑΚΕΛ επέμενε πως θα πρέπει να διαλευκανθεί και υπογράμμιζε με νόημα πως ξέρει πολύ περισσότερα από όσα λέγονται. Τι περισσότερα, όμως, γνώριζε το ΑΚΕΛ και πόσο αυτή η ιστορία μπορεί να εμπλέκει όλο το πολιτικό σύστημα; Πέραν της βόμβας του πρώην αναπληρωτή προέδρου της

Το ΑΚΕΛ έστειλε από νωρίς το μήνυμα πως ξέρει πολλά, με το Προεδρικό να διερωτάται κατά πόσο έχει όντως στοιχεία ή αν προχωρά σε εκτιμήσεις.

ΕΔΕΚ και νυν βουλευτή Κωστή Ευσταθίου που ήρθε και έδεσε στην όλη ιστορία, πως δηλαδή όλα τα κόμματα κατασκοπεύουν, προέκυπταν ζητήματα για τη συγκεκριμένη υπόθεση. Χρησίστευε να αρχίσει το συνέδριο του ΕΛΚ ούτως ώστε να διαπιστώσουν η συναγερμική ηγεσία και τα στελέχη πως στη Λευκωσία δημοσιεύματα φωτογράφιζαν τον ίδιο τον Αβέρωφ Νεοφύτου, αλλά και πως το ίδιο το κόμμα έχει σχέσεις με την όλη υπόθεση. Δημοσιεύματα που, μετά το πρώτο μούδιασμα και την αμνηχανία, προκάλεσαν την οργίλη αντίδραση του ΔΗΣΥ, κάνοντας λόγο για διασπορά ψευδών και ξεκινώντας μετά από καιρό μετωπική επίθεση εναντίον του ΑΚΕΛ λίγο πριν από την τριμερή συνάντηση στο Βερολίνο.

Κατάσκοπος υπό διαφήμιση

Όταν στα μέσα του μήνα, έβγαίνε στη δημοσιότητα η είδηση ότι Ισραηλινός πρώην μυστικός πράκτορας διαφήμιζε στο διεθνές ειδησιογραφικό δίκτυο Forbes το αξίας 9 εκατομμυρίων κατασκοπικό βαν του, εξοπλισμένο με υπερσύγχρονα μηχανήματα τελευταίας τεχνολογίας που έχει τη δυνατότητα παρακολούθησης κινητών τηλεφώνων και άλλων ηλεκτρονικών συσκευών, από απόσταση 500 μέτρων, πολλοί ήταν εκείνοι που το είδαν ως αστείο. Λίγο γιατί το εν λόγω βαν πήρε άδεια για μετεωρολογικούς σκοπούς, λίγο γιατί έκοβε

βόλτες στους δρόμους της Λάρνακας, αλλά και για την κίνηση του πρώην πράκτορα να διαφημίσει τις κατασκοπευτικές του υπηρεσίες σε διεθνές ειδησιογραφικό δίκτυο. Χρειάστηκαν λίγες μόνο ώρες για να κοπούν τα όποια γέλια και να αρχίσουν οι απορίες. Το ΑΚΕΛ, για παράδειγμα, άρχισε να θέτει αμέσως συγκεκριμένα ερωτήματα και για την εταιρεία πίσω από το βαν και για τις δραστηριότητές του, αλλά και για το κατά πόσο όλο αυτό ήταν εις γνώσιν της αστυνομίας. Ερωτήματα τα οποία επαναλάμβανε καθημερινά, στέλνοντας το μήνυμα πως κάτι περισσότερο ξέρει. «Ξέρουμε αρκετά. Ξέρουμε πολύ περισσότερα από αυτά τα οποία λέμε δημόσια, αλλά θα αναμένουμε να ακούσουμε από την κυβέρνηση. Και όταν ακούσουμε από την κυβέρνηση τότε θα τοποθετηθούμε και εμείς δημόσια» έλεγε ο Άντρος Κυπριανού, στέλνοντας το σήμα πως όλο αυτό δεν πρόκειται να κουκουλωθεί.

Βεβαίως, η πρώτη αντίδραση του Προεδρικού ήταν να παρουσιάσει τη νομοθεσία και να εξηγήσει πως το όλο θέμα διερευνάται από την Αστυνομία. Όμως το τι ακριβώς γνώριζε το ΑΚΕΛ και επέμενε στο κεφάλαιο βαν ήταν ένα ζήτημα που τέθηκε εντόνως στα πολιτικά πηγαδάκια, με κυβερνητικά στελέχη να διερωτούνται αν πρόκειται για μπλόφα και απλές εκτιμήσεις ή αν η Αριστερά έχει συγκεκριμένα στοιχεία που εννοχοποιούν πρόσωπα και κόμματα. «Αν όλο αυτό περιορίζεται σε εκτιμήσεις θα εκτεθούν», έλεγαν μεταξύ τους κυβερνητικά στελέχη. Είδαν προηγηθεί, όμως, δημοσιεύματα που μιλούσαν για σχέσεις πολιτικού αρχηγού και συγκεκριμένου κόμματος με την εν λόγω εταιρεία ενώ την ίδια στιγμή στελέχη του ΑΚΕΛ, που άρχισαν να εκφράζουν ανησυχίες ότι αυτό μπορεί να εξελιχθεί ως το κυπριακό Watergate, επιβάρυναν το πολιτικό κλίμα.

Ανησυχίες και διαχείριση

Κάπως έτσι, όταν την περασμένη Τρίτη δημοσίευμα της «Χαραυγής» έδειχνε στέλεχος της εταιρείας να έχει λάβει άδεια οπλοφορίας από τον Ιωνά Νικολάου παρά την αντίθετη άποψη της αρμόδιας επιτροπής και παρουσίαζε πως το εν λόγω στέλεχος είχε συναντήσει τον Αβέρωφ Νεοφύτου στην Πινδάρου υπό τη συνοδεία αστυνομικών τα πράγματα άρχισαν να δυσκολεύουν στον Λόφο. Η είδηση προκάλεσε τον πανικό του προέδρου, ο οποίος σπεύδοντας να τηλεφωνήσει στον Άντρο Κυπριανού του ζήτησε συνάντηση και του εξέφρασε διά τηλεφώνου ανησυχίες

Η συνάντηση του ΑΚΕΛ με τον πρόεδρο εκτιμάται από το Προεδρικό πως οδήγησε στο ξεφούσκωμα της υπόθεσης, ενώ για το ΑΚΕΛ ότι όλα τώρα αρχίζουν.

Συναγερμικοί κύκλοι θεωρούν πως το ΑΚΕΛ προσπαθεί να «κάψει» το σενάριο διορισμού του Ιωνά Νικολάου στην Γενική Εισαγγελία.

μήπως παρακολουθείται και ο ίδιος.

Το κατά πόσο βεβαίως το τηλεφώνημα Αναστασιάδη είχε να κάνει όντως με τη γνήσια ανησυχία του μήπως είναι θύμα κατασκοπίας ή αν ήταν μία προσπάθεια να εκτονώσει την κρίση, είναι λίγο θολό. Όχι μόνο για την κίνηση να δημοσιοποιηθεί η συνάντηση αλλά και γιατί στα πηγαδάκια του Προεδρικού άρχισαν να υποστηρίζουν πως μόνο μέσω συνάντησης και απαίτησης στοιχείων από το ΑΚΕΛ θα κλείσει το όλο ζήτημα.

Η επιστροφή Ιωνά

Μπορούσε βεβαίως να κλείσει εύκολα το θέμα; Η εμπλοκή του Ιωνά Νικολάου ήταν η μία πτυχή που θεωρήθηκε αρχικά ανώδυνη για την κυβέρνηση δεδομένου ότι ο κ. Νικολάου έχει αποχωρήσει από το Υπουργικό Συμβούλιο. Η δεύτερη ανάγνωση δείχνει πως επηρεάζει πολύ και την κυβέρνηση και τον ίδιο δεδομένου ότι το όνομά του θεωρείται το επικρατέστερο για τη θέση του γενικού εισαγγελέα. Καθόλου τυχαίο, άλλωστε, ότι ο Άντρος Κυπριανού σε συνέντευξή του στο κρατικό κανάλι την περασμένη Πέμπτη έστειλε το μήνυμα στην κυβέρνηση να προσέξει ποιον θα βάλει στη θέση του γενικού εισαγγελέα, φωτογραφίζοντας τον κ. Νικολάου ως μη αποδεκτό λύση. Καθόλου τυχαία βεβαίως και η επίσημη διευκρίνιση που ακολούθησε από τον Ιωνά Νικολάου ένα εικοσιτετράωρο μετά την δήλωση Άν-

Δεν ήταν μία εύκολη εβδομάδα για τον συναγερμικό πρόεδρο, καθώς ενόσω έκανε προεκλογική στο Ζάγκρεμπ για την εκλογή του στην αντιπροεδρία του ΕΛΚ, είχε να διαχειριστεί δημοσιεύματα που τον ενέπλεκαν με στέλεχος της εταιρείας του κατασκοπευτικού βαν.

τρος Κυπριανού και μετά από μία παρατεταμένη σιωπή για τους λόγους που έδωσε άδεια οπλοφορίας στον εν λόγω Ισραηλινό. Η σιωπή του, άλλωστε, σύμφωνα με εκτιμήσεις συναγερμικών κύκλων, θα έκαιγε το ενδεχόμενο διορισμού του στη θέση του γενικού εισαγγελέα, για την οποία ράβει ήδη κουστούμι.

Το αν ο κ. Νικολάου έχει καεί πολιτικά είναι ένα ζήτημα που τυγχάνει πολλών ερμηνειών, το σίγουρο είναι πως ο δικός του ρόλος στην ιστορία αποτελεί μία πτυχή της όλης υπόθεσης. Η φωτογράφιση του Αβέρωφ Νεοφύτου να έχει σχέσεις με τον εν λόγω Ισραηλινό ήταν η άλλη πτυχή που σίγουρα άνοιξε τον ασκό του Αιόλου και στην Πινδάρου αλλά και στην Κροατία σε μία κακή συγκυρία όπου ο συναγερμικός πρόεδρος έκανε κατά τα άλλα την προεκλογική του καμπάνια με στόχο την Αντιπροεδρία του Ευρωπαϊκού Λαϊκού Κόμματος.

Και λέμε πως άνοιξε τον ασκό του Αιόλου γιατί ενόσω στη Λευκωσία διερωτούνταν αμύχνα τα στελέχη κατά πόσο ο Ισραηλινός όντως πάτησε πόδι στην Πινδάρου και έλεγαν δημοσίως πως δεν γνωρίζουν τι ακριβώς συμβαίνει, στελέχη στην Κροατία τον ρώτησαν ευθέως για το κατά πόσο τα δημοσιεύματα είναι αληθή. Ο πρόεδρος του ΔΗΣΥ εξήγησε πως συναντήθηκε, όχι με τον περιβόητο κατάσκοπο του βαν, αλλά με τον Σαχάκ Αβνί υπό την ιδιότητά του ως πρό-

εδρου της Εβραϊκής Κοινότητας και εξήγησε πως αυτό έγινε με τη συνοδεία αστυνομικών, καθώς δεχόταν απειλές από τρομοκράτες. Δημοσιεύματα που προκάλεσαν αντιδράσεις και τηλεφωνήματα υψηλών τόνων από το Ζάγκρεμπ στην Κύπρο. Το νέο δημοσίευμα της «Χαραυγής» που έδειχνε πως άλλος είναι ο πρόεδρος της Εβραϊκής Κοινότητας και όχι αυτός που ανακοίνωσε ο ΔΗΣΥ, προκάλεσαν την οργίλη αντίδραση της Πινδάρου.

Ενδεικτική η μετωπική επίθεση, απέναντι στη «Χαραυγή» αλλά και στην Εζεκία Παπαϊωάννου με μετριοπαθή στελέχη, όπως ο εκπρόσωπος Τύπου του ΔΗΣΥ Δημήτρης Δημητρίου αλλά και ο –γνωστός για τις κοινές θέσεις του με το ΑΚΕΛ στο Κυπριακό– Χαράλαμπος Σταυρίδης, να κάνουν λόγο για δολοφονία χαρακτήρων και προσπάθεια να ρίξουν λάσπη στον συναγερμικό πρόεδρο. Ο κ. Δημητρίου παρουσίασε, άλλωστε, επιστολή στην οποία υπέγραφε μαζί με τον ραβίνο Αρί Ζεβ Ράσκιν και ο κ. Αβνί ως πρόεδρος της Εβραϊκής Κοινότητας. Αναπάντητο βεβαίως έμεινε μέχρι και το βράδυ της Παρασκευής το κατά πόσο ο ΔΗΣΥ όντως συνεργαζόταν με την εν λόγω εταιρεία για ζητήματα ασφαλείας, αλλά και το επιχείρημα της «Χαραυγής» ότι όταν το 2017 ο κ. Νεοφύτου βρέθηκε με τον Σαχάκ Αβνί, ο τελευταίος δεν ασκούσε χρέη προέδρου της Εβραϊκής Κοινότητας.

Το βαν κλείδωσε νωρίς;

«Η υπόθεση του βαν δεν θα κουκουλωθεί», έλεγαν μέχρι και την Πέμπτη στελέχη του ΑΚΕΛ αλλά και ο ίδιος ο γ.γ. του κόμματος Άντρος Κυπριανού, ο οποίος έλεγε πως θα ενημερώσει τον κόσμο για το τι συμβαίνει. Το ερώτημα είναι κατά πόσο το κόμμα της Αριστεράς υπερέβαλε για το τι ακριβώς κρύβεται πίσω από το βαν, αν ξεφούσκωσε ήδη μετά τη συνάντηση με τον πρόεδρο ή αν τα όσα δουν το φως της δημοσιότητας με το που θα ανοίξει το σύστημα του βαν θα το δικαιώσουν για την επιμονή του. Το σίγουρο είναι πως αποκαλύψεις δεν έγιναν. Στη συνάντηση της Παρασκευής ο πρόεδρος της Δημοκρατίας εξέφρασε την ανησυχία του για το ενδεχόμενο να είναι και οι πολίτες και όλο το πολιτικό σύστημα εν δυνάμει υπό παρακολούθηση, ενώ η Αστυνομία εξέφρασε τη θέση πως η περίπτωση είναι σοβαρή με εξελίξεις να διαδραματίζονται τα επόμενα εικοσιτετράωρα. Αν και το κόμμα της Αριστεράς χαμήλωσε τους τόνους για το τι κρύβεται πίσω από το βαν στα μέσα της εβδομάδας, μετά και από τοποθετήσεις στελεχών που προκάλεσαν αντιδράσεις, η Εζεκία Παπαϊωάννου επικεντρώθηκε επικοινωνιακά στο να περάσει το μήνυμα πως ο κάθε πολίτης πρέπει να αισθάνεται ανασφαλής. Καθόλου τυχαία και η δήλωση του προέδρου το βράδυ της Παρασκευής ότι δεν θα ανεχθεί την παραβίαση απορρήτου οποιουδήποτε πολίτη ή πολιτικού. Το κατά πόσο βεβαίως το ΑΚΕΛ κέρδισε πολιτικούς πόντους ή αν υπερέβη τα επιτρεπτά όρια των αντιπολιτευτικών τόνων είναι ένα ζήτημα που θα ξεκαθαρίσει μετά και τις έρευνες. Το σίγουρο, πάντως, είναι πως έθεσε μετά από καιρό ΔΗΣΥ και ΑΚΕΛ στα χαρακώματα.

«Βαλιτσάκια» παρακολουθήσης της... διπλανής πόρτας

Ούτε η ΕΥΠ γνωρίζει πόσα κυκλοφορούν ανά την επικράτεια, παραδέχεται η ΑΔΑΕ

Του **ΓΙΑΝΝΗ ΣΟΥΛΙΩΤΗ**

Την 5η Νοεμβρίου, ο νέος πρόεδρος της ελληνικής Αρχής Διασφάλισης Απορρήτου Επικοινωνιών (ΑΔΑΕ) Χρήστος Ράμμος και ο αντιπρόεδρος Μιχάλης Σακάς παραδέχτηκαν στη Βουλή ότι οι επικοινωνίες στην Ελλάδα είναι διάτρητες. Ακόμη, δήλωσαν αδυναμία να υπολογίσουν πόσες συσκευές παράνομων παρακολουθήσεων, τα γνωστά «βαλιτσάκια», υπάρχουν στη χώρα. «Κανείς δεν ξέρει πόσα κυκλοφορούν στην επικράτεια αυτή τη στιγμή, ούτε η ΕΥΠ το γνωρίζει», είπε ο κ. Ράμμος στους βουλευτές της Επιτροπής Θεσμών κατά την παρουσίαση των πεπραγμένων της Αρχής τη διετία 2017 και 2018.

Κι όμως, μερικούς μήνες νωρίτερα, τα υπουργεία Ψηφιακής Πολιτικής, Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξης είχαν δεσμεύσει μυστικό κονδύλι ύψους 1,1 εκατ. ευρώ για την αγορά «τηλεπικοινωνιακού εξοπλισμού» όχι μόνο από την ΕΥΠ και την Αστυνομία, αλλά και την ΑΔΑΕ. Την απόρρητη υπουργική απόφαση, που υπεγράφη στις 7 Ιουλίου του 2018, φέρνει σήμερα στο φως της δημοσιότητας η «Κ». Τι προκύπτει από αυτή; Τα τρία υπουργεία έδωσαν 300.000 ευρώ στην Αστυνομία και 500.000 ευρώ στην Εθνική Υπηρεσία Πληροφοριών για την αγορά συσκευών και προγραμμάτων παρακολούθησης. Άλλες 300.000 ευρώ διέθεσαν στην ΑΔΑΕ για να αγοράσει ένα μηχανήμα αντιπαρακολουθήσης, ικανό να εντοπίζει παράνομες συσκευές υποκλοπών. Στην αρχή των ειδικών, η συσκευή είναι γνωστή ως «αντιβαλιτσάκι».

«Τα χορηγούμενα ποσά θα χρησιμοποιηθούν για την κάλυψη των πάσης φύσεως τηλεπικοινωνιακών αναγκών των ως άνω υπηρεσιών, με στόχο την αποτελεσματικότερη άσκηση των αρμοδιοτήτων τους», αναφέρεται στο έγγραφο. Η ΕΥΠ και η Διεύθυνση Ανάλυσης Πληροφοριών της ΕΛ.ΑΣ. αξιοποίησαν το κονδύλι. Οχι όμως και η ΑΔΑΕ, που φέτος τον Σεπτέμβριο υπανάχωρησε από την αρχική θέση της και αποφάσισε αρνητικά.

Η υπόθεση του κατασκοπευτικού βαν, το οποίο «διαφήμιζε» ο βετεράνος των ισραηλινών μυστικών υπηρεσιών Ταλ Ντίλιαν, ξεσπάωσε πολιτική θύελλα στην Κύπρο. Το βαν κατασχέθηκε (φωτ.), ενώ η ιδιοκτήτρια εταιρεία υποχρεώθηκε σε διευκρινιστική ανακοίνωση, υποστηρίζοντας ότι πραγματοποιούσε μόνο δοκιμές.

Πρόσφατα η ανεξάρτητη αρχή αποφάσισε ότι η προμήθεια εξοπλισμού που εντοπίζει παράνομες συσκευές υποκλοπών «δεν ήταν σκόπιμη».

Τα γεγονότα που μεσολάβησαν έχουν ως εξής: Τον Μάρτιο του 2019, η ολομέλεια της ΑΔΑΕ είχε αποφασίσει ομόφωνα να προχωρήσει στην προμήθεια της συσκευής. Οι εισηγήσεις των αρμόδιων διευθύνσεων της Αρχής ήταν απολύτως θετικές, καθώς έκριναν ότι ο εξοπλισμός θα είναι χρήσιμος σε όλες τις κατηγορίες ελέγχων. «Με τα συστήματα αυτά θα διενεργούνται έλεγχοι, δίνοντας στην ΑΔΑΕ τη δυνατότητα να εντοπίζει πιθανή παραβίαση του απορρήτου των επικοινωνιών».

Εμπειρογνώμονες ταξίδεψαν στην Ουγγαρία, στη Μ. Βρετανία και στο Ισραήλ και συναντήθηκαν με στελέχη εταιρειών πριν καταλήξουν στο ποια συσκευή αντιπαρα-

κολούθησης θα επέλεγαν. Τα περισσότερα από τα συστήματα που είδαν αποτελούνταν από σαρωτές, με δυνατότητα να ανιχνεύουν εάν στην περιοχή εμβλεϊκά τους λειτουργούν «κανάλια κινήτων τηλεπικοινωνιών που δεν ανήκουν στο πραγματικό δίκτυο».

Τελικά, στις 30 Σεπτεμβρίου ο νέος πρόεδρος της Αρχής, Χρήστος Ράμμος, συγκάλεσε ξανά την ολομέλεια και με οριακή πλειοψηφία αποφασίστηκε ότι η προμήθεια του εξοπλισμού «δεν ήταν σκόπιμη». Ο πρόεδρος έθεσε ζήτημα αναρμοδιότητας της ΑΔΑΕ και το ίδιο επανέλαβε στην πιο πρόσφατη συνεδρίαση της Επιτροπής Θεσμών της Βουλής. Επιφυλάξεις είχε προηγουμένως διατυπώσει και το νομικό τμήμα της Αρχής. «Οποιαδήποτε προμήθεια πρέπει να συνδέεται με προβλεπόμενη από τον νόμο αρμοδιότητά της», τόνισε ο κ. Ράμμος. Αντίθετα, ο αντιπρόεδρος της Αρχής κ. Σακάς επέμεινε στην ανάγκη αγοράς του μηχανήματος, όπως εξάλλου είχε κάνει και στο πρόσφατο παρελθόν. Ζήτησε να καταγραφεί στα πρακτικά η απνσχία του για το ενδεχόμενο η διοίκηση της ΑΔΑΕ να κατηγορηθεί

για τη μη αξιοποίηση του κονδυλίου των 300.000 ευρώ.

Σημειώνεται ότι ήδη από το 2015 η Αρχή είχε με επιστολές της στα υπουργεία Δικαιοσύνης, Επικοινωνιών και Δημόσιας Τάξης επισημάνει την ύπαρξη νομοθετικού κενού σχετικά με τον έλεγχο της χρήσης φορητών συσκευών παρακολούθησης. Επιπλέον, είχε επισημάνει την ανάγκη σύμπραξης των αρμόδιων αρχών «για τον έλεγχο της χρήσης εξοπλισμού σάρωσης του φάσματος των ραδιοσυχνοτήτων και παρακολούθησης των ηλεκτρονικών επικοινωνιών».

Οι άρσεις απορρήτου

Ως προς τα πεπραγμένα της ΑΔΑΕ που παρουσιάστηκαν στη Βουλή, στην πρόσφατη έκθεση της Αρχής επισημαίνεται ότι το 2018 εκδόθηκαν από τις εισαγγελικές αρχές 11.113 διατάξεις άρσης απορρήτου για λογαριασμό της ΕΛ.ΑΣ. και της ΕΥΠ, αντί 7.182 το 2017. Πρόκειται για τον μεγαλύτερο από το 2005 έως σήμερα αριθμό νόμιμων συνακραδύσεων που γίνονται όχι με «βαλιτσάκια», αλλά έπειτα από συνεννόηση με τους τηλεπικοινωνιακούς παρόχους.

Τα ελληνικά ίχνη στο κατασκοπευτικό σκάνδαλο της Κύπρου

Ελληνικά «ίχνη» εντοπίζονται στην πολύκροτη υπόθεση του κατασκοπευτικού βαν, που τις τελευταίες μέρες συγκλονίζει την Κύπρο. Ο ιδιοκτήτης του, βετεράνος των ισραηλινών μυστικών υπηρεσιών, υπήρξε μέχρι πρόσφατα συνταίριος της ισραηλινής NSO. Πρόκειται για την εταιρεία-δημιουργό του λογισμικού παρακολουθήσεων «Pegasus», που έχει εντοπιστεί να λειτουργεί και στην Ελλάδα και «ευθύνεται» για την υποκλοπή συνομιλιών χιλιάδων χρηστών του WhatsApp.

As πάρουμε τα πράγματα από την αρχή. Τη 15η Νοεμβρίου στα ΜΜΕ της Κύπρου αναπαρήχθη συνέντευξη που είχε παραχωρήσει τον Αύγουστο σε δημοσιογράφο του Forbes ο ιδιοκτήτης του κατασκοπευτικού βαν Ταλ Ντίλιαν. Σε αυτήν, ο πρώην πράκτορας έκανε επίδειξη των δυνατοτήτων του αξίας 9 εκατ. ευρώ βαν, το οποίο λειτουργεί ως ένα πανίσχυρο «βαλιτσάκι», ικανό να υποκλέψει όχι μόνο τις συνομιλίες που γίνονται μέσω των δικτύων κινητής τηλεφωνίας (GSM), αλλά να αποκτήσει πρόσβαση στα μηνύματα του WhatsApp, στις συνομιλίες του Facebook και σε ό,τι υλικό διαθέτει ένα «έξυπνο» κινητό.

«Κυπριακό Watergate»

Η δημοσιοποίηση της υπόθεσης προκάλεσε πολιτικό σάλο στην Κύπρο με τα στελέχη του ΑΚΕΛ να μιλούν για «κυπριακό Watergate», αφήνοντας υπονοούμενα για πιθανές σχέσεις του Ντίλιαν με στελέχη της κυβέρνησης. Την Παρασκευή ήταν προγραμματισμένη συνάντηση του προέδρου της Κύπρου Νίκου Αναστασιάδη με τον γενικό γραμματέα του ΑΚΕΛ Αντρο Κυπριανού, ενώ δηλώσεις για την υπόθεση έχουν κάνει ο υπουργός Δικαιοσύνης, ο γενικός εισαγγελέας της Κύπρου και ο αρχηγός της Αστυνομίας. Το βαν κατασχέθηκε, ενώ σε διευκρινιστική ανακοίνωση υποχρεώθηκε η ιδιοκτήτρια εταιρεία του, υποστηρίζοντας ότι πραγματοποιούσε μόνο δοκιμές και δεν είχε κατασκοπευτική δραστηριότητα.

Το 2014, πάντως, η πρώτη εταιρεία του Ντίλιαν «Circles» συγχωνεύθηκε με τη NSO, η οποία

θεωρείται υπεύθυνη για το «κακάρισμα» της εφαρμογής WhatsApp μέσω του λογισμικού «Pegasus». Ακόμα και με μια αναπάντητη κλήση, το πρόγραμμα εγκαθιστά ιούς στο λειτουργικό σύστημα iOS στα κινητά τηλέφωνα της Apple και δίνει τη δυνατότητα υποκλοπής γραπτών μηνυμάτων, κωδικών ασφαλείας αλλά και γεωεντοπισμού ενός τηλεφώνου.

Ερευνα του Citizen Lab, εργαστηρίου του Πανεπιστημίου του Τορόντο που ειδικεύεται σε θέματα παγκόσμιας ασφάλειας, είχε δείξει τον περασμένο Σεπτέμβριο ότι το συγκεκριμένο λογισμικό έχει χρησιμοποιηθεί και στη χώρα μας. Με-

Πρόσφατα αξιωματούχοι «ειδικών» υπηρεσιών ταξίδεψαν στο Ισραήλ και είχαν επαφές με τα στελέχη της NSO για την προμήθεια του λογισμικού.

ταξύ Αυγούστου 2016 και Αυγούστου 2018, οι Καναδοί ερευνητές αναζητήσαν στο Διαδίκτυο σέρβερ που σχετίζονταν με το «Pegasus». Κατέληξαν σε 45 χώρες, στις οποίες θεωρούν ότι γίνονται παρακολουθήσεις με το συγκεκριμένο σύστημα. Μεταξύ αυτών βρίσκεται και η Ελλάδα.

Σύμφωνα με πληροφορίες της «Κ», πρόσφατα αξιωματούχοι «ειδικών» υπηρεσιών ταξίδεψαν στο Ισραήλ και είχαν επαφές με τα στελέχη της NSO για την προμήθεια του λογισμικού. Στο παρελθόν εξάλλου από διαρροή διαβαθμισμένων εγγράφων στη γνωστή ιστοσελίδα WikiLeaks είχαν αποκαλυφθεί διαπραγματεύσεις Ελλήνων αξιωματούχων με τα στελέχη της ιταλικής «Hacking Team» για την προμήθεια αντίστοιχου λογισμικού παρακολούθησης (spyware). Σύμφωνα, μάλιστα, με δημοσίευμα στον Τύπο της Κύπρου, από την ιταλική Hacking Team είχε προμηθευτεί εξοπλισμό και η εταιρεία του πρωταγωνιστή του κατασκοπευτικού σκανδάλου Ταλ Ντίλιαν...

Η τύχη ενός «χάκερ» που αναζητούσε κενά ασφαλείας

Η ομάδα «Greek Electronic Army» και η απουσία πλαισίου υποστήριξης εφήβων που εμπλέκονται σε διαδικτυακές επιθέσεις

Του **ΓΙΑΝΝΗ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ**

Δεν ήταν εύκολο να βρεθούμε. Επρεπε να χωρέσει τη συνάντησή μας σε ένα ασφυκτικό πρόγραμμα. Από τις επτά το πρωί μέχρι αργά το απόγευμα παραδίδει με το μηχανάκι του καφέδες και έπειτα, μέχρι τα μεσάνυχτα, μεταφέρει σουβλάκια. Δύο δουλειές ακόμη και τα Σαββατοκύριακα, για να συγκεντρώσει χρήματα και να μη σκέφτεται μια δικαστική εκκρεμότητα που τον ακολουθεί τα τελευταία χρόνια. Σε λίγο καιρό, ο 21χρονος Αντώνης θα απολογηθεί στο Μονομελές Δικαστήριο Ανηλίκων για ένα αδίκημα που φέρεται να διέπραξε ως έφηβος, όταν ήταν γνωστός στο Διαδίκτυο με το ψευδώνυμο «Shadow Angel».

Τρία χρόνια πίσω, στις 27 Ιανουαρίου 2016, τον ενημέρωσαν σε ένα σχολικό διάλειμμα ότι τον περίμενε ο πατέρας του έξω από το γραφείο του διευθυντή. Εφύγαν για το σπίτι χωρίς πολλές κουβέντες. Στο σαλόνι βρήκαν έναν εισαγγελέα και αστυνομικούς της Δίωξης Ηλεκτρονικού Εγκλήματος. Του ζήτησαν να τους οδηγήσει στον υπολογιστή του, να μπει στο προφίλ του στο Facebook, να παραδώσει έναν σκληρό δίσκο. Στην επιφάνεια εργασίας εντόπισαν ένα αρχείο με την ονομασία «vulnerable websites». Ο νεαρός απάντησε με προθυμία στις ερωτήσεις τους. Εξήγησε ότι το αρχείο περιείχε ιστοσελίδες στις οποίες είχε βρει ευπάθειες. Είπε ότι χρησιμοποιούσε ως λειτουργικό σύστημα

το λογισμικό Kali Linux. Ήταν το τελευταίο μέλος της ομάδας «Greek Electronic Army» τον οποίο ταυτοποιούσαν οι Αρχές.

Είχαν προηγηθεί παρόμοιες ενέργειες σε Θεσσαλονίκη, Πάτρα, Καρδίτσα, Λιδυμότειχο και άλλα μέρη της Αττικής. Κατά τη Δίωξη Ηλεκτρονικού Εγκλήματος οι εμπλεκόμενοι φέρονται να πραγματοποιούσαν κυβερνοεπιθέσεις σε εκατοντάδες ιστοσελίδες δημοσίων φορέων και ιδιωτικών εταιρειών. Στην πλειονότητά τους ήταν έφηβοι, εκτός από έναν 36χρονο, τον μοναδικό που συνελήφθη τότε στο πλαίσιο του αυτοφώρου.

Ολα είχαν ξεκινήσει από μια ανώνυμη καταγγελία που στάλθηκε μέσω email στις 28 Αυγούστου

Ήταν μαθητής όταν η Δίωξη Ηλεκτρονικού Εγκλήματος έφτασε στα ίχνη του. «Από τα λάθη μαθαίνεις», λέει σήμερα.

2015 στη Δίωξη Ηλεκτρονικού Εγκλήματος. «Κινούνται οργανωμένα και χτυπούν διάφορα sites, commercial και government με σκοπό να μαζέψουν προσωπικά στοιχεία χρηστών (...) Εμαθα ότι σκοπός τους είναι τις επόμενες μέρες να τα παρουσιάσουν σε αυτούς από τους οποίους τα πήραν και να εκβιάσουν ζητώντας μεγά-

Για την αστυνομία η ομάδα χάκερ «Greek Electronic Army» πραγματοποιούσε κυβερνοεπιθέσεις κατά κυβερνητικών ιστοσελίδων και ιδιωτικών εταιρειών. Τα μέλη της ήταν στην πλειονότητά τους έφηβοι.

λα χρηματικά ποσά», υποστήριζε ο άγνωστος συντάκτης, επισυνάπτοντας μάλιστα πέντε προφίλ χρηστών του Facebook τους οποίους κατέδιδε. Κανένας από αυτούς τους ισχυρισμούς δεν αποδείχθηκε αληθής. Από την αστυνομική έρευνα δεν προέκυψε εκβιασμός ή προσπάθεια οικονομικού οφέλους. Ούτε καν κάποια αλλοίωση ιστο-

σελίδας που θεωρείται πράξη ψηφιακού βανδαλισμού. Η υπόθεση έπειτα από χρόνια παίρνει τελικά τη δικαστική οδό.

Ο Αντώνης (η «Κ» δεν δημοσιεύει το πραγματικό του όνομα γιατί ήταν ακόμη μαθητής λυκείου όταν η Αστυνομία έφτασε στα ίχνη του) κατηγορείται ότι απέκτησε πρόσβαση παραβιάζοντας μέτρα

ασφαλείας σε κάποιες ιστοσελίδες στις οποίες περιλαμβάνονται αυτές του υπουργείου Ναυτιλίας και του Πανελλήνιου Σχολικού Δικτύου. «Καμία ζημιά δεν έκανα. Εμπαινα, έβλεπα την ευπάθεια και έφευγα», λέει ο ίδιος. Μάλιστα προσπαθούσε να ενημερώσει τους διαχειριστές των ιστοσελίδων για τα ευάλωτα σημεία που εντόπιζε. «Θα ήθελα να σας ενημερώσω ότι έκανα ένα scan στην ιστοσελίδα σας και έχει κενό ασφαλείας τύπου Cross Site Scripting. Είναι ένας τύπος ευπάθειας πολύ διαδεδομένος και επιτρέπει σε έναν κακόβουλο χρήστη να εισάγει κώδικα», είχε γράψει παλιότερα στους διαχειριστές ιστοσελίδας γνωστού μουσείου της Αθήνας. Η υπεύθυνη Πληροφορικής του μουσείου επιβεβαίωσε το 2016 σε προηγούμενο ρεπορτάζ της «Κ» για την ομάδα «Greek Electronic Army» το μήνυμα του Αντώνη. «Επικοινωνήσαμε με εμάς καλοπροαίρετα και δεν χρειάστηκε να ειδοποιήσουμε τη Δίωξη. Κατασκευάζουμε αυτό το διάστημα τη νέα μας ιστοσελίδα οπότε δεν χρειάστηκε να αλλάξουμε κάτι», είπε. Οι νόμιμοι έλεγχοι για κενά ασφαλείας πραγματοποιούνται από στελέχη εξειδικευμένων εταιρειών με τη συγκατάθεση των διαχειριστών μιας ιστοσελίδας.

Στην πρώτη συνάντησή μας το 2016 ο Αντώνης έλεγε ότι ήθελε να ασχοληθεί με την Πληροφορική. Εκτοτε αναθεώρησε. Είχε μια διαρκή αγωνία για το πότε θα έφτανε η μέρα του δικαστηρίου. Η άγνοια

για τη διαδικασία και την έκβαση της υπόθεσης του προκαλούσε άγχος. «Με καθυστέρησε πολύ αυτή η ιστορία. Από τα λάθη μας μαθαίνουμε», λέει. Με τα υπόλοιπα παιδιά της ομάδας δεν είχε άλλες επαφές. Οι περισσότεροι έβρισκαν τα προφίλ τους στο Facebook. Δεν έδωσε Πανελλήνιες, έπιασε δύο δουλειές, ολοκλήρωσε τη στρατιωτική του θητεία.

Οι συνεδρίες

Ωσπου τον Αύγουστο έμαθε την ημερομηνία που πρέπει να παρουσιαστεί στο δικαστήριο. Τότε ορίστηκε ότι πρέπει να παρακολουθήσει συνεδρίες με επιμελήτρια ανηλίκων, τρία χρόνια μετά την έρευνα της Αστυνομίας, αφού πλέον είχε ενηλικιωθεί και είχε κάνει τις επιλογές του. Η επιμελήτρια προσφέρθηκε να τον βοηθήσει σε περίπτωση που έπρεπε να ξεκινήσει κάποιο φροντιστήριο για να δώσει Πανελλήνιες, τον συμβούλευσε. «Δεν με έκανε να νιώσω άβολα, ούτε να έχω τύψεις, με προσέγγισε άψογα», λέει ο Αντώνης. Ηλπιζε να την είχε συναντήσει νωρίτερα.

Αναζητώντας τι είχε συμβεί σε έφηβους χάκερ μετά την ενηλικίωσή τους, η «Κ» είχε διαπιστώσει εξετάζοντας έξι περιπτώσεις ότι ήταν θέμα τύχης εάν θα αξιοποιούσαν τελικά την κλίση τους. Υπήρξαν παραδείγματα κάποιων που ακολουθήσαν σχετικές σπουδές και άλλων που δεν τους δόθηκε η ευκαιρία να βρουν αντίστοιχες διεξόδους.

Με καζάνι που βράζει μοιάζει το ΡΙΚ

Αρχισε ήδη η ονοματολογία διαδοχής του Μ. Μαραθεύτη στη θέση του γεν. διευθυντή

Της **ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ**

Την περασμένη Τρίτη, ο γενικός διευθυντής του ΡΙΚ Μιχάλης Μαραθεύτης, ενημέρωνε το Διοικητικό Συμβούλιο του Ιδρύματος πως παραιτείται από τη διεύθυνση καθώς έχει μια άλλη επαγγελματική πρόταση που τον αφήνει πλήρως ικανοποιημένο. Η παραίτησή του βεβαίως δεν αποτέλεσε κεραυνό εν αιθρία ούτε για το Δ.Σ. του ΡΙΚ ούτε για τους υπόλοιπους ενοίκους του Ιδρύματος, καθώς είναι ένα ζήτημα που συζητήθηκε εντόνως στο παρασκήνιο τις τελευταίες μέρες, με την ονοματολογία διαδοχής του να δίνει και να παίρνει ήδη και να καταδεικνύει πως προπνύνονται αρκετές αλλαγές.

Οι εντάσεις

Ο γενικός διευθυντής του Ιδρύματος είχε αναφέρει στην επιστολή του πως είχε απορρίψει και στο παρελθόν πολύ ικανοποιητικές προτάσεις για να παραμείνει στη διεύθυνση του ΡΙΚ, ωστόσο, την εν λόγω «εξαιρετη» θέση μεγάλου οργανισμού δεν μπορούσε να μην την αποδεχτεί. Ο ίδιος είχε εξομολογηθεί πως νιώθει πως ολοκλήρωσε τον κύκλο του στο ΡΙΚ, αφήνοντας το κανάλι με αυξημένα νούμερα τηλεθέας. Παραιτείται βεβαίως σε μία περίοδο ανακατατάξεων, αναβρασμού και ανάγκης για λήψη αποφάσεων για το τι μέλλει γενέσθαι. Οι ανακατατάξεις και ο αναβρασμός αφορούν όχι μόνο όσα προηγήθηκαν, με το σταύρωμα του προϋπολογισμού του ΡΙΚ από το κυβερνών κόμμα, την ψιθυρολογία για παρεμβάσεις και εννοήσεις της κυβέρνησης από εκπομπές του ΡΙΚ, αλλά γιατί στο παρασκήνιο υπήρξαν αρκετές εσωτερικές εντάσεις το τελευταίο διάστημα. Ήταν το θέμα που προέκυψε στην έκθεση του γενικού ελεγκτή με την κατ' εξαίρεση αύξηση μισθού δύο εκ των συνεργατών του ΡΙΚ, όμως αποκορύφωμα ήταν η αιφνίδια μετακίνηση του σκηνοθέτη του ΡΙΚ και προέδρου της Συνδικαλιστικής Οργάνωσης ΕΥΡΙΚ Σάββα Αριστοδήμου.

Η αιφνίδια μετακίνηση

Αν και από το περιβάλλον του Μιχάλη Μαραθεύτη διαφεύδεται

αναφανδόν πως η παραίτησή του έχει να κάνει με τα όσα προηγήθηκαν, δημοσιογραφικοί κύκλοι στο ΡΙΚ υπογραμμίζουν τη χρονική συγκυρία της παραίτησης του γενικού διευθυντή, με την ένταση που προκλήθηκε από την περίπτωση Σάββα Αριστοδήμου. Ο πρόεδρος του ΕΥΡΙΚ, είχε εξάλλου πολλές φορές εξαπολύσει δριμύια κριτική στον Μιχάλη Μαραθεύτη για χειρισμούς του. Ζήτημα που εννοχλούσε τον ίδιο τον κ. Αριστοδήμου, ήταν το γεγονός ότι ο κ. Μαραθεύτης εκτελούσε και καθήκοντα διευθυντή τηλεόρασης και λάμβανε συνεπώς μεταξύ άλλων και αποφάσεις πρόσληψης συνεργατών. Αρμοδιότητες, που σύμφωνα με κύκλους του ΡΙΚ, είχαν αναληφθεί από τον Μιχάλη Μαραθεύτη, γιατί ο αναπληρωτής διευθυντής Γρηγόρης Μαλιώτης, που ασκούσε καθήκοντα διευθυντή τηλεόρασης, είχε υποβάλει την παραίτησή του.

Κόκκινες γραμμές

Στα δημοσιογραφικά πηγαδία σημειώνουν πως ο Σάββας Αριστοδήμου εξαπέλυε κριτική λόγω και της συνεκνιακής του αρμοδιότητας, όμως οι πλείστοι σημειώνουν πως η ρήξη ήταν αναμενόμενη, καθώς είχε ξεπεράσει προ πολλού την κόκκινη γραμμή. Μία περιήγηση, άλλωστε, στον προσωπικό του λογαριασμό στο facebook είναι αρκετή για να διαπιστώσει κανείς υπονοούμενα και προσωπικές επιθέσεις που φωτογραφίζουν τη διεύθυνση του ΡΙΚ. Κινήσεις που δεν πέρασαν σίγουρα απαρατήρητες, τόσο από τους ενοίκους του ΡΙΚ όσο και ευρύτερα, με αποτέλεσμα να αποφασιστεί τον προηγούμενο μήνα και ενόσω έλειπε σε αποστολή, η ξαφνική μετάθεσή του από το ΡΙΚ στο Γραφείο Τύπου και Πληροφοριών.

Θα μπορούσε βεβαίως να εκτονωθεί διαφορετικά η κρίση; Όπως λένε συντεχνιακοί κύκλοι που παραδέχονται ότι ο Σάββας Αριστοδήμου είχε ξεπεράσει τα επιτρεπτά όρια της κριτικής, η διεύθυνση θα μπορούσε να κινηθεί είτε ποινικά είτε να στείλει τον κ. Αριστοδήμου στο πειθαρχικό για τη στάση του, όμως η χωρίς προειδοποίηση με-

Στο Προεδρικό δεν έχουν αποκλείσει το όνομα του Χρύσανθου Τσουρουύλλη, ωστόσο ο ίδιος, κληθείς να σχολιάσει το ενδεχόμενο μετακίνησής του, διαμνύει πως ο καπετάνιος εγκαταλείπει τελευταίος το καράβι που ονομάζεται ΔΙΑΣ.

Την επόμενη εβδομάδα συνεδριάζει το Δ.Σ. του ΡΙΚ για να αποφασίσει αν η θέση θα πληρωθεί από αναπληρωτή διευθυντή ή αν θα προκηρυξουν αμέσως τη θέση του γενικού διευθυντή.

τακίνησή του στο Γραφείο Τύπου και Πληροφοριών, θεωρείται παράνομο και παράτυπο. Απόφαση που, όπως λέχθηκε, βεβαίως ήταν εις γνώσιν δύο υπουργών. Ο ίδιος ο Αριστοδήμου πάντως έχει κινηθεί νομικά εναντίον της Επιτροπής Δημόσιας Υπηρεσίας και σύμφωνα με συντεχνιακούς κύκλους θεωρείται δεδομένη η επιστροφή του στο ΡΙΚ, καθώς πέραν του παράτυπου της υπόθεσης, όπως λένε, η ανησυχία είναι πως η ξαφνική μετάθεση ενός συνεκνιακού θα δημιουργήσει άσχημο προηγούμενο.

Οι συνεργάτες

Το σίγουρο είναι πως η όλη υπόθεση δεν θα κλείσει αναιμάκτα για κανέναν, καθώς δεν έχει ακόμη εμφανιστεί στο Γραφείο Τύπου και Πληροφοριών. Αναστάτωση βεβαίως, προκάλεσε και η έκθεση του γενικού ελεγκτή Οδυσσέα Μιχαλίδη, κατά την οποία υπογραμμίζεται ευνοϊκή μεταχείριση δύο δη-

μοσιογράφων αορίστου χρόνου στο ΡΙΚ οι οποίοι αναβαθμίστηκαν από την κλίμακα Α4 στην Α10. Αναβάθμιση που σύμφωνα με την έκθεση του Οδυσσέα Μιχαλίδη, συνεπάγεται €600 περίπου αύξηση στον ακαθάριστο μηνιαίο μισθό τους. Σύμφωνα με τον Οδυσσέα Μιχαλίδη, οι εν λόγω μισθολογικές αυξήσεις δόθηκαν κατά παράβαση του εγκεκριμένου προϋπολογισμού του ΡΙΚ και των σχετικών εγκυκλίων του Υπουργείου Οικονομικών, χωρίς καμία διαβούλευση ή ενημέρωση των Υπουργείων Οικονομικών και Εσωτερικών. Το όλο ζήτημα δεν πέρασε απαρατήρητο στο ΡΙΚ, με πολλούς από τους 100 και πλέον δημοσιογράφους αορίστου χρόνου να αντιδρούν καθώς δικά τους αιτήματα που χρονολογούνται δεν λήφθηκαν υπόψη.

Η ονοματολογία

Με τον αναβρασμό που επικρατεί, το ερώτημα είναι ποιος θα αναλάβει την καυτή πατάτα και δη τη διεύθυνση του ιδρύματος. Για τη θέση του Μιχάλη Μαραθεύτη θα συνεδριάσει το Δ.Σ. του ΡΙΚ την προσεχή βδομάδα και εκεί θα αποφασιστεί κατά πόσο θα πληρωθεί με διορισμό αναπληρωτή γενικού διευθυντή ή αν θα προκηρυχθεί η θέση άμεσα. Στο πρώτο σενάριο, πολύ πιθανός θεωρείται ο μεταβατικός διορισμός του Γρηγόρη Μαλιώτη όπως άλλωστε έγινε και στο παρελθόν. Υπενθυμίζεται πως ο κ. Μαλιώτης διεκδικούσε τη θέση του γενικού διευθυντή μαζί με τον

Μιχάλη Μαραθεύτη. Ήταν αναπληρωτής πρόεδρος του ΡΙΚ, μέχρι και τον Απρίλιο του 2014, όταν παραιτήθηκε για λόγους δεοντολογίας, καθώς όπως υποστήριζε γίνονταν παρεμβάσεις στο δελτίο του κρατικού καναλιού.

Διαφεύδει ο Τσουρουύλλης

Για τη θέση του γενικού διευθυντή του ΡΙΚ έχουν ήδη ακουστεί τα ονόματα των Σάββα Αριστοδήμου και Χρύσανθου Τσουρουύλλη. Ο κ. Αριστοδήμου, εφόσον επιστρέψει στο κρατικό κανάλι, ίσως να διεκδικήσει τη θέση του διευθυντή τηλεόρασης, στο ενδεχόμενο βεβαίως που αυτή προκηρυχθεί. Το όνομα του Χρύσανθου Τσουρουύλλη ακούστηκε ιδιαίτερα το τελευταίο δεκαήμερο, με κύκλους τόσο από την κυβέρνηση όσο και από τον ΔΗΣΥ, να θεωρούν πιθανό έναν τέτοιο διορισμό. Κληθείς βεβαίως να σχολιάσει στην «Κ» το ενδεχόμενο μετακίνησής του, ξεκαθάρισε πως η προσοχή του είναι στραμμένη στον ΔΙΑ, του οποίου είναι και μέτοχος και διευθυντής ειδήσεων. Ο ίδιος, άλλωστε, έχει διαμνύσει στο στενό του περιβάλλον πως «ο καπετάνιος εγκαταλείπει τελευταίος το πλοίο». Αλλωστε, βάσει των σημερινών σχεδίων, ο γενικός διευθυντής του ΡΙΚ θα πρέπει να είναι κάτοχος μεταπτυχιακού τίτλου, που τόσο ο κ. Τσουρουύλλης όσο και ο κ. Αριστοδήμου δεν κατέχουν βάσει του βιογραφικού που έχουν αναρτημένο. Για τη θέση λέγεται πως εν-

διαφέρεται ο πρώην πρόεδρος του Δ.Σ. του ΡΙΚ και μέλος του Πολιτικού Γραφείου του ΔΗΣΥ Θανάσης Τσώκος.

Το πώς θα χειριστεί η κυβέρνηση το όλο ζήτημα είναι ακόμη ανοικτό. Υπενθυμίζεται πως ο κ. Μαραθεύτης ανήκει στο στενό περιβάλλον του προέδρου Αναστασιάδη, ωστόσο εκπομπές, θεματολογία και εμφανίσεις καλεσμένων, έχουν πολλές φορές προκαλέσει αντιδράσεις, άλλοτε στο Προεδρικό, άλλοτε στην Πινδάρου η οποία βλέπει υπερπρόβλη συγκκεκριμένων υπουργών.

Στο κάδρο και οι ειδήσεις

Μαζί με τη γενική διεύθυνση του ΡΙΚ θα πρέπει να ξεκαθαρίσει και η θέση του διευθυντή ειδήσεων του ΡΙΚ. Τη διεύθυνση ειδήσεων, έχει αναλάβει ο Πανίκος Χατζήπαναγης, ωστόσο, ο δημοσιογράφος Γιαννάκης Νικολάου, έχει ήδη εφεσβάλει τον διορισμό λόγω των περισσότερων χρόνων υπηρεσίας που έχει και της κατοχής μεταπτυχιακού. Η απόφαση θα λαμβανόταν τον Οκτώβριο που πέρασε, ωστόσο, δεν φαίνεται να ξεκαθαρίζει σύντομα. Τα σενάρια, θέλουν είτε να πάψει ο διορισμός Χατζήπαναγης και να αναλαμβάνει τελικώς ο Γιαννάκης Νικολάου τη θέση διευθυντή ειδήσεων, είτε να αποφασιστεί μία εκ περιτροπής διεύθυνση όπως γινόταν και στο παρελθόν, με τους Πανίκο Χατζήπαναγης, Γιαννάκη Νικολάου και Πέτρο Κωνσταντίνου να διευθύνουν τις ειδήσεις του ΡΙΚ, εναλλάξ.

ΑΡΘΡΟ / Του **ΠΕΤΡΟΥ ΖΑΡΟΥΝΑ**

Από το έγκλημα πολέμου στη νομιμοποίηση του εθνικισμού

Η δόλωση Πομπέο για το μη παράνομο των εβραϊκών οικισμών στη Δυτική Όχθη έχει επαναφέρει και στη δική μας δημόσια ατζέντα το θέμα του εθνικισμού. Αρκετοί ήταν εκείνοι που θυμήθηκαν ότι το διεθνές δίκαιο διά της Τέταρτης Σύμβασης της Γενεύης του 1949 απαγορεύει τον εθνικισμό ξένων εδαφών από τις όποιες κατοχικές δυνάμεις. Παράλληλα, έγινε και αναφορά στις αποφάσεις του Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου του 1994 όπου ο εθνικισμός χαρακτηρίζεται έγκλημα πολέμου. Παρ' όλα αυτά οι ΗΠΑ προχώρησαν σε αλλαγή της μέχρι σήμερα θέσης τους που στηριζόταν σε μία ανάλογο περιεχομένου γνωμάτευση από τον κ. Χάνσεν του 1978. Μόλις πριν από τρία χρόνια οι ΗΠΑ διά της αποχής τους είχαν επιτρέψει την έγκριση από το Συμβούλιο Ασφαλείας του ψηφίσματος 2234. Με αυτό καλείτο το Ισραήλ να παγώσει την κατασκευή νέων ή την επέκταση των παλαιών οικισμών στα κατεχόμενα παλαιστινιακά εδάφη. Η κυβέρνηση Τραμπ έχει από καιρό επιλέξει τη στήριξη των πιο ακραίων θέσεων του Ισραήλ. Η κί-

νωση έχει να κάνει τόσο με τη στήριξη του Νετανιάχου όσο και την διασφάλιση της υποστήριξης του εβραϊκού λόμπυ και των συντηρητικών χριστιανών εντός των ΗΠΑ. Το τελευταίο είναι απολύτως αναγκαίο αφού το 2020 θα διεξαχθούν προεδρικές εκλογές στις ΗΠΑ. Έτσι πέραν της δόλωσης για τους οικισμούς είχαμε την αναγνώριση της Ιερουσαλήμ ως πρωτεύουσας του Ισραήλ και την σε αυτή μεταφορά της πρωτεύουσας της χώρας. Ακολούθησε η αναγνώριση της προσάρτησης των συριακών υψωμάτων Γκολάν από το κράτος του Ισραήλ. Η δόλωση για τους οικισμούς έγινε και σε μία ιδιαίτερη εξωτερική συγκυρία καθώς η μεν Ε.Ε. με πρόσφατη απόφαση της απαιτεί την σήμανση των προϊόντων που παράγονται στα κατεχόμενα παλαιστινιακά εδάφη με ανάλογες ετικέτες. Πέραν αυτού αναμένονται στις επόμενες εβδομάδες αποφάσεις του διεθνούς ποινικού δικαστηρίου που έχουν να κάνουν με τους εβραϊκούς οικισμούς. Η κίνηση των ΗΠΑ ουδόλως αλλάζει το διεθνές νομικό καθεστώς που αφορά τον εθνικισμό. Την ίδια, όμως, στιγμή δημιουργεί νέα πολι-

Τυχόν νομιμοποίηση όλων των εβραϊκών οικισμών θα κάνει τη λύση των δύο κρατών στο Παλαιστινιακό ανέφικτη.

Η κίνηση των ΗΠΑ δημιουργεί νέα πολιτικά δεδομένα που ευνοούν το Ισραήλ σε μία μελλοντική διαπραγμάτευση της πτυχής των εβραϊκών οικισμών.

τικά δεδομένα που ευνοούν το Ισραήλ σε μία μελλοντική διαπραγμάτευση της πτυχής των εβραϊκών οικισμών. Ήδη επί της αρχής οι Παλαιστίνιοι είχαν αποδεχθεί ότι κάποιος από αυτούς τους οικισμούς θα μπορούσαν να ενσωματώνονταν στο κράτος του Ισραήλ με απόδοσης ανάλογης έκτασης εδαφών στο μελλοντικό παλαιστινιακό κράτος. Τυχόν νομιμοποίηση όλων των εβραϊκών οικισμών θα κάνει τη λύση των δύο κρατών στο Παλαιστινιακό ανέ-

φικτη κάτι που επισήμανε και η Ε.Ε. Ανάλογη στάση έχουμε ακολουθήσει και εμείς στην Κύπρο. Μετά τις περί εγκλήματος πολέμου διακηρύξεις μας έχουμε σταδιακά οδηγηθεί στη νομιμοποίηση της παρουσίας 120.000 εποίκων με παραχώρηση σε αυτούς της ιθαγένειας της μελλοντικής ομοσπονδίας, την παραμονή άλλων 60.000 Τούρκων πολιτών με το καθεστώς της άδειας εργασίας (βίζας) και τέλος παραμονή άλλων 100,000 Τούρκων πολιτών με

το καθεστώς των φοιτητών. Επιπρόσθετα με την αποδοχή του προβληματικού πλαισίου Γκουτιέρες οι έποικοι θα αποκτήσουν τις Ε/κ περιουσίες στις οποίες ζουν αφού θα έχουν το πρώτο λόγο ως νυν χρήστες. Έτσι η νέα αμερικανική πολιτική στο θέμα του εθνικισμού δεν αναμένεται να μας κάνει κανένα κακό. Οι ίδιοι στα πλαίσια των διαπραγματεύσεων έχουμε από μόνον μας εγκαταλείψει τη βόρεια περιοχή, και ενδεχομένως συνιστώσα πολιτεία, στο σχεδόν απόλυτο και πολυεπίπεδο έλεγχο των Τούρκων. Αναμένεται να έχουν τη συντριπτική πλειοψηφία των περιουσιών, την αντίστοιχη του πληθυσμού, της πολιτικής διοίκησης και των αστυνομικών δυνάμεων. Τα κροκοδείλια δάκρυα κάποιων και οι πυρίνοι λόγοι στην περίπτωση της Παλαιστίνης κατά των Αμερικανών δεν μπορούν να κρύψουν τις δικές μας ευθύνες που τείνουν να οδηγήσουν σε μία από τις χειρότερες μορφές λύσης 2 κρατών.

Ο κ. Πέτρος Ζαρούνας είναι διεθνολόγος. Διετέλεσε γραμματέας του Γεωστρατηγικού Συμβουλίου της Κ.Δ. την περίοδο 2014-2018.

Η εκδρομή με το κατασκοπευτικό βαν «Πουαρό»

Ούτε τουίτ

Ο Νίκαρος πήγε κι κάθισε δύο ώρες στο συνένδριο του ΕΛΚ για να ακούσει τον Αβέρωφ και για να τον υποστηρίξει όπως μας είπε άνθρωπος του Λόφου. Μόνο που η κουκουβάγια έκλεισε το ένα της μάτι και είπε, «και μετά τον μαύρισε, κουκουβά!». Απόδειξη τούτου είναι ότι δεν έστειλε ούτε μισό τουίτ ο πρόεδρος για να πει π.χ. «Στηρίζουμε τον πρόεδρο του ΔΗΣΥ @AverofCY για την αντιπροεδρία του ΕΛΚ. Ούτε καν στο στενό του φίλο τον Ντόναλντ Τουσκ που εξελέγη στην προεδρία του ΕΛΚ, είπε: «Βοήθα λίγο τον δικό μου τζιαι δεν θα μείνει πάνω μου». Κι έτσι ο Φούλης πήρε την τιμητική 12η θέση σύμφωνα με την επίσημη ανακοίνωση του ΔΗΣΥ (σ.σ. έτρεχαν 12). Ερώτημα: Τα θέλετε και τα λέτε ή σας ξεφεύγουν;

• • • • •

Μόνο μια φορά

Κρίμα στη χαρά/κάπου κοιταχτήκαμε, μετά ερωτευτήκαμε κι ύστερα βρεθήκαμε άλλη μία φορά. Αυτό το γνωστό τραγούδι του Μακεδόνα θα μπορούσε κανείς να το αφιερώσει στους κ.κ. Αβέρωφ και Άβνι, είπε στον Ιανό κοινοβουλευτική πηγή που γνωρίζει πολλά σχετικά με την υπόθεση. Μας υπέδειξε ότι, σύμφωνα με όσα επισήμως η Πινδάρου ανακοίνωσε, «ο πρόεδρος του κόμματος κ. Αβέρωφ Νεοφύτου δέχθηκε στο γραφείο του τον πρόεδρο της εβραϊκής κοινότητας της Κύπρου κ. Shahak Avni και η συνάντηση αφορούσε θέματα που σχετίζονται με την εβραϊκή κοινότητα στην Κύπρο» και πως αυτή ήταν η μόνη συνάντηση που είχαν. Η πηγή μας ισχυρίζεται ότι όχι μόνο συναντήθηκαν επισήμως άπαξ στην Πινδάρου, αλλά έχουν φιλικές και οικογενειακές σχέσεις.

• • • • •

Επικοινωνία ντιζελ

Πριν αλέκτορα φωνήσαι, ήλθε το δημοσίευμα του «Πολίτη» να αποκαλύψει ότι ο βασιλιάς είναι γυμνός αφού η εταιρεία CIS του Shakak Avni, το 2016 προμήθευσε και εγκατέστησε το σύστημα ασφαλείας στα κτίρια του κόμματος στην οδό Πινδάρου. Ο Φούλης δεν απάντησε καθώς προφανέστατα εν οίδη, ότι ουδέν οίδη ή για όσους δεν διαβάζουν Greeklish, ένα γνωρίζει ότι δεν γνωρίζει τίποτα. Την ίδια μέρα ένας άλλος φίλος της στήλης της δεξιάς όχθης του Σικουάνα μου έλεγε ότι όλη η υπόθεση είναι μούφα και θα φανεί και από την ποινική έρευνα. Από πού θα φανεί; Ρε παιδιά, ποιος είναι ο επικοινωνιολόγος του ΔΗΣΥ; Αν για ένα τόσο σημαντικό και άκρως επικοινωνιακό ζήτημα λόγω κατασκοπίας διαφεύδονται οι δηλώ-

Πληροφορίες, που κυκλοφόρησαν στη Λευκωσία, ότι ο Νίκος Αναστασιάδης απέφυγε να ψηφίσει τον Αβέρωφ Νεοφύτου για μία από τις 10 θέσεις αντιπροέδρου του ΕΛΚ ελέγχονται ως αναληθείς έως κακόβουλες.

σεις της ηγεσίας πριν ζημερώσει, τότε πρέπει ως κόμμα να ζητήσετε αποζημίωση από τους επικοινωνιολόγους σας. Όσο για τις έρευνες, στο σπίτι του κρεμασμένου δεν μιλάνε για σκοινί. Για fake news γίνεται αλλά για έρευνα δεν γίνεται.

• • • • •

Το γάντι

Πάντως, έχει πλάκα, που άρχισαν τα κόμματα να παίζουν κατασκοπευτικά παιχνίδια. Θα πει κανείς ότι το ΑΚΕΛ είχε παραδοσιακά επαγρύπνηση, σε σημείο που ο Μακάριος είχε κάποτε πει στον αρχηγό της ΚΥΠ, ότι δεν πιάνουν ούτε τον καπνό της Ακελικής κατασκοπίας. Φυσικά, τότε άλλα πράγματα κατασκόπευαν κι όχι αυτά που τα κόμματα σήμερα «κυνηγούν», όπως αποκάλυψε ο φίλτατος Κωστής Ευσταθίου της ΕΔΕΚ. Μάλιστα, έριψε και το γάντι ο Κωστής, προκαλώντας τα κόμματα να ανοίξουν τα υπόγειά τους!

• • • • •

Μια παραγγελία

Στην απείρου αστοχίας ανακοίνωση του ΔΗΣΥ σημειώνεται ότι ο Αβέρωφ «ουδέποτε είχε επαφή, ούτε και συναντήθηκε ποτέ, ούτε γνωρίζει τον Tal Diliان, το όνομα του οποίου φέρεται να συνδέεται με την υπόθεση του κατασκοπευτικού βαν». Στη στήλη μια άλλη πηγή έχει αφηγηθεί την ιστορία εκείνη που το διαβόητο βαν είχε πάρει «θέση βολής» απέναντι από ένα εστιατόριο στο Ζύγνι και εκτελούσε μια παραγγελία που έλαβε από ένα μαγαζί στην Πινδάρου και αφορούσε το Βασιλικό.

• • • • •

Τα βλήματα

Μαθαίνω ότι τα φεγτά από τα δέκα βλήματα που είχε στους εκτοξευτήρες του το ΑΚΕΛ στη μάχη με το κατασκοπευτικό βαν έχουν ήδη πυροδοτηθεί (βλ. είδαν το φως της δημοσιότητας) όμως τα τρία που έχουν εναπομένει είναι η ασφαλιστική δικλίδα για την Εξέκία Παπαϊωάννου. Μάλιστα, ο Άντρος, όπως μας ελέχθη, δεν έχει διάθεση να βγά-

λει το φίδι από την τρύπα για την κυβέρνηση εξ ονόματος μιας λανθάνουσας αντίληψης για την εθνική ασφάλεια.

• • • • •

Μοσάντ και Κύπρος

Πάντως, η Κύπρος είναι το σταυροδρόμι των κατασκόπων της περιοχής και το γήπεδο προπόνησης των νεοσυλλέκτων των υπηρεσιών εθνικής ασφάλειας διαφόρων χωρών της ευρύτερης περιοχής και όχι μόνο. Αυτό ήταν και το συμπέρασμα έρευνας που έκανε η εβδομαδιαία εφημερίδα «Χαρέτζ» στην Κύπρο, μετά την εδώ εν' αυτοφώρω σύλληψη τεσσάρων Ισραηλινών πρακτόρων. Συγκεκριμένα, το 1991 η Μοσάντ έκανε μία πολύ αποτυχημένη επιχείρηση. Τέσσερα στελέχη της συνελήφθησαν από Κύπριο αστυνομικό καθώς προσπαθούσαν να παγιδεύσουν τις τηλεφωνικές γραμμές της ιρανικής πρεσβείας στη Λευκωσία. Όπως αποκαλύφθηκε εκείνες τις μέρες, η Κύπρος αποτελεί έναν από τους σημαντικούς σταθμούς της Μοσάντ και χρησιμεύει

Ο ΗΡΩΣ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ

Δημήτρης Συλλούρης

Ο πρόεδρος της Βουλής Δημήτρης Συλλούρης σκόραρε αυτογκόλ εντός του ναού της Δημοκρατίας με τη συμπεριφορά του έναντι του προέδρου των παραπληγικών Δημήτρη Λαμπριανίδη.

συχνά ως πεδίο εκπαίδευσης για τους νέους πράκτορές της.

• • • • •

Τα «χρυσά» διαβατήρια

Λάβαμε επιστολή από την κ. Εύα Παπακυριακού της ΜΟΚΑΣ, διά της οποίας αναφέρεται στον Ιανό της 10.11.19. με τίτλο, «Η αόρατη Εύα τα «χρυσά» διαβατήρια και ο ύπνος του δικαίου». Σημειώνει μεταξύ άλλων ότι αυτό «αποτελεί προσβολή του προσώπου μου, ως Εισαγγελέα, που προΐσταμαι Υπηρεσίας η οποία επιτελεί σοβαρό έργο, τόσο στη Κύπρο, όσο και στο εξωτερικό. Οι αναφορές στο δημοσίευμα σας είναι ανυπόστατες και δεικνύουν άγνοια, τόσο των αρμοδιοτήτων της Υπηρεσίας μας, όσο και στο κατά πόσον έχουμε ή όχι αρμοδιότητες σε σχέση με τα «χρυσά» διαβατήρια. Στην ιστοσελίδα μας δεν «αυτοσυστηνόμαστε», αλλά γίνεται αναφορά στις αρμοδιότητες μας, όπως καθορίζονται στο Νόμο, σε Διεθνείς Συμβάσεις και στο Ευρωπαϊκό Κεκτημένο. Η χορήγηση υπηκοοτήτων σε αλλοδαπούς και ο σχετικός έλεγχος προς τούτο, δεν εμπίπτει στις αρμοδιότητες της Υπηρεσίας μας, όμως είχαμε εκφράσει προς το αρμόδιο Υπουργείο τους προβληματισμούς και τις ανησυχίες μας για τους ελέγχους που γίνονται για τους Αιπντές». Αγαπητή κ. Παπακυριακού, η στήλη είναι παραπολιτική και δέον όπως το φίλτρο διά του οποίου μας διαβάζετε έχει και ένα ψήγμα χιούμορ. Καλή Κυριακή!

Γράφει **Ο ΙΑΝΟΣ**

Ο επίκαιρος Σπυρίδων Τρικούπης

Του **ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΚΑΣΙΜΑΤΗ**

ΚΑΙ ΙΣΩΣ ΕΙΝΑΙ ΚΑΛΥΤΕΡΑ ΝΑ ΣΤΑΜΑΤΗΣΟΥΜΕ ΤΗ ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΕΔΩ. ΔΙΟΤΙ, «ΜΗΤΣΟΤΑΚΗ, ΑΝ ΟΙ ΜΠΑΧΑΛΑΚΗΔΕΣ ΜΕ ΤΑ ΚΟΥΣΤΟΥΜΙΑ ΕΙΝΑΙ ΟΙ ΠΑΤΕΡΑΔΕΣ ΤΩΝ ΜΠΑΧΑΛΑΚΗΔΩΝ ΜΕ ΤΙΣ ΜΟΛΟΤΟΦ ΣΤΟ ΤΕΛΟΣ ΘΑ ΒΡΕΘΟΥΜΕ ΚΑΙ ΣΥΓΓΕΝΕΙΣ.

ΣΚΙΤΣΟ ΤΟΥ ΔΗΜΗΤΡΗ ΧΑΝΤΖΟΠΟΥΛΟΥ

Στην εξαιρετη βιογραφία του Σπυρίδωνος Τρικούπη από την ιστορικό Λύντια Τρίχα, διαβάζουμε ότι ο Τρικούπης έφθασε για πρώτη φορά στο Λονδίνο τη χρονιά (1817), κατά την οποία το Βρετανικό Μουσείο (Β.Μ.) άνοιξε την αίθουσα με τα γλυπτά, που είχε αφαιρέσει με τόσο βανάυσο τρόπο από τον Παρθενώνα ο Ελγίνος. Στάθηκε μπροστά τους για μία ώρα και τα αισθήματά του ήταν ανάμεικτα. Στις σχετικές επιστολές προς τον πατέρα του, η βιογράφος του διαπιστώνει αμφιθυμία: «Από τη μια, σκεπτόταν το κενό που είχαν αφήσει στον Παρθενώνα και θύμωνα για την καταστροφή που είχε γίνει· από την άλλη, έβλεπε όλον αυτό τον κόσμο που έρχόταν να τα δει και χαϊρόταν για τον θαυμασμό τους και για τη διάδοση του ελληνικού πολιτισμού. Μόλις που συγκρατιόταν για να μη διαλαλήσει στους γύρω του, υπερήφανα, ότι είναι Έλληνας». Νομίζω ότι, στη στάση αυτού του σπουδαίου Έλληνα, βρίσκουμε τις βασικές παραμέτρους του ζητήματος που ισχύουν και σήμερα.

Η θέση του Β.Μ. -που, ασφαλώς, δεν θέλει να αποχωριστεί τα γλυπτά- είναι σοβαρή, είναι σύγχρονη και, επίσης, πολύ πιο εκλεπτυσμένη από τη δική μας. Την εκθέτουν στο φυλλάδιο που σου προσφέρουν όταν μπαίνεις στην αίθουσα και, περιληπτικά, έχει ως εξής: Το Β.Μ. είναι ένα μουσείο του παγκόσμιου πολιτισμού, σου λένε, και απευθύνεται στο παγκόσμιο κοινό. Τα γλυπτά είναι μέρος της πολιτιστικής κληρονομιάς όλων και υπερβαίνουν πολιτισμικά σύνορα. Εμείς, λένε εκείνοι, τα εντάσσουμε σε ένα αφήγημα παγκόσμιο και το προσφέρουμε αφιλοκερδώς στον κό-

σμο· εσείς, που τα ζητάτε πίσω, τα εντάσσετε σε ένα αφήγημα εθνικό. Και, σε τελευταία ανάλυση, προσθέτουν, η σημερινή θέση των γλυπτών στο Β.Μ. είναι και αυτό μέρος της συνολικής ιστορίας του Παρθενώνα.

Το πρώτο επιχείρημά τους μας στριμλώνει σε ένα δύσκολο δίλημμα. Διότι, μας λένε, εσείς τελικά ποιον πιστεύετε ότι αφορούν περισσότερο τα γλυπτά του Παρθενώνα, εσάς, την περηφάνια σας και την εθνική ταυτότητά σας ή τον παγκόσμιο πολιτισμό; (Το δίλημμα του

Τρικούπη μπροστά στα γλυπτά, αλλά με λόγια αντί για αισθήματα). Σκληρό δίλημμα για έναν κόσμο που έχει ανατραφεί με την πεποίθηση ότι αυτός -ο ίδιος, αυτοπροσώπως- έδωσε τα φώτα στην ανθρωπότητα. Φυσικά, δεν μας συμφέρει να απαντήσουμε. Για την ακρίβεια, δεν έχουμε ακόμη την αυτοπεποίθηση ως έθνος για να απαντήσουμε. Γι' αυτό και έχουμε γαντζωθεί στο σοβαρό επιχείρημα περί ακεραιότητας του μνημείου, στο οποίο οι Βρετανοί απαντούν με το δικό τους, εξίσου σοβαρό, επιχείρημα ότι, μετά δύο αιώνες, η θέ-

ση τους στο Β.Μ. είναι πια μέρος της ιστορίας του μνημείου.

Και λοιπόν; Το επιχείρημα των Βρετανών είναι σωστό, αλλά ισχύει και αντίστροφως: αφού η ιστορία του μνημείου συνεχίζεται και θα συνεχίζεται, ποιος μπορεί να ορίσει το τέλος της Ιστορίας; (Αλλωστε, ποιος ξέρει τι θα γίνεται σε τρεις αιώνες από τώρα; Μπορεί όλα αυτά, Β.Μ. και Παρθενώνας, να ανήκουν στους Κινέζους και το ζήτημα να μην υφίσταται...). Επομένως, κανείς δεν μπορεί να μας εμποδίζει να ζητούμε επιστροφή των γλυπτών. Η δια-

δρομή της Ιστορίας είναι γεμάτη στροφές και σπαρμένη με ειρωνείες. Είκοσι χρόνια μετά την πρώτη φορά που είδε τα γλυπτά, ο ίδιος Τρικούπης, ως πρεσβευτής στο Λονδίνο, ήταν ο πρώτος Έλληνας διπλωμάτης που έθεσε στη βρετανική κυβέρνηση το ζήτημα της επιστροφής τους στον Παρθενώνα. Μπροστά στην έντονη αντίδραση των Αγγλων, αποφάσισε να μην επανέλθει, ώστε να μη διακινδυνεύσει μια γραπτή άρνηση. «Ισως και γιατί μπορεί, κατά βάθος, να μη συμφωνούσε με το αίτημα», σημειώνει η βιογράφος του.

Προσφάτως, η δήλωση του προέδρου της Κίνας, ότι η χώρα του θα υποστηρίξει το ελληνικό αίτημα για την επιστροφή των γλυπτών του Παρθενώνα, επειδή και εκείνοι διεκδικούν τα δικά τους, χαίρετίστηκε διά βοής από τους δημοσιογράφους ως «δώρο». Αγνού την πραγματική πρόθεση του υψηλού επισκέπτη μας και δεν αμφιβάλω ότι ήταν η καλύτερη. Όμως, δώρο δεν είναι σε καμία περίπτωση. Αντιθέτως, η βοήθεια της Κίνας ή όποιου άλλου κράτους με ανάλογα θέματα ανοικτά είναι ο βέβαιος τρόπος για να βλάψουμε την υπόθεσή μας. Η Ελλάδα πρέπει να βρει έναν τρόπο να απεμπλέξει το θέμα των γλυπτών του Παρθενώνα από τη διεθνή πίεση για ανάλογα θέματα επιστροφής αρχαιοτήτων. Πρέπει να ξεχωρίσει την περίπτωση της ως ειδικής, με κατά το δυνατόν λιγότερη επίδραση σε άλλες παρόμοιες.

Για να το πω ξανά με το παράδειγμα του Τρικούπη, όπως εκείνος προσπαθούσε, μέσω της πολιτικής δράσης του, να δείξει στις μεγάλες δυνάμεις της εποχής ότι η Ελληνική Επανάσταση δεν είχε σχέση με την ανατροπή του διεθνούς status quo, αναλόγως να προωθήσουμε και εμείς το αίτημα για την επιστροφή των γλυπτών. Αυτό όμως σημαίνει ότι οφείλουμε να αναζητήσουμε νέους τρόπους συνεργασίας με τους Βρετανούς και να τους πείσουμε ότι αξίζει τον κόπο να τους δοκιμάσουμε, κάτι δηλαδή που θέλει γερή δουλειά και έχει πολλή κούραση, οπότε μένουμε στην πεπατημένη...

ΦΑΛΗΡΕΥΣ
kassimatis@kathimerini.gr

ΑΚΑΡΙΑΙΑ / Της **ΕΛΕΝΗΣ ΞΕΝΟΥ**

Ξανά μανά οι λιμουζίνες

Αρκετά ταλαιπωρήθηκαν οι άνθρωποι. Έκαναν υπομονή, υπέστηκαν φοβερή θυσία, αλλά ως εδώ και μη παρέκει. Διότι έχει και η υπομονή τα όριά της. Όχι βέβαια η δική μας υπομονή. Αυτή, όπως όλα συνηγορούν, παραμένει ανεξάντλητη. Διότι ακόμα τους ανεχόμαστε να μας δουλεύουν φιλό γαζί. Ας γίνω όμως πιο συγκεκριμένη. Θυμάστε τις περιβόητες λιμουζίνες των αξιωματούχων μας; Αν όχι, σας ρίχνω ένα φρεσκάρισμα. Το 2016 και μετά από ένα κράξιμο από τα ΜΜΕ σχετικά με την αναισθησία των αξιωματούχων μας να διατηρούν το προνόμιο της λιμουζίνας, ενώ ο κόσμος έτρεχε στα ταμεία ανεργίας, δειήθηκαν οι βουλευτές να ψηφίσουν ένα νόμο, ο οποίος περιόριζε την χρήση της λιμουζίνας από 24ωρου βάσεως σε μόνο υπηρεσιακές μετακινήσεις. Κι αυτό για να περιοριστεί το τεράστιος κόστος το οποίο μας φόρτωναν εξαιτίας της αλόγιστης χρήσης, την ίδια ώρα που καλά-καλά δεν ξέραμε αν θα βγάζαμε το μήνα. Και αφού είδαμε και πάθαμε (κυριολεκτικά) να πειστούν τα σαΐνια της πολιτικής μας ότι η διατήρηση αυτού του προνομίου συνιστά πρόκληση, αλλά και σοβαρή ένδειξη ότι παρόλα όσα έχουν συμβεί, εκείνοι παραμένουν ερμπατικά κλεισμένοι στην ματαιόδοξη καρακοσμάρα τους, αποφάσισε τώρα ο σούπερ success Υπουργός Οικονομικών να επαναφέρει το θέμα.

Και να ζητήσει από την Βουλή την τροποποίηση του σχετικού κανονισμού, ώστε να παραχωρηθεί και πάλι σε ένα μεγάλο αριθμό αξιωματούχων το δικαίωμα να μεταβιβαίνουν στο σπίτι τους με τις κρατικές λιμουζίνες. Κι αυτό γιατί, όπως είπε, υπάρχουν «πρακτικές δυσκολίες» λόγω των εκτός κανονικού ωραρίου υπηρεσιακών και κοινωνικών τους υποχρεώσεων (βλέπε μνημόσυνα, κηδείες, γάμοι, βαφτίσια και άλλες κυριακάτικες εκδηλώσεις). Για τις οποίες δεν θέλουν οι εν λόγω λιμουζινάτοι, να χρησιμοποιούν το ιδιωτικό τους αυτοκίνητο, διότι, υποθέτω, δεν είναι διατεθειμένοι να βάλουν το χέρι στη δική τους τσέπη. Προτιμούν- όπως έχουν μάθει άλλωστε τόσα χρόνια- να το βάζουν στη δική μας (ακόμα και όταν είναι χιλιοπαλωμένη). Και κάπως έτσι ο σούπερ success υπουργός, αφού θεωρεί ότι η οικονομία μας βαίνει καλώς, αποφάσισε να «διευκολύνει» τους ταλαιπωρημένους λιμουζινάτους, προτείνοντας ελαφρά τη καρδία την τροποποίηση του κανονισμού. Και προφανώς δεν του έχει καν περάσει από το μυαλό ότι το προνόμιο των λιμουζινών θα έπρεπε να καταργηθεί μια και έξω και να περιοριστούν πλέον όλοι οι αξιωματούχοι στις δικές τους τσέπες. Όπως κάνει δηλαδή ο κορμάκης εδώ και χρόνια, προσπαθώντας να αντεπεξέλθει στις παρενέργειες της αλόγιστης διοίκησης αυτού του κράτους από τον κάθε ανεπαρκή πολιτικό και κρατικό αξιωματούχο. Διότι δεν είναι θέμα μόνο αριθμών, κύριε success Υπουργέ, δηλαδή αφού αποφασίσαμε ότι οι εξισώσεις είναι πλέον μια χαρά, ας επανέλθουμε στην αβάσταχτη ελαφρότητα με την οποία λειτουργούσε η κρατική μηχανή.

Το θέμα είναι πολύ πιο βαθύ και έχει να κάνει με αλλαγή νοοτροπίας, πολιτικής σκέψης και πολιτικού ήθους (κοινώς τσίπας). Διότι αυτή η κρίση δεν ήρθε εξ ουρανού. Ήρθε και μας βρήκε γιατί οι εκάστοτε κρατούντες κοιτάζαν τη βολή τους, την διαπλοκή τους, το συμφέρον τους (κτλ., κτλ.) με αποτέλεσμα τα γνωστά (και άγνωστα ακόμα) σκάνδαλα που κυκλοφορούν ξεδιάντροπα. Άρα δεν είναι μόνο οι αριθμοί, κ. υπουργέ. Διότι ο κάθε πολίτης αυτού του κράτους που δεν είναι αξιωματούχος, έχει και μια πραγματική (και όχι κατά φαντασία) ταλαιπωρημένη ιστορία να διηγηθεί, η οποία είναι αποτέλεσμα αυτής της νοοτροπίας, την οποία εσείς με τόσο σπεκτάκκιουλαρ θράσος επιμένετε να συντηρείτε. Της νοοτροπίας που θεωρεί ότι ακόμα και ο τελευταίος κρατικός αξιωματούχος είναι παιδί ανώτερου θεού, και ως τέτοιο πρέπει να του προσφέρονται προνόμια, την ίδια ώρα που υπάρχουν ακόμα οικογένειες που δεινοπαθούν και παιδιά που καταγράφονται στις στατιστικές ότι ζουν κάτω από το όριο της φτώχειας. Με πιο απλά λόγια, κ. υπουργέ, μιλάμε για πολιτική τσίπα, όπως λέμε στην κυπριακή, και συγχωρέστε με αν δεν βρίσκω την ακριβή αγγλική μετάφραση της λέξης για να σας διευκολύνω να καταλάβετε περί τίνος πρόκειται.

elenixenou11@gmail.com

Καταιγίδες στην περιοχή του Σίδνεϋ.

ΑΡΘΡΟ / Του **ΔΡΑ ΣΤΕΛΙΟΥ ΠΛΑΤΗ**

Η οικονομική πτυχή του Κυπριακού

Ενα **ναμονή** της συνάντησης του Βερολίνου μέσα στην εβδομάδα μεταξύ του προέδρου της Δημοκρατίας και του Τουρκοκύπριου ηγέτη, είναι χρήσιμο να τεθούν στο τραπέζι επιτακτικά και τα θέματα της οικονομίας και λειτουργίας της αγοράς σε μια ενδεχόμενη λύση. Θέματα τα οποία είχαν τόσο άτσαλα αγνοηθεί στο παρελθόν και έθεται υπό έντονη αμφισβήτηση τη βιωσιμότητα του τότε προτεινόμενου πολιτειακού μοντέλου. Της διζωνικής, δικινοτικής μοσοπονδίας, όπως συγκεκριμενοποιήθηκε στο Σχέδιο Ανάν το 2003-4.

Ξεκαθαρίζω εκ των προτέρων ότι σκοπός εδώ δεν είναι η ανάλυση της μορφής της λύσης, ούτε και της δομής του κράτους ή της πολιτειακής του μορφής. Σκοπός είναι να επισημανθούν και να αναδειχθούν κάποια σημαντικά σημεία, μακριά από τις όποιες πολιτικές σκοπιμότητες, τα οποία είναι χρήσιμο η πλευρά μας να προσέξει προτού είναι αργά. Αφού ό,τι κατατίθεται στο τραπέζι των διαπραγματεύσεων φαίνεται να μην μπορούσαμε μέχρι σήμερα να το απομακρύνουμε. Ενώ οι ασάφειες και τα κενά έτυχαν πολιτικής εκμετάλλευσης από την τουρκική πλευρά, η οποία φαίνεται καλύτερα προετοιμασμένη και με συγκεκριμένο στρατηγικό σχέδιο. Δεδομένων των υφιστάμενων προβληματικών δομών στο ψευδοκράτος σήμερα και του συγκεκριμένου τρόπου λειτουργίας τους, επιβάλλεται να διεκδικήσουμε τη μεταφορά των υφιστάμενων δομών και θεσμών της Κυπριακής Δημοκρατίας στη νέα κατάσταση πραγμάτων ανεξαρτήτως πολιτειακού μοντέλου. Ιδιαίτερα σε θέματα που αφορούν στο χρηματοπιστωτικό σύστημα. Προς αυτή την κατεύθυνση επιβάλλεται να αντισταθούμε θθεναρά και πάση θυσία σε επιχειρήματα ή/και προσπάθεια δημιουργίας δομών τύπου «μέσου όρου» κατεχομένων-Κυπριακής Δημοκρατίας. Πόσο μάλλον στον βαθμό που αυτά βρίσκονται εκτός του ευρωπαϊκού κεκτημένου, όπως είναι σήμερα διαμορφωμένο και δεν υφίσταται ευρωπαϊκό ή και διεθνές ενδεχομένως πρότυπο λειτουργίας τους.

Η τραπεζική κρίση, το ακρείαστο κούρεμα καταθέσεων του 2013 και το κουτσούρεμα του τραπεζικού μας συστήματος και της οικονομίας μας ως αποτέλεσμα, αποβαίνουν τελικά σημαντικά προσκόμματα στη χρηματοδότηση της λύσης. Αφού αυτό μειώνει τη δυνατότητα ουσιαστικής αυτοχρηματοδότησης και εξεύρεσης εσωτερικά όλων των απαραίτητων πόρων για χρηματοδότηση της επιστροφής. Αυτό με

τη σειρά του ανεβάζει σημαντικά το ποσοστό ξένων επενδυτών ή δωρητών που θα απαιτηθεί να συμμετέχουν στην προσπάθεια. Άρα, δίχως την ουσιαστική συμβολή δωρητών αλλά και της Τουρκίας (μέσα από διαγραφή χρεών και χρηματοδότηση στα αρχικά στάδια) διαφαίνεται η χρηματοδοτική πτυχή να είναι ιδιαίτερα προβληματική. Είναι προφανές ότι σε περίπτωση που σε όποια μορφή λύσης επιβληθούν περιορισμοί στην ιδιοκτησία ή εγγυημένες πλειοψηφίες, αυτό θα δυσχεράνει τη λειτουργία της οικονομίας και τη σύγκλιση, αλλά πιο πολύ τη βιωσιμότητα ενός «Ταμείου Αποζημιώσεων Περιουσιών». Ενδεικτικά, με βάση το Σχέδιο Ανάν, οι αποζημιώσεις θα ανέρχονταν περίπου στο 65% του ΑΕΠ της Κ.Δ. Σήμερα αυτό μεταφράζεται σε περίπου €13 δισ. Ακόμη και αν συνυπολόγουμε τις πρόσφατες πωλήσεις ε/κ περιουσιών στην Επιτροπή Αποζημιώσεων της Τουρκίας, το ποσό αυτό δεν θα καταστεί πολύ χαμηλότερο από €9-10 δισ. Και αυτός είναι ακόμη ένας λόγος που ο αριθμός των εποικών επιβάλλεται να περιοριστεί σε όσο το δυνατό χαμηλότερο σημείο, αλλά και όσο το δυνατόν μεγαλύτερο ποσοστό ελληνοκυπριακών περιουσιών να επιστραφεί στους νόμιμους ιδιοκτήτες τους.

Βραχυπρόθεσμα ενδέχεται να υπάρξει ένα σημαντικό αρνητικό δημοσιονομικό σοκ στην οικονομία και σημαντική αβεβαιότητα, μέσα από το συνδυασμό δυο παντελώς ανομοιογενών οικονομιών σε σχεδόν κάθε τομέα. Αλλά και των δημοσιονομικών δομών του ψευδοκράτους σήμερα. Αυτό το σοκ, το οποίο αναμέναμε το 2004 να απορροφηθεί από την εύρωστη οικονομία των ελεύθερων περιοχών και το συγκριτικά μεγάλο τραπεζικό μας σύστημα τότε, σήμερα θα απαιτηθεί να τύχει σοβαρής, μελετημένης και ουσιαστικής διαχείρισης. Ενώ αυτό ενδεχομένως να πρέπει να επισυμβεί μέσα από μια σημαντική μεταβατική περίοδο. Εδώ, πολιτικά επιχειρήματα όπως για παράδειγμα περιορισμοί στις επενδύσεις, εγγυημένες πλειοψηφίες, εμπόδια στην υιοθέτηση ευρωπαϊκών θεσμών ή παρεκκλίσεις από το ευρωπαϊκό κεκτημένο, ιδιαίτερα σε θέματα χρηματοοικονομικών, περιουσιών και δημοσιονομικά, θα πρέπει να παραμεριστούν. Αλλιώς, ενδέχεται το όλο οικοδόμημα να καταρρεύσει.

Ο κ. Στέλιος Πλατής είναι διδάκτορας Οικονομικών Πανεπιστημίου του Cambridge, επικεφαλής Κινήματος Πολιτών «Μήνυμα Ελπίδας».

ΒΟΛΕΣ / Του **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΚΑΠΑΡΙ**

Ο εχθρός του αρχιεπισκόπου

Αλήθεια τι έκανε ο αρχιεπίσκοπος Χρυσόστομος και προκάλεσε τόσο οργή και τόσο μένος από διαδηλωτές έξω από την Αρχιεπισκοπή. Αλήθεια τι έπραξε ο προκαθήμενος της Εκκλησίας και γέμισαν τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης βρισιές και κατηγορίες. Ο άνθρωπος τήρησε τον νόμο του κράτους, έφερε επενδυτές στην Κύπρο και στήριξε την παραπαιούσα οικονομία του τόπου. Λογικά και σύμφωνα με τους κανόνες της Πολιτείας, έπρεπε ο αρχιεπίσκοπος να τιμθεί για την προσφορά του και όχι να μυκτηρίζεται από ανθρώπους, πολλοί από τους οποίους είναι κρατικοδίαιοι. Αν δεν γέμιζαν τα δημόσια ταμεία από τους αγοραστές διαβατηρίων, σίγουρα θα είχαμε και νέα κουρέματα μισθών, τόσο στον δημόσιο, όσο και στον ιδιωτικό τομέα. Το γεγονός ότι η Κύπρος, εδώ και δεκαετίες, ουσιαστικά δεν παράγει τίποτα και ζει με τις λεγόμενες υπηρεσίες, ελάχιστοι το θυμούνται. Στατιστικά, οι μισοί συνταξιούχοι, ένα στα πέντε παιδιά και σίγουρα η πλειοψηφία των νέων, ζουν στα όρια ή κάτω από το όριο της φτώχειας. Η Κύπρος βουλιάζει από λεγόμενους παράτυπους μετανάστες, οι αρμόδιοι φωνάζουν για τους εθνικούς και οικονομικούς κινδύνους, φοβούνται για την ασφάλεια και τις μεταδοτικές ασθένειες και όμως ακόμη οι κρατικοδίαιοι και όχι μόνο, συνεχίζουν να νομίζουν ότι είμαστε ο «εκλεκτός λαός του Θεού». Θεωρούν ότι δικαίως πρέπει να είναι αφεντάδες και να έχουν δούλες από ασιατικές χώρες. Άσχετο αν οι μισοί, πρώην νεόπλουτοι, χρωστούν τον πλούτο και των εγγονιών τους στις τράπεζες. Με άλλα λόγια έκλεψαν τις καταθέσεις, των νοικοκυραίων, με τις ευλογίες των τραπεζιτών.

Οι ξένοι πολυεκατομμυριούχοι, οι οποίοι αγοράζουν κυπριακό διαβατήριο, γνωρίζουν πολύ καλά, την οικονομική ισχύ της Εκκλησίας της Κύπρου και την πρόσβαση την οποία έχει στα δώματα της εκάστοτε κυπριακής κυβέρνησης. Σίγουρα αυτοί οι οποίοι αγοράζουν διαβατήριο δεν κέρδισαν τα εκατομμύρια με τον ιδρώτα τους. Εξάλλου, δεν έρχονται στο νησί, γιατί επικρατούν αρχές, νόμοι και ηθική τάξη. Έρχονται στην Κύπρο, γιατί έξερουν πολύ καλά την ιστορία με τα δισεκατομμύρια δολάρια τα οποία ξητιλύθηκαν από τις κυπριακές τράπεζες και τις κυπριακές αρχές, όταν διεξαγόταν πόλεμος στον Λίβανο, στο Ιράκ, στη Γιουγκοσλαβία, όταν κατάρρευσε η Σοβιετική Ένωση και όταν κάθε εγκληματίας λευκού κολάρου έβρισκε καταφύγιο στο νησί των Αγίων. Σήμερα, ευτυχώς ή δυστυχώς, οι κάνουλες των αιματοβαμμένων δολαρίων έκλεισαν και θέλουμε να λένε ότι είμαστε κράτος δικαίου.

Ο αρχιεπίσκοπος Χρυσόστομος, με τον αυθορμητισμό του, είπε τα πράγματα με το όνομά τους και σίγουρα προκάλεσε το δημόσιο αίσθημα. Όπως έλεγε και ένας καλός δημοσιογράφος, ο μεγαλύτερος εχθρός του Αρχιεπισκόπου, είναι ο ίδιος ο εαυτός του, αφού δεν μπορεί να κρύψει αυτά τα οποία σκέφτεται. Ο Χριστός όταν περπάτησε στη γη, έλεγε: «Αμὴν λέγω υμῖν ὅτι οἱ τελῶναι καὶ οἱ πόρνοι προάγουσιν υμᾶς εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ... Οὐαὶ υμῖν γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι, υποκριταί... Ὁδηγοὶ τυφλοί, οἵτινες διυλίζετε τὸν κώνωπα, τὴν δε κάμῃλον καταπίνετε... Ἀπόδοτε οὖν τὰ Καίσαρος Καίσαρι καὶ τὰ τοῦ Θεοῦ τῷ Θεῷ». Στον χώρο της Εκκλησίας η κρίση των ανθρώπων, δεν συνάδει πάντα με την κρίση του Θεού και ο αρχιεπίσκοπος Χρυσόστομος θα κριθεί στο τέλος της ημέρας από τον Θεό, όπως και όλοι οι άνθρωποι. Το μόνο σίγουρο είναι ότι οι επικειρηματικές δραστηριότητες και τα λόγια του μακαριότατου, όπως καταγγέλλουν διάφοροι πολίτες, δεν επηρεάζουν τους πιστούς, οι οποίοι γεμίζουν τις εκκλησίες και ψάχνουν καλούς πνευματικούς πατέρες για να αντιμετωπίσουν τα βάσανα του βίου τους. Στην Εκκλησία λειτουργεί το θαύμα, δηλαδή έρχεται η θεία δύναμη, εκεί όπου ο άνθρωπος σπκώνει ψηλά τα χέρια. Άλλες οι βουλές των ανθρώπων και άλλες του Θεού και φαίνεται ότι στη συγκεκριμένη χρονική περίοδο, ο Θεός επέτρεψε να εκλεγεί ο καταλληλότερος άνθρωπος για να ποιμάνει την Εκκλησία της Κύπρου. Ο αρχιεπίσκοπος Χρυσόστομος θα μείνει στην ιστορία ως ο άνθρωπος ο οποίος αποκατάστησε ουσιαστικά το αυτοκέφαλο της Εκκλησίας της Κύπρου, ύστερα από χίλια χρόνια. Δηλαδή σήμερα η Εκκλησία της Κύπρου, έχει 17 επισκόπους και μπορεί ακόμη να δικάει ακόμη και αρχειρείς. Ο μακαριότατος ίδρυσε το κοινό εκκλησιαστικό ταμείο για τους μισθούς των κληρικών, ενώ στήριζει οικονομικά πολλά εκκλησιαστικά ιδρύματα και πολλούς ανθρώπους οι οποίοι έχουν ανάγκη. Ίδρυσε Θεολογική Σχολή, ένα όνειρο αιώνων και πέτυχε την ειρήνευση στον χώρο της ιεραρχίας, ίσως το μεγαλύτερο επίτευγμα στην αρχιερατεία του. Στο τέλος της ημέρας ο Θεός ξέρει καλύτερα.

kaparisan@yahoo.gr

ΑΡΘΡΟ / Του **ΧΡΥΣΗ ΠΑΝΤΕΛΙΔΗ**

Η υπονόμευση και η παρακμή των θεσμών

Δεν υπάρχει πολίτης που να αμφισβητεί ότι ζούμε μια ιδιαίτερος παρακμιακή, για τους θεσμούς της Κυπριακής Δημοκρατίας, περίοδο. Θεμελιώδεις θεσμοί του κράτους, όπως ο θεσμός του προέδρου της Δημοκρατίας, ο θεσμός του Υπουργικού Συμβουλίου, ο θεσμός της Βουλής των Αντιπροσώπων, ο θεσμός των κράτους, ο θεσμός της Εθνικής Φρουράς, ακόμα και ο θεσμός της δικαστικής εξουσίας και ο θεσμός του προκαθήμενου της Εκκλησίας της Κύπρου, διανύουν περίοδο αμφισβήτησης, ανυποληψίας, αρνητικής κοινωνικής απήκησης και μειωμένων κύρους. Έστω και αν αυτά τα αρνητικά στοιχεία κυμαίνονται σε ένταση, αναλόγως του κάθε θεσμού, ουδείς αμφισβητεί ότι υπάρχουν. Όπως ουδείς αμφισβητεί ότι αυξάνουν την απόσταση των

θεσμών από τους πολίτες και μειώνουν, παράλληλα, την εμπιστοσύνη των πολιτών προς αυτούς.

Το αν αυτή η παρακμιακή περίοδος είναι η χειρότερη όλων των εποχών δεν έχει τόσο σημασία, αυτή την ώρα τουλάχιστον, γιατί το ζήτημα δεν είναι ιστορικό, ούτε συγκριτικό. Το ζήτημα, ή ακριβέστερα, το πρόβλημα, είναι υπαρκτό, είναι κάτι που συμβαίνει σήμερα και είναι κάτι που οφείλουμε να σταματήσουμε, όσες και όσοι θέλουμε να προστατευθεί και να ενισχυθεί η Κυπριακή Δημοκρατία.

Κατά την ταπεινή άποψή μου, η παρακμή των θεσμών είναι το αποτέλεσμα της υπονόμευσής τους. Μιας υπονόμευσης, η οποία κάποιες φορές είναι άμεση και στοχευμένη, κάποιες φορές είναι έμμεση και ακούσια, πάντοτε όμως είναι υπαρκτή και, τα τελευταία χρόνια, συνεχής.

Δύο είναι οι κύριοι τρόποι υπονόμευσης των θεσμών, αν και θα πρέπει να τονιστεί ότι οι δύο αυτοί τρόποι είναι άσχετοι και ασύνδετοι μεταξύ τους: Η άσκηση εξουσίας με αλαζονεία. Δηλαδή, το γεγονός ότι τα πρόσωπα, τα οποία όφειλαν και οφείλουν να υπηρετούν τους θεσμούς, συνήθως ως οι επικεφαλής αυτών, έβλαψαν τελικά τους θεσμούς αυτούς, είτε με τα έργα, τις αποφάσεις και τις παραλείψεις τους, είτε με τη συμπεριφορά, τη νοοτροπία και το ύφος τους. Κύρια αιτία αυτής της ζημιογόνας, είναι ακριβώς η αλαζονεία. Μια αλαζονεία, η οποία πηγάζει συνήθως από την αυξημένη ισχύ που απέκτησαν ή αποκτούν αυτά τα πρόσωπα με την πάροδο του χρόνου, από τη μονιμότητα που σε κάποιες περιπτώσεις απολαμβάνουν, αλλά και από την απροθυμία της ίδιας της κοινωνίας να αντιδράσει δυ-

ναμικά και να επιβάλει την έμπρακτη ανάληψη της πολιτικής ευθύνης, τουλάχιστον στις περιπτώσεις που αυτή τεκμηριώνεται με τρόπο κραυγαλέο. Η απολύτως λανθασμένη θεώρηση της έννοιας του «καλού κλίματος» στο Κυπριακό, η οποία επέβαλε την επίσης λανθασμένη αντίληψη, ότι «κάποιοι θεσμοί μπορούν, ή πρέπει, να υποβαθμιστούν». Αυτή η λανθασμένη αντίληψη, έπληξε κυρίως τον θεσμό του προέδρου της Δημοκρατίας, αλλά και τον θεσμό του κράτους, ως ένα σύνολο υπουργείων, υπηρεσιών και τμημάτων με συγκεκριμένες εξουσίες και αρμοδιότητες, καθώς και τον θεσμό της Εθνικής Φρουράς. Και έτσι, διαπιστώνουμε ότι σε αρκετές περιπτώσεις (α) ο πρόεδρος της Δημοκρατίας υποβαθμίζει τον θεσμό του και δίνει την εντύπωση ότι «συμπροεδρεύει» με τον κατοχικό ηγέτη, (β) οι εντεταλμένες και αρμόδιες υπηρεσίες

και τμήματα παραγκωνίζονται προς όφελος των δικινοτικών επιτροπών, οι οποίες όμως δεν έχουν την παραμικρή κρατική υπόσταση ή αρμοδιότητα, (γ) θέματα που αφορούν εξ ολοκλήρου την κρατική οντότητα της Κυπριακής Δημοκρατίας προσεγγίζονται από κάποιους με κοινοτική πρίσμα και (δ) η Εθνική Φρουρά βρίσκεται σε επικίνδυνα όρια, τόσο από πλευράς εξοπλιστικών δαπανών, όσο και από πλευράς γενικότερης συντήρησης και εκσυγχρονισμού. Επαναλαμβάνω το προφανές: Οι δύο τρόποι υπονόμευσης των θεσμών, οι οποίοι αναφέρονται πιο πάνω, είναι άσχετοι και ασύνδετοι μεταξύ τους. Επιπρόσθετα, σημειώνω ότι η ύπαρξη του ενός τρόπου δεν δικαιολογεί, ούτε και επηρεάζει, τον άλλο. Σε κάθε περίπτωση όμως, η υπονόμευση συμβαίνει. Και έχει οδηγήσει στην παρακμιακή περίοδο την οποία διανύουμε.

Κολωνάκι, Βοστώνη, Περιστέρι και Τέξας

Του ΑΛΕΞΗ ΠΑΠΑΧΕΛΑ

Οι αμερικανικές προεδρικές εκλογές του 2020 θα έχουν τεράστιο ενδιαφέρον. Κανείς σοβαρός άνθρωπος δεν διακινδυνεύει μια πρόβλεψη αυτή τη στιγμή, ούτε για το ποιος θα είναι ο υποψήφιος των Δημοκρατικών ούτε για το αν θα επανεκλεγεί ο Τραμπ. Μιλώντας με σημαντικούς παρατηρητές της αμερικανικής πολιτικής σκηνής, ακούς τα πλέον αντιφατικά πράγματα. «Τα νούμερα του Τραμπ

Ο Τραμπ χρησιμοποίησε τον διχασμό ως πολιτικό εργαλείο, χωρίς κανένα όριο ή φραγμό. Οποιος και αν κερδίσει θα δυσκολευτεί πάρα πολύ να ενώσει την αμερικανική κοινωνία.

είναι τραγικά, αλλά τα μέσα ενημέρωσης φοβούνται να το πουν επειδή «κάπκαν» το 2016 και δεν θέλουν να την ξαναπατήσουν» ή «έχει χάσει τη μεσαία τάξη, ακόμη και παραδοσιακές «κόκκινες» πολιτείες, όπως το Κεντάκι και η Λουιζιάνα», λένε οι μεν. «Συνεχίζει να μιλάει στον μέσο Αμερικανό που νιώθει ότι κάποιος νοιάζεται γι' αυτόν. Κοιτάζτε το πάθος και τη σύνθεση του ακροατηρίου στις συγκεντρώσεις του», απαντούν οι δε. Η αλήθεια είναι πως ανάμεσα

σε αυτούς που θέλουν να φύγει ο Τραμπ επικρατεί μια ανησυχία ότι αυτό δεν θα γίνει ποτέ. Οι συζητήσεις τους θυμίζουν αθηναϊκές αντίστοιχες του 2017-18, όταν πολλοί ισχυριζόνταν πως «ο ΣΥΡΙΖΑ δεν θα φύγει ποτέ». Θυμάστε μάλιστα και όσους μας έλεγαν: «Μην παρασύρεστε από το τι ακούει στο Κολωνάκι ή στα βόρεια προάστια. Πηγαίνετε στο Περιστέρι ή στην Κοκκινιά και θα καταλάβετε τι σκέπτεται ο κόσμος». Το ίδιο ακριβώς λένε στα τραπέζια στην Ουάσιγκτον, μόνο που αντί για τα βόρεια προάστια, κάνουν λόγο για τη γυάλα της Νέας Υόρκης, της Βοστώνης και της Καλιφόρνιας, σε αντιδιαστολή με τον «πραγματικό κόσμο» του Τέξας ή του Μιζούρι. Σε έναν χρόνο ακριβώς, θα ξέρουμε ποιος είχε δίκιο.

Ανεξάρτητα από το εκλογικό αποτέλεσμα, η ζημιά είναι μεγάλη και βαθιά. Η Αμερική είναι μια ακραία πολυμέρνη χώρα. Ο Τραμπ χρησιμοποίησε τον διχασμό ως πολιτικό εργαλείο, χωρίς κανένα όριο ή φραγμό. Οποιος και αν κερδίσει θα το βρει μπροστά του και θα δυσκολευτεί πάρα πολύ να ενώσει την αμερικανική κοινωνία. Βαθιά όμως είναι η ζημιά που έχει προκληθεί και στους θεσμούς. Από τη Δικαιοσύνη μέχρι το Στέιτ Ντιπάρτμεντ, γίνεται αισθητή η κατάρρευση παραδοσιακών θεσμών και μηχανισμών λήψης αποφάσεων.

Η εργαλειοποίηση θεσμών και διχαστικών πρακτικών θα αφήσει το αποτύπωμά της, ακόμη και αν ο Τραμπ δεν επανεκλεγεί. Όπως ακριβώς και στη χώρα μας...

Ο νέος πόλεμος των άστρων

Του ΚΩΣΤΑ ΙΩΡΔΑΝΙΔΗ

Εχει μακρά προϊστορία το όλο θέμα. Ετέθη πρώτη φορά στις 23 Μαρτίου του 1983, όταν ο τότε πρόεδρος των ΗΠΑ Ρόναλντ Ρέιγκαν, με τη μοναδική θεατρικότητα που τον διέκρινε, είχε τηλεοπτικώς ανακοινώσει το δόγμα της Στρατηγικής Αμυντικής Πρωτοβουλίας [SDI], ή «Πόλεμο των Αστρων», όπως ευρύτατα έγινε γνωστό το πρόγραμμα εκείνο στη διεθνή κοινή γνώμη.

Προ πενήντημέρου, στις Βρυξέλλες κατά τη σύνοδο των υπουργών Εξωτερικών του ΝΑΤΟ, υιοθετήθη απόφαση που ανακήρυσε το Διάστημα σε νέο «πεδίο μάχης» της Ατλαντικής Συμμαχίας για την αντιμετώπιση των σημερινών

Όταν η ασυναρτησία αρχίζει να προσλαμβάνει διαστάσεις επιδημικές και σε χώρες-πυλώνες της σταθερότητας του δυτικού συστήματος, τότε διερωτάται κανείς τι πράγματι συμβαίνει.

προκλήσεων. Υπάρχουν ομοiotητες αλλά και ουσιαστικότητες διαφορές.

Στη δεκαετία του '80, η απειλή προερχόταν από την ΕΣΣΔ και οι ανησυχίες της Ουάσιγκτον είχαν κλιμακωθεί, όταν λίγους μήνες νωρίτερα, στις 12 Νοεμβρίου 1982, και έπειτα από κάποια χρόνια παρακαμψίς επί της ηγεσίας του Λεονίντ Μπρέζνιεφ, ανεδείχθη ισχυρός άνδρας του Κρεμλίνου ο Γιούρι Αντρέποφ. Επί έτη πολιτικές ηγέτης της KGB, με ενεργό ρόλο στη βίαιη καταστολή της εξεγέρσεως στην Ουγγαρία το 1954 και της «Ανοιξέως της Πράγας» το 1968, πρωταθύσε αλλαγές σαρωτικές στο αποσαθρωθέν σοβιετικό σύστημα.

Λόγοι πολιτικοί ήταν εκείνοι που ενέπνευσαν τον «Πόλεμο των Αστρων», και όταν τον Φεβρουάριο του 1984 ο Αντρέποφ πέθανε από

νεφρική ανεπάρκεια, το πρόγραμμα ατόνησε και τελικώς εγκατέλειφθη. Σήμερα, η ανακήρυξη του Διαστήματος ως νέου «πεδίου μάχης» δεν αφορά τη Ρωσία του Βλαντιμίρ Πούτιν, αλλά την οικονομική γιγάντωση της Κίνας και στόχος της νατοϊκής πρωτοβουλίας είναι να παρακολουθεί την ανάπτυξη των στρατιωτικών δυνατοτήτων αυτής της χώρας, δίχως παράλληλη ανάπτυξη ευφάνταστων συστημάτων.

Παράλληλα, εκείνη την περίοδο, διάφορες παλινωδίες της Γερμανίας στο θέμα της αναπτύξεως αμερικανικών πυρηνικών πυραύλων μέσου βελαντεκούς, που είχε τεθεί αρχικώς από τη Βόννη για την εξισορρόπηση της απειλής που έθεταν τα αντίστοιχα σοβιετικά συστήματα SS-20, είχαν δημιουργήσει μία από τις μεγαλύτερες κρίσεις στο ΝΑΤΟ από ιδρύσεώς του.

Σήμερα, ο «ταραξίας» είναι ο πρόεδρος της Γαλλίας, Εμανουέλ Μακρόν, που μόλις πρόσφατα διέγνωσε τον «εγκεφαλικό θάνατο» του ΝΑΤΟ, προκαλώντας αντιδράσεις πρωτίστως από τις χώρες της πρώην Ανατολικής Ευρώπης και τη σαφή διαφοροποίηση του Βερολίνου. Όλα αυτά εν όψει των πανηγυρικών εορτασμών των εβδομήντα ετών από την υπογραφή του Βορειοατλαντικού Συμφώνου.

Κάτι δεν πάει προφανώς καλά. Και εδώ στη χώρα μας, η ασυναρτησία έπαυσε από ετών να αποτελεί εξαίρεση. Αλλά όταν αυτή η τάση αρχίζει να προσλαμβάνει πλέον διαστάσεις επιδημικές και σε χώρες-πυλώνες της σταθερότητας του δυτικού συστήματος, τότε διερωτάται κανείς τι πράγματι συμβαίνει.

Και ωσάν αυτά να μην ακούσαν, ο πρώην πρόεδρος των ΗΠΑ στην Αθήνα, Νίκολας Μπερνς, έσπασε τη σιωπή του και μας προειδοποίησε ότι εάν, ο μν γένοιτο, συμβεί κάποιο θερμό επεισόδιο με την Τουρκία, ο πρόεδρος Ντόναλντ Τραμπ δεν πρόκειται να μας βοηθήσει. Ευτυχώς που οι λέξεις έχασαν πλέον κάθε περιεχόμενο και ο καθεὶς λέει ό,τι θέλει. Μόνο η Τουρκία εννοεί απολύτως ό,τι λέει, δυστυχώς. Και ας τα λάβουμε κάποτε υπ' όψιν σοβαρά.

Δεν ευθύνονται μόνο τα δέκα χρόνια της κρίσης για το γεγονός ότι η χώρα μας είναι παγιδευμένη σε νοοτροπίες και συμπεριφορές του παρελθόντος, την ώρα που ο κόσμος αλλάζει με ιλιγγιώδη ταχύτητα και, είτε το θέλουμε είτε όχι, θα μας συμπαρασύρει. Και πριν από την κρίση και σήμερα, το κύριο θέμα των περισσότερων δημοσίων συζητήσεων ήταν οι συντάξεις και οι φόροι. Ασφαλώς, αυτό είναι αναπόφευκτο, από τη στιγμή που ένας στους τέσσερις Έλληνες είναι πάνω από 60 χρόνων και πολλοί συνταξιοδοτήθηκαν πρόωρα, όταν το 60% των μισθωτών βρισκεται κάτω από το φορολογικό όριο, με αποτέλεσμα ελάχιστοι να σπκώνουν το μεγαλύτερο βάρος των φόρων. Δεν μπορούμε να ξεφύγουμε από τα τραύματα της δεκαετίας του '70, με την ανάμνηση της δικτατορίας και την πάντα απειλητική Τουρκία. Αυτό που οφείλουμε να κάνουμε, όμως, είναι να σκεφτούμε και το μέλλον, να δούμε πώς θα χρησιμοποιήσουμε την τεχνολογία για να λύσουμε προβλήματα που σήμερα μοιάζουν άλυτα, να εξασφαλίσουμε

χρήσιμες συμμαχίες στη ρευστή σκακιέρα της διεθνούς πολιτικής, να φανταστούμε μια οικονομία διαφορετική από τη σημερινή.

Είναι ώρα να δούμε πώς θα εκμεταλλευτούμε τις προοπτικές που ανοίγονται, παρά να εξαντλούμε τις δυνατότητες μας στην προσπάθεια να παραμείνουμε ακίνητοι. Το θέμα ξεπερνάει τη σημερινή πολιτική συγκυρία και δεν αφορά μόνο τους Έλληνες πολιτικούς. Είναι διεθνές φαινόμενο να μη βλέπουμε τι έρχεται, σε κάποιες χώρες περισσότερο, σε άλλες λιγότερο. Παρατηρώντας την οπισθοδρόμηση της πολιτικής στις ΗΠΑ και το επίπεδο της διαχείρισης του Brexit, καταλαβαίνουμε ότι υπάρχει χώρα εξαιρετικά από τον κίνδυνο η πολιτική της τάξη να παγιδεύεται σε ανώφελες, αναχρονιστικές διενέξεις και να αγνοεί τις πραγματικές απειλές και το κόστος αυτής της απειροσκεφτίας. Επίσης, και στις ισχυρότερες ευρωπαϊκές χώρες οι ηγεσίες προσπαθούν να διακριστούν την καθημερινότητα και δεν φαίνεται να διαμορφώνουν στρατηγική για το μέλλον της Ε.Ε. Συμπεριφέρονται σαν να βρισκόμαστε ακόμη στην εποχή πριν από την εισβολή

της τεχνολογίας σε κάθε σπιθαμή της δημόσιας και ιδιωτικής ζωής. Σαν να μην κινδυνεύουμε από δυνατότητες που ουδείς ελέγχει, είτε είναι κράτη που επηρεάζουν την πολιτική σε άλλες χώρες, είτε είναι εταιρείες που αγοράζουν και πωλούν τους ίδιους τους πελάτες τους (μεταφορικά, τουλάχιστον) – τα προσωπικά τους δεδομένα, την καταναλωτική τους συμπεριφορά, κ.ά. Παθιαζόμαστε με σημαίες την ώρα που υποσκάπτεται το έδαφος στο οποίο στεκόμαστε. Η τεχνητή νοημοσύνη, σε συνδυασμό με κάμερες και GPS παντού, έχουν τη δυνατότητα να μας παρακολουθούν όλους όλη την ώρα. Ηδη, με τη διασπορά ψεμάτων στα μέσα ενημέρωσης και τα κοινωνικά δίκτυα, βλέπουμε πόσο εύκολα οι άνθρωποι πιστεύουν αυτά που θέλουν να πιστεύουν, χωρίς να τους ενδιαφέρει η αλήθεια.

Η δημόσια συζήτηση, λοιπόν, οφείλει να ξεφύγει από το ποιος σπκώνει τη σημαία στην παρέλαση, ποιος συμμετέχει στην πορεία/διαδήλωση, πόσο θα κοπούν ή θα αυξηθούν οι συντάξεις, κ.λπ. Όχι ότι αυτά τα ζητήματα δεν είναι σοβαρά, αλλά δεν είναι τα μόνα που πρέπει

να μας απασχολούν. Πέρα από τους αναδυόμενους κινδύνους που αναφέραμε, πρέπει να δούμε εάν οι αλλαγές μπορούν να μας βοηθήσουν. Όταν το 2050 οι άνθρωποι άνω των 60 χρόνων στη χώρα μας θα αποτελούν το 41,6% του πληθυσμού (σύμφωνα με έκθεση του ΟΗΕ του 2017), για ποιες συντάξεις συζητάμε σήμερα; Ποιοι θα εργάζονται με τόσο παραγωγικό τρόπο ώστε να σπκώνουν το βάρος των συντάξεων και της φροντίδας αυτών των ανθρώπων; Θα μένει τίποτα για τους ίδιους για να ζήσουν, για να αναθρέψουν παιδιά και να δημιουργήσουν πλούτο, για να συνταξιοδοτηθούν; Μόνο μια ριζική αλλαγή νοοτροπίας μπορεί να μας σώσει. Από τώρα έπρεπε να διαμορφώνουμε το εκπαιδευτικό, οικονομικό και θεσμικό πλαίσιο για να μπορούμε οι νέοι να εξοικειωθούν με τα ρομπότ, την τεχνητή νοημοσύνη, τη σύνδεση των πάντων. Να εκμεταλλευθούν τις ευκαιρίες εγκαίρως για να αναπληρωθούν οι εργαζόμενοι που δεν θα υπάρχουν, για να λυθούν προβλήματα που σήμερα φαίνονται άλυτα. Για να μας ευνοήσουν οι αλλαγές και οι προκλήσεις που σήμερα μας τρομάζουν.

ΕΠΙΦΥΛΛΙΔΑ / Του ΧΡΗΣΤΟΥ ΓΙΑΝΝΑΡΑ

Ο πρωτογονισμός του «ασύλου»

κοινωνία ότι άνθρωπος χωρίς γλώσσα είναι άνθρωπος χωρίς σκέψη, άβουλος και αστόχαστος, έρμαιο των ενστικτών του και της κάθε προπαγάνδας. Για να είναι αρεστή μόνο και όχι οικοδομτική και καρποφόρα η εκπαιδευτική πολιτική κάθε κυβέρνησης, ευτελίζονται τα γλωσσικά μαθήματα – τα παιδιά ασκούνται σε παιγνιώδεις εκφραστικές επιλογές, δεν μαθαίνουν πουθενά πώς κτιζεται μια αποδεικτική σύνθεση, πώς συγκροτείται ένα επίχειρμα, πώς κρίνεται η γνωστική βεβαιότητα και διαφέρει από την απαιτηλή εντύπωση.

Τα κόμματα και η αγορά θέλουν άσκεφτους καταναλωτές εντυπώσεων, με καταργημένη τη σκέψη, την κρίση, τη θέληση. Διερωτηθήκαμε ποτέ, γιατί αυτό το αστρονομικό κόστος κάθε μέρα ενός δευτέρου, «αθλητικού» δελτίου ειδήσεων σε κάθε κανάλι. Γιατί απλόχερες και λαμπρές εγκαταστάσεις γηπέδων δίπλα σε τρισάθλια σχολικά κτίρια ή σε υπερμεγέθη σχολεία - στρατώνες, εφιάλτες για την παιδική ψυχολογία. Δεν πονηρεύομαστε ότι είμαστε για τους ίδιους λόγους, για την έμφρακτη ακύρωση του οποιουδήποτε κώδικα συνεννόησης.

Τι σημαίνει η λέξη «δικαίωμα», με ποιο νόημα την προίκει ο ετυμολογικός της σύστασις, η ιστορική της χρήση, η κοινωνική πρακτική; «Δικαίωμα» ονομάζουμε την ατομική αξίωση που κατοχυρώνεται από κάποιο θεσμοθετημένο Δίκαιο. Ένας, συμφωνημένος από όλους, Κώδικας Δικαίου κατοχυρώνει τις ατομικές απαιτήσεις, τις καθιστά «εξαναγκαστές κατά πάντων», περιορίζοντας - οριοθετώντας όμως την αμετρία της εγωκεντρικής αυθαιρεσίας.

Μεταφερθείτε τώρα στην τρέχουσα νεοελληνική καρικατωρία: Ο εντεταλμένος θεσμός εφαρμογής του κοινωνικού Δικαίου (η αστυνομία) εντοπίζει μέσα σε χώρους ιδρύματος κοινωνικού (σε πανεπιστήμιο) συγκεντρωμένου υλικού, προορισμένο για την τέλεση κακουργημάτων (τραυματισμό ή και θανάτωση συνανθρώπων). Η στοιχειώδης λογική απαιτεί ανίχνευση - έρευνα, αστυνομική και διοικητική, η πρωταγεία κρίνει ότι απαιτείται διακοπή της λειτουργίας

τυπώσεων. Δίχως γλώσσα, δηλαδή δίχως σκέψη και κρίση, να του υπαγορεύουν «πληροφόρηση» και «απόψεις» η προπαγάνδα και η διαφήμιση. Τόσο στη θεσμική συγκρότηση όσο και στη λειτουργία της σχολικής και της πανεπιστημιακής εκπαιδεύσεως θεωρείται «προοδευτικός» ο μηδενισμός της συνεννόησης, η αναπαρξία σχέσεων κοινωνίας, αυτονόητη η βία επιβολής της ατομοκεντρικής ασοδοσίας. Και όχι απλώς θεωρείται. Γίνεται όπλο μάχης ο «λειτουργικός αναλφαβητισμός», μπαϊράκι για την επιθετική κατάργηση της κοινωνικής συνοχής, για την έμφρακτη ακύρωση του οποιουδήποτε κώδικα συνεννόησης.

Τι σημαίνει η λέξη «δικαίωμα», με ποιο νόημα την προίκει ο ετυμολογικός της σύστασις, η ιστορική της χρήση, η κοινωνική πρακτική; «Δικαίωμα» ονομάζουμε την ατομική αξίωση που κατοχυρώνεται από κάποιο θεσμοθετημένο Δίκαιο. Ένας, συμφωνημένος από όλους, Κώδικας Δικαίου κατοχυρώνει τις ατομικές απαιτήσεις, τις καθιστά «εξαναγκαστές κατά πάντων», περιορίζοντας - οριοθετώντας όμως την αμετρία της εγωκεντρικής αυθαιρεσίας.

Μεταφερθείτε τώρα στην τρέχουσα νεοελληνική καρικατωρία: Ο εντεταλμένος θεσμός εφαρμογής του κοινωνικού Δικαίου (η αστυνομία) εντοπίζει μέσα σε χώρους ιδρύματος κοινωνικού (σε πανεπιστήμιο) συγκεντρωμένου υλικού, προορισμένο για την τέλεση κακουργημάτων (τραυματισμό ή και θανάτωση συνανθρώπων). Η στοιχειώδης λογική απαιτεί ανίχνευση - έρευνα, αστυνομική και διοικητική, η πρωταγεία κρίνει ότι απαιτείται διακοπή της λειτουργίας

του πανεπιστημίου για μια εβδομάδα. Κάποια ομάδα φοιτητών διαφωνεί με την απόφαση της πρωταγείας. Δεν διαδηλώνουν τη διαφωνία τους ούτε την καταθέτουν με γραπτό κείμενο. Σπάζουν τις κλειδαριές και προχωρούν σε «κατάληψη» του πανεπιστημιακού κτιρίου. Πώς δικαιολογούν την αυθαιρεσία τους; Μπήκε, λένε, η αστυνομία στο πανεπιστήμιο, επομένως παραβιάστηκε το ακαδημαϊκό «άσυλο»! Τι είναι το «άσυλο»; Δεν έχουν ορισμό, δεν καταλαβαίνουν. Ο πρωτογονισμός τους προβάλει την ενστικτώδη επιθυμία, όχι τη λογική διασάφηση. «Άσυλο θα πει, να μην μπαίνει ποτέ η αστυνομία στο πανεπιστήμιο, ούτε για να αναχαιτίσει εγκλημαία» – αυτό ορίζει ο πρωτογονισμός.

Ποιος θα τους διδάξει, τώρα πα, τη στοιχειώδη λογική των ορισμών; Άσυλο λέμε την κατασφάλιση της ελευθερίας του λόγου στα πανεπιστήμια: να είναι ανεμπόδιστη η διακίνηση οποιωνδήποτε απόψεων - ιδεών - προτάσεων, όσων δεν καταργούν αυτή την ελευθερία. Είναι πολύ αργά για να το καταλάβουν οι λειτουργικούς αναλφάβητοι. Εξάλλου, με το σπάσιμο της κλειδαριάς άρχισε αμέσως το τηλεοπτικό σόου: Κατέφθασε σωρηδόν η θλιβερή ηλεμπίγια από ζήτουμες τηλεοπτικές δημοσιότητας, έστω και εξευτελιστικές. Είναι χρέος ελπίδας να χαραχτούν τα ονόματα στη μνήμη των πολιτών – έκει μνήμη η συλλογική αξιοπρέπεια: Θεανώ Φωτίου, Νίκος Φίλης, Σοφία Ζακοράφα, και θλιβέρος κομπάρσος από τη Βουλή, ο Κώστας Μάρκου.

Ανεξάλπητη ντροπή και απύθμενη αχρεΐστητα ο θανδαλισμός της λέξης άσυλο, ακαδημαϊκό.

Μπόχα και δυσωδία πάνω από τη νότια Κύπρο

Του Δρα **ΚΥΡΙΑΚΟΥ ΤΖΙΑΜΠΑΖΗ**

Για να είμαι ειλικρινής προς τους αναγνώστες θα πρέπει να τους πω ότι τον τελευταίο καιρό απέφευγα συνειδητά να ασχοληθώ με την πολιτική ζωή της χώρας μου για κάποιους συγκεκριμένους λόγους που θα αναφέρω πιο κάτω. Όχι γιατί δεν με απασχολούσαν τα πολιτικά προβλήματα, αλλά γιατί θα έπρεπε να γράψω μια μελέτη με θέμα με θέματα διαπλοκής και ξεπλύματος βρώμικου χρήματος. Είναι γνωστό το τι λέγονται στα πολιτικά πηγαδάκια, τα όσα αποκαλύπτει η εφημερίδα «Πολίτης» για τις διαπλοκές και την κλειτταποδοχή τεράστιων ποσών από τον αρχιεπίσκοπο και από άλλους που οι στενοί τους συγγενείς κατέχουν θεσμικά αξιώματα. Έγραψα για τα χρυσά διαβατήρια που μωσκοπωλούνται σε κάθε τυχοδιώκτη και λήσταρχο, όπως ο Τζο Λόου που κατασπάραξε το Ταμείο Οικονομικής Ανάπτυξης της Μαλαισίας.

Μια μπόχα και μια τεράστια δυσοσμία καλύπτει τη νότια Κύπρο. Και διερωτώμαι: γι’ αυτό μήπως και δεν λύνεται το Κυπριακό; Και πώς θα αυξηθεί το ποσοστό όσων υποστηρίζουν τη λύση στη βόρεια Κύπρο, όταν στη νότια Κύπρο κυβερνά μια διεφθαρμένη ελίτ; Κι αν θα επανενωθεί μ’ αυτούς, ποιο θα είναι το μέλλον της; Αν δεν αγαπούσα την πατρίδα μου, θα την απαρνιόμουν και θα σύστηνα στους Τουρκοκύπριους να κάνουν υπομονή, μέχρι να απαλλαγούμε από αυτή τη διεφθαρμένη ελίτ. Αλλά από την άλλη σκέφτομαι πως όσο ο χρόνος περνά, νέα δεδομένα περιπλέκουν το Κυπριακό και καθιστούν δυσκολότερη τη λύση του. Όμως, αυτή η διεφθαρμένη ελίτ είναι αυτή που σήμερα αποφασίζει για το μέλλον όλων των Κυπρίων, Ελληνοκυπρίων και Τουρκοκυπρίων. Επειδή, είτε το θέλουμε είτε όχι οι αποφάσεις της ηγεσίας της μιας κοινότητας επηρεάζουν άμεσα και το μέλλον της άλλης κοινότητας.

Δεν είμαι μάντης να προβλέψω ότι στη συνάντηση του Βερολίνου θα υπάρξει οιαδήποτε απόφαση που θα ανοίγει έστω και μια χαραμάδα για το μέλλον, αλλά μπορώ να διαβάξω πίσω από τις λέξεις. Και ο Ελληνοκύπριος ηγέτης δήλωσε για «Δημοκρατική παραδοξότητα» και αναφερόταν στην απαίτηση των Τουρκοκυπρίων για τη μία θετική ψήφο. Υποστήριξε ότι δεν θα πρέπει να δοθούν προνόμια, επειδή δεν θα είναι λειτουργικό το κράτος. Άρχισα να προβληματίζομαι για το πότε είκα ακούσει ξανά αυτή τη λέξη ως δικαιολογία για ανατριχίλι το συνταγματικό καθεστώς του 1960. Και το βρήκα σε μια δήλωση του Μακαρίου το 1963 που έγινε μια μέρα πριν από τα Δεκεμβριανά γεγονότα, στην οποία είπε τα ακόλουθα: «Δεν νομίζω ότι η τροποποίησης του συντάγματος πρέπει να εξαρτηθή απολύτως εκ της συγκαταθέσεως των Τούρκων της Κύπρου και να παραγνωρισθή η θέλησις της τεραστίας πλειοψηφίας του κυπριακού λαού». Η «δημοκρατική παραδοξότητα» είναι η απαίτηση της τουρκοκυπριακής κοινότητας για αποτελεσματική συμμετοχή στη λήψη αποφάσεων της ομοσπονδιακής κυβέρνησνς. Έτσι τη χαρακτηρίζει ο κ. Ν. Αναστασιάδης. Όμως, θα ήταν πραγματική παραδοξότητα, η μειοψηφία από τις εμπειρίες που έχει αποκτήσει από τα μέσα του περασμένου αιώνα, να μην απαιτεί τη εφαρμογή μέτρων που να κατοχυρώνουν τη συμμετοχή τους στη διακυβέρνηση και να αφήνουν την πλειοψηφία να αποφασίζει για όλα τα θέματα με απλή πλειοψηφία. Διότι εάν άφηνε την πλειοψηφία να αποφασίζει από το 20% του πληθυσμού που αντιπροσώπευε θα μετατρεπόταν σε ποσοστό 0.002 της χιλιοis με την ένωση με την Ελλάδα, που απαιτούσε η ε/κ ηγεσία, με επακόλουθο να εξαφανιζόταν από τον πληθυσμιακό χάρτη της Κύπρου. Γι αυτό και το Σύνταγμα του 1960 προέβλεπε το veto το Αντιπροέδρου σε αποφάσεις του Υπουργικού Συμβουλίου και τώρα υποχωρεί στην αποτελεσματική ψήφο ενός Τ/κ υπουργού και όταν υπάρχει αυτό το ενδεχόμενο έχει συμφωνηθεί η διαδικασία επίλυσης της διαφοράς.

«Αυτή η παραδοξότητα» είναι ένα νόμιμο δικαίωμα και ανάχωμα στον ετσιθελισμό που εξ αντικείμενου εμπεριέχεται στις αποφάσεις της πλειοψηφίας. Αν, λοιπόν, συμφωνηθεί αυτό, ο δρόμος για επίλυση του Κυπριακού φωτίζεται πραγματικά.

Ο δρ Κυριάκος Τζιαμπάζης είναι συγγραφέας, πολιτικός αναλυτής.

Άνδρας στη βάρκα του κατά τη διάρκεια βροχοπτώσπς στο Σριναγκάρ της Ινδίας.

ΕΡΝ/ΕΛΒΟΥ ΚΛΗΝ

Το τελευταίο χαρτί στο Βερολίνο...

Του **ΛΑΡΚΟΥ ΛΑΡΚΟΥ**

Οι δηλώσεις Τσαβούσογλου στην Επιτροπή Προϋπολογισμού της τουρκικής Εθνοσυνέλευσης στις 18 Νοεμβρίου ενδιαφέρουν την αυριανή «τριμερή» συνάντηση στο Βερολίνο. Αν προσέχει κάποιος τις αποκρώσεις, θα φτάσει σε ρεαλιστικά συμπεράσματα. Και για έναν ακόμη λόγο χρειάζεται να αναλύουμε τις αποκρώσεις: ο Μ. Τσαβούσογλου είναι, συγκριτικά, ο πιο φιλοδυτικός τούρκος ΥΠΕΕ (μαζί με τον Α. Γκιουλ), και, όποιος ενδιαφέρεται να δει τα στοιχεία, μπορεί να διαβάσει δηλώσεις και έργα τούρκων ΥΠΕΕ της κεμαλικής περιόδου.

Κατά τη δική μου κρίση, οι δηλώσεις Μ. Τσαβούσογλου χωρίζονται σε τρία επίπεδα. Πρώτο, τα ευρω-τουρκικά. Δήλωσε ότι «ότι παρά τα προβλήματα με την Ε.Ε., η Τουρκία βλέπει την ενταξιακή της διαδικασία ως στρατηγικό στόχο. Ωστόσο, η στάση που τηρεί η Ε.Ε. έναντι της χώρας μας είναι άδικη και απαράδεκτη». Ο Μ. Τσαβούσογλου είπε επίσης «ότι διατηρούν την πεποίθησή τους ότι στην περίπτωση που η Ε.Ε. δει την αξία που θα προσθέσει η ένταξη της Τουρκίας στην Ένωση, θα δημιουργηθούν ωφέλιμες σχέσεις και για τις δύο πλευρές και θα δημιουργηθεί ξανά εμπιστοσύνη. Σε αυτό το πλαίσιο δίνουμε σημασία ειδικά στην επικαιροποίηση της Τελωνειακής Ένωσης και της ελευθεροποίησης της βίζας». Η νέα Επιτροπή υπό την Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν έχει την ευθύνη της διαμόρφωσης μιας πολιτικής στηριγμένης στα σημερινά δεδομένα, καθώς ούτε η ασάφεια, ούτε οι διαπιστώσεις συγκροτούν μια ρεαλιστική στρατηγική.

Ο γ.γ. του ΟΗΕ Α. Γκουτιέρες φαίνεται να έχει πάρει ορισμένες αποφάσεις. Είπε δημόσια στους Κυπρίους ότι «αξίζει να γνωρίζουν ότι αυτή η φορά θα είναι διαφορετική».

Δεύτερο, οι ελληνοτουρκικές σχέσεις. Ο τούρκος ΥΠΕΕ δήλωσε ότι «διατηρούν ανοικτή την πόρτα του διαλόγου με την Ελλάδα». Προφανώς αυτό δεν αρκεί, γι’ αυτό, όποιος ενδιαφέρεται για τα μειζονα, αντιλαμβάνεται ότι σε αυτήν «την ανοικτή πόρτα» έχουν θέση οι διμερείς διαβουλεύσεις για την από κοινού προσφυή Ελλάδας και Τουρκίας στη Χάγη για το ζήτημα της οριοθέτησης της υφαλοκρηπίδας στο Αιγαίο, όπως προέκυψε από το χρονοδιάγραμμα και τις συνεννοήσεις του 2003.

Ο Κ. Μπτσοτάκνς, σε αυτή την πολιτική φάση, εμφανίζεται μάλλον απρόθυμος να πάρει κάποιο ρίσκο στα ζητήματα εξωτερικής πολιτικής. Η «συντηρητική» επιλογή Δένδια, βεβαιώνει την πιο πάνω διαπίστωση, αλλά ο χρόνος θα δείξει τι και πότε μπορεί να οργανωθεί σε μια σύγχρονη κατεύθυνση.

Τρίτο, το Κυπριακό. Ενόψει της συνάντησης στο Βερολίνο, ο Μ. Τσαβούσογλου δήλωσε ότι «δεν θα καθίσουμε ξανά στο τραπέζι των διαπραγματεύσεων μόνο για χάρη των διαπραγματεύσεων. Η Τουρκία δεν σκέφτεται να καθίσει στο τραπέζι των διαπραγματεύσεων με τους παρόντες όρους για το Κυπριακό. Αν θα ξεκινήσει μια νέα διαδικασία πρέπει να αρθούν οι ασάφειες για την πολιτική ισότητα». Θεωρώ ότι η προσέγγιση αυτή συνιστά αρκετά σαφή αναφορά στο κεκτημένο της 30ής Ιουνίου 2017 στο Κραν Μοντάνα και το συμφωνημένο μεταξύ Αναστασιάδη-Ακιντζι κεφάλαιο της διακυβέρνησης (εκ περιτροπής προεδρία με διασταυρούμενη ψήφο και με στάθμιση της ψήφου στο 20%, αποτελεσματική συμμετοχή των Τ/κ στο Υπουργικό Συμβούλιο σε ποσοστό 7 Ε/κ προς 4 Τ/κ, και με μία θετική τ/κ ψήφο στα κύρια σώματα του ομοσπονδιακού κράτους, που έχουν ζωτική σημασία για την τ/κ κοινότητα, όπως ήταν η εισήγηση Γκουτιέρες). Αυτό το κεκτημένο υπονομεύτηκε με συστηματικό τρόπο από τον Ν. Αναστασιάδη.

Ο ίδιος βολιδοσκοπήσε τον Τσαβούσογλου για λύση με «δύο κράτη», μίλησε για άλλη συνταγματική δομή με τη δημιουργία θέσνς πρωθυπουργού, και εκ των υστέρων ανακάλυψε την «αποκεντρωμένη» ομοσπονδία. Αν ο Ε/κ ηγέτης ενδιαφερόταν για την πραγματική πρόοδο, γνώριζε τον τρόπο και η προϋπόθεση που θέτει τώρα ο Τσαβούσογλου θα ήταν χωρίς νόημα εδώ και δυόμισι χρόνια.

Στα θέματα γύρω από την ΑΟΖ, ο Μ. Τσαβούσογλου ανέφερε ότι «η Τουρκία έχει νόμιμα δικαιώματα και συμφέροντα στις θαλάσσιες περιοχές που βρίσκονται δυτικά και βορείως της Κύπρου». Παρά τις κυρώσεις που αποφάσισε η Ε.Ε. κατά της Τουρκίας για τις παραβιάσεις της κυπριακής ΑΟΖ, ουδεις ενδιαφέρεται να κάνει κάτι παραπάνω. Γι’ αυτό το σημείο η

ρόντες όρους για το Κυπριακό. Αν θα ξεκινήσει μια νέα διαδικασία πρέπει να αρθούν οι ασάφειες για την πολιτική ισότητα». Θεωρώ ότι η προσέγγιση αυτή συνιστά αρκετά σαφή αναφορά στο κεκτημένο της 30ής Ιουνίου 2017 στο Κραν Μοντάνα και το συμφωνημένο μεταξύ Αναστασιάδη-Ακιντζι κεφάλαιο της διακυβέρνησης (εκ περιτροπής προεδρία με διασταυρούμενη ψήφο και με στάθμιση της ψήφου στο 20%, αποτελεσματική συμμετοχή των Τ/κ στο Υπουργικό Συμβούλιο σε ποσοστό 7 Ε/κ προς 4 Τ/κ, και με μία θετική τ/κ ψήφο στα κύρια σώματα του ομοσπονδιακού κράτους, που έχουν ζωτική σημασία για την τ/κ κοινότητα, όπως ήταν η εισήγηση Γκουτιέρες). Αυτό το κεκτημένο υπονομεύτηκε με συστηματικό τρόπο από τον Ν. Αναστασιάδη.

Ο ίδιος βολιδοσκοπήσε τον Τσαβούσογλου για λύση με «δύο κράτη», μίλησε για άλλη συνταγματική δομή με τη δημιουργία θέσνς πρωθυπουργού, και εκ των υστέρων ανακάλυψε την «αποκεντρωμένη» ομοσπονδία. Αν ο Ε/κ ηγέτης ενδιαφερόταν για την πραγματική πρόοδο, γνώριζε τον τρόπο και η προϋπόθεση που θέτει τώρα ο Τσαβούσογλου θα ήταν χωρίς νόημα εδώ και δυόμισι χρόνια.

Στα θέματα γύρω από την ΑΟΖ, ο Μ. Τσαβούσογλου ανέφερε ότι «η Τουρκία έχει νόμιμα δικαιώματα και συμφέροντα στις θαλάσσιες περιοχές που βρίσκονται δυτικά και βορείως της Κύπρου». Παρά τις κυρώσεις που αποφάσισε η Ε.Ε. κατά της Τουρκίας για τις παραβιάσεις της κυπριακής ΑΟΖ, ουδεις ενδιαφέρεται να κάνει κάτι παραπάνω. Γι’ αυτό το σημείο η

ύπατη εκπρόσωπος της Ε.Ε. για θέματα Εξωτερικής Πολιτικής, Φ. Μογκερίνι ενημέρωσε όλους, και, κυρίως τους αιθεροβάμονες στην ε/κ κοινότητα, λέγοντας ότι «το πλαίσιο για κυρώσεις είναι σε εφαρμογή. Θα δούμε εάν και πότε θα υπάρξουν αυτές οι προτάσεις, οι οποίες θα εξεταστούν από σχετικές ομάδες εργασίας και ενδεχομένως από το ίδιο το Συμβούλιο».

Η αυριανή Τριμερής στο Βερολίνο έχει υποστεί κόπωση από την πολλή «προετοιμασία». Ο γ.γ. του ΟΗΕ Α. Γκουτιέρες φαίνεται να έχει πάρει ορισμένες αποφάσεις. Είπε δημόσια στους Κυπρίους ότι «αξίζει να γνωρίζουν ότι αυτή η φορά θα είναι διαφορετική». Η τακτική Αναστασιάδη έφτασε στα ακραία της όρια και, όπως φαίνεται, ο Α. Γκουτιέρες θα παίξει το τελευταίο του χαρτί: η επιστροφή στο Πλαίσιο Γκουτιέρες της 30ής Ιουνίου 2017 ή θα ανακοινώσει τη λήξη της συμμετοχής του ΟΗΕ στην 45χρονη προσπάθεια για αναζήτηση ομοσπονδιακής λύσης, με την ευθύνη στο ναυάγιο να αποδίδεται, κυρίως, στον Ν. Αναστασιάδη. Αυτό το ενδεχόμενο, ίσως, οδηγήσει την ε/κ ηγεσία σε τακτική υποχώρηση γιατί ο ΟΗΕ (γ.γ. και Σ.Α.) εννοούν «συνομιλίες με την αίσθηση του επείγοντος», και κοινή παραδοχή ότι «οι συνομιλίες αορίστου χρόνου ανήκουν στο παρελθόν». Σε αυτό το ενδεχόμενο ο Αναστασιάδης θα επικριρθεί να κερδίσει λίγο χρόνο, και ίσως να σκέφτεται ότι σε μια «Πενταμερή», μπορεί να εφεύρει κάποιο πρόσχημα για να τραβήξει τα πράγματα στον χρόνο...

www.larkoslarkou.org.cy

Δημοκρατικές και εθνικές παραδοξότητες

Του **ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΘΕΟΔΩΡΟΥ**

«Τσάμπα τα έξοδα», φέρεται να είπε ο ΠτΔ στον πρώην Τ/κ ηγέτη Μεχμέτ Αλί Ταλάτ, όταν συναντήθηκαν τις προάλλες σε κοινωνική εκδήλωση. Βέβαια ο ΠτΔ δεν το διέψευσε αλλά διευκρίνισε ότι εννοούσε ότι λόγω της Τουρκικής στάσης δεν μπορεί να υπάρξει πρόοδος και συνεπώς η Τριμερής του Βερολίνου είναι καταδικασμένη σε αποτυχία.

Το ΑΚΕΛ άδικα έσπευσε να επικρίνει τον ΠτΔ γι’ αυτή του την αναφορά γιατί από ό,τι φαίνεται δεν είναι ο μόνος που πιστεύει ότι οι προσδοκίες για την αυριανή Τριμερή του Βερολίνου είναι μηδαμινές μέχρι ανύπαρκτες. Η άποψη του ΠτΔ, εμμέσως πλην σαφώς, ενισχύεται και από την έκθεση του γ.γ. προς το Συμβούλιο Ασφαλείας στην οποία παρουσιάζεται απαισιόδοξος για την προοπτική επίσημων συνομιλιών για το Κυπριακό. «Οι προσοπτικές για επανέναρξη των συνομιλιών είναι αβέβαιες», αναφέρει χαρακτηριστικά ο Αντόνιο Γκουτιέρες.

Συνηπώς ως προς το ότι η Τρι-

μερής του Βερολίνου είναι «τσάμπα κόπος» συμφωνούν σχεδόν όλοι οι εμπλεκόμενοι συμπεριλαμβανομένου του οικοδοεσπότη, δηλαδή του γ.γ. των Η.Ε. Εκεί όμως που σαφέστατα διαφωνεί ο γ.γ. είναι ως προς τους λόγους για τους οποίους η αυριανή συνάντηση του Βερολίνου δεν έχει προοπτική επιτυχίας.

«Ο κόσμος είναι σκεπτικός σχετικά με τις προοπτικές για επιτυχείς συνομιλίες. Παρά τις επανειλημμένες εκκλήσεις προς τους δύο ηγέτες να ενημερώσουν καλύτερα τις δύο κοινότητες σχετικά με τα περιγράμματα μιας διευθέτησps και να βελτιώσουν τις γενικές συνθήκες και την ατιμόσυfaira της διαδικασίας, το κλίμα επιδεινώθηκε περαιτέρω λόγω των αυξημένων εντάσεων εντός και γύρω από την Κύπρο και λόγω του ότι οι πλευρές διαφωνούν για τους όρους αναφοράς, παρατείνοντας το αδιέξοδο. Καμία από τις δύο πλευρές δεν έχει καταβάλει επαρκείς προσπάθειες για να αποφύγει την περιττή ρητορική που έχει ενισχύσει περαιτέρω τον σκεπτικισμό του κοινού», αναφέρει μεταξύ άλλων ο γ.γ.

στην έκθεσή του προς το Συμβούλιο Ασφαλείας. Σίγουρα εμείς, όπως διαχρονικά συνηθίζουμε, αποδίδουμε τη στάση αυτή του ΟΗΕ στην πάγια τους τακτική να κρατούν ίσες αποστάσεις. Βέβαια ξεχνούμε ότι στο παρελθόν δεν δίστασαν να επιρρίψουν ευθύνες στην αδιάλλακτη πλευρά με κλασσικό παράδειγμα την περίπτωση του Ραούφ Ντενκτάς. Είτε μας αρέσει είτε όχι «καμία από τις δύο πλευρές δεν έχει καταβάλει επαρκείς προσπάθειες», είναι η άποψη του γ.γ.

Οι παλινδρομήσεις, οι προβληματισμοί για άλλους δρόμους και σχέδια Β΄ και Γ΄, η ρητορική των κούφιων συνθημάτων και τα μεγάλα λόγια για εσωτερική κατανάλωση, αυτά τα αποτελέσματα έχουν. Τα Η.Ε. εξισώνουν το θύμα με τον θύτη ως προς τις ευθύνες. Δυστυχώς, φτάσαμε στο σημείο να μας ευνοεί η πολιτική των ισών αποστάσεων. Όλα αυτά που καθημερινά, αναλόγως του ακροατηρίου, απερίσκεπτα και επιπόλαιο αμολάμε, εσκεμμένα η όχι, καταγράφονται από τον διεθνή οργανισμό και θεωρούνται ως ο βα-

σικός λόγος της ενίσχυσης του σκεπτικισμού του κοινού με αποτέλεσμα την καλλιέργεια και εδραίωση της κουλτούρας της μη λύσps και κατ’επέκταση της οριστικοποίησης της διχοτόμησης. Δυστυχώς πολλά τα παραδείγματα της ρητορικής την οποία επικρίνει ο γ.γ.

«Η εμμονή σε αξιώσεις που δημιουργούν προνόμια που δεν συναντώνται σε συντάγματα του οποίου άλλου κράτους μέλους των Ηνωμένων Εθνών ή και της Ε.Ε. είναι «δημοκρατική παραδοξότητα», δηλωσε τις προάλλες ο ΠτΔ, λέγοντας παράλληλα ότι θα οδηγηθούμε σε μια μη λειτουργική και μη βιώσιμη λύση.

Λογική διαπίστωση. Όμως, αυτή είναι η μισή αλήθεια γιατί οι δημοκρατικές αυτές παραδοξότητες, οι οποίες δεν συναντώνται σε συντάγματα του οποίου άλλου κράτους μέλους των Ηνωμένων Εθνών ή και της Ε.Ε. υπάρχουν, είτε το θέλουμε είτε όχι, στο σύνταγμα της Κυπριακής Δημοκρατίας την οποία προσπαθούμε να διαφυλάξουμε σαν κόρη οφθαλμού. Συνηπώς με αυτήν

τη λογική μήπως το σημερινό μας κράτος θα μπορούσε να χαρακτηριστεί δημοκρατικά παράδοξο; Αυτά ακούει ο λαός και αποχαυνώνεται εντελώς. Αυτά του λέμε και νομίζει ότι μπορούμε να συνεχίσουμε χωρίς λύση, υιοθετώντας έτσι το ότι η μη λύση είναι η δεύτερη καλύτερη λύση. Παρόμοια διακήρυττε και ο εμπνευστής του Όχι Τάσος Παπαδόπουλος το 2004 με αποτέλεσμα να οδηγηθεί ο λαός στην μεγαλύτερη εθνική παραδοξότητα της παγκοσμίου ιστορίας, δηλαδή ένας λαός υπό κατοχή σε μια διαιρεμένη πατρίδα να λείι Όχι στην απαλλαγή από τα κατοχικά στρατεύματα, να λείι Όχι στην επανένωση.

Καλό θα ήταν, λοιπόν, να αποφεύγουμε να αναφερόμαστε σε παραδοξότητες, γιατί όλη η ιστορία του Κυπριακού αποτελεί μνημείο παραδοξότητων.

Μήπως δεν ήταν εθνικά παράδοξο η πρόταση του Μακαρίου για αναθεώρηση των 13 σημείων του συντάγματος το 1963; Μήπως δεν ήταν εθνικά παράδοξο η μη αποδοχή από τον Μακάριο της συμφωνίας

Κληρίδη Ντενκτάς το 1972; Μήπως δεν ήταν εθνικά παράδοξο η απόρριψη του Άγγλο-Αμερικανικο-Καναδικού σχεδίου το 1978;

Μπορεί η αυριανή Τριμερής του Βερολίνου να είναι μια άτυπη συνάντηση με σκοπό την προετοιμασία ουσιαστικών συνομιλιών, είναι όμως και η πλέον κρίσιμη. Αύριο παίζονται πολλά. Ίσως και να παίζονται όλα. Ίσως αύριο να κριθεί το μέλλον του ελληνισμού σε αυτήν τη μαρτυρική γη. Ας σταματήσουμε, λοιπόν, να μιλάμε για ενδεχόμενη δημοκρατική παραδοξότητα, η οποία θα μπορούσε να υπερπηδηθεί με καλή θέληση, και ας προσπαθήσουμε, έστω και την υστάτη, να αποφύγουμε την μεγάλη εθνική παραδοξότητα που δεν είναι τίποτε άλλο από το να χάνεις οριστικά τη μισή σου πατρίδα και παράλληλα η διεθνής κοινότητα να σου επιρρίπτει εξ ίσου ευθύνες με αυτές του κατακτητή και εισβολέα.

Ο κ. Θεόδωρος Θεοδώρου είναι ειδικός προγραμμάτων ηλεκτρονικών υπολογιστών.

Νέο κέντρο θεραπείας καρκίνου στην Κύπρο

Η μέθοδος έρχεται για πρώτη φορά στην Κύπρο και θα αναπτυχθεί σε συνεργασία με πανεπιστήμια και ερευνητικά κέντρα

Συνέντευξη στη **ΜΑΡΙΑ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ**

Σημαντική εξέλιξη ως προς την αντιμετώπιση μορφών καρκίνου θεωρείται η μέθοδος της Πρωτονοθεραπείας. Η μέθοδος έρχεται για πρώτη φορά στην Κύπρο με την ίδρυση και εγκατάσταση Κέντρου Πρωτονοθεραπείας που θα δημιουργηθεί σε συνεργασία με Πανεπιστήμια και ερευνητικά κέντρα. Πρόκειται για επένδυση μερικών δεκάδων εκατομμυρίων ευρώ που θα προσφέρει 30 νέες θέσεις εργασίας. Το κέντρο θα μπορεί να καλύψει τις ανάγκες περίπου 350 ασθενών ετησίως. Η πρωτονοθεραπεία αποτελεί την εξέλιξη της ακτινοθεραπείας και αναμένεται να αλλάξει ριζικά τα δεδομένα στην αντιμετώπιση του παιδιατρικών καρκίνων αλλά και του προστάτη, του πνεύμονα και του μαστού. Σε συνέντευξή του στην «Κ» ο Γιάννης Πανταλός, Επιστημονικός υπεύθυνος και Senior Project Manager του έργου της Πρωτονοθεραπείας στον οργανισμό Κώστα Παπαέλληνα (Φαρμακευτική Οργάνωσις Κύπρου Λτδ), εξηγεί ποια είναι η διαφορά της μεθόδου της Πρωτονοθεραπείας σε σχέση με τις υφιστάμενες μεθόδους και ποιες μορφές καρκίνου.

–Κατ’ αρχάς εξηγήστε μας, τι είναι η πρωτονοθεραπεία;
–Τρία είναι τα κύρια όπλα της επιστήμης στη μάχη κατά του καρκίνου. Η χειρουργική αντιμετώπιση, η ακτινοθεραπεία και η χημειοθεραπεία. Τις περισσότερες φορές χρησιμοποιούνται συνδυασμοί των ανωτέρω. Η ακτινοθεραπεία γενικά στις αναπτυγμένες χώρες, αντιμετωπίζει είτε μόνη της είτε σε συνδυασμό με τις άλλες δύο, το 50 % των ασθενών που πάσχουν από καρκίνο. Η πρωτονοθεραπεία είναι η πλέον σύγχρονη εξέλιξη της ακτινοθεραπείας.

Ο μέγιστος αριθμός ασθενών που το Κέντρο μπορεί να καλύψει ετησίως είναι 350 συνολικά από την Κύπρο αλλά και από γειτονικές χώρες αναφέρει ο κ. Πανταλός.

Η διαφορά της από την γνωστή σε όλους μας ακτινοθεραπεία, είναι πως χρησιμοποιεί δέσμη πρωτονίων. Τα πρωτόνια είναι στοιχειώδη σωμάτια του πυρήνα των ατόμων με χαρακτηριστικές φυσικές ιδιότητες που τα καθιστούν εξαιρετικά κατάλληλα για την ακριβή στόχευση των καρκινικών όγκων και την σχεδόν απόλυτη προστασία των γύρω του όγκου υγιών ιστών και οργάνων από την ανώφελη και επομένως επιβλαβή ακτινοβολήση.
–Πού χρησιμοποιείται η μέθοδος και ποια είναι τα αποτελέσματα;
–Η χρήση των πρωτονίων άρχισε με την θεραπεία κυρίως παιδιατρικών καρκίνων και καρκίνου του οφθαλμού, λόγω της εξαιρετικής ικανότητας ακριβούς στόχευσης του όγκου και μόνον. Έτσι αποφεύγονται όλες οι δυσμενείς δευτερογενείς παρενέργειες της κλασικής ακτινοθερα-

Η έναρξη της κλινικής λειτουργίας του Κέντρου Πρωτονοθεραπείας θα γίνει περίπου 28 μήνες μετά την έναρξη των εργασιών προετοιμασίας του χώρου εγκατάστασης.

πείας, όπως η ανάπτυξη δευτερογενούς νεοπλασίας μετά από χρόνια, η διανοητική καθυστέρηση στις περιπτώσεις ακτινοβόλησης τμήματος του εγκεφάλου σε παιδιά, οι καρδιοπάθειες λόγω ανωφελούς ακτινοβόλησης μέρους του μυοκαρδίου στην κλασική ακτινοθεραπεία αριστερού μαστού κ.α. Τα αποτελέσματα της πρωτονοθεραπείας είναι τόσο ενθαρρυντικά, που η αύξηση των

κέντρων πρωτονοθεραπείας στην Ευρώπη και την Αμερική ακολουθεί γεωμετρική πρόοδο. Η βελτίωση της ποιότητας ζωής των ακτινοβοληθέντων με πρωτόνια ασθενών μετά το πέρας της θεραπείας τους και για πολλά χρόνια μετά, είναι ένα από τα πιο θεαματικά αποτελέσματα με ευεργετικές κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις. Ο καρκίνος του προστάτη, του πνεύμονα και του μαστού είναι οι επόμενοι στόχοι της πρωτονοθεραπείας, αλλάζοντας ριζικά τα δεδομένα στην αντιμετώπιση τους.
–Γιατί επιλέχθηκε η Κύπρος για το πρώτο κέντρο πρωτονοθεραπείας στην περιοχή;
–Για δύο λόγους. Πρώτον, γιατί η κυπριακή πολιτεία έχει εντάξει ήδη στο Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τον καρκίνο, την πρωτονοθεραπεία ως μία από τις νεότερες μεθόδους αν-

Το πρώτο Συμπόσιο Πρωτονοθεραπείας διοργανώνεται από τον ΟΡΓΑΝΙΣΜΟ ΚΩΣΤΑ ΠΑΠΑΕΛΛΗΝΑ (Φαρμακευτική Οργάνωσις Κύπρου Λτδ) με την υποστήριξη του Ιδρύματος Καινοτομίας και Έρευνας Κύπρου και την Εταιρεία κατασκευής Μονάδων Πρωτονοθεραπείας IBA Ion Beam, στο ξενοδοχείο Landmark στην Λευκωσία, την Πέμπτη 28 Νοεμβρίου 2019 από τις 10:00 έως τις 17:00. Τις εργασίες θα ανοίξει ο υπουργός Υγείας κ. Κ. Ιωάννου και διακεκριμένοι ομιλητές από την Αμερική, την Ευρώπη και την Κύπρο θα αναλύσουν τα σχετικά θέματα. Πληροφορίες για το πρόγραμμα του Συμποσίου και πλατφόρμα εγγραφής στον ιστότοπο: <https://cyprusprotontherapy.iba-events.com/>

τιμετώπισης της νόσου, σεβόμενη και φροντίζοντας στον μέγιστο βαθμό τους καρκινοπαθείς συμπατριώτες μας, ιδιαίτερα μέσα από το ΓεΣΥ. Δεύτερον, γιατί με κέντρο την Κύπρο και ακτίνα 2000 χιλιομέτρων τουλάχιστον, η Νοτιοανατολική Μεσόγειος δεν διαθέτει κανένα Κέντρο Πρωτονοθεραπείας. Η πρώτη χώρα που θα το εγκαταστήσει πρέπει να είναι η Κύπρος για να αποκομίσει και τα πολλαπλά οφέλη που θα προκύψουν.
–Πού και πότε θα λειτουργήσει;
–Ευτυχώς η Κύπρος είναι νησί με μικρές σχετικά χιλιομετρικές αποστάσεις και διαθέτει σοβαρά Πανεπιστήμια και ερευνητικά κέντρα και Ιδρύματα. Άρα επιλογές υπάρχουν πολλές και πολύ καλές, θα πρέπει όμως και οι αρμόδιες πολιτικές αρχές να εκφράσουν γνώμη επί αυτού. Η έναρξη της κλινικής λειτουργίας του Κέντρου Πρωτονοθεραπείας θα γίνει

περίπου 28 μήνες μετά την έναρξη των εργασιών προετοιμασίας του χώρου εγκατάστασης. Προηγούνται οι σχετικές μελέτες και αδειοδοτήσεις από τις Αρχές και επομένως αυτός είναι πάντα ένας αστάθμιστος παράγοντας στον υπολογισμό της χρονικής στιγμής.
–Τι αριθμό ασθενών Κύπρου και εξωτερικού θα μπορεί να εξυπηρετήσει το κέντρο;
–Ο μέγιστος αριθμός ασθενών που το Κέντρο μπορεί να καλύψει ετησίως είναι 350. Μπορεί να είναι μόνον κάτοικοι Κύπρου, πολύ πιθανόν όμως να χρειαστεί να καλυφθούν και οι ανάγκες όμορων χωρών και κυρίως της Ελλάδας.
—Ποια η επένδυση για την δημιουργία του Κέντρου;
–Πρόκειται για μια καθαρά ιδιωτική επένδυση μερικών δεκάδων εκατομμυρίων ευρώ. Το τελικό ποσό θα διαμορφωθεί από πολλούς παράγοντες όπως ο τόπος εγκατάστασης, οι συμπληρωματικές μελέτες και κατασκευές που θα απαιτηθούν στην πορεία του έργου κτλ. Το ποσό θα καλυφθεί από Ιδιωτικά κεφάλαια, επομένως η εγκατάσταση του Κέντρου Πρωτονοθεραπείας δεν επιβαρύνει τον κρατικό προϋπολογισμό.
–Ποιες οι ανάγκες σε προσωπικό; Υπάρχει η απαραίτητη εξειδίκευση στην Κύπρο ώστε να στελεχωθεί το κέντρο;
–Το Κέντρο Πρωτονοθεραπείας θα δημιουργήσει στην πρώτη φάση λειτουργίας του, περίπου 30 νέες θέσεις εργασίας, οι περισσότερες υψηλών απαιτήσεων και ειδικεύσης. Ευτυχώς η Κύπρος διαθέτει προσωπικό ασχολούμενο με την ακτινοθεραπεία, υψηλού επιπέδου το οποίο θα επεκταθεί με τις διεθνείς συμμετοχές του σε μετεκπαιδεύσεις σε λειτουργούντα κέντρα πρωτονοθεραπείας στο εξωτερικό.

DESSANGE
PARIS

Une maison de beauté

www.dessagne-cyprus.com

Η πολιτική της «πώλησης» υπηκοότητας

Του ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΧΑΤΖΗΧΑΜΠΗ

Τα τελευταία χρόνια στην Κύπρο έχει εφαρμοσθεί η πολιτική της 'πώλησης' υπηκοότητας, δηλαδή της κατ' εξαίρεση δυνατότητας απόκτησης της κυπριακής υπηκοότητας μέσω χρηματικής επένδυσης στην Κύπρο, πολιτική την οποία εφαρμόζουν και άλλες χώρες. Επιδίωξη, λέγεται, είναι η προσέλκυση επενδύσεων από πρόσωπα υψηλής εισοδηματικής στάθμης προς ενίσχυση της οικονομίας, ιδιαίτερα μετά από την κρίση του 2013. Το απαιτούμενο ποσό της επένδυσης, που μπορεί να είναι σε ακίνητα ή σε άλλες επενδύσεις, είναι μεγάλο, ανερχόμενο στα €2.000.000, υπολογίζεται δε ότι δισεκατομμύρια ευρώ έχουν επενδυθεί και χιλιάδες υπηκοότητες έχουν παραχωρηθεί μέχρι σήμερα.

Το παρόν άρθρο αποσκοπεί στην επισήμανση ορισμένων ηθικών και κοινωνικών μειονεκτημάτων της πολιτικής αυτής, που δεν έχουν σχέση με τους συνήθεις φόβους περί παραχώρησης διαβατηρίων σε "ανεπιθύμητα" πρόσωπα. Προηγουμένως, όμως, μπορεί να παρατηρηθεί ότι η ίδια η δικαιολόγηση της πολιτικής είναι αμφίβολη επί των δικών της όρων. Το οικονομικό έρεισμα της ανάπτυξης δεν είναι δεδομένο, αφού οι επενδύσεις που προνοούνται και πραγματοποιούνται είναι κυρίως κτηματικές ή χρηματοοικονομικές ώστε να ωφελούν πρωτίτως τον περιορισμένο ιδιωτικό τομέα στον οποίο γίνονται και τους μεσάζοντες επαγγελματίες χωρίς ουσιαστικό όφελος για την ευρύτερη οικονομία, ούτε είναι βέβαιο ότι τα χρήματα παραμένουν καν στην Κύπρο. Θα υπήρχε τουλάχιστον ισχυρότερο οικονομικό έρεισμα αν απαιτούντο τέτοιες στοχευμένες επενδύσεις σε παραγωγικούς τομείς ώστε αυτές να έχουν πραγματικό, εύρη και σταθερό όφελος για την ανάπτυξη της

Η ένεκα χρημάτων προνομούχα παραχώρηση της υπηκοότητας στη βάση ενός κριτηρίου που δεν έχει θέση στα πολιτικά δικαιώματα τα οποία συναρτώνται προς την ισοπολιτεία, αντανακλά έτσι και στην ηθική τάξη της πολιτείας.

οικονομίας. Εξάλλου, οι όποιες προβλεπόμενες σχετικές προυποθέσεις δεν μπορούν να εγγυηθούν ότι, εν πάση περιπτώσει μετά από την πάροδο του πολύ περιορισμένου χρονικού διαστήματος των τριών ετών που απαιτείται για διατήρηση της επένδυσης μετά από την πολιτογράφηση, η επένδυση χάριν της οποίας παραχωρείται η υπηκοότητα δεν θα απομακρυνθεί από την Κύπρο ενώ η υπηκοότητα θα διατηρείται, ελλείψει ειδικής πρόνοιας ότι η υπηκοότητα θα αφαιρείται σε τέτοια περίπτωση.

Επί της ουσίας τώρα, η παραχώρηση υπηκοότητας, που ασφαλώς συνάδει με την αντίληψη της κοσμοπολιτικής διεύρυνσης της κοινωνίας, σε όλες τις χώρες γίνεται παραδοσιακά με φειδώ και δυνάμει κριτηρίων τα οποία βεβαιώνουν τον κατά κανόνα ουσιαστικό και μακρόχρονο δεσμό του αιτητή με τη χώρα και την κοινωνική καταλληλότητά του. Τούτο, προς διασφάλιση όχι μόνο της επιτυχούς προοπτικής ενσωμάτωσής του στη νέα του πατρίδα, αλλά και του γνησίου του ενδιαφέροντός του προς τούτο. Η ιδέα είναι ότι η υπηκοότητα, υποδηλώνουσα

Μετατρέπεται έτσι η Κύπρος σε ένα κράτος ακραίων καταστάσεων, χάσματος μεταξύ των πολύ πλουσίων και των άλλων, που είναι τεράστιο πλήγμα για την κοινωνική ισότητα και την κοινωνική συνοχή όπως εκφράζεται στην ιδέα της μεσαίας τάξης.

την ουσιαστική σχέση με τη χώρα, δεν πωλείται αλλά παραχωρείται στις πιο πάνω συνθήκες. Στην περίπτωση όμως της παραχώρησης υπηκοότητας μέσω χρηματικής επένδυσης, οι παράγοντες αυτοί απουσιάζουν, αφού το βασικό κριτήριο είναι το ύψος της χρηματικής επένδυσης και δεν υπάρχει καν απαίτηση για οποιασδήποτε διάρκειας διαμονής, εξ ου και στην πραγματικότητα πρόκειται περί πώλησης. Δημιουργούνται έτσι πλασματικοί πολίτες χωρίς ουσιαστική σχέση και συμμετοχή στην κοινωνική δομή και λειτουργία παρά μόνο με το μοναδικό επιδιωκόμενο όφελος του Ευρωπαίου πολίτη. Η προϋπόθεση ότι ο πολίτογραφούμενος πρέπει να έχει μό-

νημη ιδιότητα κατοικία στην Κύπρο ελάχιστης αξίας (που μπορεί να περιλαμβάνεται στο ποσό της επένδυσης) δεν διαφοροποιεί τα πράγματα αφού η διάθεση τέτοιας κατοικίας ουδόλως εξυπακούει και παραιωνή στην Κύπρο, παραμονή η οποία κατά κανόνα και δεν υπάρχει.

Ακραίων καταστάσεων

Σημαντική είναι και μία άλλη πτυχή της κοινωνικής ζημίας. Ιδιαίτερα όσον αφορά την αγορά ακινήτων, οι εκτεταμένες πωλήσεις σε πολύ υψηλές τιμές λόγω της προπόθεσης για επένδυση εκατομμυρίων παραποιοούν τεχνητά τις τιμές εκτοξευόντάς τις σε ύψη που ουδόλως ανταποκρίνονται στην πραγματικότητα του μέτρου και που συσπέναντι στο νόμο στη βάση ενός πολιτη για τον μέσο πολίτη. Μετατρέ-

πεται έτσι η Κύπρος σε ένα κράτος ακραίων καταστάσεων, χάσματος μεταξύ των πολύ πλουσίων και των άλλων, που είναι τεράστιο πλήγμα για την κοινωνική ισότητα και την κοινωνική συνοχή όπως εκφράζεται στην ιδέα της μεσαίας τάξης.

Ιδιαίτερα δε, η πολιτική αυτή ενισχύει τη νοοτροπία ότι τα πάντα μπορούν να αγοράζονται και να πωλούνται με χρήμα, πράγμα που πλήττει την ηθική αξιοπιστία του κράτους και προωθεί φθοροποιές αντιλήψεις όσον αφορά την κοινωνική αξιοπρέπεια. Η δυνατότητα ενός ανθρώπου να 'αγοράσει' το όφελος της Κυπριακής-Ευρωπαϊκής υπηκοότητας μόνο και μόνο διότι διαθέτει τα εκατομμύρια που απαιτούνται προς τούτο εισάγει ανισότητα μεταχειρίσις απέναντι στο νόμο στη βάση ενός παράγοντα, του πλούτου, ο οποίος

Η πολιτική αυτή ενισχύει τη νοοτροπία ότι τα πάντα μπορούν να αγοράζονται και να πωλούνται με χρήμα, πράγμα που πλήττει την ηθική αξιοπιστία του κράτους και προωθεί φθοροποιές αντιλήψεις όσον αφορά την κοινωνική αξιοπρέπεια.

δεν μπορεί να υπεισέρχεται στον καθορισμό των δικαιωμάτων των ανθρώπων με βάση τις αξίες τις οποίες δηλώνουμε ότι πρεσβεύουμε. Η ένεκα χρημάτων προνομούχα παραχώρηση της υπηκοότητας, διαφοροποιώντας στη βάση ενός κριτηρίου που δεν έχει θέση στα πολιτικά δικαιώματα τα οποία συναρτώνται προς την ισοπολιτεία, αντανακλά έτσι και στην ηθική τάξη της πολιτείας.

Εξ άλλου, είναι γεγονός ότι η απόκτηση της κυπριακής υπηκοότητας επιδιώκεται πρωτίστως λόγω του ότι η Κύπρος είναι μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ώστε έτσι να απολαμβάνονται όλα τα οφέλη του πολιτη του κράτους μέλους. Η παραχώρηση από την Κύπρο υπηκοότητας μέσω χρηματικής επένδυσης λοιπόν, εφ' όσον καθιστά τον αιτητή πολίτη όχι μόνο της Κύπρου αλλά και της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αντανακλά και σε αυτήν ώστε να τίθεται θέμα και δικού της λόγου στο θέμα, αναγινώσκοντας τη θέση ότι η παραχώρηση υπηκοότητας αφορά μόνο την Κύπρο στην άσκηση κυριαρχικών δικαιωμάτων της.

Ο κ. Δημήτριος Χατζηχαμπής είναι πρώην πρόεδρος του Ανωτάτου Δικαστηρίου.

Οίνος ευφραίνει Παιδεία στο Όμοδος

Ο νέος κλάδος Οινοποιίας-Αμπελουργίας στην Τεχνική Εκπαίδευση αντηχεί στις ανάγκες της αγοράς εργασίας

Του ΜΙΧΑΗΛ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ

Μία από τις βασικότερες προκλήσεις του εκπαιδευτικού συστήματος αποτελεί η καλύτερη δυνατή σύνδεση του εκπαιδευτικού προϊόντος με τις ανάγκες της σύγχρονης αγοράς εργασίας. Γι' αυτόν ακριβώς τον λόγο από τον φετινό Σεπτέμβριο τέθηκε σε εφαρμογή η λειτουργία τεσσάρων νέων σχολών, οι οποίες εντάχθηκαν

Τα οφέλη ενός τέτοιου κλάδου επηρεάζουν παράλληλα και τους επαγγελματικούς φορείς, οι οποίοι εκφράζουν την πίστη τους σε αναβάθμιση του επιχειρηματικού προϊόντος μέσα από τις δομές της εκπαίδευσης.

στις δομές της τεχνικής εκπαίδευσης, με τις οποίες το αρμόδιο Υπουργείο Παιδείας ευελπιστεί να προσδώσει νέα δυναμική στον σημαντικό αυτό τομέα. Τα οφέλη από έναν τέτοιο κλάδο παράλληλα επηρεάζουν θετικά και τους επαγγελματικούς φορείς, οι οποίοι εκφράζουν την πίστη τους σε αναβάθμιση του επιχειρηματικού προϊόντος μέσα από τις δομές της εκπαίδευσης.

Την προηγούμενη Παρασκευή, μάλιστα, οι μαθητές της τεχνικής σχολής Ομόδους προχώρησαν στην πρώτη τους εμφιάλωση ερυθρού και λευκού οίνου, καθώς και της ζιβανίας σε οινοποιείο της περιοχής, το οποίο παραχώρησε αμπελώνι του για τις ανάγκες λειτουργίας της σχολής. Το εν λόγω γεγονός χαρακτηρίζεται ως ορόσημο στην όλη λειτουργία και φιλοσοφία του νεοσύστατου αυτού προγράμματος. Ο νέος κλάδος της «Αμπελουργίας – Οινοποιίας» αποφασίστηκε μόλις τον περασμένο Ιούνιο σε συνεδρία του Υπουργικού

Το αναλυτικό πρόγραμμα διδασκαλίας έχει προσαρμοστεί γύρω από δυο άξονες, αυτόν της πρακτικής κατάρτισης αλλά και τις προκλήσεις της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, όπως επισημαίνει ο καθηγητής της σχολής Πάμπος Παπαδόπουλος.

Συμβουλίου και άρχισε τη λειτουργία του με την αρχή της σχολικής χρονιάς τον Σεπτέμβριο.

Για να γίνει αυτό πραγματικότητα το εξατάξιο γυμνάσιο του Ομόδους μετατράπηκε πλέον σε μικτό σχολείο, προσφέροντας προγράμματα Μέσης Γενικής και Μέσης Τεχνικής και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης. Τα μαθήματα των μαθητών προσφέρονται στις εγκαταστάσεις του σχολείου, ενώ για την πρακτική τους εξάσκηση αξιοποιούνται εγκαταστάσεις τοπικών οινοποιείων της περιοχής, τα οποία σύμφωνα και με τους καθηγητές της σχολής έχουν αγκαλιάσει το όλο εγχείρημα.

«Φέτος οι μαθητές ζουν κάτι διαφορετικό και τους βλέπω χαρούμενους στον σχολικό χώρο», ανέφερε χαρακτηριστικά, για να συνεχίσει λέγοντας ότι « τα παιδιά που επέλεξαν να φοιτήσουν στον συγκεκριμένο κλάδο δεν είναι άπειροι ως προς τους αμπελώνες λόγω κυρίως της ενασχόλησης των οικογενειών

Τα μαθήματα των μαθητών προσφέρονται στις εγκαταστάσεις του σχολείου, ενώ για την πρακτική τους εξάσκηση αξιοποιούνται εγκαταστάσεις τοπικών οινοποιείων της περιοχής

τους στον συγκεκριμένο τομέα». Ο κ. Παπαδόπουλος χαρακτήρισε εξάλλου συγκινητική την ανταπόκριση του συνόλου των οινοποιών της περιοχής οι οποίοι αγκάλιασαν το όλο εγχείρημα, προσφέροντας τους χώρους τους για την εκπαίδευση των μαθητών.

Νέο μοντέλο διδασκαλίας

Η φιλοσοφία γύρω από τη λειτουργία νέων κλάδων τεχνικής εκπαίδευσης έγκειται και στην προσαρμογή γύρω από τις ανάγκες της αγοράς εργασίας, μια πραγματικότητα η οποία δεν πρέπει να περνά απαρατήρητη όπως τονίζει χαρακτηριστικά ο κ. Παπαδόπουλος. Για το λόγο αυτό το αναλυτικό πρόγραμμα διδασκαλίας έχει προσαρμοστεί γύρω από δυο άξονες, αυτόν της πρακτικής κατάρτισης αλλά και τις ανάγκες της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

«Το ζητούμενο για να ανοίξει ένας νέος κλάδος είναι ο συνδυα-

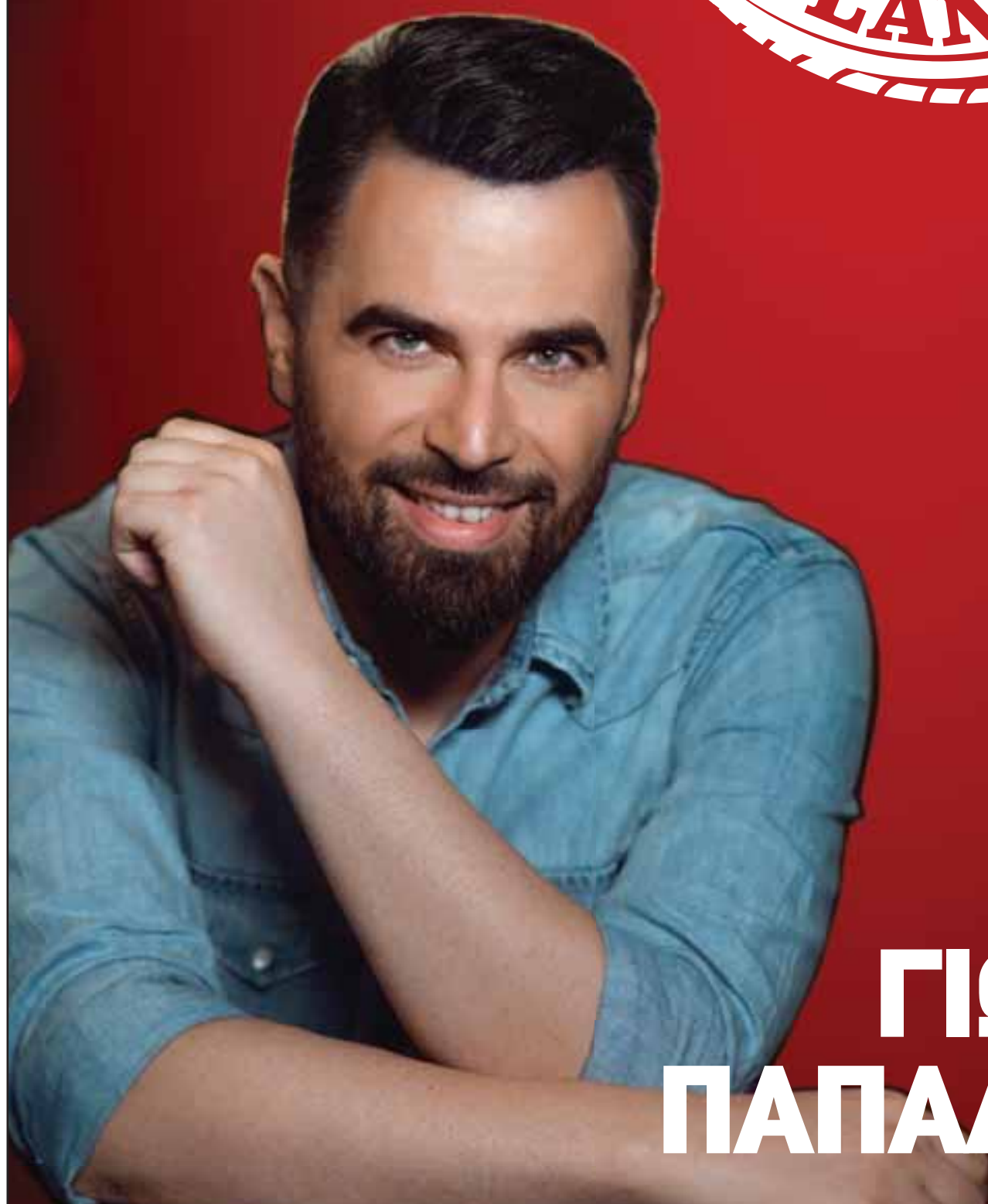
σμός της μάθησης με την αγορά εργασίας», σημείωσε από την πλευρά του ο διευθυντής Τεχνικής Εκπαίδευσης του Υπουργείου Παιδείας Ηλίας Μαρκάτζης με δηλώσεις του στην «Κ». Αναφορικά με τη λειτουργία του νέου αυτού κλάδου στο Όμοδος, ο κ. Μαρκάτζης εξέφρασε την απόλυτη ικανοποίησή του για το γεγονός πως παρόλο το σύντομο χρονικό διάστημα που μεσολάβησε από την εξαγγελία, η σχολή κατάφερε να λειτουργήσει λόγω του ενδιαφέροντος που επέδειξαν μαθητές της περιοχής. «Οι σχεδιασμοί δούλεψαν και αυτό μας αφήνει πλήρως ικανοποιημένους», σχολίασε ενδεικτικά.

Επεσήμανε παράλληλα πως είναι η πρώτη φορά στην ιστορία της τεχνικής εκπαίδευσης της Κύπρου, που τα μαθήματα διδασκαλίας πραγματοποιούνται στο χώρο εργασίας, τονίζοντας πως « διδαχθήκαμε από τα παραδείγματα ξένων χωρών, και αξιολογώντας τα δικά τους μοντέλα αποφασίσαμε να τα εφαρμόσουμε στην Κύπρο». Συνέχισε μάλιστα με το ότι « εμείς θέλουμε τους μαθητές να μπορούν να εισέλθουν σε πανεπιστημιακά ιδρύματα και να προσδεύσουν», τονίζοντας πως οι επιλογές των θεωρητικών μαθημάτων είναι εναρμονισμένες με τις προκλήσεις της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

Αξίζει να σημειωθεί πως για τη φετινή σχολική χρονιά λειτουργεί μονάχα η Α' τάξη του συγκεκριμένου κλάδου, και το πρόγραμμα περιλαμβάνει πέντε μαθητές. Στόχος τόσο του Υπουργείου αλλά και των οινοποιών της περιοχής, είναι από του χρόνου να τύχει ακόμη μεγαλύτερης ανταπόκρισης, για αυτό το λόγο και εντός Δεκεμβρίου ετοιμάζεται ένα πρόγραμμα συστηματικής διαφώτισης γύρω από τον κλάδο. Στόχος παράλληλα του Υπουργείου είναι να προκύψει ενδιαφέρον και το δεύτερο κλάδο «Γαλακτοκομίας-Τυροκομίας» που θα στεγάζεται επίσης στο Όμοδος.

Σημαντικές επαγγελματικές προοπτικές

Το γεγονός πως υπάρχει μεγάλη ανάγκη τόσο σε επιστημονικό όσο και εργατικό προσωπικό στον χώρο της οινοποιίας επισημαίνει στην «Κ» ο Στέφανος Βλασίδης μέλος του Συνδέσμου Οινοποιών Κύπρου, ερωτηθείς σχετικά με τις προοπτικές του κλάδου στις ανάγκες της σύγχρονης αγοράς εργασίας. Ο κ. Βλασίδης θεωρεί με τη σειρά του ως μια κίνηση προς τη σωστή κατεύθυνση τη δημιουργία του κλάδου «Αμπελουργίας-Οινοποιίας», αρκεί βεβαίως η στήριξη της εξειδίκευσης να βρίσκεται προσανατολισμένη στις ανάγκες της αγοράς εργασίας. «Ο χώρος της οινοποιίας παρουσιάζει ανοδική μεταστροφή τα τελευταία χρόνια» σημειώνει ο κ. Βλασίδης, ο οποίος προβαίνει και σε αριθμητική αποτίμηση του κλάδου τα τελευταία 40 χρόνια. «Το δεκαετία του 1970 η Κύπρος παρήγε γύρω στα 160 εκατομμύρια σταφύλια ανά έτος, τη στιγμή που σήμερα παράγεται ποσότητα γύρω στα 16 εκατομμύρια. Τα τελευταία χρόνια παρόλα αυτά καταρρέει μια θετική μεταστροφή, η οποία μπορεί να οδηγήσει την παραγωγή γύρω στα 20-25 εκατομμύρια ετησίως, οπότε όπου υπάρχει προοπτική υπάρχει και ανάγκη» σημείωσε ενδεικτικά. Το γεγονός παράλληλα πως με τα σημαντικά δεδομένα ο κλάδος της οινοποιίας προσεχίζει ανεκπαίδευτο προσωπικό είναι ένα γεγονός που πρέπει να προσμετρηθεί όπως αναφέρει χαρακτηριστικά ο κ. Βλασίδης, υποστηρίζοντας πως θα είναι προς όφελος του κλάδου αν υπάρξει προσωπικό με κατάρτιση και επιστημονικό υπόβαθρο.

ΕΓΚΑΙΝΙΑ
ΦΩΤΑΓΩΓΗΣΗ ΔΕΝΤΡΟΥ

29.11.2019

19:00

(ΧΩΡΟΣ ΠΑΛΙΟ ΛΙΜΑΝΙ ΛΕΜΕΣΟΥ)

ΕΙΣΟΔΟΣ ΕΛΕΥΘΕΡΗ

ΓΙΩΡΓΟΣ
ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

ΧΡΥΣΟΣ ΧΟΡΗΓΟΣ

Eurobank
Cyprus

ΜΕΓΑΣ ΧΟΡΗΓΟΣ

ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΗΣ

ΣΥΝΔΙΟΡΓΑΝΩΤΕΣ

ΧΟΡΗΓΟΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

Η Ελλάδα βρίσκεται σε καλό δρόμο

Ο σημαντικότερος τραπεζίτης στις ΗΠΑ, Τζέιμι Ντάιμον, μιλάει στην «Κ»

Συνέντευξη στον **ΑΛΕΞΗ ΠΑΠΑΧΕΛΑ**

Την εκτίμηση ότι η Ελλάδα βρίσκεται στον σωστό δρόμο για να ανακάμψει οικονομικά, να γίνει ισχυρότερη και να προσελκύσει ξένες επενδύσεις εξέφρασε στην «Κ» ο Ελληνοαμερικανός Τζέιμι Ντάιμον.

Ο κ. Ντάιμον θεωρείται ο σημαντικότερος τραπεζίτης στις ΗΠΑ. Συνομιλητής προέδρων, πρωθυπουργών και ισχυρών επιχειρηματιών σε όλο τον πλανήτη είναι σήμερα πρόεδρος και CEO της μεγαλύτερης αμερικανικής τράπεζας, της JP Morgan Chase. Είναι, επίσης, ο επικεφαλής ενός κλειστού κλαμπ στο οποίο συμμετέχουν μεγάλοι επιχειρηματίες, του Business Roundtable. Πρόσφατα συναντήθηκε με τον πρωθυπουργό Κυριάκο Μητσοτάκη τον οποίο καρακτηρίζει «πολύ αξιόλογο».

«Το επενδυτικό κλίμα είναι απρόσμενα καλό (στην Ελλάδα), παρότι οι περισσότεροι επενδυτές αγνοούν την πραγματικότητα. Η Ελλάδα έχει περάσει από πολλά, ενώ συντελέστηκαν πάμπολλες αλλαγές. Αν δείτε το πλεόνασμα και το φορολογικό θα διαπιστώσετε ότι τα πράγματα αλλάζουν σταδιακά προς το καλύτερο. Ο υπόλοιπος κόσμος αρχίζει να το συνειδητοποιεί κι αυτό φαίνεται ήδη από τα χαμηλά επιτόκια δανεισμού», λέει χαρακτηριστικά ο κ. Ντάιμον, προσθέτοντας ότι αυτά που χρειάζεται τώρα η χώρα είναι ο περιορισμός της γραφειοκρατίας, ο εξορθολογισμός των νόμων, η εκλογίκευση της φορολογίας και η δημιουργία κατάλληλων συνθηκών για τη διαχείριση ξένων επενδύσεων.

Ο κ. Ντάιμον θεωρεί ότι η παγκόσμια οικονομία βρίσκεται σε μία περίοδο επιβράδυνσης λόγω της αβεβαιότητας των επιχειρήσεων γύρω από το διεθνές εμπόριο, αλλά πιστεύει ότι η σημερινή κατάσταση δεν θα οδηγήσει σε παγκόσμια ύφεση, αφού ισχυρές οικονομίες του πλανήτη όπως η αμερικανική αλλά και οι ευρωπαϊκές συνεχίζουν να αναπτύσσονται, ενώ ελπίζει ότι ο εμπορικός πόλεμος ΗΠΑ-Κίνας θα κοπιάσει και θα φέρει δικαιότερες για όλους λύσεις.

– **As ξεκινήσουμε από την Ελλάδα. Ξέρω ότι συναντηθήκατε πρόσφατα με τον πρωθυπουργό. Πώς βλέπετε το επενδυτικό κλίμα αυτή τη στιγμή;**
– Πράγματι, συναντήθηκα με

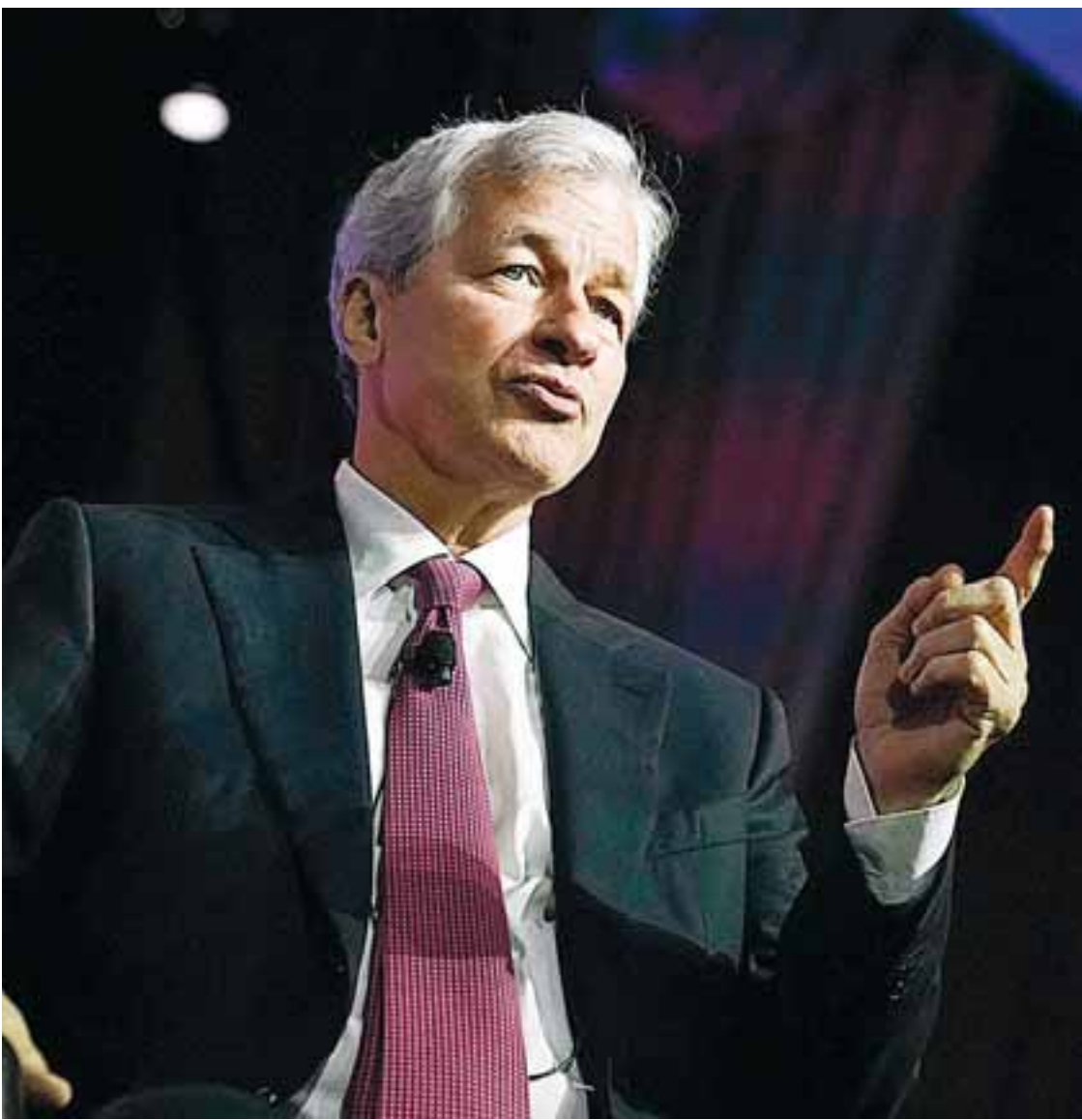
τον πρωθυπουργό. Το επενδυτικό κλίμα είναι απρόσμενα καλό, παρότι οι περισσότεροι επενδυτές αγνοούν αυτή την πραγματικότητα. Η Ελλάδα έχει περάσει από πολλά, ενώ συντελέστηκαν πάμπολλες αλλαγές. Αν δείτε το πλεόνασμα και το φορολογικό, θα διαπιστώσετε ότι τα πράγματα αλλάζουν σταδιακά προς το καλύτερο. Ο υπόλοιπος κόσμος αρχίζει να το συνειδητοποιεί.

Αυτό φαίνεται ήδη στα χαμηλά επιτόκια δανεισμού. Πιστεύω ότι ο πρωθυπουργός σας είναι πολύ αξιόλογος. Αν η χώρα σας ακολουθήσει τη σωστή οδό, θα δείτε την Ελλάδα να ανακάμπτει και να γίνεται ολοένα και ισχυρότερη. Βρίσκεστε ήδη στον δρόμο αυτό, που είναι το δυσκολότερο πράγμα στην πολιτική. Οι πολίτες πρέπει να απολαύσουν τους καρπούς των προσπάθειών αυτών. Είδαμε πολλούς πρωθυπουργούς να πράττουν το σωστό, την ώρα που οι πολίτες δεν το συνειδητοποιούσαν και ήθελαν να δοκιμάσουν κάτι διαφορετικό.

Αναγκαία καθίστανται τώρα ο περιορισμός της γραφειοκρατίας, ο εξορθολογισμός των νόμων, η εκλογίκευση της φορολογίας και η δημιουργία κατάλληλων συνθηκών για τη διαχείριση των ξένων επενδύσεων. Η κυβέρνηση, από τη μεριά της, οφείλει να μοιράσει τα οφέλη αυτά στους Έλληνες πολίτες. Ακόμη και η Αργεντινή, η οποία πέρασε μεγάλες δυσκολίες, φιλοξένησε τεχνολογικό κέντρο δυναμικότητας 3.000 ανθρώπων. Ξέρω, επίσης, ότι η Ελλάδα εκπαιδεύει αξίους επιστήμονες. Τέτοια στελέχη μπορούν να προσελκύσουν ξένες εταιρείες, πρόθυμες να δημιουργήσουν τέτοια τεχνολογικά κέντρα. Πάντα υπάρχουν ευκαιρίες, εφόσον η κυβέρνηση και οι πολίτες τις εκμεταλλευθούν.

– **Πολιτική και κοινωνική αναταραχή συγκλονίζει τον σύγχρονο κόσμο. Από τη Χίλθι μέχρι τη Βρετανία και το Χονγκ Κονγκ. Πώς εξηγείτε το φαινόμενο αυτό; Υπάρχουν κάποια βαθύτερα αίτια;**

– Εκτιμώ πως ναι. Ο κόσμος βίωσε την οικονομική κρίση, ενώ τα κρίσιμα προβλήματα, όπως η εισοδηματική ανισότητα, παραμένουν άλυτα. Στην Ευρώπη και στις ΗΠΑ η ανάπτυξη καθυστέρησε, ενώ οι ωφελημένοι από αυτή δεν ήταν

«Πολύ θα ήθελα να ζούσε ο παππούς μου για να δει τον εγγονό του να γίνεται πρόεδρος και διευθύνων σύμβουλος της JP Morgan Chase. Φανταστείτε το! Ο παππούς μου ήλθε στις ΗΠΑ, άρχισε να εργάζεται λαντζέρης προτού προσληφθεί σε μικρή τράπεζα, για να γίνει τελικά χρηματιστής», λέει ο Τζέιμι Ντάιμον.

Περήφανος για την καταγωγή μου

– **Έχετε ελληνική καταγωγή, δεν είναι έτσι; Θα θέλατε να μας μιλήσετε λίγο γι' αυτό;**

– Είναι αλήθεια. Εχω ελληνική καταγωγή και είμαι υπερήφανος γι' αυτό. Τρεις από τους προγόνους μου μετανάστευσαν στις ΗΠΑ στα τέλη της πρώτης δεκαετίας του 20ού αιώνα. Πολύ θα ήθελα να ζούσε ο παππούς μου για να δει τον εγγονό του να γίνεται πρόεδρος και διευθύνων σύμβουλος της JP Morgan Chase. Φανταστείτε το! Ο παππούς μου ήλθε στις ΗΠΑ, άρχισε να εργάζεται λαντζέρης προτού προσληφθεί σε μικρή τράπεζα, για να γίνει τελικά χρηματιστής. Η ιστορία της οικογένειάς μας δεν είναι παρά μία από τις πολλές στη χώρα αυτή. Θέλω επίσης να συγχαρώ την «Καθημερινή» για την 100ή επέτειο από την πρώτη της κυκλοφορία. Γνωρίζω πόσο έγκυρη είναι η ενημερίδα σας και πόσο σημαντική είναι η ελευθερία του τύπου.

αρκετοί. Αυτό έδωσε τροφή στον εθνικιστικό και στον αριστερό λαϊκισμό, που υποσχέθηκαν να προσφέρουν λύσεις σε κάποια από τα προβλήματα αυτά. Σπεύδουμε, λοιπόν, να κατηγορήσουμε άλλοτε τη μετανάστευση και άλλοτε την τεχνολογία. Πιστεύω, όμως, ότι το πρόβλημα είναι κατεξοχήν πολιτικό, ενώ οι κυβερνήσεις μας θα έπρεπε να εκπονούν πολιτικές ευνοϊκότερες προς τους πολίτες και τις χώρες μας.

– **Γνωρίζω ότι σας ενδιαφέρει η πολιτική με την ευρεία έννοια. Πιστεύετε ότι ο ιδιωτικός τομέας μπορεί να συμβάλει στην αντιμε-**

τώπιση των προβλημάτων αυτών;

– Πιστεύω ότι ο ιδιωτικός τομέας οφείλει να προσπαθήσει. Αν κοιτάξετε τις λύσεις, θα διαπιστώσετε ότι δεν μπορεί να προέλθουν αποκλειστικά από τον κρατικό τομέα. Ο ιδιωτικός τομέας πρέπει να βοηθήσει, όπου μπορεί, συνεργαζόμενος με την κοινωνία των πολιτών, τα σχολεία, τα νοσοκομεία και τις μη κερδοσκοπικές οργανώσεις. Αυτό που χρειαζόμαστε, όμως, επειγόντως είναι θέσεις εργασίας. Οι επιχειρήσεις δημιουργούν το 85% των θέσεων εργασίας στον κόσμο, ενώ διάφορα μέρη του κόσμου χρειάζονται διαφορετικές εργασιακές ειδικότητες.

Αυτές μπορεί να είναι ο προγραμματισμός υπολογιστών σε ένα μέρος του κόσμου και η ηλεκτροσυγκόλληση σε άλλο. Οι επιχειρήσεις βοηθούν στη δημιουργία υποδομών, ενώ με τη συμβολή λογικών ρυθμιστικών κανόνων, καθίσταται δυνατή η ίδρυση νέων μικρών επιχειρήσεων χάρη στη συνεργασία μεταξύ ιδιωτών και κράτους. Το πρότυπο αυτό, όμως, δεν λειτουργεί σωστά όταν επιχειρήσεις, κράτος και κοινωνία των πολιτών βρίσκονται σε διαρκή αντιπαράθεση.

– **Μου έκαναν εντύπωση τα σχόλιά σας για επενδύσεις σε υποβαθμισμένες συνοικίες του Παρισιού. Πώς αποφασίσατε να τις πραγματοποιήσετε;**

– Υπάρχουν παντού υποβαθμισμένες αστικές ζώνες. Όταν μίλησα για πρώτη φορά για προγράμματα στις φτωχογειτονιές του Παρισιού, οι περισσότεροι συνομιλητές μου εξέφρασαν την έκπληξή τους ότι το Παρίσι έχει τέτοιες συνοικίες. Τα προβλήματά τους, όμως, είναι τα ίδια όπως και αλλού. Τα παιδιά στις γειτονιές αυτές δεν διαθέτουν τα αναγκαία εκπαιδευτικά εφόδια, που θα τους επέτρεπαν να εισέλθουν στην αγορά εργασίας.

Αυτό που κάνουμε στο Παρίσι είναι να εκπαιδεύουμε παιδιά να κατασκευάζουν πράγματα με τα

“

Χρειάζεστε περιορισμό της γραφειοκρατίας, εξορθολογισμό των νόμων, εκλογίκευση της φορολογίας και δημιουργία κατάλληλων συνθηκών για τη διαχείριση των ξένων επενδύσεων.

“

Στην Ευρώπη και στις ΗΠΑ, η ανάπτυξη καθυστέρησε, ενώ οι ωφελημένοι από αυτή δεν ήταν αρκετοί. Αυτό έδωσε τροφή στον εθνικιστικό και στον αριστερό λαϊκισμό.

χέρια τους, από έπιπλα μέχρι άλλα χρηστικά αντικείμενα. Περισσότερα από 5.000 παιδιά αποφοιτούν κάθε χρόνο, ενώ 90% από αυτά εξασφαλίζουν καλά αμειβόμενες θέσεις εργασίας. Το ερχόμενο διάστημα φιλοδοξούμε οι απόφοιτοί μας να φθάσουν τις 10.000 τον χρόνο. Πρόκειται για καλό παράδειγμα εστιασμένης προσπάθειας για δημιουργία θέσεων εργασίας σε υποβαθμισμένη συνοικία.

– **Σκέφτεστε να δημιουργήσετε κάτι στην Ελλάδα, όπως κάνατε στη Γαλλία και αλλού;**

– Οχι, αλλά ό,τι κάνουμε γύρω από την κατάρτιση και την αστική ανάπτυξη γίνεται σε όλο τον κόσμο. Είμαι, λοιπόν, σίγουρος ότι κάνουμε κάτι και στην Ελλάδα, χωρίς να είμαι σίγουρος για τις λεπτομέρειες. Ελπίζω να ταξιδέψω σύντομα στην Ελλάδα για να βοηθώ με όποιον τρόπο μπορώ.

Ξέρете, μέρος της δουλειάς μας είναι να εννοούμε την ανάκαμψη χωρών του κόσμου, βοηθώντας τις επιχειρήσεις τους και ενημερώνοντας τον κόσμο για την Ελλάδα, ευνοώντας την εισροή ξένων επενδύσεων και προωθώντας τις ελληνικές επιχειρήσεις στο εξωτερικό. Θα υπάρξουν πολλές τέτοιες ευκαιρίες και ελπίζω ότι θα μπορέσω να βοηθήσω τους Έλληνες με τον τρόπο αυτό.

Αναγκαία η ξεκάθαρη αμερικανική εξωτερική πολιτική

– **Πολλά ακούγονται για επερχόμενη παγκόσμια ύφεση και κυρίως αμερικανική ύφεση. Το θεωρείτε πιθανό;**

– Δεν το πιστεύω. Εκτιμώ ότι η επιβράδυνση της ανάπτυξης είναι υπαρκτή. Το βλέπουμε στην Κίνα, παρότι η χώρα όπως και η Ινδία εμφανίζουν αναπτυξιακούς ρυθμούς της τάξεως του 5%. Ο ευρωπαϊκός αναπτυξιακός ρυθμός ξεπερνά ελάχιστα το 1%. Η Ιαπωνία επιβραδύνεται, όπως και η Γερμανία. Η ανάπτυξη στις ΗΠΑ κυμαίνεται στο 2%, πράγμα που σημαίνει ότι και οι ΗΠΑ βιώνουν επιβράδυνση του αναπτυξιακού τους ρυθμού. Ο Αμερικανός καταναλωτής, όμως, συνεχίζει να απολαμβάνει σημαντική αγοραστική ισχύ.

Τα λογιστικά μεγέθη τους παραμένουν ρωμαλέα, αλλά η επιχειρηματική εμπιστοσύνη υποχωρεί, όπως και οι επιχειρηματίες επενδύσεις στις ΗΠΑ. Πιστεύω ότι αυτό οφείλεται στην αβεβαιότητα γύρω από το διεθνές εμπόριο, η οποία προκάλεσε συρρίκνωση των επιχειρηματικών δαπανών και της επιχειρηματικής εμπιστοσύνης. Εκτιμώ, όμως, ότι πρόκειται απλώς

Η αβεβαιότητα γύρω από το διεθνές εμπόριο προκάλεσε συρρίκνωση των επιχειρηματικών δαπανών. Εκτιμώ, όμως, ότι πρόκειται απλώς για επιβράδυνση.

για επιβράδυνση. Δεν σημαίνει ότι βρισκόμαστε σε καθοδική πορεία.

– **Ανησυχείτε, όμως, για το ενδεχόμενο εμπορικού πολέμου;**

– Δεν ανησυχώ για όσα συμβαίνουν με την Κίνα. Θα επιθυμούσα μια ειρηνική έκβαση, ενώ θεωρώ ότι πολλά από τα προβλήματα είναι υπαρκτά και πρέπει να αντιμετωπισθούν με σοβαρότητα. Τα προβλήματα αυτά, στο μεταξύ, δεν αφορούν μόνο την εμπορική διένεξη μεταξύ Κίνας και ΗΠΑ.

Ορισμένα από τα προβλήματα αυτά αφορούν τις σχέσεις Ευρώπης - Κίνας και Ιαπωνίας - Κίνας. Πώς καταπάνεται, όμως, κάποιος να τα λύσει; Κάποιος μπορεί να υποστηρίξει ότι οι εμπορικοί δα-

«Δεν ανησυχώ για όσα συμβαίνουν με την Κίνα», λέει ο Τζέιμι Ντάιμον στον Αλέξη Παπαχέλα.

μοί είναι αποτελεσματικοί, ενώ άλλος μπορεί να το αμφισβητήσει. Τα ζητήματα αυτά πρέπει να γίνουν αντικείμενο διαπραγμάτευσης και να επιλυθούν σύντομα.

Αυτή τη στιγμή, οι πιθανότητες ευρείας συμφωνίας είναι ελάχιστες. Υπάρχει, όμως, ελπίδα για μικρότερες επιμέρους συμφωνίες. Παρότι τίποτα δεν είναι βέβαιο, ελπίζω ότι αυτό θα συμβεί, καθώς θα

είναι καλύτερο για όλον τον κόσμο, πριν την αναμενόμενη επιλεκτική αποσύνδεση. Οι κανόνες της αγοράς, όταν είναι δίκαιοι για όλους, θα οδηγήσουν σε λύση, ενώ τα κράτη μπορούν και αυτά να επιβάλλουν τη δικαιοσύνη στις εμπορικές σχέσεις.

– **Η παρούσα πολιτική κατάσταση στις ΗΠΑ χαρακτηρίζεται από**

οξεία πόλωση. Πιστεύετε ότι αυτό θα επηρεάσει μακροπρόθεσμα το κύρος των ΗΠΑ;

– Ελπίζω πως όχι. Αν παρατηρήσετε την αμερικανική πολιτική σκηνή, αλλά και τις διεθνείς πολιτικές εξελίξεις, θα διαπιστώσετε ότι η πόλωση και οι εναλλαγές είναι αναπόφευκτες. Η κατάσταση θυμίζει ακορντεόν, με περιοδικότητα 5, 10, 15 και 20 ετών.

Η πολιτική ηγεσία στις ΗΠΑ παραμένει, όμως, κρίσιμης σημασίας, ενώ αισθανομαι ότι έχουμε προκαλέσει σύγχυση σε πολλούς συμμάχους μας. Πρέπει τώρα να διαλύσουμε τη σύγχυση αυτή και να είμαστε ξεκάθαροι. Πολλά από τα παράπονα είναι απολύτως δικαιολογημένα, όπως αυτά με στόχο τον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου και το ΝΑΤΟ. Γι' αυτό είναι αναγκαία η σταθερότητα και η ξεκάθαρη αμερικανική εξωτερική πολιτική.

– **Κάποια στιγμή εξετάσατε το ενδεχόμενο να διεκδικήσετε την προεδρία. Γιατί δεν το κάνατε; Γιατί οι άξιοι και ταλαντούχοι αποφεύγουν να εμπλακούν με την πολιτική στις μέρες μας;**

– Είχα πει μόνο ότι σκεφτόμουν

το ενδεχόμενο. Είχα μια συζήτηση γύρω από το θέμα και αποφάσισα να εγκαταλείψω την προσπάθεια.

Πιστεύω ότι θα ήταν αντάξιο του Δον Κικώτη να προσπαθήσω κάτι τέτοιο. Μπορεί να πιστεύετε ότι ένας διευθύνων σύμβουλος θα μπορούσε να το κάνει, καθώς υπάρχουν κάποια κοινά στοιχεία μεταξύ ενός CEO και ενός πολιτικού. Θεωρώ, όμως, ότι οι διαφορές τους είναι ακόμη περισσότερες. Τα στελέχη επιχειρήσεων δεν είναι συνηθισμένα να διαπραγματεύονται με συνδικαλιστές.

Οι περισσότεροι επιτυχημένοι πολιτικοί έχουν μακρά εμπειρία στο «ρινγκ» και έχουν οξύνει τις ικανότητές τους αυτές. Δεν πιστεύω, λοιπόν, ότι κάτι τέτοιο ταιριάζει σε επιχειρηματίες. Την ίδια ώρα, καταστρέφουμε τους πολιτικούς μας κάνοντας αόριστη τη ζωή τους, και αυτό όχι μόνο στις ΗΠΑ, αλλά σε όλον τον κόσμο. Οι οικογένειές τους υποφέρουν ως αποτέλεσμα αυτού. Δεν μπορώ, λοιπόν, να καταλάβω γιατί το κάνουν. Προσωπικά αγαπώ πολύ αυτό που κάνω και πιστεύω ότι μπορώ να κάνω πολλά καλά από τη θέση στην οποία βρίσκομαι.

Οι κινήσεις της Αγκυρας στην Ανατολική Μεσόγειο

Ανοιγμα σε Λίβανο, Λιβύη, Παλαιστίνη

Τον **ΒΑΣΙΛΗ ΝΕΔΟΥ**

Εναλλακτικό πλέγμα περιφερειακών συμμαχιών, ανταγωνιστικών προς τα τριμερή σχήματα συνεργασίας που έχει δημιουργήσει η Αθήνα στην Ανατολική Μεσόγειο και στα Βαλκάνια, επιχειρεί να αναπτύξει η Αγκυρα. Σύμφωνα με καλά πληροφορημένες πηγές, μετά τη Λιβύη και τον Λίβανο, η Αγκυρα ασκεί έντονες διπλωματικές πιέσεις και προς την παλαιστινιακή κυβέρνηση της Γάζας προκειμένου αφενός να σπν-ριζει τις τουρκικές απόψεις για τις θαλάσσιες ζώνες στην Ανατολική Μεσόγειο, να εισέλθει, εν ολίγοις, στον γεωπολιτικό ενεργειακό στίβο αλλά και να παρέχει πιο ενεργή υποστήριξη σε ζητήματα που αφορούν τις διεκδικήσεις της Τουρκίας στην περιοχή. Τον περασμένο Ιούνιο Παλαιστίνιος παρατηρητής συμμετείχε σε άσκηση Ερευνας και Διάσωσης που πραγματοποιήθηκε στα Κατεχόμενα από δυνάμεις της Τουρκίας και του ψευδοκρατους, ωστόσο έκτοτε δεν έχει καταγραφεί κάποια νέα κίνηση. Η τουρκική επιχειρηματολογία εδράζεται στην ολοένα και στενότερη σχέση ανά-

μεσα στην Ελλάδα και στο Ισραήλ, κάτι που έχει υποπέσει στην αντίληψη Αθηνas αλλά και Λευκωσίας. Η τακτική της Αγκυρας έναντι της Παλαιστίνης δεν συνιστά καινοτομία στην προσέγγιση. Η τουρκική διπλωματία υπογείως επιχειρεί να δημιουργήσει προς όφελός της τετελεσμένα από κυβερνήσεις χωρών που τελούν υπό αναταραχή. Η Λιβύη είναι σε εμπόλεμη κατάσταση, η Παλαιστίνη αποτελεί ένα ιδιότυπο κρατικό μόρφωμα, το οποίο μάλιστα δεν είναι καν εσωτερικά ομοιογενές, ενώ το πολιτικό σύστημα του Λιβάνου βρίσκεται, επίσης, στα πρόθυρα της πολιτικής κατάρρευσης. Οι τουρκικές επιλογές είναι κατ’ αρχάς αναγκαστικές, καθώς η Ελλάδα, το Ισραήλ, η Κύπρος και η Αίγυπτος, που αποτελούν διεθνώς αναγνωρισμένα και λειτουργικά κράτη, αυτή τη στιγμή βρίσκονται πολύ μακριά από την Αγκυρα.

Οι Τούρκοι στηρίζουν στη Λιβύη τον αναγνωρισμένο επικεφαλής της τουρκικής κυβέρνησης Φαγιέζ αλ Σαράζ. Ευελπιστούν ότι ο αλ Σαράζ θα υποκύψει έναντι του στρατηγού Χαλίφα Χαφτάρ, ο οποίος ελέγχει το μεγαλύτερο τμήμα της χώρας και

Πριν από λίγες μέρες στο Αιγαίο και στην Ανατολική Μεσόγειο έλαβαν χώρα κοινά γυμνάσια του τουρκικού και του πακιστανικού πολεμικού ναυτικού.

Ασκεί έντονες διπλωματικές πιέσεις ως αντίδραση των τριμερών της Αθήνας, με Αίγυπτο, Ισραήλ και Κύπρο.

θα υπογράψουν την οριοθέτηση αποκλειστικής οικονομικής ζώνης (ΑΟΖ) με την Τουρκία, συμβάλλοντας στη, θεωρητική τουλάχιστον, «εξαφάνιση» της επιρείας της Κρήτης έναντι της Λιβύης και της Αιγύπτου. Ενδειξη της κατάστασης που επικρατεί στη Λιβύη είναι ότι μόλις την Τετάρτη καταρρίφθηκε από τις εμπόλεμες δυνάμεις ένα μη επανδρωμένο αερόχημα (UAV) της ιταλικής αεροπορίας.

Στην Παλαιστίνη τα πράγματα είναι πολύ πιο απλά, καθώς η Αγκυ-

ρα, εκμεταλλεύομενη τις άθλιες συνθήκες υπό τις οποίες διαβιούν οι κάτοικοι (κυρίως) της Γάζας χρηματοδοτούν κοινωνικά προγράμματα, αλλά και επιδοτούν την επιδιόρθωση ή την ανέγερση τζαμιών. Εσχάτως, έχει γίνει ιδιαίτερα ορατή και μία ακόμα πολύ στενή σχέση που διατηρεί η Τουρκία διαχρονικά. Το πακιστανικό ναυτικό συμμετείχε τις προηγούμενες ημέρες με αεροσκάφος ναυτικής συνεργασίας, φρεγάτα αλλά και ειδικές δυνάμεις σε σειρά ασκήσεων που διοργανώθηκαν από την Τουρκία στο Αιγαίο και στην Ανατολική Μεσόγειο, μπαίνοντας, μάλιστα, σε περιοχές οι οποίες είχαν δεσμευθεί παράνομα από την Αγκυρα. Υπενθυμίζεται ότι η Ελλάδα ήδη έχει προχωρήσει σε διαβήματα προς το Πακιστάν, για τη δρόση των ενόπλων δυνάμεων της χώρας στο Αιγαίο και στην Ανα-

τολική Μεσόγειο υπό την καθοδήγηση της Αγκυρας.

Οι Τούρκοι αιτιολογούν την κινητικότητα που δείχνουν ως σκέλος της διαφύλαξης των δικών τους συμφερόντων έναντι της ολοένα και πιο στενής συνεργασίας Ελλάδας και Κυπριακής Δημοκρατίας με το Ισραήλ, αλλά και την Αίγυπτο. Μάλιστα, αρνήθηκαν να λάβουν μέρος στην ευρισκόμενη σε εξέλιξη διεθνή άσκηση του Πολεμικού Ναυτικού (Π.Ν.) υπό την επωνυμία «Νηρηίδα ’19» με την αιτιολογία της συμμετοχής των ισραηλινών δυνάμεων.

Παρά την μάλλον περίπλοκη περιρρέουσα ατμόσφαιρα, στην Αθήνα αναμένεται με ενδιαφέρον ο επόμενος γύρος των μέτρων οικοδόμησης εμπιστοσύνης (ΜΟΕ) σε στρατιωτικό επίπεδο και με διπλωματικές αντιπροσωπείες από τις δύο χώρες.

Το προσφυγικό

Η περιφερειακή κινητικότητα της Αγκυρας παρατηρείται από την Αθήνα με ενδιαφέρον, ωστόσο εκείνο που ανησυχεί ολοένα και περισσότερο την κυβέρνηση, είναι η εργαλειοποίηση του προσφυγικού από την Τουρκία. Όπως είχε αποκαλύψει η «Κ» (3 Νοεμβρίου), ο Τούρκος υπουργός Εθνικής Αμυνας Χουλουσί Ακάρ ζήτησε από τον ομόλογό του Νίκο Παναγιωτόπουλο να τεθεί το προσφυγικό στην ατζέντα των ΜΟΕ κατά τη συνάντηση που είχαν στις 25 Οκτωβρίου, στο περιθώριο της Συνόδου του ΝΑΤΟ. Εκτοτε, έχει ακολουθήσει μια συστηματική επιχείρηση της Αγκυρας, είτε μέσω δηλώσεων αξιωματούχων (Μεβλούτ Τσαβούσογλου), είτε μέσω ρεπορτάζ και πληροφοριών που διαχέονται από τα ελεγχόμενα κρατικά ΜΜΕ, όπως το πρακτορείο Ανατολού περί «κακομεταχείρισης» των μεταναστών που περνούν από τα μικρασιατικά παράλια στα ελληνικά νησιά. Αυτή η ρητορική συνοδεύεται από μια ουσιαστική αύξηση των μεταναστευτικών και προσφυγικών ροών, οι οποίες σε πολλές περιπτώσεις αγίζουν και τις χίλιες αφίξεις ημερησίως, κάτι που θα ασκήσει περαιτέρω πίεση στην Ελλάδα. Η Αγκυρα, βεβαίως, δεν αποδέχεται ότι οι ροές ελέγχονται από την τουρκική πλευρά, ενώ τις υποβαθμίζει κλονώντας σύγκριση με τις εκατοντάδες χιλιάδες διελεύσεων του 2015, κάτι που είναι εκ των πραγμάτων παραπλανητικό, καθώς τότε οι πρόσφυγες συνέχιζαν το ταξίδι τους προς την Ευρώπη.

Η Ελλάδα δεν είναι πια το πρόβλημα, αλλά η λύση

Μιλάει στην «Κ» ο Φρανσουά Εζμπούρ, σύμβουλος για θέματα Ευρώπης στο Διεθνές Ινστιτούτο Στρατηγικών Μελετών (IISS)

Συνέντευξη στον **ΒΑΣΙΛΗ ΝΕΔΟ**

Η νίση που αντιμετωπίζει ο Ερντογάν στο εσωτερικό της Τουρκίας, ίσως τον ωθήσει να κάνει το τολμηρό βήμα μακριά από τη Δύση, λέει στην «Κ» ο Φρανσουά Εζμπούρ, νυν σύμβουλος για θέματα Ευρώπης στο Διεθνές Ινστιτούτο Στρατηγικών Μελετών (IISS) και επί σειράν ετών στέλεχος στη Διεύθυνση Πολιτικού Σχεδιασμού του Κε ντ’ Ορσέ, εκ των συγγραφέων της Λευκής Βίβλου της Γαλλίας για την εθνική αμυντική πολιτική υπό τους προέδρους Νικολά Σαρκοζί (2007-08) και Φρανσουά Ολάντ (2012-13), ενώ ασχολήθηκε με ανάλογα θέματα και στο πλαίσιο της προεκλογικής καμπάνιας του Εμανουέλ Μακρόν, τον οποίο και είχε στηρίξει δημόσια. Σύμφωνα με τον κ. Εζμπούρ, ο οποίος βρέθηκε στην Αθήνα για το 3ο Συνέδριο Χερσαίων Δυνάμεων, Ευρώπη και ΝΑΤΟ δεν πρέπει να επιτρέψουν στον κ. Ερντογάν να απομακρυνθεί από τη Δύση.

– **Η Ευρώπη, στο επίκεντρο διαφόρων προκλήσεων, βρίσκεται σε σταυροδρόμι;**

– Είναι, αλλά όχι μόνο λόγω των προκλήσεων που αντιμετωπίζει. Είναι η μεγαλύτερη εικόνα. Αν προτιμάτε, η «μουσική υπόκρουση» ότι ο ανταγωνισμός των μεγάλων δυνάμεων έχει επιστρέψει. Η Ρωσία έχει προφανώς επιστρέψει. Η Κίνα έχει γίνει υπερδύναμη και αρχίζει σταδιακά να φέρεται ως τέτοια και

στην ευρύτερη περιοχή. Και οι ΗΠΑ ακολουθούν ολοένα και περισσότερο τη λογική της συναλλαγής στις σχέσεις τους με τους Ευρωπαίους συμμάχους τους.

– **Μπορεί να υπάρξει μια ενιαία ευρωπαϊκή απάντηση σε αυτή την κατάσταση;**

– Ας είμαστε ωμοί, το μόνο ενιαίο ευρωπαϊκό οικοδόμημα σε όρους ασφαλείας είναι, προς το παρόν, το ΝΑΤΟ. Οι συζητήσεις σε επίπεδο Ε.Ε. δεν δείχνουν ότι θα υπάρξει σύντομα ένας ευρωπαϊκός «αντικαταστάτης» του ΝΑΤΟ εάν ποτέ οι ΗΠΑ αποφάσιζαν να απομακρυνθούν από τις δεσμεύσεις τους Συμφώνου.

– **Λέτε δηλαδή ότι οι ΗΠΑ υποχωρούν;**

– Οι ΗΠΑ εστιάζουν περισσότερο στην Κίνα, στην περιοχή Ινδίας-Ειρηνικού. Και είναι λογικό, διότι η Ανατολική Ασία είναι η πιο σημαντική, οικονομικά, περιοχή στον κόσμο και η Κίνα είναι υπερδύναμη. Και σταδιακά η αμερικανική πολιτική έναντι της Ευρώπης θα γίνει ολοένα και περισσότερο μέρος της γενικότερης αντίληψης για το αν μπορεί να βοηθήσει ή να υπονομεύσει την αμερικανική στάση έναντι της Κίνας. Πρόκειται για μια νέα περίοδο η οποία ανοίγεται και ακολουθεί την μεταψυχροπολεμική που τελειώνει.

– **Θα λέγατε, δηλαδή, ότι η Ευρώπη είναι κάτι σαν σύνορο για την Αμερική;**

– Η λογική που θα κυριαρχήσει

«Ο Ερντογάν, λόγω της πίεσης στο εσωτερικό, ίσως μπει σε πειρασμό να κάνει ένα άλμα προς μια κατεύθυνση χωρίς να σκεφτεί τις επιπτώσεις», λέει ο Φρανσουά Εζμπούρ.

θα συνδέεται με τη σχέση αμοιβαϊότητας ανάμεσα σε Κίνα και ΗΠΑ. Ο,τι θα συμβαίνει στα Βαλκάνια, στη Μέση Ανατολή, στη Μαύρη Θάλασσα σε 15 ή 20 χρόνια από σήμερα, θα αφορά τις σινοαμερικανικές σχέσεις. Αυτός είναι ένας διαφορετικός κόσμος. Και η Κίνα αρχίζει να μαθαίνει μόλις τώρα πώς να λειτουργεί ως διεθνής παίκτης. Για παράδειγμα, δείτε την Ε.Ε. Είναι ήδη αδύνατο για την Ε.Ε. να έχει κοινή θέση σε ζητήματα έναντι της Κίνας, όπως η ελεύθερη ναυσιπλοΐα,

“
Ως μέλη του ΝΑΤΟ και της Ε.Ε., πρέπει να εργαστούμε θεωρώντας ότι το βασικό συμφέρον της Τουρκίας είναι να παραμείνει στη Συμμαχία.

τα δίκτυα 5G, ο έλεγχος των ξένων επενδύσεων και συγκεκριμένα των κινεζικών επενδύσεων. Η Κίνα τα κατάφερε όλα αυτά χωρίς κανείς να παρατηρήσει τίποτα τα τελευταία 3-4 χρόνια. Και η σχέση της Ε.Ε. με τη Ρωσία είναι σημαντική. Αλλά επιτρέψτε μου μια παρομοίωση. Η Ρωσία είναι σαν τις καιρικές συνθήκες σήμερα, αύριο, μεθαύριο. Η Κίνα δεν είναι απλά μια καταιγίδα, αλλά η κλιματική αλλαγή που θα φανεί σε 10 χρόνια.

– **Πρόσφατα ο πρόεδρος Μακρόν μίλησε για «εγκεφαλικό θάνατο» του ΝΑΤΟ. Το σχολιάσατε δημόσια...**

– Είχα δύο προβλήματα με τις δηλώσεις του Μακρόν. Το πρώτο είναι ότι δεν είναι αναλυτής σε think tank, αλλά εκφράστηκε ακριβώς με αυτό τον τρόπο. Κάποιοι λένε ότι το

είπε για να σοκάρει τους Ευρωπαίους. Αλλά δεν μπορεί να πετάς μια βαρύγδουπη δήωση όπως αυτή χωρίς προηγούμενη προετοιμασία, μάλιστα σε μια περίοδο που κάνει τα πράγματα ακόμα χειρότερα. Η Γερμανία είναι πολιτικά παραλυμένη ως το 2021, η Ισπανία έκανε εκλογές, η Πολωνία έχει προβλήματα με τη Γαλλία, η Βρετανία είναι απορροφημένη από το Brexit. Αρα σε ποιους απευθυνόταν; Το δεύτερο πρόβλημά μου ήταν αυτό που είπε για το άρθρο 5 που είναι η καρδιά του ΝΑΤΟ. Αν αρχίσεις να αμφισβητείς το άρθρο 5, αντιμετωπίζεις το ρίσκο μιας αυτοεκπληρούμενης προφητείας, ιδιαίτερα όταν ο Ντόναλντ Τραμπ λέει ακριβώς το ίδιο πράγμα.

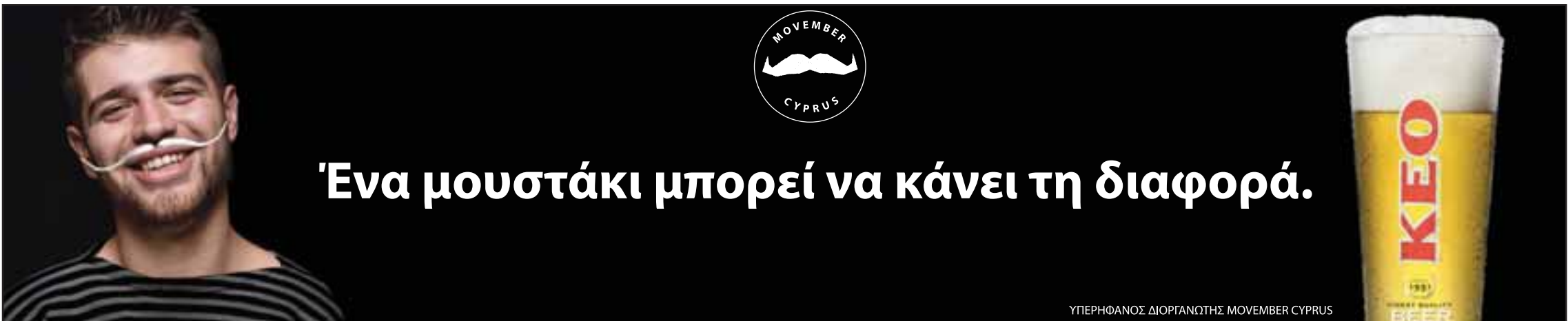
– **Αναφερθήκατε στην αλλαγή των διεθνών συνθηκών. Πώς εκτιμάτε ότι αντιμετωπίζει τη θέση της η Τουρκία σε αυτό τον νέο κόσμο;**

– Θα κάνω δύο παρατηρήσεις. Η μία δεν είναι άμεσα συνδεδεμένη με την Τουρκία, αλλά έμμεσα. Και αυτή είναι η στρατηγική θέση και ο ρόλος της Ελλάδας στην Ανατολική Μεσόγειο. Πριν από 7-8 χρόνια η Ελλάδα γινόταν αντιληπτή παντού στην Ευρώπη ως ένα πρόβλημα, για την επίλυση του οποίου η Γαλλία διαδραμάτισε θετικό ρόλο. Τώρα βρισκόμαστε σε άλλη φάση. Το τσουνάμι πέρασε και η Ελλάδα δεν είναι πια το πρόβλημα, αλλά είναι η λύση. Αυτή η εξέλιξη πήρε κάποιο καιρό να γίνει αντιληπτή από την

Ευρώπη. Αλλά πλέον είναι αντιληπτό ότι η Ελλάδα έναντι της Τουρκίας είναι εταίρος και σύμμαχος.

Ως προς την Τουρκία θα έλεγα ότι στο παρελθόν, σε όρους στρατηγικής, η τουρκική θέση δεν ήταν παράλογη, ήταν κατανοητή. Το πραγματικό ερώτημα είναι πλέον αν η Τουρκία θα προσπαθήσει να διατηρήσει αυτή τη θέση, άρα να παραμείνει στο ΝΑΤΟ και να περιορίσει τη σχέση της με τη Ρωσία σε επίπεδο εταιρικής συνεργασίας και όχι συμμαχίας. Υπό κανονικές συνθήκες η απάντηση θα ήταν «ναι». Φαίνεται, όμως, ότι ο Ερντογάν αισθάνεται ότι η εξουσία έχει αρχίσει να γλιστράει από τα χέρια του στο εσωτερικό, κάτι που φάνηκε και στις δημοτικές εκλογές της Κωνσταντινούπολης. Οπότε λόγω αυτής της πίεσης στο εσωτερικό, ίσως μπει σε πειρασμό να κάνει αυτό που οι Γερμανοί το 1914 ονόμαζαν ως «flucht nach vorn», δηλαδή μια «πτήση προς τα εμπρός», ένα άλμα προς μια κατεύθυνση χωρίς να σκεφτεί τις επιπτώσεις.

Ως μέλη του ΝΑΤΟ και της Ε.Ε., πρέπει να εργαστούμε με βασικό σενάριο εργασίας, την υπόθεση ότι το βασικό συμφέρον της Τουρκίας είναι να παραμείνει στη συμμαχία. Ναι, πρέπει να αποκηρύσσουμε τη συμπεριφορά της Τουρκίας στη Συρία, αλλά να εργαζόμαστε έτσι ώστε να μην ενθαρρύνουμε την τάση του Ερντογάν να κάνει αυτό το άλμα προς τα εμπρός.

Μονομαχία στον δρόμο της πόλωσης

Τζόνσον και Κόρμπιν στην τελική ευθεία των πιο κρίσιμων εκλογών στη μεταπολεμική Μεγάλη Βρετανία

Του **ΠΕΤΡΟΥ ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ**

Ο Κάτων ο Τιμητής είναι περισσότερο γνωστός γιατί τελειώνει κάθε ομιλία του, ανεξαρτήτως θέματος, στη ρωμαϊκή Σύγκλητο, με μια στερεότυπη επωδό, η οποία έχει επιβιώσει στην κατά τη συντητημένη μορφή της: «Carthago delenda est» (Η Καρχηδόνα πρέπει να καταστραφεί). Η εμμονή του τελικά δικαιώθηκε, καθώς οι Ρωμαίοι πείστηκαν να ξεκινήσουν τον Γ΄ Καρχηδονιακό Πόλεμο, που κατέληξε στον αφανισμό των ανταγωνιστών τους.

Αν και οι πολεμοχαρείς διαθέσεις οπωσδήποτε δεν είναι ανάμεσα στα ελαττώματά του, ο Μπόρις Τζόνσον είχε μια αύρα μονομανίας που θύμιζε κάτι από τον Ρωμαίο πολιτικό στο τηλεοπτικό του ντιμπέιτ με τον Τζέρεμι Κόρμπιν, το βράδυ της Τρίτης. Ο,τι κι αν ρώταγε η δημοσιογράφος που συντόνιζε τη συζήτηση, ό,τι κι αν έλεγε ο αρχηγός των Εργατικών, η απάντηση του Βρετανού πρωθυπουργού θα κατέληγε στην ίδια, στερεότυπη επωδό: Εμείς θα φέρουμε το Brexit, εσείς τι θα κάνετε;

Η πρώτη τηλεοπτική μονομαχία ανάμεσα στους δύο πρωταγωνιστές της πιο κρίσιμης εκλογικής αναμέτρησης στα μεταπολεμικά χρονικά της Μεγάλης Βρετανίας μπορεί να μην έβγαλε νικήτη, αλλά ανέδειξε ανάγλυφα τις διαφορετικές στρατηγικές τους. Ο Μπόρις Τζόνσον πασχίζει να επιβάλει ως κεντρικό ζήτημα της αντιπαράθεσης την τύχη του Brexit κι έχει καλούς λόγους να το επικρερεί. Οι Συντηρητικοί είναι βέβαιο ότι θα συσπειρώσουν τη μεγάλη πλειονότητα των οπαδών της εξόδου από την Ε.Ε. χάρη και στον Νάιτζελ Φάρατζ, ο οποίος απέσυρε τους υποψήφιους του Κόμματος Brexit από τις περισσότερες διεκδικούμενες περιφέρειες.

Αντίθετα, οι οπαδοί της παραμονής είναι διασπασμένοι μεταξύ Εργατικών, Φιλελεύθερων και Σκωτσέζων εθνικιστών. Επιπλέον, η βάση των Εργατικών είναι σοβαρά διχασμένη στο επίμαχο θέμα, πολύ περισσότερο από εκείνη των Συντηρητικών. Ακριβώς γι' αυτό, ο Τζέρεμι Κόρμπιν προσπαθεί να ισορροπήσει σε δύο βάρες, παραπέμποντας την τύχη του Brexit σε δεύτερο δημοψήφισμα, χωρίς να

ξεκαθαρίζει ποια θα είναι η επίσημη θέση του κόμματός του όταν έρθει η ώρα.

Γνωρίζοντας ότι το θέμα που ταιλαιπωρεί επί τρία χρόνια και έχει κουράσει τους Βρετανούς αποτελεί προνομακό πεδίο για τους αντιπάλους του, ο Κόρμπιν καταβάλλει πεισματικές προσπάθειες (το έκανε και στο ντιμπέιτ) να μετατοπίσει τον κεντρικό άξονα της αντιπαράθεσης στο κοινωνικό ζήτημα, με πολιορκητικό κρύο το Εθνικό Σύστημα Υγείας, κατηγορώντας τους Συντηρητικούς ότι είναι έτοιμοι να το ξεπουλήσουν για να πετύχουν συμφωνία ελεύθερου εμπορίου με τις ΗΠΑ. Από το αν καταφέρει ή όχι να μεταφέρει τη συζήτηση στα

Η έκβαση θα κριθεί από το αν οι Συντηρητικοί θα επιβάλουν ως κεντρικό δίλημμα το Brexit ή αν οι Εργατικοί πετύχουν να φέρουν στην πρώτη γραμμή το κοινωνικό ζήτημα.

φλέγοντα κοινωνικά θέματα, θα εξαρτηθεί σε πολύ μεγάλο βαθμό η έκβαση της αναμέτρησης.

Ενώ υπολείπονται λιγότερο από τρεις εβδομάδες μέχρι τις εκλογές της 12ης Δεκεμβρίου, οι τελευταίες δημοσκοπήσεις ευνοούν τους Συντηρητικούς, οι οποίοι κυμαίνονται μεταξύ 42% και 45% στην προτίμηση ψήφου έναντι 27-32% των Εργατικών και 13-16% των Φιλελευθέρων. Ωστόσο, οι δημοσκοπήσεις στη Βρετανία φημίζονται για την τάση τους να πέφτουν έξω, ενώ διαφέρουν πάρα πολύ από μέρα σε μέρα και από εταιρεία σε εταιρεία. Αν προσθέσει κανείς τη ροπή του Τζόνσον και του επιτελείου του στις γκάφες, με τελευταίο δείγμα την απίστευτη κομπιλινα που έκαναν στο Twitter για να εμφανίζουν δικές τους επιθέσεις εναντίον του Κόρμπιν ως σχόλια ανεξάρτητων παρατηρητών, τίποτα δεν μπορεί να αποκλειστεί. Αλλά ακόμη και να αναδειχθούν πρώτο κόμμα με αρκετά μεγάλη διαφορά, οι Συντηρητικοί δεν είναι βέβαιο ότι θα εξασφαλίσουν κοινοβουλευ-

Διχασμένοι οι Βρετανοί οδεύουν προς τις κάλπες

Καθώς το Ηνωμένο Βασίλειο είναι βαθιά διχασμένο ως προς το Brexit, η τοποθέτηση των ψηφοφόρων στο δημοψήφισμα του 2016 αποτελεί βασικό παράγοντα για την κομματική τους προτίμηση σε αυτή την αναμέτρηση.

ΨΗΦΟΣ ΓΙΑ ΤΟ BREXIT
Νίκη των οπαδών της αποχώρησης με μικρή διαφορά το 2016. Οι Συντηρητικοί αρνούνται επαναληπτικό δημοψήφισμα, κάτι που υποσχονται οι Εργατικοί*. Το αποτέλεσμα θα επηρεαστεί από τη συσπείρωση των ψηφοφόρων.

Το 60% όσων ψήφισαν Brexit στρέφεται προς τους Συντηρητικούς

60%

Το 40% όσων ψήφισαν Remain υποστηρίζει τους Εργατικούς

40%

ΒΟΡΕΙΑ ΙΡΛΑΝΔΙΑ

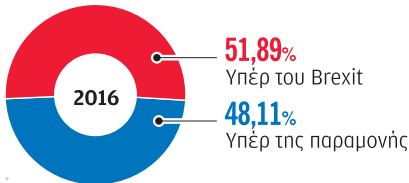
(18 έδρες στο Ουεστμίνστερ, τάχθηκε υπέρ του Remain)
Τα κόμματα υπέρ της παραμονής Sinn Féin και SDLP έκαναν εκλογική συμφωνία που μπορεί να αφαιρέσει δύο έδρες από το Ενωτικό Κόμμα DUP.

ΟΥΑΛΛΙΑ

(40 έδρες στο Ουεστμίνστερ, ψήφισε υπέρ του Brexit)
Οι Εργατικοί ήταν η κυρίαρχη πολιτική δύναμη στις 26 πιο πρόσφατες εκλογικές αναμετρήσεις, αλλά τώρα ισοβαθούν με τους Συντηρητικούς λίγο κάτω από το 30%, με πτώση 20 μονάδων από το 2017. Μπορεί να παίξει σημαντικό ρόλο η συμμαχία των αντι-Brexit κομμάτων (Φιλελεύθεροι, Plaid Cymru και Πράσινοι).

*Οι ψηφοφόροι θα κληθούν είτε να φύγουν από την Ε.Ε. με τους όρους που θα έχει διαπραγματευθεί κυβέρνηση των Εργατικών είτε να μείνουν στην Ενωση.

ΠΗΓΕΣ: Reuters, Financial Times, Συντηρητικό Κόμμα, Εργατικό Κόμμα, Graphic News / Φωτογραφία: Getty Images

ΣΚΩΤΙΑ

(59 έδρες στο Ουεστμίνστερ, ψήφισε Remain)
Το Σκωτσέζικο Εθνικιστικό Κόμμα πιέζει για δεύτερο δημοψήφισμα υπέρ της απόσχισης από το Ηνωμένο Βασίλειο (έχασε το δημοψήφισμα του 2014).

ΑΓΓΛΙΑ

(533 έδρες στο Ουεστμίνστερ, ψήφισε Brexit)
Οι πιο αμφίρροπες περιφέρειες διεκδικούνται από Συντηρητικούς εις βάρος των Εργατικών στη βόρεια και την κεντρική Αγγλία, που ψήφισαν υπέρ της εξόδου, και από Φιλελεύθερους ή Εργατικούς που εποφθαλμιούν έδρες των Συντηρητικών εκεί όπου η πλειοψηφία τάχθηκε υπέρ της παραμονής.

ΕΚΛΟΓΕΣ: 12 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 2019

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Η κατάθεση Σόντλαντ για το Ουκρανικό καίει τον Τραμπ

Νέο σκηνικό στην πολύκροτη υπόθεση

«Όλοι τους ήταν ενήμεροι. Δεν ήταν κάποιο μυστικό». Αυτές ήταν οι βαριές λέξεις που χρησιμοποίησε ο Γκόρντον Σόντλαντ, διορισμένος από τον πρόεδρο Τραμπ ως πρεσβευτής των ΗΠΑ στην Ε.Ε., στη διάρκεια της κατάθεσής του στην Επιτροπή Πληροφοριών της Βουλής των Αντιπροσώπων, την Τετάρτη. Κατ' αυτόν τον τρόπο, ο Σόντλαντ ενέπλεξε όχι μόνο τον Ντόναλντ Τραμπ, αλλά και κορυφαίους συνεργάτες του, όπως ο αντιπρόεδρος Μάικ Πενς και ο υπουργός Εξωτερικών Μάικ Πομπέο, στο ουκρανικό σκάνδαλο, που βρίσκεται στην καρδιά των ερευνών για ενδεχόμενη παραπομπή του προέδρου με το ερώτημα της καθαίρεσής.

Οι Δημοκρατικοί χτίζουν μεθοδικά το κατηγορητήριο, σύμφωνα με το οποίο ο κ. Τραμπ προσπάθησε να δωροδοκήσει τον νέο πρόεδρο της Ουκρανίας Βολοντίμιρ Ζελένσκι, προσφέροντάς του δύο πράγματα που ήταν ζωτικής σημασίας για εκείνον (επίσημη επίσκεψη στον Λευκό Οίκο και στρατιωτική βοήθεια ύψους σχεδόν 400 εκατ. δολ.). με την προϋπόθεση ότι ο κ. Ζελένσκι θα συμφωνούσε να ξεκινήσει δύο έρευνες που ενδιέφεραν ζωηρά τον Τραμπ. Μία εξ αυτών αφορούσε την

υποτιθέμενη ουκρανική παρέμβαση υπέρ της Χίλαρι Κλίντον στις προεδρικές εκλογές του 2016 και η άλλη τη θρυλούμενη υπόθεση διαφθοράς γύρω από τον Δημοκρατικό προεδρικό υποψήφιο Τζο Μπάιντεν και τον γιο του Χάντερ.

Από τα πρώτα λεπτά της κατάθεσής του, ο κ. Σόντλαντ ανατίναξε τις γραμμές άμυνας που επί μήνες έχτιζαν οι Ρεπουμπλικανοί. Ο πρόεδρος Τραμπ επιμένει ότι δεν υπήρξε «quid pro quo» (δούναι και λαβείν) στις συναλλαγές του με τον κ. Ζελένσκι. Στην κατάθεσή του, ο κ. Σόντλαντ είπε: «Υπήρξε quid pro quo; Όπως ήδη έχω καταθέσει, η απάντηση είναι ναι». Οι υπερασπιστές του προέδρου στο Κογκρέσο υποστήριζαν ότι ο προσωπικός του γραμματέας Ρούντι Τζουλιάνι, ο οποίος προσπαθούσε να πείσει τους Ουκρανούς να ανοίξουν έρευνα για τους Μπάιντεν, κινούνταν με δική του πρωτοβουλία. Ο κ. Σόντλαντ κατέθεσε ότι ο ίδιος, ο υπουργός Ενέργειας Ρικ Πιέρι και άλλοι κορυφαίοι αξιωματούχοι που ασχολήθηκαν με το Ουκρανικό, υποχρεώθηκαν να συντονιστούν με τον κ. Τζουλιάνι κατόπιν ρητής εντολής του προέδρου.

Στην προσπάθειά τους να ορθώσουν νέες αμυντικές γραμμές,

Στην Επιτροπή Πληροφοριών της Βουλής των Αντιπροσώπων κατέθεσε ο διορισμένος από τον πρόεδρο Τραμπ πρεσβευτής των ΗΠΑ στην Ε.Ε., Γκόρντον Σόντλαντ. «Γνώριζαν όλοι», παραδέχθηκε.

Ενέπλεξε και τους Πενς, Πομπέο και Πέρι, οι οποίοι οφείλουν τώρα να καταθέσουν ενόρκως στο Κογκρέσο.

οι Ρεπουμπλικανοί υποστηρικτές του προέδρου στο Κογκρέσο κατάρφραν να εκμαιεύσουν κάποια πράγματα από τον Σόντλαντ. Ο πρεσβευτής κατέθεσε ότι σε κάποια συνομιλία τους ο κ. Τραμπ του είπε «δεν θέλω τίποτα» (από το Κίεβο) και «δεν υπάρχει quid pro quo». Επίσης, δήλωσε ότι ποτέ δεν ανέφερε ρητά τους Μπάιντεν, ούτε έκανε ευθεία σύνδεση των αξιώσεών του από τον κ. Ζελένσκι με την αμερικανική στρατιωτική

βοήθεια. Βέβαια, το να δηλώνει ο πρόεδρος ότι δεν έκανε τίποτα κακό, δεν αποδεικνύει ότι δεν το έκανε κιόλας.

Ξέρετε τι θα βοηθούσε να ξεκαθαριστούν αυτά τα ζητήματα; Η ένορκη κατάθεση από πολλά πρόσωπα-κλειδιά, τα οποία, αν και έχουν κληθεί να καταθέσουν, το αποφεύγουν. Μεταξύ αυτών, ξεχωρίζουν ο υπουργός Εξωτερικών Μάικ Πομπέο, ο πρωσπάρχης του Λευκού Οίκου Μικ Μαλβέινι, ο υπουργός Ενέργειας Ρικ Πέρι, ο πρώην σύμβουλος Εθνικής Ασφαλείας Τζον Μπόλτον και, φυσικά, ο Ρούντι Τζουλιάνι. Στο μεταξύ, το Κογκρέσο μπορεί να καλέσει τον ίδιο τον πρόεδρο Τραμπ, όπως και τον αντιπρόεδρο Μάικ Πενς, να καταθέσουν.

Αν ο πρόεδρος Τραμπ πιστεύει πραγματικά ότι δεν έπραξε κάτι το

δεν θα ήθελε να διανοηθεί. Ακόμη περισσότερο, όμως, φοβάται τον Κόρμπιν, ο οποίος κατεβαίνει στις εκλογές με το πιο αριστερό πρόγραμμα που παρουσίασαν οι Εργατικοί εδώ και αρκετές δεκαετίες: εθνικοποιήσεις στο νερό, στον ηλεκτρισμό, στους σιδηροδρόμους και στο ταχυδρομείο, σημαντική αύξηση των φόρων και των κρατικών δαπανών, συμμετοχή των εργαζομένων στη διοίκηση των

Το Ουότεργκεϊτ

Προτού καν τελειώσει ο Σόντλαντ την πολύωρη κατάθεσή του, οι σχολιαστές μιλούσαν ήδη για τη «στιγμή Τζον Ντιν». Αναφέρονταν στον νομικό σύμβουλο του Λευκού Οίκου επί προεδρίας Ρίτσαρντ Νίξον, ο οποίος είχε προσωπική ανάμειξη στη συγκάλυψη του σκανδάλου Ουότεργκεϊτ, αλλά στη συνέχεια κατέθεσε εις βάρος του προέδρου, εξωθώντας τον σε παραίτηση, αφού είχε κλείσει συμφωνία με τις Αρχές για μειωμένη ποινή φυλάκισης. Η κατάθεση Σόντλαντ έδωσε φτερά στα πόδια των Δημοκρατικών, οι οποίοι τη χαρακτήρισαν «smoking gun», δηλαδή αποφασιστική απόδειξη ενοχής του προέδρου Τραμπ για τις κατηγορίες που τον βαρύνουν. Ο ίδιος ο Ντιν, ο οποίος παρακολούθησε την κατάθεση Σόντλαντ από το στούντιο του CNN, ήταν λιγότερο κατηγορηματικός. «Προσπάτησε τον εαυτό του, κάρφωσε μερικούς άλλους και έδωσε περιορισμένα στοιχεία για το τι πραγματικά συνέβη», δήλωσε σχετικά. Αντίθετα, ο Ντιν είχε ρίξει άπλετο φως στο παρασκήνιο του Ουότεργκεϊτ, προτού εκτίσει ποινή τεσσάρων μηνών για παρεμπόδιση της Δικαιοσύνης, σε μια πρώην στρατιωτική βάση της χώρας του.

THE NEW YORK TIMES

Νέο κύμα λαϊκών εξεγέρσεων στο Ιράν

Το ενδεχόμενο της άμεσης ανατροπής του καθεστώτος είναι απομακρυσμένο, χωρίς, ωστόσο, να αποκλείονται εκπλήξεις

Του **ΝΙΚΟΥ ΣΤΕΛΓΙΑ**

«Καθώς η έξαρση των διαδηλώσεων στο Ιράκ και τον Λίβανο είναι πλέον γεγονός, το ιρανικό καθεστώς πλέον πρέπει να ασχοληθεί και με το δικό του κίνημα διαμαρτυρίας. Από τα τέλη του 2017 υπάρχουν εκατοντάδες διαμαρτυρίες στο Ιράν ανά μήνα, σχετικά με ζητήματα όπως η επιδείνωση των οικονομικών συνθηκών, η υποβάθμιση του περιβάλλοντος και τα πολιτικά σκάνδαλα. Ωστόσο, αυτές οι διαμαρτυρίες δεν απειλούν το καθεστώς, τουλάχιστον προς το παρόν. Το ιρανικό κίνημα διαμαρτυρίας επί του παρόντος είναι υπερβολικά αποκεντρωμένο και οι ιρανικές δυνάμεις ασφαλείας είναι αρκετά ισχυρές και σε θέση να εμποδίσουν την ανατροπή του καθεστώτος. Ωστόσο, το κύμα των παραπόνων στο Ιράν υποδηλώνει ότι το καθεστώς θα πρέπει να ασχοληθεί στο άμεσο μέλλον με την επίμονη εγκώρια δυσάρεσκεια».

Η παραπάνω «ανάγνωση» ήρθε την προηγούμενη εβδομάδα από το Center for Strategic and International Studies (CSIS) που παρακολουθεί από κοντά τις εξελίξεις στην Μέση Ανατολή. Τη στιγμή που στο Ιράν χιλιάδες, αν όχι εκατομμύρια πολιτών, ξεκύθηκαν στους δρόμους για να διαμαρτυρηθούν κατά της εξωφρενικής αύξησης της τιμής των καυσίμων, σε μια χώρα που είναι πλούσια σε ενεργειακά κοιτάσματα, το διεθνές κέντρο στρατηγικών μελετών απέκλεισε το ενδεχόμενο της άμεσης ανατροπής του ιρανικού καθεστώτος. Ωστόσο, προειδοποιεί ότι τα δύσκολα για το Ιράν και την ευρύτερη περιοχή έχουν μόλις αρχίσει. Στο ίδιο μήκος κύματος και οι αναλύσεις που αφορούν τον μεγάλο κοινωνικό και πολιτικό αναβρασμό σε Ιράκ και Λίβανο,

Ο Farid Mirbagheri είναι ένας ιρανικής καταγωγής ακαδημαϊκός, από το Τμήμα Διεθνών Σπουδών του Πανεπιστημίου Λευκωσίας, προϊδεάζει για την έναρξη μιας νέας περιόδου στη σύγχρονη ιστορία του Ιράν και της ευρύτερης περιοχής.

δύο χώρες που παραδοσιακά διατηρούν στενές σχέσεις με το Ιράν. Όλα δείχνουν ότι με τις νέες μαζικές κινητοποιήσεις και διαδηλώσεις, στη Μεσοποταμία και Μέση Ανατολή ξεκινά μια νέα περίοδος που δεν αποκλείεται να συνοδευτεί από πολλές «εκπλήξεις».

Μεγαλύτερες διαδηλώσεις

Ο Farid Mirbagheri είναι ένας ιρανικής καταγωγής ακαδημαϊκός, από το Τμήμα Διεθνών Σπουδών του Πανεπιστημίου της Λευκωσίας, ο οποίος παρακολουθεί από κοντά τις εξελίξεις στην πατρίδα του. Αναλύοντας στην «Κ» τις τελευταίες εξελίξεις, ο έμπειρος διεθνολόγος μάς προϊδεάζει για την έναρξη μιας νέας περιόδου στη σύγχρονη ιστορία του Ιράν και της ευρύτερης περιοχής. «Οι πρόσφατες διαδηλώσεις στο Ιράν, οι οποίες έχουν μέχρι στιγμής κοστίσει τη ζωή άνω των 100 διαδηλωτών (και ενδεχομένως περισσότερων) είναι η τελευταία και η πιο σοβαρή εξέγερση κατά της Ισλαμικής Δημοκρατίας από την ίδρυσή της πριν από 40 χρόνια», τονίζει ο κ. Mirbagheri, ο οποίος προσθέτει τα εξής:

Σε αντίθεση με τις διαμαρτυρίες του 2017-18, όταν οι δυνάμεις ασφαλείας κατάφεραν να περιορίσουν τις συγκρούσεις σε μικρότερες πόλεις, αυτή τη φορά γύρω από όλες τις μεγάλες πόλεις έχουν δημιουργηθεί εστίες αντίστασης με ανθρώπους που φωνάζουν «θάνατος στον δικτάτορα.

«Το νέο κύμα διαμαρτυρίας πυροδοτήθηκε από τον ξαφνικό τριπλασιασμό των τιμών των καυσίμων στη διάρκεια μιας νύχτας.

Οι ταραχές ξεκίνησαν στο άκουσμα αυτής της είδησης και εξαπλώθηκαν σαν μια πυρκαγιά σε ολόκληρη τη χώρα. Σε αντίθεση με τις διαμαρτυρίες του 2017-18, όταν οι δυνάμεις ασφαλείας κατάφεραν να περιορίσουν τις συγκρούσεις σε μικρότερες πόλεις, αυτή τη φορά γύρω από όλες τις μεγάλες πόλεις, συμπεριλαμβανομένης της πρωτεύουσας Τεχεράνης, έχουν δημιουργηθεί εστίες αντίστασης με ανθρώπους που φωνάζουν «θάνατος στον δι-

κτάτορα». Το σύνθημα που αναφέρεται ο Ιρανός διεθνολόγος αφορά τον Αλί Χαμάνεϊ θρησκευτικό ηγέτη του Ιράν, ο οποίος την προηγούμενη εβδομάδα βρέθηκε στο στόχαστρο των διαδηλωτών. Ο κ. Χαμάνεϊ, ένας υπερσυντηρητικός πολιτικός, πρώην πρόεδρος του Ιράν, που έχει αναλάβει το αξίωμα του θρησκευτικού ηγέτη της χώρας, ένα πόστο που έχει κατοχυρωθεί συνταγματικά μαζί με την ίδρυση της Ισλαμικής Δημοκρατίας του Ιράν.

Η ιρανική κρίση

Ποια επεξήγηση μπορεί να δοθεί στις τελευταίες, κρίσιμες εξελίξεις

στο Ιράν; Προς ποια κατεύθυνση οδεύουν οι εξελίξεις; Απαντώντας στα συγκεκριμένα κρίσιμα ερωτήματα ο καθηγητής Mirbagheri εστιάζει στις βασικές αδυναμίες που φέρει σήμερα το θρησκευτικό καθεστώς του Ιράν. «Η διαιώνιση μιας αυστηρής θεοκρατίας στο εσωτερικό του Ιράν και η προσπάθεια εξαγωγής του πολιτικού Ισλάμ στις γειτονικές χώρες έχει ως αποτέλεσμα την κατακόρυφη πτώση του Ιράν σχεδόν σε όλα τα πεδία, εγκώρια και διεθνή», προειδοποιεί ο Ιρανός διεθνολόγος. Στη συνέχεια, ο κ. Mirbagheri στρέφει την προσοχή του στα μεγάλα προβλήματα που αντιμετωπίζει το σύγχρονο Ιράν σε διάφορα πεδία: «Μετά από τέσσερις δεκαετίες Ισλαμικής Δημοκρατίας, η οικονομία βρίσκεται στα πρόθυρα της πλήρους πτώχευσης, η πολιτική απομόνωση έχει κυριεύσει τη χώρα, ο εθισμός στα ναρκωτικά και η διαφθορά υψηλού επιπέδου βρίσκονται σε επίπεδα ρεκόρ παγκοσμίως και οι Ιρανοί στερούνται μερικά από τα πιο βασικά ανθρώπινα δικαιώματα».

Υπό τη σκιά, λοιπόν, αυτών των μεγάλων προβλημάτων και τη νέα εξέγερση που κόστισε τη ζωή εκατοντάδων πολιτών και οικονομική απώλεια πολλών εκατομμυρίων αμερικανικών δολαρίων, τι είδους μέλλον αναμένει το Ιράν; «Η εξέγερση κατά της Ισλαμικής Δημοκρατίας μετατοπίστηκε σταδιακά από την επιδίωξη μεταρρύθμισης στο πλαίσιο του καθεστώτος στην ολοκληρωτική απόρριψη του συστήματος. Είναι το τελευταίο που ώθησε τώρα το ισλαμικό καθεστώς να διατάξει τη θανάτωση διαδηλωτών στους δρόμους», τονίζει ο καθηγητής Mirbagheri, ο οποίος προσθέτει τα εξής: «Ποιες είναι οι

προοπτικές για αλλαγή της σημερινής κατάστασης στο Ιράν; Αργά ή γρήγορα, αν όχι με μια επαναστατική έκρηξη από τον λαό, σίγουρα με σειρά εσωτερικών αλλαγών θα κλείσει το θλιβερό κεφάλαιο της Ισλαμικής Δημοκρατίας στην ιστορία του Ιράν. Όπως ακριβώς συνέβη στην πρώην Σοβιετική Ένωση τη δεκαετία του 1980, όταν όχι μόνο οι άνθρωποι αλλά και οι ηγέτες έχασαν την πίστη τους στη νομιμότητα της κυριαρχίας τους, η Ισλαμική Δημοκρατία του Ιράν βαδίζει σε κοίλο έδαφος».

Το CSIS έρχεται να προσθέσει σε αυτήν την ανάλυση, τη διεθνή πτυχή, κυρίως την αμερικανική, με την εξής επισήμανση: «Η επιμονή των διαδηλωτών στο Ιράν και σε άλλες χώρες της περιοχής – όπως ο Λίβανος και το Ιράκ – υποδηλώνει ότι ένα σημαντικό στοιχείο του ανταγωνισμού των ΗΠΑ με το Ιράν είναι αυτό της ιδεολογίας. Εξάλλου, η προπαγανδιστική εκστρατεία των ΗΠΑ κατά της Σοβιετικής Ένωσης, η οποία περιελάμβανε πλατφόρμες και συστήματα όπως το Ράδιο Ελεύθερη Ευρώπη, το ράδιο Liberty, η φωνή της Αμερικής και η υπηρεσία πληροφοριών των ΗΠΑ, υπήρξε κρίσιμη κατά τη διάρκεια του Ψυχρού Πολέμου.

Τα δυνατά στοιχεία των Ηνωμένων Πολιτειών –η υποστήριξη των δημοκρατικών αρχών, των ανοικτών αγορών και του ελεύθερου τύπου– είναι επίσης οι σημαντικότερες αδυναμίες του Ιράν. Το απολυταρχικό πολιτικό σύστημα του Ιράν επιχειρεί να ελέγξει την πρόσβαση των πολιτών σε πληροφορίες. Τέτοιου είδους πρακτικές καθιστούν το ιρανικό καθεστώς ευάλωτο σε εκστρατεία προπαγάνδας των ΗΠΑ και της Δύσης».

Το Σύνταγμα της Κυπριακής Δημοκρατίας

Η πολυπλοκότητά του και η ανεπιτυχής προσπάθεια αναθεώρησής του, το 1963

Μία κριτική επισκόπηση του Συντάγματος της Κυπριακής Δημοκρατίας

«Εν αρχή ήν το ήθος. Και το ήθος του συγγραφέα αντανακλά στο περιεχόμενο και στον τρόπο της γραφής του βιβλίου. Ύψος σεμνό, απέριπτο, κατανοητό, αλλά παράλληλα αυστηρά επιστημονικό. Πρόκειται για κείμενο που σε πείθει σε όλο το μήκος και πλάτος, ότι ο συγγραφέας με αφοσίωση και αγάπη για την πατρίδα, χωρίς οποιαδήποτε σκοπιμότητα είναι ένας ασυμβίβαστος κυνηγός της επιστημονικής αλήθειας. Η επεξεργασία των θεμάτων υπόκειται σε επιστημονική συνέπεια χωρίς εκλεκτικισμούς.»

Ανδρέας Δημητρόπουλος,
Ομ. Καθηγητής Συνταγματικού Δικαίου
Νομικής Σχολής Πανεπιστημίου Αθηνών

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΣΑΚΚΟΥΛΑ Α.Ε.
ΑΘΗΝΑ - ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

Αθήνα: Ιννοκράτους 23 - Τ.Κ. 106 79 - Τηλ. 210 33 87 500 - Fax 210 33 90 075 - Θεσσαλονίκη: Φράγκων 1 - Τ.Κ. 546 26 - Τηλ. 2310 535 381 - Fax 2310 546 812
Εθνικής Αμύνων 42 - Τ.Κ. 546 21 - Τηλ. 2310 244 228, 9 - Fax 2310 244 230 - www.sakkoulas.gr - info@sakkoulas.gr

ΑΝΑΤΡΟΠΗ 2019
ΛΟΓΙΣΤΗΡΙΟ

Σε κίνδυνο η ελευθερία του Τύπου

Ο Ντάνιελ Ελσπεργκ, ο άνθρωπος που «διέρρευσε» τα περίφημα Pentagon Papers για τη φρίκη του Βιετνάμ, μιλάει στην «Κ»

Συνέντευξη στην **ΕΥΡΥΔΙΚΗ ΜΠΕΡΞΗ**

Το 1971, οι Ηνωμένες Πολιτείες συνέχιζαν να πολεμούν για έκτο χρόνο στο Βιετνάμ, κρατώντας την κοινή γνώμη στο σκοτάδι σχετικά με τις πραγματικές διαστάσεις του πολέμου. Η ροή της ιστορίας άλλαξε όταν οι New York Times και η Washington Post δημοσίευσαν απόρρητη έκθεση του Πενταγώνου, τα λεγόμενα Pentagon Papers, που περιέγραφαν την κατάσταση όπως ήταν. Την έκθεση έδωσε στον Τύπο ένας από τους συντάκτες της, ο Ντάνιελ Ελσπεργκ, αναλυτής στην εταιρεία RAND και λαμπρός οικονομολόγος, ο οποίος θυσίασε μια εξαιρετική σταδιοδρομία στον βωμό της αλήθειας. Σήμερα, στα 88 του χρόνια, ο Ελσπεργκ έχει το ίδιο κοφτερό μυαλό και κρατά την ίδια αποφασιστική στάση απέναντι στην αδιαφάνεια της εξουσίας που οδήγησαν τα βήματά του τη δεκαετία του '70.

— **Ο ειδικός εισηγητής του ΟΗΕ για τα βασανιστήρια** εκτίμησε ότι η ζωή του ιδρυτή της WikiLeaks και φίλου σας, Τζούλιαν Ασάντζ, που είναι φυλακισμένος στην Αγγλία, βρίσκεται σε κίνδυνο. Τι λέτε για αυτή τη δήλωση;

— Ο Τζούλιαν Ασάντζ κινδυνεύει από μη αναστρέψιμες βλάβες. Από την πρόσφατη εμφάνισή του στο δικαστήριο φάνηκε ότι είναι σε πολύ κακή κατάσταση. Το γεγονός ότι τον κρατούν στην απομόνωση είναι μια μορφή βασανιστηρίου. Όταν τον είδα στην προεξέταση του Εκουαδόρ στο Λονδίνο πριν από ένα - δύο χρόνια, είχα ήδη ανησυχίες πολύ για την υγεία του και δεν νομίζω ότι τα προβλήματα έχουν αντιμετωπιστεί στη φυλακή, αν και θα έπρεπε. Το γεγονός ότι κρατείται έχει κάποια λογική αν αποδεχθεί κανείς ότι υπάρχει ένταλμα έκδοσής του στις ΗΠΑ, αν και εγώ δεν το αποδέχομαι γιατί το αδικημα για το οποίο κατηγορείται είναι καθαρά πολιτικό. Αλλά το γεγονός ότι βρίσκεται στην απομόνωση είναι εντελώς ασυγκλήρητο, δεν έχει υπάρξει καμία επίσημη δικαιολόγηση. Για ανθρώπους που ζουν και αναπνέουν στο Ιντερνέτ όπως αυτός, το βασανιστήριο είναι ακόμη μεγαλύτερο.

— **Στις ΗΠΑ πρόκειται να του απαγγείλουν κατηγορίες με βάση τον νόμο περί κατασκοπείας.**

— Ήμουν ο πρώτος άνθρωπος στην ιστορία της χώρας στον οποίο απαγγέθηκαν κατηγορίες για δημοσίευση εγγράφων με βάση τον νόμο αυτό. Οι κατηγορίες εις βάρος μου κατέπεσαν επειδή αποδείχθηκε ότι το κράτος είχε παρανομήσει στον τρόπο που χειρίστηκε την υπόθεση, κάτι που οδήγησε στη φυλάκιση κάποιων συνεργατών του Λευκού Οί-

“

Αν ο Τζούλιαν Ασάντζ καταδικαστεί, τότε οι μόνοι δημοσιογράφοι που θα μας ενημερώνουν για το τι πραγματικά κάνει η κυβέρνηση θα είναι οι δημοσιογράφοι που είναι διατεθειμένοι να πάνε στη φυλακή.

“

Δημοκρατία δεν είναι να καθορίζει η κυβέρνηση τι επιτρέπεται να γνωρίζουν οι πολίτες. Αυτό είναι εκλεγμένη μοναρχία.

κου. Αν όμως ο Νίξον είχε καταφέρει αυτό που ήθελε, θα ήμουν στη φυλακή για 115 χρόνια, έστω 35 με καλή συμπεριφορά. Όμως, δεν υπήρχε περίπτωση να με βάλουν στην απομόνωση. Ούτε που μου πέρασε από το μυαλό κάτι τέτοιο.

— **Λέτε, δηλαδή, ότι τα πράγματα έχουν χειροτερέψει πολύ από την εποχή του Νίξον.**

— Πάρα πολύ. Την Τσέλις Μάινγκ (την αναλύτρια που έδωσε τις πληροφορίες για τους πολέμους στο Ιράκ και το Αφγανιστάν στη WikiLeaks) την είχαν 10,5 μήνες στην απομόνωση και την έβγαλαν μόνο και μόνο επειδή έγιναν μεγάλες διαμαρτυρίες, στις οποίες συνελήφθην και εγώ μια - δυο φορές. Τώρα είναι πάλι στην απομόνωση γιατί αρνείται να καταθέσει εναντίον του Ασάντζ. Δεν υπάρχει απολύτως καμία δικαιολόγηση.

— **Βλέπετε ζητήματα αναφορικά με την ελευθερία του Τύπου;**

— Αν ο Τζούλιαν καταδικαστεί, τότε οι μόνοι δημοσιογράφοι που θα μας ενημερώνουν για το τι πραγματικά κάνει η κυβέρνηση θα είναι οι δημοσιογράφοι που είναι διατεθειμένοι να πάνε στη φυλακή. Έχουμε τετικούς δημοσιογράφους αλλά δεν είναι πάρα πολλοί. Ο νόμος περί κατασκοπείας πρέπει να τροποποιηθεί για να προστεθεί η υπεράσπιση του

«Ο Τραμπ κάνει ό,τι μπορεί για να φέρει την κλιματική καταστροφή. Αυτό πρέπει να θεωρείται έγκλημα κατά της ανθρωπότητας», λέει ο Ελσπεργκ.

δημοσίου συμφέροντος, ώστε να μπορεί να εξηγήσει ο κατηγορούμενος τι έκανε και γιατί. Εμένα δεν μου επιτράπη καν να απαντήσω στην ερώτηση γιατί φωτοτύπησα και δημοσίευσα τα Pentagon Papers. «Είναι εκτός θέματος», είπε ο δικαστής. «Δεν έχω ξαναδεί υπόθεση στην οποία ο κατηγορούμενος να μην μπορεί να εξηγήσει γιατί έκανε ό,τι έκανε», είπε ο δικηγόρος μου και ο δικαστής, που στη διάρκεια της δίκης είχε προταθεί από τον Νίξον ως επόμενος διοικητής του FBI, είπε «τώρα βλέπετε». Αλλά εγώ δεν ήμουν δημοσιογράφος, ο νόμος περί κατασκοπείας δεν έχει ποτέ έως τώρα χρησιμοποιηθεί εναντίον δημοσιογράφων. Η εποχή της φυλάκισ των δημοσιογράφων αρχίζει με τον Τζούλιαν Ασάντζ. Η Βρετανία για ένα μικρό χρονικό διάστημα είχε περιλάβει στον νόμο περί κρατικών μυστικών μια εξαίρεση για τις περιπτώσεις δημοσίου συμφέροντος. Ετσι, όταν ο Κλάιβ Χάντερ αποκάλυψε ότι η κυβέρνηση Θάτσερ είχε πει ψέματα για την υπόθεση της βύθισης του αργεντινικού σκάφους «Στρατηγός Μπελγκράν», αθωώθηκε λόγω δημοσίου συμφέροντος. Πολύ σύντομα η βρετανική

Βουλή αφαίρεσε τη διάταξη περί δημοσίου συμφέροντος, έτσι τώρα εάν ένας αξιωματούχος αποκαλύψει ένα ψέμα ή ένα έγκλημα θα καταδικαστεί, αν η αποκάλυψη βασίζεται σε απόρρητο έγγραφο. Και έγγραφα που καλύπτουν ψέματα ή αδικήματα θα είναι απόρρητα, όπως έχουμε δει στην υπόθεση της παραπομπής του Ντόναλντ Τραμπ σε δίκη.

— **Τι εννοείτε;**

— Η επίμαχη συνομιλία του Ντόναλντ Τραμπ με τον Ουκρανό πρόεδρο δεν αφορούσε την εθνική ασφάλεια, αλλά αδικημα που διέπραξε ο πρόεδρος και έτσι ο νομικός σύμβουλος του Λευκού Οίκου την έβαλε αμέσως στην υψηλότερη κατηγορία διαβάθμισης, πάνω από το άκρως απόρρητο, στη διαβάθμιση που χρησιμοποιείται για ευαίσθητα σχέδια σκότους δολοφονιών. Το να χαρακτηρίζονται οι ενοχοποιητικές πληροφορίες ως απόρρητες για να μην πέσουν στα χέρια του Τύπου ή των δικαστηρίων, είναι κάτι φυσιο-λογικό για το σύστημα διαβάθμισης σε κάθε χώρα. Οι δημοσιογράφοι θα πρέπει να ξέρουν ποιο νομικό καθεστώς διέπει την αποκάλυψη διαβαθμισμένων πληροφοριών στη

Ανησυχία για Τραμπ

Ο Ελσπεργκ επαινεί τη δέσμευση του υποψηφίου για το χρίσμα των Δημοκρατικών Μπέρνι Σάντερς ότι δεν θα χρησιμοποιήσει τον νόμο περί κατασκοπείας εναντίον όσων διοχετεύουν πληροφορίες που είναι προς όφελος του δημοσίου συμφέροντος. Παράλληλα, εκφράζει την ανησυχία ότι ο Ντόναλντ Τραμπ θα επανεκλεγεί, κάτι που είναι «κακό για την ανθρωπότητα». «Έχουμε ένα κόμμα και έναν πρόεδρο που ηγείται των προσπαθειών για τη μεγιστοποίηση των εκπομπών ρύπων από ορυκτά καύσιμα. Κάνει ό,τι μπορεί για να φέρει την κλιματική καταστροφή. Αυτό πρέπει να θεωρείται έγκλημα κατά της ανθρωπότητας. Το να μην πιστεύει κανείς στην κλιματική αλλαγή δεν είναι αδικημα, αλλά αν ένας πρόεδρος επιλέγει να αγνοεί και τα πορίσματα των δικών του επιστημόνων συσσωματεί κατά της ανθρωπότητας», λέει.

χώρα τους, αλλά σχεδόν κανένας δεν ξέρει. Στην Ελλάδα είστε — ξέρετε ότι δημοκρατία δεν είναι να καθορίζει η κυβέρνηση τι επιτρέπεται να γνωρίζουν οι πολίτες. Αυτό είναι εκλεγμένη μοναρχία. Και βέβαια ένας μονάρχης που μπορεί να τα καθορίσει όλα αυτά έχει μεγάλη επιρροή στις επόμενες εκλογές. Τι σημαίνει ψηφίζω κάποιον αν δεν ξέρω τι έχει κάνει;

— **Τι πιστεύετε για τον μάρτυρα δημοσίου συμφέροντος που αποκάλυψε τη συνομιλία του Τραμπ;**

— Φυσικά και υποστηρίζω τις ενέργειές του ή της. Χρησιμοποιώ ένα κανάλι επίσημης διαμαρτυρίας το οποίο δεν ήταν διαθέσιμο στη δική μου εποχή. Αλλά το άτομο αυτό βρίσκεται σε κίνδυνο, όπως θα κινδύνευε και ο Εντουαρντ Σνόουντεν αν επέστρεφε στις ΗΠΑ και όπως κινδύνεψα και εγώ τότε χωρίς να το ξέρω.

— **Το τελευταίο σας βιβλίο αναφέρεται σε ένα θέμα που έχει φύγει από την επικαιρότητα, τα πυρηνικά όπλα. Γιατί σας απασχολεί;**

— Τα πολεμικά σχέδια που υπάρχουν αυτή τη στιγμή στις ΗΠΑ για πόλεμο με τη Ρωσία και στη Ρωσία για πόλεμο με τις ΗΠΑ είναι αρκε-

τά για να φέρουν πυρηνικό χειμώνα, δηλαδή για να σπκώσουν τόση σκόνη στη στρατόσφαιρα που να μπλοκάρει το 70% της ηλιακής ακτινοβολίας επί χρόνια. Αυτό θα σήμανε το τέλος της γεωργικής παραγωγής και τον θάνατο του 90% έως 99% του πληθυσμού της γης. Τόσο οι ΗΠΑ όσο και η Ρωσία απειλούν υπό προϋποθέσεις με πρώτη χρήση πυρηνικών. Ο Πούτιν φροντίζει να επαναλαμβάνει ότι η Ρωσία θα υπερασπιστεί κάθε σπιθαμή του εδάφους της, περιλαμβανομένου και του Καλίνινγκραντ με όλα τα απαραίτητα μέσα. Δεν μπορεί όμως να υπερασπιστεί τον θύλακο αυτόν απέναντι στο ΝΑΤΟ χωρίς πυρηνικά όπλα, όπως οι ΗΠΑ δεν μπορούσαν να υπερασπιστούν το Δυτικό Βερολίνο χωρίς πυρηνικά όπλα. Υποστηρίζω ότι πρέπει να αποκλειστεί η πρώτη χρήση πυρηνικών όπλων. — **Αντί γι' αυτό καταρρέουν οι διμερείς συνθήκες ελέγχου των εξοπλισμών.**

— Είναι πολύ κακό το γεγονός ότι ο Τραμπ αποχώρησε από τη συνθήκη για τα όπλα μέσου βελνεκούσ (INF) αντί να προσπαθήσει να επιτύχει την εφαρμογή της και ήταν κακό το ότι ο Πούτιν έσπευσε να αποχωρήσει και εκείνος την επόμενη ημέρα. Αυτό σημαίνει ότι η μία χώρα ή και οι δύο θέλουν να κατασκευάσουν πολλούς περισσότερους πυραύλους μέσω βελνεκούσ. Όμως αυτά τα νέα όπλα δεν θα κάνουν την κατάσταση πολύ χειρότερη από ό,τι είναι, γιατί ήδη είναι πολύ χειρότερη από όσο συνειδητοποιούν οι περισσότεροι. Ήταν και παραμένει. Με εκτράπησε το γεγονός ότι ο κόσμος δεν έχει τιναχτεί ακόμη στον αέρα. Ίσως να είμαστε τυχεροί και τα επόμενα 70 χρόνια. Αλλά εγώ κάνω ό,τι μπορώ για να μειώσουμε κάπως αυτούς τους κινδύνους.

— **Να ένας ωραίος τρόπος να κλείσουμε αυτή τη συζήτηση.**

— Θα μπορούσα ακόμη καλύτερα να το θέσω όπως η Γκρέτα Τούνπεργκ, την οποία έχω συναντήσει και θαυμάζω πάρα πολύ. Αφού είπε σε κάποιους πολιτικούς τι πρέπει να κάνουν για να αποτραπεί η κλιματική καταστροφή, κατέληξε: «Δεν πιστεύω ούτε δευτερόλεπτο ότι θα τα κάνετε όλα αυτά. Ελπίζω να κάνω λάθος». Εδώ βρίσκομαι κι εγώ. Όταν το 1983 είχα συλληφθεί στη Γερμανία γιατί διαμαρτυρόμουν για τους πυραύλους SS-20 και τους Πέριουγκ/Κρουζ δεν υπήρχε ούτε ένας άνθρωπος που να πιστεύει ότι το Τείχος του Βερολίνου θα πέσει σε έξι χρόνια. Αλλά συνέβη, είχαμε όλοι άδικο. Εκεί εναποθέτουμε τις ελπίδες μας τώρα η Γκρέτα και εγώ, εκείνη για το κλίμα και εγώ για τα πυρηνικά όπλα.

Ο «Μωυσής», ύστατη ελπίδα για να σωθεί η Βενετία

Οι δυνατότητες του υποθαλάσσιου φρουρίου που θα αποτρέπει τη θάλασσα να πλημμυρίζει την πόλη και η κλιματική αλλαγή

Της **ΔΙΟΝΥΣΙΑΣ ΒΟΡΙΑΔΗ**

Η **πόλη** των Δόγηδων, η Βενετία, σχεδόν όλο τον μήνα ήταν καλυμμένη από νερά, που απειλνσαν τους πολιτιστικούς θησαυρούς της, όπως η βασιλική του Αγίου Μάρκου. Ο δήμαρχός της, Λουίτζι Μπρουνιάρντο, απέδωσε τις πλημμύρες στην κλιματική αλλαγή. Η αλήθεια, όμως, είναι ότι πολλαπλά αίτια συμβάλλουν στις καταστροφικές πλημμύρες που ταλαιπωρούν κάθε τόσο τη Βενετία. Η προφανής ευαλωτότητα μιας πόλης που έχει οικοδομηθεί σε 118 νησιά, η αύξηση της στάθμης των υδάτων και οι αντίξοες μετεωρολογικές συνθήκες εξαιτίας της κλιματικής αλλαγής, η μετακίνηση των τεκτονικών πλάκων που καταβυθίζει την πόλη, αλλά και η εκβάθυνση των καναλιών προκειμένου να μπορούν να τα διapλεύσουν δεξαμενόπλοια και κυρίως τα πελώρια κρουαζιερόπλοια, δημιουργώντας μια ακόμα πληγή: τον υπερτουρισμό.

Οι ειδικοί καταγράφουν συνεχή αύξηση της στάθμης της λιμνοθάλασσας τις τελευταίες δεκαετίες, η οποία κατά τον τελευταίο αιώνα

ανήλθε περίπου κατά 20 εκατοστά. Σύμφωνα με κάποιους υπολογισμούς, η πόλη με τα δεκάδες κανάλια θα πλημμυρίζει τουλάχιστον μία φορά τον χρόνο μέσα στα επόμενα 50 χρόνια σε τέτοια κλίμακα, όσο αυτή που απασχόλησε τα ΜΜΕ παγκοσμίως τις τελευταίες ημέρες. Πλημμύρες παρόμοιας κλίμακας είχαν σημειωθεί και το 1966.

Επανελημμένως έχουν αναγγελθεί μεγαλεπήβολα σχέδια για

Ένα από τα πιο φιλόδοξα έργα μηχανικής στη μεταπολεμική Ιταλία, που έπρεπε να είναι έτοιμο από το 2011, έγινε καταφύγιο... μυδιών.

τη διάσωση της Γαλντοτάτς από τη «mare alta», όπως λένε οι Βενετοί την πλημμυρίδα. Ένα από αυτά, το πρόγραμμα MOSE («Μωυσής»), στοχεύει να προστατεύσει την πόλη από τις απανωτές πλημμυρίδες.

Τουρίστες στους πλημμυρισμένους, για ακόμη μία φορά, δρόμους της Βενετίας, μιας πόλης χτισμένης πάνω σε 118 νησιά.

Είναι ένα από τα πιο φιλόδοξα έργα μηχανικής στη μεταπολεμική Ιταλία. Ένα υποθαλάσσιο φρούριο από χάλυβα θα ορθώνεται κάθε φορά που η στάθμη των υδάτων αυξάνεται επικίνδυνα, προστατεύοντας

την πόλη στις περιόδους υψηλής παλίρροιας. Ωστόσο, ακόμα και δεκαετίες μετά τον αρχικό του σχεδιασμό, το πρόγραμμα παραμένει ελλιπές και μη λειτουργικό. Στην πραγματικότητα σήμερα δεν είναι

τίποτα άλλο από ένα θαυμάσιο καταφύγιο για μύδια που έχουν εγκατασταθεί στους μπανισμούς του.

Το μεγάλο αντιπλημμυρικό έργο, κόστους 6 δισ. ευρώ, άρχισε να κατασκευάζεται το 2003 και επρόκειτο να ολοκληρωθεί σε οκτώ χρόνια (2011). Σήμερα οι ειδικοί εκτιμούν ότι θα ολοκληρωθεί το 2021 ή 2022. Ήδη, πολλοί επιστήμονες προειδοποιούν ότι εξαιτίας της ταχύτητας των αλλαγών που προκαλεί η κλιματική αλλαγή, μπορεί πριν από την ολοκλήρωσή του ο «Μωυσής» να είναι ανεπαρκής και ξεπερασμένος. Αποτελείται από ένα σύστημα 70 τεράστιων, υποθαλάσσιων, κίτρινων πυλών που έχουν τοποθετεί σε τρεις νησίδες, οι οποίες χωρίζουν την Αδριατική από τη βενετσιάνικη λιμνοθάλασσα. Αυτές έχουν προγραμματιστεί να ανέρχονται στην περίπτωση πλημμυρίδας «σφραγίζοντας» τη Βενετία. Ωστόσο, επιβεβαιώθηκε ήδη από το 2014 διαπιστώσαν ότι οι επικεφαλής του φιλόδοξου προγράμματος διοχέτευαν τα χρήματα των Ιταλών φορολογουμένων από τον «Μωυσή» σε δωροδοκίες πολιτι-

κών. Τριάντα πέντε άτομα συνελήφθησαν — μεταξύ των οποίων ο τότε δήμαρχος Τζόρτζιο Ορσόνι.

Στόχος των υποθαλάσσιων θυρών είναι να διατηρήσει η Βενετία, όταν οι συνθήκες είναι κατάλληλες, την αισθητική της, επιτρέποντας στα αλιευτικά, αλλά και άλλα σκάφη, να καταπλεύουν στην πόλη. Οι ειδικοί επισημαίνουν ότι εφόσον η στάθμη των υδάτων αυξηθεί κατά 50 εκατοστά, το σύστημα θα πρέπει να χρησιμοποιείται καθημερινά, μετατρέποντας τη λιμνοθάλασσα της Βενετίας σε ένα βρωμερό στάσιμο βάλτο, γεμάτο φύκια και σκουπίδια. Σύμφωνα με τους τελευταίους υπολογισμούς της Διακυβερνητικής Επιτροπής για την Κλιματική Αλλαγή του ΟΗΕ, η άνοδος της στάθμης των υδάτων, μέχρι το 2100, θα κυμανθεί από 60 μέχρι 110 εκατοστά, εφόσον εξακολουθήσει με τους ίδιους ρυθμούς η εκπομπή των αερίων που ευθύνονται για την υπερθέρμανση του πλανήτη. Το σύστημα «Μωυσής» μπορεί να διαχειριστεί αύξηση της στάθμης των υδάτων μέχρι 60 εκατοστά. Ίσως, λοιπόν, να είναι πολύ αργά.

Η επώδυνη κουλτούρα της «ματαιώσης» στους Αμερικανούς εφήβους

Εξαιρετικά διαδεδομένη στους Αμερικανούς εφήβους φαίνεται πως είναι η κουλτούρα της «ματαίωσης». Για τη ακριβώς πρόκειται και πώς την αντιλαμβάνονται τα παιδιά; Πριν από μερικές εβδομάδες, η Νίλλα, που φοιτά στην τελευταία τάξη του λυκείου, καθόταν σε αίθουσα μαθημάτων, στο Καθολικό Σχολείο του Σικάγο. Όταν ο καθηγητής βγήκε έξω, ένας συμμαθητής της άρχισε να παίζει ένα τραγούδι του R. Kelly, το οποίο την ενόχλησε, γιατί έναισε ότι την προσέβαλε ως Αφροαμερικανή. Έτσι, ζήτησε από τον συμμαθητή της να κλείσει τη μουσική. Αυτός απλώς αδιαφόρησε. «Είναι μόνο ένα τραγούδι», της απάντησε. «Γνωρίζω ότι ο τραγουδιστής βρίσκεται στη φυλακή ως παιδιστραφής, αλλά η μουσική του εξακολουθεί να μου αρέσει».

Η απάντηση προκάλεσε φρίκη στη Νίλαμ, ιδίως επειδή είχαν μόλις

***Η «ματαιώση» αποστερεί
σε κάποια παιδιά την ευ-
καιρία να μάθουν από τα
λάθη τους και τα αποξε-
ώνει από τον κοινωνικό
τους περίγυρο.***

παράκολουθήσει το μάθημα της Κοινωνικής Δικαιοσύνης. Είχαν περάσει το απόγευμά τους συζητώντας για τον καθολικισμό, το κοινό καλό και την ηθική. Βέβαια, εκείνος ο συμμαθητής, επισημαίνει η Νίλαμ, που είναι λευκός, είχε και στο παρελθόν επιδείξει προβληματική συμπεριφορά. Συχνά, όταν βρισκόταν με τους φίλους του, χρησιμοποιούσε ρατσιστικούς χαρακτηρισμούς.

Μετά το μάθημα, η Νίλαμ απο-

Πρόκειται για μια διαδικασία αποξένωσης εκείνου που τη δέχεται, χωρίς συνήα ο ίδιος να γνωρίζει ή να μπορεί να φανταστεί τον λόγο.

φάσιος ότι είχε έρθει το πλήρωμα του χρόνου να τον «μπαϊώσει». Η απόφασή της έγινε σύντομα γνωστή, καθώς την αποκάλυψε σε μια φίλη της, αλλά και στη μητέρα της. «Ματαιώσις» σήμαινε ότι θα απέφυγε με κάθε κόστος να απευθύνει τον λόγο στο συγκεκριμένο αγόρι ή να το συναναστρέφεται, καθώς και ότι δεν την ενδιέφερε καθόλου να ακούσει τι είχε να της πει. «Στην κουλτούρα της μαιτώσις, κατ' αυτών τον τρόπο, αφαιρείς τι δύναμη από κάποιον και του δείχνεις ταυτόχρονα ότι η συμπεριφορά του είναι προβληματική σε μια δεδομένη κατάσταση», τονίζει η Νίλαρι.

Γέννημα του YouTube

«Ο όρος “ματαιώση” γεννήθηκε μέσα από το YouTube», εξηγεί ο δεκαπεντάχρονος Μπεν, που φοιτά σε γυμνάσιο της Πρόβιντενς, του Ρόουντ Αϊλαντ.

Ο Μπεν πιστεύει ότι η ανθρωπότητα σφειλίζουν να λογοδοτούν για τις πράξεις τους, είτε είναι διάσημοι είτε είναι άσημοι. Ωστόσο, όπως λέει, η «ματαιώση» τους αποστερεί την ευκαρία να μάθουν από τα λάθη τους και τους αποξενώνει από τον κοινωνικό τους περίγυρο. Στο σχολείο του δεν υπάρχουν πολλά κρούσματα σχολικού εκφοβισμού και έτσι ο όρος «ματαιώση», όταν τον εκφέρει αστειευόμενος με τους φίλους του, δεν προκαλεί ιδιαίτερο τρόμο. Μια φορά, μάλιστα, που σε κάποιο μάθημα συζητούσαν για τους κινδύνους των ηλεκτρονικών τσιγάρων και του ατιμισματος, κάποια παιδιά είπαν ότι η Juul, η εταιρεία που κατασκευάζει τα ηλεκτρονικά τσιγάρα, «ματαιώθηκε». Για πολλά παιδιά, ωστόσο, η εμπειρία της «ματαιώσης» είναι σοκαριστική και επώδυνη.

THE NEW YORK TIMES

Ένα ημισφαίριο
αρκεί για να
λειτουργεί σωστά
ο εγκέφαλος

Η ολική αφαίρεση ενός ημισφαιρίου του εγκεφάλου είναι μία ιατρική πράξη που αναπτύχθηκε τη δεκαετία του 1920, ως θεραπεία κακοήθων νεοπλασμάτων στο όργανο. Η επιτυχία της, όμως, σε παιδιά που έπασχαν από εγκεφαλικές δυσπλασίες, αδιάλειπτες επιληπτικές κρίσεις ή εγκεφαλικές βλάβες περιορισμένες στο ένα ημισφαίριο, εξεπλήχθη ακόμα και τους εποχούμενους. Μετά την αφαίρεση, τα παιδιά περπατούσαν, μιλούσαν, διάβάζαν και έφταναν εις πέρας τις καθημερινές τους δραστηριότητες. Περίπου το 20% των ασθενών που υποβλήθηκαν στη διαδικασία κατάφερε στην ενήλικη ζωή να εργαστεί κανονικά.

Έρευνα που δημοσιεύθηκε στην επιθεώρηση Cell Reports υποδεικνύει ότι ορισμένοι ασθενείς αναρρώνουν τόσο καλά μετά την χειρουργική, χάρη στη ριζική αναδιοργάνωση του υπολειπόμενου μισού εγκεφάλου. Όπως επισημαίνει ο Ραλφ Αντολφς, γνωστός νευρολόγος του Ινστιτούτου Τεχνολογίας της Καλιφόρνιας (CalTech), που συνυπογράφει τη μελέτη, όταν υπέβαλαν τους ασθενείς σε μαγνητική τομογραφία εγκεφάλου, αρχικά θεώρησαν πως αυτοί οι «μισοί» εγκεφαλοί δεν θα έπρεπε να λειτουργούν. «Αν λάβεις οποιοδήποτε άλλο οργανικό σύστημα που αποτελείται από μέρη, η λειτουργία των οποίων είναι αλληλοεξαρτώμενη, όπως η καρδιά, και του αφαιρέσεις τα μισά, τότε σίγουρα δεν θα λειτουργήσει», εξηγεί ο δρ Αντολφς. Τα περισσότερα εγκεφαλικά δίκτυα χρησιμοποιούν και τα δύο ημισφαίρια για να λειτουργήσουν, αλλά οι ερευνητές ανακάλυψαν ότι, αν και οι συνάψεις παρέμειναν ίδιες και στους ανδρώπους που διέθεταν μόνο ένα εγκεφαλικό ημισφαίριο, διαφοροτικές περιοχές που ευθύνονται για την επεξεργασία των αισθητικοκινητικών πληροφοριών, της όρασης, της προσοχής και των κοινωνικών σημάτων ενίσχυαν τις υπάρχουσες συνδέσεις, με αποτέλεσμα να αλληλοεπικοινωνούν συχνότερα από ό,τι σε έναν φυσιολογικό εγκέφαλο, αποκαθιστώντας έτσι τη λειτουργία του. Τα συμπεράσματα της έρευνας είναι εξαιρετικά ενθαρρυντικά για τους ερευνητές αλλά και για τις οικογένειες των ασθενών που προσπαθούν να κατανοήσουν με ποιον τρόπο προσαρμόζεται και λειτουργεί ο εγκέφαλος μετά την αφαίρεση του ενός ημισφαρίου. Ασφαλώς, η οκτάωρη χειρουργική επέμβαση αφαίρεσης ενός εγκεφαλικού ημισφαρίου, που ιδανικά πραγματοποιείται σε παιδιά πολύ νεαρής ηλικίας, εκγυμνεί κινδύνους. Η αφαίρεση του εγκεφαλικού ιστού μπορεί να γίνει σταδιακά και με μεγάλη προσοχή. Εάν κάποιος ίβες παραμείνουν, ενδέχεται να προκαλέσουν νέες επιληπτικές κρίσεις, επιπρεάζοντας τους εμπόλους το υγιές ημισφαίριο. Ετιόν, υπάρχει κίνδυνος διαρκών ημικρανιών ή και συγκεντρώσεων υγρού στον εγκέφαλο. Μετά την επέμβαση, συνήθως τα παιδιά γίνονται εμφανώς πιο αδύναμα στα αντικριστά από την επέμβαση άνω και κάτω άκρα. Πιθανώς να μη βλέπουν από την πλευρά της επέμβασης και να χάσουν την ικανότητα αναγνώρισης της προέλευσης κάποιου ήχου. Ωστόσο, στη συντριπτική πλειονότητα των περιπτώσεων, οι εγκεφαλικές βλάβες που κατέστησαν αναγκαία την αφαίρεση του ημισφαρίου είχαν ήδη επιπρεάσει αυτές τις λειτουργίες.

Κρυολόγημα;

Όσοι υποφέρετε, ξέρετε.

Μια από τις πιο συχνές εποχιακές μεταδιδόμενες λοιμώξεις του αναπνευστικού συστήματος, με ήπια συμπτώματα τις περισσότερες φορές.

Περισσότερο συχνό στα παιδιά, ιδιαίτερα σε εκείνα που πηγαίνουν σχολείο.

Αιτία; Μετάδοση των παθογόνων ιών από πάσχοντα άτομα, κυρίως μέσω της εισπνοής ή μέσω των χειρών.

Τρόποι θεραπείας; Παραμονή στο σπίτι, όχι κάπνισμα και αλκοόλ, σούπες, ζεστά ροφήματα, πολύ νερό και ξεκούραση!

Τα συμπτώματα συνήθως διαρκούν 7 με 10 μέρες. Αν τα συμπτώματα επιμένουν πέραν του φυσιολογικού, απευθυνθείτε στο γιατρό ή στο φαρμακοποιό σας.

**Είναι η υγεία σου.
Δεν είναι παιχνίδι!**

Ορμόνες ευνοούν τον καρκίνο του προστάτη

Μεγαλύτερες πιθανότητες να εμφανίσουν καρκίνο του προστάτη έχουν όσοι άνδρες εμφανίζουν αυξημένα επίπεδα ελεύθερης τεστοστερόνης και ινσουλινομηττικού αυξητικού παράγοντα (IGF-I), σύμφωνα με νέα ιατρική μελέτη. Η έρευνα, με δείγμα 200.000 άνδρες, είναι η πρώτη που κάνει την επιστημονική κοινότητα να πιστέψει ότι ο περιορισμός αυτών των δύο επιβαρυντικών στοιχείων μπορεί να οδηγήσει σε περιορισμό της εμφάνισης της νόσου. Η δρ Ρούθ Τράβις, από το Πανεπιστήμιο της Οξφόρδης, εξηγεί: «Ο καρκίνο του προστάτη είναι η δεύτερη πιο κοινή μορφή καρκίνου που διαγιγνώσκεται σε άνδρες σε ολόκληρο τον κόσμο, μετά τον καρκίνο του πνεύμονα. Μέχρι στιγμής δεν υπήρχαν συγκεκριμένες συμβουλές που θα μπορούσαν να οδηγήσουν στον περιορισμό του κινδύνου εμφάνισης του. Ενδιαφερόμαστε για τη μελέτη των επιπέδων δύο ορμονών που κυκλοφορούν στο αίμα, καθώς παλαιότερες μελέτες έδειξαν ότι ίσως να συνδέονται με τον καρκίνο του προστάτη».

Οι ερευνητές μελέτησαν 200.452 άνδρες που δεν έπασχαν από καρκίνο και δεν ελάμβαναν ορμονοθεραπεία. Λείψαντα αίματος τους εξετάστηκαν, ώστε να διαπιστωθούν τα επίπεδα τεστοστερόνης και αυξητικής ορμόνης IGF-1, ενώ υπολογίστηκαν τα επίπεδα ελεύθερης τεστοστερόνης (τεστοστερόνης που κυκλοφορεί στο αίμα και δεν έχει δεσμευθεί από άλλο μόριο). Οι συγκεντρώσεις άνδρες παρακολουθούνταν ιατρικώς επί εξή-

Η πρόωρη διάγνωση επικίνδυνων ασθενειών καθίσταται δυνατή χάρη στις νέες ερευνητικές εργαστηριακές μεθόδους.

Είναι η δεύτερη πιο κοινή παγκοσμίως μορφή καρκίνου που διαγιγνώσκεται σε άνδρες, μετά τον καρκίνο του πνεύμονα.

επτά χρόνια. Οι επιστήμονες διαπίστωσαν, λοιπόν, ότι 5.412 από αυτούς είχαν διαγνωσθεί με καρκίνο του προστάτη, ενώ 296 είχαν πεθάνει από την ασθένεια. Σύμφωνα με την ιατρική ομάδα των Οξφόρδης, όσοι άνδρες εμφανίσαν υψηλότερη συγκέντρωση των δύο ορμονών στο αίμα τους είχαν αυξημένες πιθανότητες να διαγνωσθούν θετικοί σε καρκίνο του προστάτη.

Αγνωστος ο λόγος

Η έρευνα απαιτείται ότι η αυξημένη συγγένερωση των συσχεκριμένων ορμονών αντίστοιχε σε 25% μεγαλύτερη πιθανότητα εμφάνισης της ασθένειας. Η δρ Τράβις αναφέρει: «Μια τέτοιο είδους μελέτη δεν μπορεί να μας αποκαλύψει τον λόγο που οι παράγοντες αυτοί είναι αλληλένδετοι. Γνωρίζουμε, όμως, ότι η ταυτοστορόνη παίζει ρόλο στην κανονική ανάπτυξη και λειτουργία του προστάτη, ενώ η IGF-1 επηρεάζει την ανάπτυξη των κυττάρων. Αν συνδυαστούν με σωστή διατροφή, υγιεινό τρόπο ζωής και σωματική μάζα, οι δύο ορμόνες ενδέχεται να βοηθήσουν στην πρόληψη της νόσου».

Παπλώματα επικίνδυνα για το αναπνευστικό

Ημερολογιακώς, ο χειμώνας έχει φθάσει. Μαζί του αναμένεται και το δριμύ ψύχος. Τι καλύτερο, λοιπόν, από να σκεπαστούμε με ένα παχύ πουπουλένιο πάπλωμα; Προσοχή, όμως, οι ειδικοί προειδοποιούν ότι αυτό μπορεί να έχει σοβαρές επιπτώσεις στην υγεία. Ειδικότερα, Σκωτσέζοι γιατροί κατέγραψαν ένα κρούσμα «πνεύμονα πουπουλένιου παπλωματος», δηλαδή μία αναπνευστική φλεγμονή που προκαλείται από την εισπνοή σκόνης από τα φτερά του κλινοσκεπάσματος. Γ' αυτό απηύθυναν έκκληση στους συναδέλφους τους, να επαγρυπνούν για την περίπτωση που εμφανιστούν ασθενείς με ακατάδηλη δυσπνοία. Η επιστημονική ομάδα του Βασιλικού Νοσοκομείου του Αμπερντίν, που πραγματοποίησε την έρευνα, δημοσιεύοντας τα συμπεράσματά της στην επιθεώρηση BMJ Case reports, επισημαίνει ότι αυτά η μορφή «πνευμονίτιδας εξ υπερευαισθησίας», στην πραγματικότητα είναι μία αντίδραση του ανοσοποιητικού συστήματος. Τα συμπτώματα της πάθησης περιλαμβάνουν νυκτερινή επιδείρωση, ζέρντο βήχα και δύσπνοια, και η επανειλημμένη έκθεση στα πουπλώματα μπορεί να προκαλέσει μη αναστρέψιμες αλλοιώσεις στους πνεύμονες. Ωστόσο, οι ειδικοί επισημαίνουν ότι το νόσημα είναι αρκετά σπάνιο και ότι επ' ουδενί ο κόσμος δεν πρέπει να βασιστεί να πετάξει μακριά και τα πουπουλένια παπλώματα. Πρέπει, όμως, να παρακολουθησει κατά πόσον εμφανίζει συμπτώματα μετά τη χρήση πουπουλενίων κλινοσκεπασμάτων.

Σύμφωνα με τη δημοσίευση, ο καθηγητής Ουσεν Ντέμι, πνευμονολογίας και συντάκτης της μελέτης και οι συνεργάτες του διαπίστωσαν ότι ένας άνθρωπος που είχε διακομισθεί στο νοσοκομείο Βικτόρια και στο Βασίλειο Νοσοκομείο του Αμπερντιν, παρότι δεν κάπνιζε, επί μήνες υπέφερε από δύσπνοια, κόπωση και γενικά δεν ένιωθε καλά. Αρχικά, διαγνωστικώς με λοίμωξη του κατώτερου αναπνευστικού, αλλά έπειτα από μια πρόσκαιρη βελτίωση τα συμπτώματά του επιδεινώθηκαν. «Δύο μήνες μετά την εμφάνιση των πρώτων συμπτωμάτων, δεν μπορούσε να σταθεί ή να περπατήσει για περισσότερο από λίγα λεπτά και διαρκώς ένιωθε σαν να επρόκειτο να λιποθυμήσει. Προκειμένου να ανεβεί τις σκάλες για να πάει στο κρεβάτι του χρειαζόταν 30 λεπτά, καθώς κατάφερε να ανεβεί μόνο δύο σκαλοπάτια τη φορά και αμέσως χρειαζόταν ξεκούραση», αναφέρεται στην έκθεσή.

Η αιματολογική εξέταση που ήταν φυσιολογική. Ο καθηγητής Ντέμι αντιστοίχισε με την ακτινογραφία θώρακος και έμαθε ότι πρόσφατα ο άνδρας είχε αρχίσει να χρησιμοποιεί πουπουλένιο πάπλωμα. Έτσι, του συνέστησε να πετάξει το πάπλωμα, να ελέγξει την καπνοδόχο και τη σοφίτα για πτηνά και να απομακρύνει τη μούχλα. Οι νέες εξετάσεις του έδειξαν ότι είχε ασυνήθιστα υψηλές συγκεντρώσεις αντισωμάτων σε κάποιες πρωτεΐνες από πτηνά. Εναν μήνα αφότου απαλλάχθηκε από το πουπουλένιο πάπλωμα, τα συμπτώματά του παρουσίασαν ύφεση. Όπως επισημαίνει ο καθηγητής Ντέμι, υπάρχουν πολλές μορφές πνευμονίτιδας και οι γιατροί ορείλουν να λαμβάνουν υπόψη τους με μεγάλη προσοχή το ιστορικό κάθε ασθενούς, ρωτώντας τον σε ποιος ακριβώς παράγοντες έχει εκτεθεί.

Το μέλλον ανήκει στον «δικό μας» Στέφανο Τσιτσιπά

Ο Έλληνας πρωταθλητής συνδυάζει ταλέντο με πνευματική δύναμη και εργατικότητα

Του **ΓΙΩΡΓΟΥ ΠΑΤΤΙΧΗ**

Από το βράδυ της 17ης Νοεμβρίου οι Έλληνες, όπου και αν ζουν, έχουμε βρει έναν νέο «ήρωα». Αναφερόμαστε βέβαια στον Στέφανο Τσιτσιπά ο οποίος, κερδίζοντας το ATP Finals, εκτόξευσε την καριέρα του που είναι μόλις στην αρχή. Όλοι πιστεύουν ότι μια νέα εποχή αρχίζει για το Τένις παγκόσμια, με τον νεαρό Έλληνα πρωταθλητή να είναι ένας από τους πολύ μεγάλους πρωταγωνιστές και γιατί όχι ο κορυφαίος ανάμεσα στους κορυφαίους του αθλήματος. Όσοι είναι κοντά στον Στέφανο αλλά και οι άνθρωποι που είναι στο Τένις, πιστεύουν στην πολύ μεγάλη προοπτική αυτού του τρομερού αθλητή. Δεν ξεχωρίζει μόνο για το αναμφισβήτητο ταλέντο του αλλά και για την πνευματική του δύναμη και την προσωπικότητά του. Είναι πολύ εργατικός και αφιερώνει καθημερινά πολλές ώρες

Μέχρι τώρα αποδείχτηκε άριστος μαθητής, βάζοντας στο παιχνίδι του ό,τι καλύτερο από την «παλιά σχολή των κορυφαίων» αλλά και προσθέτοντας στοιχεία στο παιχνίδι του που του ταιριάζουν καλύτερα.

και στο γυμναστήριο αλλά κυρίως και στα court προκειμένου να βελτιώσει τις όποιες αδυναμίες του και να ενισχύσει τα αγωνιστικά πλεονεκτήματά του ως παίκτης στο πιο ψηλό επίπεδο.

Διάδοχος του Φέντερερ

Όσον αφορά στο αγωνιστικό κομμάτι, οι «ειδικοί» του αθλήματος πιστεύουν ότι ο Στέφανος είναι ο πρώτος κορυφαίος τενίστας, μετά τον Ρότζερ Φέντερερ, που λανσάρει έναν πολύ επιθετικό τρόπο παιχνιδιού, ένα πολύ δυναμικό παιχνίδι που βασίζεται στα χτυπήματα on the rise και προσπαθεί ανά πάσα στιγμή να πάρει τη μεγάλη πρωτοβουλία στα ράλι και να ελέγχει αυτός την κατάσταση. Έχει πάρα πολύ καλό, δυνατό, σερβίς και μερικά από τα πιο δυνατά ground strokes που τον θέτουν όσο πιο συχνά γίνεται σε θέση ισχύος στα ράλι, προ-

καλώντας προβλήματα στους αντιπάλους του.Δείχνει να έχει πληρότητα στη βασική γραμμή, αλλά προσεγγίζει συχνά και το φιλέ, με τις ικανότητές του και εκεί να είναι εντυπωσιακές.

Μέχρι τώρα αποδείχτηκε άριστος μαθητής, βάζοντας στο παιχνίδι του ό,τι καλύτερο από την «παλιά σχολή των κορυφαίων» αλλά και προσθέτοντας στοιχεία στο παιχνίδι του που του ταιριάζουν καλύτερα. Έχει το one-handed backhand και τα συχνά ανεβάσματα στο φιλέ που παραπέμπουν σε τένις άλλων δεκαετιών αλλά έχει και τη φοβερή αθλητικότητα, τα τρομερά κέ-ξιγματα για το ύψος του, την άριστη κρέ-λυψη του γηπέδου και την άριστη φυσική κατάσταση που αποτελούν το προαπαιτούμενο κάθε μοντέρνου τενίστα. Όλα τα πιο πάνω στοιχεία, συνδυάζονται με ένα πολύ προσεγμένο και μελετημένο αγωνιστικό πλάνο.

Μελετημένο αγωνιστικό πλάνο

Πριν από κάθε αγώνα, πριν από κάθε Τουρνουά, ο Στέφανος και η ομάδα που έχει από πίσω του, μελετούν κάθε αντίπαλο πολύ προσεκτικά. Έτσι ο Έλληνας πρωταθλητής ακολουθεί πιστά μια βασική στρατηγική σε κάθε ματς, προσαρμόζοντας διαρκώς πράγματα, χάρη στον πλουραλισμό του παιχνιδιού του και ανάλογα με τα χαρακτηριστικά του αντιπάλου του.

Ο Στέφανος Τσιτσιπάς, εκτός από το μεγάλο ταλέντο και τα σπουδαία αθλητικά προσόντα, διαθέτει και την πνευματική δύναμη και χτίζει ένα δυνατό χαρακτήρα, απαραίτητο στοιχείο για ένα τόσο ψηλό επίπεδο, για την κατάρκτηση της κορυφής και την κα-θιέρωσή του.

Η πνευματική διαύγεια, το τρομακτικό κίνητρο και η ανυπέρβλητη θέ-ληση για νίκη που έχει, τον οδηγούν στο να παίζει το καλύτερό του τένις εκεί που η μπάλα «καίει» και αυτό είναι ένα τεράστιο πλεονέκτημα για τον 21χρονο αθλητή. Το έδειξε περίτρανα στην πρώτη του συμμετοχή σε ATP Fi-nals. Παρά την αφόρητη πίεση, ο Στέ-φανος συνέχιζε ξανά και ξανά, με την ίδια μεθοδικότητα και το ίδιο πάθος, να παλεύει για τη νίκη μέχρι να την πάρει! Για τον Έλληνα πρωταθλητή, δεν υπάρχουν δυσκολίες, υπάρχουν μόνο προκλήσεις που θα ξεπεραστούν με δουλειά και απόλυτη συγκέντρωση στον στόχο του.

ΠΑΡΑΣΚΗΝΙΑ

Ανομοιομορφία γενικώς

Όταν πριν από δύο περίπου μήνες σωματεία παραπέμφθηκαν ενώπιον του Αθλητικού Δικαστή για ανακοινώσεις συνδέσμων οργανωμένων φιλάθλων, όταν σε προηγούμενα χρόνια, ποδοσφαιριστές ή παράγοντες τιμωρήθηκαν για αναρτήσεις σε προσωπικούς τους λογαριασμούς στα ΜΚΔ, θα ανέμενε κάποιος πως η ανταλλαγή μηνυμάτων - αναρτήσεων μεταξύ δύο μεγάλων ομάδων του κυπριακού ποδοσφαίρου, ΑΠΟΕΛ και Ομόνοιας, περί διαιτησίας και με αφορμή ένα γκολ οφσάιντ κάποια σχέση θα είχε με δηλώσεις ή αναρτήσεις εκτός των πλαισίων αθλητοπρέπειας και/ή του τιμίου παιχνιδιού και/ή που μπορούν να συμβάλουν και/ή να υποκινήσουν αντιαθλητικές ενέργειες και/ή που γελοιοποιούν το άθλημα...

* * * * *

Ραν Μπεν Σιμόν

Με βάση τις πληροφορίες των τελευταίων ημερών, η ΚΟΠ προσανατολίζει-

ται και μάλλον εκεί καταλήξει, στην υποβολή πρότασης στον Ραν Μπεν Σιμόν για ανανέωση της συνεργασίας τους για άλλα δύο χρόνια με μειωμέ-νες, ωστόσο, απολαβές. Εύλογα κά-ποια ερωτήματα, αν τελικά οι πληρο-φορίες αυτές επιβεβαιωθούν. Το θέμα για την ΚΟΠ είναι μόνο οικονομικής φύσεως; Είναι ο Ραν Μπεν Σιμόν κα-τάλληλος για να συνεχίσει, με μόνο πρόβλημα το μισθό του; Ήταν σωστή η επιλογή του, πριν από τρία περίπου χρόνια, αλλά λανθασμένη η εκτίμηση για τις απολαβές του; Απαντήσεις λίαν συντόμως...

* * * * *

Δε βαριέσαι αδελφέ

Το καλοκαίρι φτάσαμε μια ανάσα από την αναστολή της κάρτας φιλάθλου, αλλά έκτοτε όχι μόνο δεν έγινε αυτό αλλά ούτε καν επανήλθε το θέμα προς συζήτηση στη βουλή. Είναι φανερό πως και πάλι προσεγγίζουμε τα ζητή-ματα στη λογική του άρπα-κόλα και όπως ο καθένας μπορεί να καταλάβει η κάρτα είναι το λιγότερο. Όσοι έμει-

ναν να φωνάζουν το κάνουν, οι υπό-λοιποι είτε δεν ασχολούνται είτε βο-λεύονται και όλα καλά. Το ανησυχητικό είναι που μαθαίνουμε συνεχώς πως έτσι διαχειριζόμαστε και πολύ πιο σο-βαρά θέματα

* * * * *

Ανεξινιάστα εγκλήματα

Θες δε θες όταν προκύπτουν ζητήματα όπως αυτό με τον εκρηκτικό μηχανισμό στο αυτοκίνητο του προπονητή της Κ15 της Κύπρου Αντριέν Χατζηαλεξάνδρου πρέπει να το πας και στο αστυνομικό ρεπορτάζ το πράγμα. Ένα σωρό υποθέσεις, φακέλων, βομβιστικών επιθέ-σεων, έχουν προκύψει και έχουν απα-σχολήσει τις αρχές σε σχέση με το πο-δοσφαίρο αλλά μένουμε πάντα στο «καταχωρήθηκε στο αρχείο».

* * * * *

Ηγέτης

Ο Ρούμπεν Ράγιος πήρε πάνω του το κομμάτι της μεσοεπιθετικής λειτουργίας και τα οκτώ γκολ μαζί με τρεις ασ-

Ο Στέφανος Τσιτσιπάς, κερδίζοντας το ATP Finals, εκτόξευσε την καριέρα του που είναι μόλις στην αρχή.

Θέλει να κερδίζει και... μια στρατιά φιλάθλων

Ο Στέφανος Τσιτσιπάς ελπίζει ότι κάποια μέρα θα μπαίνει στο γήπεδο και θα απολαμβάνει παρόμοια στή-ριξη με αυτή του Ρότζερ Φέντερερ. Ο «Βασιλιάς» Ρότζερ Φέντερερ, πάντα έχει το κοινό με το μέρος του, σε όποιο γήπεδο, σε όποια χώρα και με οποιονδήποτε αντί-παλο παίζει. Η αγάπη των φιλάθλων του τένις προς το πρόσωπο του Ελβετού, ξεπερνάει τα όρια της απλής εκτίμησης και αναγνώρισης των επιτευγμάτων του.

Αυτό το επίτευγμα θέλει να το κατακτήσει και ο νέος πρωταθλη-τής με τις επιτυχίες του στα court αλλά και την ζωή του έξω από τα γήπεδα. Χαρακτηριστικές είναι οι δηλώσεις του μετά τη νίκη του επί του Ρότζερ Φέντερερ στα ημιτελικά του ATP Finals:

«Ελπίζω να με συμπαθούν όταν θα παίζω γιατί νιώθω ότι έχω να προσφέρω πολλά στο τένις. Θα ήθελα πολύ, μια μέρα, να έχω μια μεγάλη βάση φιλάθλων που θα έρ-

«Θέλω να συνδέομαι με τον κόσμο. Θέλω να καθιερωθώ ως ένας κορυφαίος παίκτης γιατί αυτό θέλουν οι φιλάθλοι».

χονται στο γήπεδο όπως έρχονται για τον Ρότζερ. Πρόκειται για έναν στρατό φιλάθλων και το έχεις ανάγκ αυτό. Έχεις ανάγκη μια τέτοια στρατιά.

Θέλω να συνδέομαι με τον κό-σμο. Θέλω να καθιερωθώ ως ένας κορυφαίος παίκτης γιατί αυτό θέ-λουν οι φιλάθλοι. Θέλουν να βλέ-πουν μια μεγάλη προσωπικότητα».

Με σκληρή δουλειά, μένοντας σοβαρός και ταπεινός, σίγουρα θα το πετύχει και αυτό. Είναι ήδη ο πιο δημοφιλής Έλληνας αθλητής και μέρα με την μέρα κερδίζει ολο-ένα και μεγαλύτερη απήχηση στο φιλάθλο κοινό και εκτός Ελλάδας.

σίστ που μετρά το αποδεικνύουν. Η όλη του παρουσία τον έχει μετατρέψει και στον αγωνιστικό ηγέτη της ομάδας και μέσα από τη στάση του στο ζήτημα του τραυματισμού του το αποδεικνύει. Ο Ισπανός από την πρώτη στιγμή έλεγε δεξιά κι αριστερά πως θα κάνει τα πάν-τα για να μη χάσει τον αγώνα με τον Εθνικό και ανεξάρτητα από το τι λεν οι γιατροί, αυτό δείχνει πως νιώθει το βά-ρος της ευθύνης για τη φετινή ομάδα. Ποιος θα το περίμενε μετά την περσινή χρονιά που έκανε!

* * * * *

Δεν υπάρχει κάτι μαγικό

Αντίστροφα μετράει ο χρόνος για το... όνειρο των Σαλαμινίων. Αν όλα πάνε καλά αρχές της νέας σεζόν οι ποδο-σφαιριστές θα προπονούνται στο σύγ-χρονο αθλητικό κέντρο. Έχουν δίκιο να είναι περήφανοι οι Σαλαμινίοι. Πριν από μερικά χρόνια χρωστούσαν παν-τού. Τώρα αποκτούν σύγχρονο αθλητι-κό κέντρο. Δεν έγινε κάτι μαγικό. Απλώς κάποιοι άνθρωποι δούλεψαν σκληρά.

ΑΠΟΨΕΙΣ

Μόνοι τους... χαριεντίζονται

Του **ΧΡΗΣΤΟΥ ΖΑΒΟΥ**

Δύο είναι τα σοβαρά θέματα που απα-σχολούν το κυπριακό ποδόσφαιρο και την επικαιρότητα γύρω απ’ αυτό. Το ένα έχει να κάνει με την κάθοδο ξένων διαιτητών και το ανέδειξε ο Απόλλωνας αμέσως μετά τον αγώνα με τον ΑΠΟΕΛ και το δεύτερο είναι η «κάρτα οπαδού», μάχη κατά της οποίας δίνουν ΑΠΟΕΛ και ΑΕΛ.

Στην πρώτη περίπτωση ο Απόλλωνας όντως βγήκε στο σεργιάνι μήπως και βρει κάποιους συμπαραστάτες και δεν βρήκε ούτε και ένα. Κάποιοι ελιξθηκαν διπλωματικά, κάποιοι συμπο-ρεύτηκαν σθεναρά και κάποιοι απλά αποστασιοποι-ήθηκαν.

Στο δεύτερο μέτωπο, δύο μεγάλες ομάδες διά των προέδρων τους χρησιμοποίησαν κάθε επικοινωνιακό τους όπλο και όχι μόνο, μήπως και ταρακουνήσουν τους αρμόδιους και, όπως δείχνει το πράγμα, η προ-σπάθειά τους δεν κρίνεται και επιτυχής.

Ακόμη όμως και σ’ αυτό το θέμα, στο οποίο συμφω-νούν, δεν κάθισαν από κοινού να συμπράξουν και γιατί όχι να προχωρήσουν και σε άλλα βήματα. Από δω το ΑΠΟΕΛ από κει η ΑΕΛ, οι προσπάθειές τους μοιάζουν μάταιες. Και ερωτώ: Η προσπάθειά τους δεν θα ήταν πιο νηχηρή εάν έκαναν μια συνέντευξη τύπου από κοινού; Απλά πράγματα... επικοινωνιακά.

Και στο θέμα των ξένων διαιτητών, είτε ακόμη και στο θέμα της κάρτας οπαδού και κατ’ επέκταση της μείωσης των φιλάθλων, αποδεικνύεται ξεκάθαρα ότι η συλλογικότητα ανάμεσα στις ομάδες μας είναι τόσο απουσα όσο και η αντληιακή κρέμα στο ιγκλού ενός Εσκιμώου. Πιο ξεκάθαρα δεν μπορεί ν’ αποδειχθεί. Ποτέ μα ποτέ ακόμη και για θέματα που συμφωνούν πλήρως, οι παράγοντές μας δεν είναι ικανοί να καθίσουν από κοινού και να επιλύσουν προβλήματα.

Βλέπεις στην Ευρώπη, τους γίγαντες του ποδοσφαίρου να συζητούν έχοντας ακόμη και την δική τους ένωση και την Κύπρο, μια ώρα δρόμο ο ένας από τον άλλο και δεν κάθονται μαζί ούτε για καφέ. Τούτη ακριβώς η δια-πίστωση αποδεικνύει επίσης ότι η στάση τους είναι αποκλειστικά επικεντρωμένη στο δικό τους συμφέρον και όχι για το καλό του αθλήματος. Και κάθε φορά που θυμούνται κάτι, ξελαρυγγιάζονται και στη συνέχεια χα-ριεντίζονται μόνοι τους... όπως τα μικρά παιδιά δια-σκορπισμένα στην αυλή του νηπιαγωγείου τους.

Αντιδράσεις και προτάσεις...

Του **ΓΙΩΡΓΟΥ ΛΟΓΙΑΗ**

Κατανοητές οι κατά καιρούς αντιδράσεις, με επιστολές και αναρτήσεις προέδρων, άλλων παραγόντων και γενικότερα επί-σημων τοποθετήσεων από ποδοσφαι-ρικά σωματεία, σε σχέση με την κάρτα φιλάθλου και το αίτημα για αναστολή του συγκεκριμένου μέτρου ή έστω κά-ποιων αλλαγών και διαφοροποιήσεων στην εφαρμογή του. Αποδεδειγμένα, υπάρχουν επιχειρήματα, τα οποία αφή-νουν σε μεγάλο βαθμό εκτεθειμένους

τους αρμόδιους και υπειθύνους για την εφαρμογή του συγκεκριμένου μέτρου και σε σχέση με τα υπόλοιπα που θα έπρεπε παράλληλα να έχουν γίνει και να βρι-σκονται σε ισχύ, μαζί με το συγκεκριμένο μέτρο. Από την άλλη όμως, καλό θα ήταν οι πρωτοβουλίες, οι επιστολές και γενικότερα οι θέσεις κατά της κάρτας φιλάθλου, να συνδυάζονταν και με την υποβολή προ-τάσεων για το ποια μέτρα θα μπορούσαν είτε να αντι-καταστήσουν την περίβλητη κάρτα, είτε να την κατα-στήσουν ακρείασπη. Σαφώς και η λύση, για να απομα-κρυνθούν οι... ταραξίες από τα γήπεδα, δεν είναι ο γε-νικότερος αποκλεισμός φιλάθλων.

Κανείς, ωστόσο, δεν μπορεί να αγνοήσει πως σοβαρά προβλήματα και περιστατικά βίας έκαναν κατά καιρούς την εμφάνισή τους στα κυπριακά γήπεδα, πριν την εφαρμογή του μέτρου της κάρτας. Με ποιο τρόπο λοιπόν προστατεύουμε το άθλημα αλλά και τους σωστούς φι-λάθλους, αν αύριο ανακοινωθεί πως δεν χρειάζεται κάρτα φιλάθλου για όποιον επιθυμεί είσοδο στο γήπεδο;

Γνωστές σε όλους οι απαντήσεις. Σωστός και αυστη-ρότερος έλεγχος στις εισόδους, καλύτερη δουλειά από τους επιτηρητές, από την Αστυνομία εκεί και όπου πρέπει να επεμβαίνει, αξιοποίηση των κλειστών κυ-κλωμάτων ασφαλείας και πιο αυστηρές ποινές για όσους παρεκτρέπονται. Αυτά δηλαδή που συζητούσαμε και πριν η κάρτα φιλάθλου μπει στη ζωή μας και κάποια απ’ αυτά ακόμη τα συζητάμε...

Γιατί όμως το πρόβλημα της βίας δεν αντιμετωπίστηκε αποτελεσματικά, με όλα τα πιο πάνω; Τι έφταίξε, τι δεν λειτούργησε σωστά, πόση θέληση και αποφασιστικότητα έδειξαν όλοι όσοι είχαν ρόλο σημαντικό να διαδραμα-τίσουν; Με τους περισσότερους απ’ αυτούς, να βρίσκονται σήμερα στην πλευρά αυτών που διαμαρτύρονται για το συγκεκριμένο μέτρο. Με γήπεδα χωρίς καθίσματα ή τα κατάλληλα κυκλώματα ασφαλείας, το μέτρο της κάρτας μπορεί να μοιάζει με κάτι... ξεκαρφωτο, ούτε όμως η καταργησή του, χωρίς εναλλακτικό σχέδιο, δεν μπορεί να αποτελεί τη λύση στο πρόβλημα...

Μεταβολές εβδομάδας

Χ.Α.Κ.
-0,05%

Χ.Α.
0,68%

Dow Jones

-0,50%

Nasdaq

-0,33%

Nikkei

-0,82%

Dax

-0,32%

FTSE 100

-0,74%

ΑΙΘΩΝΗ
Ψάχνουν
τρόπους για
τη φύλαξη
χρυσού και
χρημάτων
Σελ. 10

Πετρέλαιο

-0,69%

€/ \$

0,15%

ΔΙΑΒΑΣΤΕ

ΔΙΕΘΝΗ

Εξυπνα ρολόγια μειώνουν παθήσεις και ασφάλιστρα

Παρακινώντας τους ασφαλισμένους να ασκούνται καθημερινά, ορισμένες ασφαλιστικές προλαμβάνουν την εμφάνιση παθήσεων και μειώνουν το κόστος της περίθαλψης. Κι αυτό με τα εξυπνα ρολόγια που υπενθυμίζουν στους εργαζομένους να κινούνται και να αθλούνται. **Σελ. 10**

ΕΛΛΑΔΑ

Υποπτες εταιρείες απειλούν τη «Χρυσή βίζα»

Επιζημία για την καλή «φήμη», αλλά και την απόδοση του προγράμματος «Χρυσή βίζα», είναι η παρουσία εταιρειών αμφιβόλου προελεύσεως και φερεγγυότητας, που κινούνται στην Ελλάδα, χωρίς να έχουν τα απαιτούμενα κεφάλαια και συχνά εμπλέκονται σε παράνομες δραστηριότητες. **Σελ. 12**

Οι τρεις μνηστήρες για το Helix 2

Bain, Cerberus και Pimco διεκδικούν το δεύτερο μεγάλο πακέτο ΜΕΔ της Τράπεζας Κύπρου

Τρία είναι τα επενδυτικά ταμεία τα οποία διεκδικούν το δεύτερο μεγάλο πακέτο μη εξυπηρετούμενων δανείων της Τράπεζας Κύπρου με την επωνυμία «Helix 2». Συμφωνά με αποκλειστικές πληροφορίες της «Κ», πρόκειται για τις Bain Capital, Cerberus

Capital και ένας εκ των μεγαλομετόχων της Ελληνικής Τράπεζας, η Pimco. Η δεύτερη φάση της διαδικασίας της πώλησης άρχισε τη Δευτέρα 11 Νοεμβρίου και αναμένεται να ολοκληρωθεί στο επόμενο διάστημα. Το χαρτοφυλάκιο του «Helix 2» αφορά

δάνεια συμβατικών υπολοίπων 2,8 δισ. ευρώ. Για τα πραγματικά οφειλόμενα έχουν εικόνα μόνο οι τρεις μνηστήρες. Το χαρτοφυλάκιο που είναι προς διάθεση πάντως, περιλαμβάνει οικιστικά, επιχειρηματικά και καταναλωτικά δάνεια. Κατά τη δεύτερη

φάση που τρέχει αυτή την περίοδο, οι μνηστήρες έχουν μια πιο λεπτομερή πληροφόρηση αναφορικά με την ποιότητα των δανείων και προχωρούν σε βαθύτερο έλεγχο δέουσας επιμέλειας (due diligence) των στοιχείων που προσφέρει προς πώ-

ληση η Τράπεζα. Στο αμέσως επόμενο διάστημα θα τεκμηριώσουν τη μη δεσμευτική προσφορά που έχουν ήδη δώσει (non-binding) ή θα τη διαφοροποιήσουν προς τα πάνω ή προς τα κάτω μετά και τον έλεγχο του χαρτοφυλακίου. **Σελ. 4**

Το Πεκίνο επενδύει για τις πρώτες ύλες της Αφρικής

Συνεχίζεται η επέλαση της Κίνας στις πρώτες ύλες της Αφρικής, μέσω συμφωνιών για χρηματοδότηση έργων υποδομής από κινεζικά κεφάλαια. Αυτή τη φορά η συμφωνία αφορά πλουτοπαραγωγικές πηγές της Γκάνας και ειδικότερα τα μεγάλα αποθέματα βωξίτη της αφρικανικής χώρας. Ο βωξίτης είναι η κυριότερη πρώτη ύλη για την παραγωγή αλουμινίου. Το Πεκίνο πρόκειται να χρηματοδοτήσει με 2 δισ. δολάρια σιδηροδρομικά δίκτυα, οδικές αρτηρίες και γέφυρες στην Γκάνα, στο πλαίσιο συμφωνίας που διασφαλίζει στην Κίνα το 5% των αποθεμάτων της σε βωξίτη. **Σελ. 9**

ΑΝΑΛΥΣΗ / Των **ΑΝΔΡΕΑ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ** και **ΟΜΗΡΟΥ ΠΙΣΣΑΡΙΔΗ**

Δημοσιονομικό πλαίσιο πολιτικής στην Ευρωζώνη - Αναγκαιότητα μεταρρυθμίσεων

Η αποταξινόμηση των χαμηλών / αρνητικών επιτοκίων και επεκτατικές νομισματικές πολιτικές ακολουθεί, κατά γενική ομολογία, φθίνουσα πορεία σε ό,τι αφορά τη συνδρομή της στην ανάπτυξη. Πολλοί αναλυτές επικεντρώνουν την προσοχή τους στο άλλο παραδοσιακό εργαλείο στα χέρια των κυβερνήσεων, αυτό της δημοσιονομικής πολιτικής, ως μέσο τόνωσης της ανάπτυξης.

Το δημοσιονομικό πλαίσιο στην ΕΕ και Ευρωζώνη βασίζεται στο Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης του 1997, εμπνευσμένο από το Γερμανικό μοντέλο δημοσιονομικής πειθαρχίας. Παρόλο ότι το πλαίσιο αναμορφώθηκε πανελιημένα, η καθολική σχεδόν αντίληψη είναι ότι χρήζει περαιτέρω ριζικών μεταρρυθμίσεων λόγω περιπλοκότητας και αναποτελεσματικότητας. Η μη συμμόρφωση αριθμού χωρών με τους βασικούς κανόνες του πλαισίου αύξησε

τον κίνδυνο μετάδοσης και των πρακτικών. Επίσης η ύπαρξη του πλαισίου δεν απέτρεψε τον αποκλεισμό χωρών, περιλαμβανομένης και της Κύπρου, από τις διεθνείς αγορές και την αναγκαστική προσφυγή τους στον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Σταθερότητας.

Η κριτική εστιάζεται στο γεγονός, ότι παρά την πρόοδο που επιτεύχθηκε, το δημόσιο χρέος παραμένει υψηλό, εξέλιξη που συνεπάγεται περιορισμένη ικανότητα δημοσιονομικής αντίδρασης εάν καταστεί αναγκαίο, π.χ. σε ενδεχόμενη ύφεση. Επιπρόσθετα, προβάλλεται το επιχείρημα ότι οι περιπλοκοί και περιοριστικοί κανόνες του Συμφώνου τροποδοτούν λαϊκή δυσαρέσκεια και Ευρώ-σκεπτικισμό. Οποιαδήποτε προσπάθεια μεταρρυθμίσεων θα πρέπει να στηριχθεί στους άξονες απλότητας, προσαρμοστικότητα στις εκάστοτε οικονομικές συνθήκες και ευελιξία στην εφαρμογή.

Το υφιστάμενο πλαίσιο αποτελείται από πολυάριθμους, πολύπλοκους και συχνά αντιφατικούς κανόνες που αφορούν το δημοσιονομικό έλλειμμα, το διαρθρωτικό έλλειμμα και τις δημόσιες δαπάνες και επενδύσεις. Απλοποίηση των κανόνων (π.χ. εστίαση αποκλειστικά στη μείωση του δημόσιου χρέους ως ποσοστό του ΑΕΠ) θα βελτίωνε την αποτελεσματικότητα του μηχανισμού παρακολούθησης και του βαθμού συμμόρφωσης των χωρών μελών, ενώ το πλαίσιο θα γινόταν πιο ευέλικτο και κατανοητό από τις Κυβερνήσεις και τους πολίτες. Η ενδυνάμωση του ρόλου των εθνικών Κυβερνήσεων στην εφαρμογή του απλοποιημένου Συμφώνου δεν είναι ασύμβατη με το Ευρωπαϊκό πλαίσιο και το όραμα για περαιτέρω εμβάθυνση της ΕΕ, παρέχοντας στις Κυβερνήσεις αυξημένο βαθμό ευελιξίας στη διαμόρφωση της δημοσιονομικής πολιτικής, νοουμένου ότι θα συμμο-

ρφώνονται με τον κανόνα πτωτικών τάσps του δημόσιου χρέους. Μια διάσταση της ευελιξίας αφορά την εισαγωγή ρήτραις κατ' εξαίρεση και προσωρινής απαλλαγής από τους κανόνες του Συμφώνου σε περιόδους βαθιάς κρίσης μιας οικονομίας, περιορίζοντας τον κίνδυνο παραβίασης και υπονόμησης του πλαισίου.

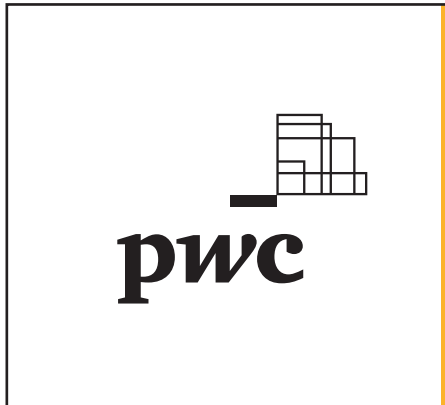
Επιπλέον, το μεταρρυθμισμένο πλαίσιο πρέπει να διασφαλίζει τη διαχρονική του εφαρμογή επιδιώκοντας τολμηρές αποφάσεις, με μακροπρόθεσμο ορίζοντα, μιας Κυβέρνησης να μην ανατρέπονται από την επόμενη. Πολλοί οικονομολόγοι, όπως ο Charles Wyplosz, εισηγούνται την ενδυνάμωση των εθνικών δημοσιονομικών συμβουλίων, ούτως ώστε να ασκούν εποπτικό ρόλο και να διασφαλίζουν διαδοχική συνέπεια κυβερνητικών αποφάσεων. Η λειτουργία ανεξαρτήτων δημοσιονομικών συμβουλίων έχει ήδη αποδείξει την θετική

συμβολή τους, ιδιαίτερα όταν είναι επαρκώς στελεχωμένα και μη πολιτικοποιημένα. Η μεταρρύθμιση με βάση τις πιο πάνω εισηγήσεις θα βοηθούσε τη δημοσιονομική πολιτική να επικεντρωθεί στο βασικό στόχο διασφάλισης μακροοικονομικής σταθερότητας, ενώ θα ενδυνάμωνε την ευθύνη των εθνικών Κυβερνήσεων όσον αφορά την πρακτική εφαρμογή. Για την Κύπρο, η ουσιαστική συνέπεια θα ήταν η μετατόπιση της συζήτησης από το δείκτη του δημοσιονομικού ελλείμματος σε αυτόν του δημόσιου χρέους που είναι πιο καιρίας σημασίας για τη μακροχρόνια βιωσιμότητα των δημοσίων οικονομικών.

Ο Ανδρέας Χαραλάμους είναι οικονομολόγος και πρώην διευθυντής στο Υπουργείο Οικονομικών. Ο Όμηρος Πισσαρίδης είναι Γενικός Διευθυντής της επενδυτικής τράπεζας AXIA Ventures Group.

Απόδοση δεκαετών ομολόγων		
	Απόδοση	Εβδομαδιαία αλλαγή
Κύπρος	0,59%	-0,01%
Γερμανία	-0,33%	0,02%
Γαλλία	-0,02%	0,01%
Ιταλία	1,17%	-0,15%
Ισπανία	0,44%	-0,01%
Ιρλανδία	0,08%	0,02%
Ελλάδα	1,37%	-0,05%
Ην. Βασίλειο	0,75%	0,04%

Βαθμολογία από οίκους αξιολόγησης		
Οίκος Αξιολόγησης	Μακροπρόθεσμο Χρέος	Βραχυπρόθεσμο Χρέος
DBRS	BBB (low)	R-2 (middle)
Fitch	BBB-	F3
Moody's	Ba2	NP
S&P	BBB-	A-3

Cyprus Real Estate Market

First Half in Review | H1 2019

Visit www.pwc.com.cy/real-estate to download the publication

ΑΝΑΛΥΣΗ Του ΑΝΤΩΝΗ ΖΑΪΡΗ*

Κατανάλωση και δυναμική ανάπτυξης

Η **κατανάλωση** των νοικοκυριών συνιστά βασικό πυλώνα ανάπτυξης της ελληνικής οικονομίας και μεγέθυνσης του ΑΕΠ της, αφού η τελευταία συμμετοχή της στο ΑΕΠ ανέρχεται σε ποσοστό πάνω από 75%. Ως εκ τούτου, η στρατηγική που θα εκπονηθεί από πλευράς πολιτείας αλλά και επιχειρήσεων είναι απαραίτητο όχι να προκαλέσει φοβικές και κατασταλτικές παρεμβάσεις μείωσης της, αλλά αντίθετα να ενισχύσει τους μηχανισμούς μεταστροφής της εσωστρεφούς κατανάλωσης εισαγόμενων ειδών σε προϊόντα κατανάλωσης εγχωρίως παραγόμενα με υψηλή προστιθέμενη αξία και πλεονεκτήματα ικανά να αναμετρηθούν με αντίστοιχά τους στις διεθνείς αγορές. Με άλλα λόγια, ο εξαγωγικός προσανατολισμός της οικονομίας στην πράξη προϋποθέτει αγαθά και υπηρεσίες με ανταγωνιστικό πλεονέκτημα που συμμετέχουν επί ίσοις όροις ποιοτικής και τιμολογιακής ανταγωνιστικότητας στον διεθνή καταμερισμό προϊόντων και εργασιών. Η πορεία της κατανάλωσης, βεβαίως, συναρτάται με τη γενικότερη εικόνα της διεθνούς οικονομίας, αλλά και του επιπέδου των μισθών της.

Αξίζει να σημειωθεί ότι η μέχρι σήμερα δυναμική της ελληνικής οικονομίας δεν επιτρέπει, λόγω της ισχνότητας της, να επανέλθουμε σε συνθήκες απασχόλησης και επίπεδα αμοιβών που προϋπήρχαν της κρίσης. Και απ' ό,τι φαίνεται, θα πάρει αρκετό χρόνο. Αν συγκρίνουμε, για παράδειγμα, την καταναλωτική δαπάνη των ελληνικών και ισπανικών νοικοκυριών, μιας άλλης χώρας του Νότου, θα διαπιστώσουμε τόσο συγκλίσεις όσο και αποκλίσεις. Μία από τις συγκλίσεις είναι ότι μεγάλο μέρος των δαπανών τους προορίζεται σε έξοδα για είδη διατροφής και στέγασης. Μία επίσης από τις αποκλίσεις είναι ότι τα ισπανικά νοικοκυριά έχουν επανέλθει σε επίπεδο δαπανών στα προ κρίσης επίπεδα.

Προφανώς και στις δύο χώρες τυχόν κυβερνητικές αποφάσεις για αυξήσεις κατώτατου μισθού, μείωση φορολογίας και ΦΠΑ σχετίζονται με την ενδυνάμωση του αγοραστικού διαθέσιμου εισοδήματος αλλά και με το συνολικό επίπεδο κοινωνικοοικονομικής ανάπτυξης και ευημερίας. Στη χώρα μας, η μηνιαία δαπάνη νοικοκυριών για το 2018 ανήλθε σε πε-

ρίπου 1.441 ευρώ, μικρή αύξηση της τάξης του 2% σε σύγκριση με το 2017, ενώ στην Ισπανία σε περίπου 2.490 ευρώ, που σημαίνει αύξηση 2,34% σε σύγκριση με το 2017. Στα προ κρίσης επίπεδα, η μεν Ελλάδα εμφάνιζε δαπάνη 2.120 ευρώ, ενώ η Ισπανία 2.648 ευρώ (Instituto Nacional de Estadística, πρεσβεία Μαδρίτης - Γραφείο ΟΕΥ, ενημερωτικά σημειώματα). Όσον αφορά την κατανόμη στις τρεις βασικές κατηγορίες αυτής της δαπάνης, για τα μεν ελληνικά νοικοκυριά τα είδη διατροφής αντιπροσωπεύουν 20,2%, η στέγαση 14,1% και οι μεταφορές 13%, ξενοδοχεία, καφεενεία και εστιατόρια 10,8% (Πηγή: Ελληνική Στατιστική Υπηρεσία), ενώ αντίστοιχα για τα ισπανικά νοικοκυριά τα τρόφιμα και ποτά 14,4%, κατοικία, νερό, ηλεκτρισμός, αέριο 30,73%, μεταφορές 12,69% και ξενοδοχεία, καφεενεία, εστιατόρια 9,87%. Όσον αφορά τη μακροοικονομική εξέλιξη των μεγεθών της οικονομίας μεταξύ των δύο χωρών, έχουμε να παρατηρήσουμε τα εξής: Με βάση επίσημα στοιχεία του εννεαμήνου 2019, ο μέσος ετήσιος ρυθμός ανάπτυξης της ελληνικής οικονομίας κυμάνθηκε στο 1,5%, ενώ στο δεύτερο τρίμηνο άγγιξε το 1,9% σε ετήσια βάση. Οι ακαθάρσιες από την άλλη επενδύσεις παγίου κεφαλαίου το δεύτερο τρίμηνο 2019 εμφάνισαν μείωση κατά 5,8%, συγκρινόμενες με το αντίστοιχο τρίμηνο του 2018. Ενώ στις ίδιες συγκρίσεις τριμήνων οι εξαγωγές βελτιώθηκαν κατά 5,4%, ταυτόχρονα ωστόσο υπήρξε και αύξηση των εισαγωγών στο 3,9% των αγαθών και στο 2,8% των υπηρεσιών. Από την άλλη, το Γενικό Συμβούλιο Οικονομολόγων στην Ισπανία επαναποθετήθηκε σχετικά με τον ρυθμό ανάπτυξης της οικονομίας από το 2,2% στο 1,9% για το 2019, αλλά και η ισπανική κεντρική τράπεζα επαναπροσδιόρισε τη στάση της με πρόβλεψη για την οικονομική ανάπτυξη από το 2,4% στο 2%.

Ταυτόσημα με τη χώρα μας οι ευεργετικές επιπτώσεις της ιδιωτικής κατανάλωσης έχουν σημαντική συνδρομή στη μεγέθυνση του ΑΕΠ. * Ο κ. Αντώνης Ζαΐρης είναι αναπληρωτής αντιπρόεδρος ΣΕΛΠΕ, μέλος της Ενωσης Αμερικανικών Οικονομολόγων (ΑΕΑ) και της Αμερικανικής Φιλοσοφικής Εταιρείας (ΑΡΑ).

ΔΗΚΤΗΣ

Αγία Ζώνη

Αυτές οι δημοσιογραφικές έρευνες μα πόσο κακές είναι; Λέει, άκου, ότι 272 εταιρείες είχαν ως κύρια διεύθυνση ένα συγκεκριμένο κτήριο γραφείων στη Λεμεσό. Στην Αγία Ζώνη. Μα χωρούν 272 εταιρείες σε ένα κτήριο γραφείων; Ούτε το mall στο Ζακάκι δεν θα μπορούσε να στεγάσει τα γραφεία 272 εταιρειών. Τα στοιχεία της έρευνας δημοσίευσε ο ιστότοπος Unicorn Riot.

• • • • •

Στα γρήγορα

Στο στάδιο της αξιολόγησης βρίσκεται ερωτηματολόγιο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής από το Υφυπουργείο Ναυτιλίας όσον αφορά στη χρηματοδότηση της ναυτιλιακής σύνδεσης Ελλάδας - Κύπρου, στη βάση της κρατικής ενίσχυσης. Είναι ακόμα Νοέμβριος, βρε λέτε να προλάβουμε για να γίνει η σύνδεση πριν το καλοκαίρι;

• • • • •

Προϋπολογισμός Κεντρικής

Αυτή την εβδομάδα είναι καλεσμένος ο Ηρόδοτος στη Βουλή για να συζητήσουν τον Προϋπολογισμό της Κεντρικής Τράπεζας. Να κάτσει κάποιος να μετρήσει πόσες φορές θα τον ρωτήσουν για το αν είναι έτοιμος ο μηχανισμός ελέγχου παραπόνων για τις εκποιήσεις και γιατί δεν έχει πάει στη βουλή ακόμα με αυτό το μηχανισμό επ' ώμου. Για την ιστορία, η ΚΤΚ τον έχει έτοιμο, αναμένει απαντήσεις από τους από πάνω τους, την ΕΚΤ. Ετοιμάστε τις υπολογιστικές σας.

• • • • •

Σκέψεις για παραιτήσεις

Θα απαντήσει μέσω δικηγόρου του ο Επίτροπος Ανάπτυξης Ορεινών Κοινοτήτων Γιαννάκης Παπαδόπουλος, μετά τα όσα ακούστηκαν στην επιτροπή Ελέγχου της Βουλής που τον θέλουν να εμπλέκεται σε ποινικές υποθέσεις. Σύμφωνα με πληροφορίες του Δίκτη, δεν αποκλείεται ο Επίτροπος να θέσει την παραιτήση του ενώπιον του Προέδρου της Δημοκρατίας με την επιστροφή του Προέδρου στην Κύπρο την ερχόμενη εβδομάδα. Όπως και να καταλήξει το θέμα, το σίγουρο είναι ότι το Τρόδος θα πρέπει να περιμείνει λίγο ακόμα την ανάπτυξη του.

• • • • •

Στην Κίνα

Στην Κύπρο και την Ευρώπη ακόμα το συζητάμε, στην Κίνα πάντως το 5G ευδοκίμει. Κινητά που υποστηρίζουν 5G δίκτυο, και κεραίες του δικτύου είναι παντού. Ούτε αν προκαλεί προβλήματα σε περιβάλλον και ανθρώπινη υγεία ούτε τίποτα τους απασχολεί. Στην Κίνα αυτό που μετρά είναι να ξεπεράσουν τις ΗΠΑ στον πόλεμο

diktis@kathimerini.com.cy

Ούτε αυτό δεν θα χωρούσε 272 εταιρείες. Άκου εκεί 272 εταιρείες εγγεγραμμένες με την ίδια διεύθυνση.

στον τομέα της τεχνολογίας, και όλα τα άλλα είναι φιλά γραμματα.

• • • • •

Τίτλοι τέλους

Τοποθέτηση και λήψη τελικής απόφασης για τα τουριστικά καταλύματα Airbnb. Και μετά, εφόσον όλα κυλήσουν ομαλά και δεν υπάρξουν αντιδράσεις για μικρολεπομέρειες την υσάτη, τότε η πρόταση νόμου θα πάει ολομέλεια. Πάντως με τόσο καθυστέρηση του θέματος στη Βουλή, όσοι είχαν τέτοια καταλύματα, ιδιώτες

και ντιβέλοπερ έκαναν χρυσές δουλειές, και μακριά από την ψαλίδα του φόρου.

• • • • •

Ταξιδιάρη ψυχής ο Δημήτρης Συλλούρης

Δύο βδομάδες στην Κίνα έκανε ο δεύτερος τη τάξει πολιτειακός αξιωματούχος. Έκανε τα κουμάντα του και έπεισε τους Κινέζους να προχωρήσουν σε απευθείας πτήσεις με την Κύπρο. Από την ΚΙΝΑ στο ΚΙΝΑΛ και τον Συντονιστή Εξωτερικής Πολιτικής και Άμυνας του Κινήματος τον οποίο είδε εντός Κύπρου. Μετά από δυο μέρες βρέθηκε και πάλι εκτός, στην Γενεύη για την διάσκεψη των προέδρων Κοινοβουλίων. Ταξιδιάρη ψυχής ο κύριος Συλλούρης, και δύσκολα τον πετυχαίνει Κύπρο. Ελπίζουμε μόνο το επόμενο των αγγλικών του, να είναι καλύτερο από τις τελευταίες του κουβέντες στα ελληνικά και εντός του Κοινοβουλίου για την πρόσβαση από μωμ με αναπηρίες. Αλλά εκεί δεν είναι θέμα γλωσσικής ικανότητας αλλά άλλης.

• • • • •

Εκαστος στο είδος του

Συχνά συμβαίνει το εξής παράδοξο. Στελέχη ιδιωτικών επιχειρήσεων αλλάζουν ρόλους και το παίζουν αρχισυντάκτες στους δημοσιογράφους, υποδεικνύοντας τι και πώς να γράψουν, τίτλους υπότιτλους, λεζάντες, ακόμα και τις ερωτήσεις σε συνέντευξη... Ο καθείς εφ' ω εκάθη, δηλ. ο καθένας την δουλειά του κύριου. Εκόψ κι αν ξαφνικά αποκρασίασε να δοκιμάσει την τύχη σας στον χώρο των ΜΜΕ.

«Αόρατη» ρύπανση από τη θάλασσα

Τη δημιουργία μιας ζώνης «περιορισμένων εκπομπών ρύπων» από τα πλοία στη Μεσόγειο, κατά το παράδειγμα της Βαλτικής, προωθούν επιστήμονες και περιβαλλοντικές οργανώσεις από πολλές ευρωπαϊκές χώρες. Όπως υποστηρίζουν, η εφαρμογή περιορισμών σε όλα τα μεσογειακά λιμάνια της Ε.Ε. θα διατηρήσει συνθήκες ίσου ανταγωνισμού, ενώ θα έχει μεγάλο όφελος για την υγεία των πολιτών των παράκτιων περιοχών και το περιβάλλον.

Οι διαστάσεις της πρότασης αυτής παρουσιάστηκαν στο συνέδριο «Προς μια Μεσογειακή Περιοχή Ελέγχου Περιοχών», που διοργανώθηκε χθες στον Πειραιά από έξι περιβαλλοντικές οργανώσεις από Γερμανία, Γαλλία, Ιταλία, Ισπανία, Μάλτα και Ελλάδα (Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία). «Ο Διεθνής Ναυτιλιακός Οργανισμός (ΙΜΟ) ενέκρινε τη μείωση στο ανώτατο ορίου θείου στα καύσιμα των πλοίων από 3,5% σε 0,5% από την 1η Ιανουαρίου 2020. Ωστόσο, πρόκειται για πεντακάσιες φορές υψηλότερο όριο από το αντίστοιχο στην Ήρα», εκτιμά ο Σένκε Ντίζενερ, από τη γερμανική οργάνωση NABU. «Η ναυτιλία είναι ο μόνος τομέας μεταφορών που διατηρεί το προνόμιο να ρυπαίνει τον αέρα: τα πλοία καίνε το πιο βρώμικο καύσιμο, ενώ τα περισσότερα δεν έχουν κανένα φίλτρο. Το μόνο που έχει βελτιωθεί τα τελευταία χρόνια είναι η ποιότητα των καυσίμων».

Ετσι, τα πλοία εξακολουθούν να παραμένουν μια σημαντική πηγή τοξικών ατμοσφαιρικών ρύπων. «Οι περιοχές με πυκνή θαλάσσια κυκλοφορία όπως η Μεσόγειος επηρεάζονται ιδιαίτερα από τις επιβλαβείς αυτές εκπομπές των πλοίων, όπως τα μικροσωματίδια, η αιθάλη, τα οξείδια του αζώτου και τα οξείδια

Έρευνες δείχνουν ότι έως 50.000 άνθρωποι χάνουν τη ζωή τους ετησίως στην Ε.Ε. εξαιτίας των ναυτιλιακών ρύπων.

Περιβαλλοντικές οργανώσεις ζητούν να θεσπιστεί περιοχή ελέγχου των ρύπων από τα πλοία στη Μεσόγειο, όπως έγινε στη Βαλτική.

του θείου. Αντίθετα, στη Βόρεια και στη Βαλτική Θάλασσα έχουν τα τελευταία χρόνια δημιουργηθεί περιοχές ελέγχου εκπομπών θείου, με τη συναίνεση του ΙΜΟ και έχουν δεσμευθεί αποτελέσματα». Όπως εξηγεί ο κ. Ντίζενερ, στις περιοχές αυτές τα πλοία πρέπει να έχουν μηχανισμούς συγκράτησης των ρύπων και να χρησιμοποιούν καλύτερης ποιότητας καύσιμο, ειδικά τους πλωρώνουν πρόστιμο στο πρώτο λιμάνι που θα «δέσουν». «Πλέον κάποιες χώρες προχωρούν περισσότερο, λ.χ.

οι δανέζικες αρχές κάνουν ελέγχους με drones σε πλοία που περνούν από τα ύδατά τους».

Η NABU έχει εκτιμήσει το κόστος της δημιουργίας μιας περιοχής ελέγχου εκπομπών θείου στη Μεσόγειο σε 4 δισ. ευρώ και το όφελος στην υγεία των πολιτών και στο περιβάλλον σε 14 δισ. ευρώ. «Δεν θα υφίσταται θέμα μείωσης της ανταγωνιστικότητας των ελληνικών λιμανιών, εφόσον για την πρόσβαση στην Ε.Ε. όλες οι χώρες θα θέτουν τις ίδιες προϋποθέσεις», καταλήγει ο κ. Ντίζενερ.

«Οι έρευνες δείχνουν ότι έως 50.000 άνθρωποι χάνουν τη ζωή τους ετησίως στην Ε.Ε. εξαιτίας των ναυτιλιακών ρύπων», λέει ο διευθυντής της Ορνιθολογικής Γιώργος Σγουρός. «Πιστεύουμε ότι η Ελλάδα, ως χώρα με ισχυρή ναυτιλία, πρέπει να υποστηρίξει αυτή την πρωτοβουλία, πρωτευόντως για λόγους δημόσιας υγείας και αντιμετώπισης της κλιματικής αλλαγής».

Η κλιματική αλλαγή διέψευσε οδυνηρά τους επιστήμονες

Του **EUGENE LINDEN**
THE NEW YORK TIMES

Επί δεκαετίες, οι περισσότεροι επιστήμονες θεωρούσαν ότι η κλιματική αλλαγή είναι κάτι μακρινό. Τώρα ξέρουμε ότι έκαναν λάθος. Παραδείγματος χάριν, το εφετινό κύμα καύσιμα στην Ευρώπη έφθασε έως την Αρκτική, ανεβάζοντας τη θερμοκρασία στους 30 βαθμούς, ακόμη και στα πιο βόρεια σημεία, λιώνοντας 40 δισ. τόνους πάγου από τη Γροιλανδία. Αν ένας επιστήμονας έλεγε στις αρχές της δεκαετίας του 1990 ότι μέσα στα επόμενα 25 χρόνια, ένα και μόνο κύμα καύσιμα θα μπορούσε να ανεβάσει σε μετρήσιμο βαθμό τη στάθμη των ωκεανών, θα τον αποκαλούσαμε κινδυνολόγο. Αλλά τα χειρότερα σενάρια εκείνης της περιόδου σήμερα είναι η πραγματικότητα. Πρόσφατη έκθεση υποστήριξε ότι οι επιστήμονες «τείνουν να υποτιμούν τη σοβαρότητα των απειλών και την ταχύτητα με την οποία εξελίσσονται», γιατί «θεωρούν ότι υπάρχει ανάγκη συναίνεσης». Αυτό είχε σοβαρότατες συνέπειες, μεγίνοντας και υποτιμώντας σε τεράστιο βαθμό το κόστος της προστασίας και το μέγεθος των προβλημάτων που προξενούνται από τον άνοδο της θερμοκρασίας. Στην πρώτη έκθεση της Διακυβερνητικής Επιτροπής για την Κλιματική Αλλαγή (IPCC), το 1990, ομάδα επιστημόνων από 195 χώρες είχε καταλήξει στο συμπέρασμα ότι αυτή θα συμβεί αργά, ότι το παγκόσμιο έδαφος της Αρκτικής, που περιέχει τεράστιες ποσότητες μεθανίου, δεν κινδύνευε να λιώσει και

Λίμνες λιωμένοι πάγου στη Γροιλανδία. Οι επιστήμονες αναρωτιούνται πλέον εάν όσα ζοφερά προβλέπονται για το μέλλον είναι υπερβολικά ήπια.

το παγοκάλυμμα της Ανταρκτικής ήταν σταθερό. Σήμερα γνωρίζουμε ότι όλες αυτές οι προβλέψεις ήταν παντελώς λανθασμένες. Αυτό μας κάνει να αναρωτιόμαστε αν όσα ζοφερά προβλέπονται για το μέλλον είναι στην πραγματικότητα... υπερβολικά ήπια σε σχέση με αυτό που έρχεται. Μέχρι στιγμής, η υποτίμηση της κλιματικής αλλαγής έχει τεράστιο οικονομικό κόστος. Ο υπόγειος της Νέας Υόρκης δεν είχε πλημμυρίσει ποτέ στα πρώτα 108 χρόνια λειτουργίας του, αλλά με τον τυφώνα Σάντι, το 2012, οι ζημιές από τις πλημμύρες στο δίκτυο έφθασαν τα 5 δισ. δολάρια και πολλές επισκευές δεν έχουν γίνει ακόμη. Το 2017, ο τυφώνας «Χάρβεϊ» έδωσε στο Χιούστον και στη γύρω περιοχή ένα μάθημα ύψους 125 δισ. δολαρίων για το τι σημαίνει να υποτιμά κανείς τον πιθανό κίνδυνο πλημμύρας. Το IPCC φαίνεται ότι έχει πια συνειδη-

τοποιήσει τη βαρύτητα της κλιματικής κρίσης. Στην περυσινή του έκθεση περιέγραψε πόσο δύσκολο είναι να περιοριστεί η άνοδος της θερμοκρασίας στον 1,5 βαθμό Κελσίου και πόσο σοβαρές συνέπειες θα έχει ακόμη και αυτό το αισιόδοξο σενάριο.

Το πιθανότερο, όπως κατέληξε άλλη έκθεση του ΟΗΕ, είναι ότι οδεύουμε σε άνοδο τουλάχιστον 3 βαθμών Κελσίου, με διανύοντες συνέπειες για το περιβάλλον και την οικονομία. Δυστυχώς, αυτή η δόση πραγματικότητας γίνεται γνωστή 30 ολόκληρα χρόνια αργότερα η κλιματική αλλαγή εισήλθε στη δημόσια συζήτηση. Η συνειδητοποίηση ότι το κλίμα μπορεί να αλλάξει σε διάστημα δεκαετιών ήταν ένα μεγάλο σοκ για τους επιστήμονες, που θεωρούσαν ότι τέτοιες αλλαγές συμβαίνουν μόνο σε ορίζοντα εκατονταετιών ή χιλιετιών.

ΤΙ ΕΤΟΙΜΑΖΕΙ Ο ΣΤΕΛΙΟΣ ΠΑΡΛΙΑΡΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΜΕ «ΑΡΩΜΑ ΒΑΝΙΛΙΑΣ ΚΑΙ ΓΕΥΣΗ ΣΟΚΟΛΑΤΑΣ»;

ΤΗΝ ΚΥΡΙΑΚΗ 1 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ ΜΑΖΙ ΜΕ ΤΗΝ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

Κοινωνική Πολιτική και Οικονομική Επιμερίδα

Bain, Cerberus και Pimco για τα ΜΕΔ της Τρ. Κύπρου

Η Apollo που αγόρασε το πρώτο πακέτο δανείων «Helix 1» βρίσκεται εκτός διαδικασίας

Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ

Στη δεύτερη φάση της διαδικασίας πώλησης του μεγάλου πακέτου μη εξυπηρετούμενων δανείων με την επωνυμία «Helix 2» έχει εισέλθει η Τράπεζα Κύπρου. Τα επενδυτικά ταμεία που ενδιαφέρονται για την αγορά του χαρτοφυλακίου «Helix 2» και που αποκλειστικά παρουσιάζει η «Κ», είναι τρία. Ο λόγος

Η Pimco συμμετείχε και στο «Helix 1» της Τράπεζας Κύπρου, δανείζοντας περί τα 400 εκατ. ευρώ στο επενδυτικό ταμείο Apollo.

για τις Bain Capital, Cerberus Capital και ένας εκ των μεγαλομετόχων της Ελληνικής Τράπεζας, η Pimco. Τη Δευτέρα 11 Νοεμβρίου ξεκίνησε η δεύτερη φάση της διαδικασίας την πώλησης, η οποία και αναμένεται να κλείσει στο επόμενο διάστημα. Τα τρία μεγάλα επενδυτικά ταμεία έχουν διασταυρώσει τα ξίφη τους για ένα χαρτοφυλάκιο που είναι το μισό (50%) από αυτό του «Helix 1», το οποίο ήταν 5,7 δισεκατομμύρια δάνεια συμβατικών υπολοίπων (contractual amount).

Τα πραγματικά οφειλόμενα υπόλοιπα στα βιβλία της τράπεζας πριν από τον σχηματισμό των προβλέψεων για το Helix 1 ήταν στα 2,7 δισ. ευρώ (gross book value). Άρα, αναλογικά, το «Helix 2» αφορά δάνεια συμβατικών υπολοίπων 2,8 δισ. ευρώ. Για τα πραγματικά οφειλόμενα έχουν εικόνα μόνο οι τρεις μνηστές για τα ΜΕΔ της Τρ. Κύπρου, Bain, Cerberus και Pimco. Το χαρτοφυλάκιο, που είναι προς διάθεση πάντως, εμπεριέχει οικιστικά, επιχειρηματικά και καταναλωτικά δάνεια. Κατά τη δεύτερη φάση που τρέχει αυτή την περίοδο, οι μνηστές έχουν μια πιο λεπτομερή πληροφορόρηση αναφορικά με την ποιότητα των δανείων και προχωρούν σε βαθύτερο έλεγχο δέουσας επιμέλειας (due diligence) των στοιχείων που προσφέρει προς πώληση η Τράπεζα. Δηλαδή, εάν στην πρώτη φάση οι επενδυτές προχώρησαν στην ανάλυση των 100 μεγαλύτερων δανειοληπτών του χαρτοφυλακίου, τώρα τα επενδυτικά ταμεία προχωρούν σε έλεγχο σχεδόν όλου του φάσματος των δανειοληπτών. Το ίδιο και με τα ακίνητα, εάν για παράδειγμα εκτιμήσαν τα 100 πρώτα ακίνητα, στη δεύτερη φάση προχωρούν με εκτίμηση (evaluation) όλου του χαρτοφυλακίου (asset). Πλέον, οι τρεις μνηστές θα τεκμηριώσουν στο αμέσως επόμενο διάστημα τη μη δεσμευτική προσφορά που έχουν

Η Bain Capital είναι το ταμείο που απέκτησε έναντι 430 εκατ. ευρώ το χαρτοφυλάκιο ΜΕΔ της Τράπεζας Πειραιώς με ονομασία «Αμοεβα» το 2018.

ήδη δώσει (non-bidding) ή θα τη διαφοροποιήσουν προς τα πάνω ή προς τα κάτω μετά και τον έλεγχο του χαρτοφυλακίου. Τελικώς, η μη δεσμευτική τους προσφορά, θα γίνει πλέον δεσμευτική και θα αξιολογηθεί από την Τράπεζα Κύπρου για τον προτιμητέο προσφοροδότη. Όπως είχε καταγραφεί και σε παλαιότερο ρεπορτάζ της «Κ», η Τράπεζα Κύπρου θέλει να κλείσει το «Helix 2» πριν το τέλος του έτους, ώστε στα πρώτα της αποτελέσματα στις αρχές του 2020 να προχωρήσει στις ανάλογες ανακοινώσεις.

Τα ονόματα

Η Pimco είναι πλέον γνωστή στο χάρτη της Τράπεζας Κύπρου, αλλά και της Κύπρου γενικότερα. Είναι ένας εκ των μεγαλομετόχων της βασικής ανταγωνίστριας τράπεζας της Τρ. Κύπρου, της Ελληνικής Τράπεζας, η οποία είναι μέτοχος με το 17,3% τον μετοχών. Πρωταγωνίστησε στην αύξηση κεφαλαίου της Ελληνικής Τράπεζας με ιδιωτική τοποθέτηση 50 εκατ. ευρώ κεφαλαίων, καθώς επίσης εκπροσωπείται στο διοικητικό συμβούλιο με τον Kristofer Kraus. Η Pimco, επίσης, συμμετείχε και στο «Helix 1» της Τράπεζας Κύπρου, δανείζοντας περί τα 400 εκατ. ευρώ στο επενδυτικό ταμείο Apollo για να πραγματοποιήσει την αγορά. Υπενθυμίζεται πως η Apollo αγόρασε το «Helix 1» έναντι 1,4 δισ. ευρώ.

Από την άλλη, βλέπουμε ότι στα κυπριακά τραπεζικά δεδομένα κάνουν ποδαρικό δύο επενδυτικά ταμεία τα οποία έχουν κάνει ήδη κρούσεις σε ελληνικά χαρτοφυλάκια, αλλά ποτέ ξανά σε κυπριακά. Η Bain Capital είναι το ταμείο που

απέκτησε έναντι 430 εκατ. ευρώ το χαρτοφυλάκιο ΜΕΔ της Τράπεζας Πειραιώς με ονομασία «Αμοεβα» το 2018. Η συνολική αξία του χαρτοφυλακίου που αγόρασε η Bain ανήλθε στα 1,9 δισ. ευρώ, με τη λογιστική αξία του στα 1,4 δισ. ευρώ). Ήταν και το πρώτο χαρτοφυλάκιο ΜΕΔ με εξασφαλίσεις ακίνητα που πώλησε τράπεζα από την Ελλάδα. Η Bain Capital διαχειρίζεται περιουσιακά στοιχεία περίπου 105 δισ. δολάρια. Ιδρύθηκε το 1984.

Η Cerberus έχει κυρίως συζητήσει την τελευταία χρονιά με πολλές τράπεζες για απόκτηση των προβληματικών τους χαρτοφυλακίων, είτε είναι οικιστικά, είτε επιχειρηματικά, είτε λιανικής. Ωστόσο, η Cerberus παρουσιάστηκε πρόθυμη να αποκτήσει και άλλα προϊόντα, όπως ναυτιλιακά ΜΕΔ τραπεζών, αλλά και έτοιμη «στημένη»

εταιρεία εξυπηρέτησης ΜΕΔ την οποία στην ολότητά της και θα εξυπηρετούσε τα δάνεια που είχε αναλάβει. Η Cerberus ιδρύθηκε το 1992 και διαχειρίζεται περιουσιακά στοιχεία 42 δισ. δολαρίων.

Εκτός η Apollo

Ενώ εξ αρχής διέρρηξε πως η Apollo θα ήταν ο πιθανός αγοραστής και του «Helix 2», εντέλει δεν ήταν μόνο φήμες. Μετά το «σπήσιμο» της Gordian Holdings που καλείται να διαχειριστεί τα δάνεια που απέκτησε η Apollo, υπάρχει μεγάλος όγκος δανείων που θα πρέπει να εξυπηρετήσει το εν λόγω Ταμείο. Με την πιθανή απόκτηση και του «Helix 2» η έκθεση αυτή θα ήταν πολύ μεγάλη και σε πολύ μικρό διάστημα, κάτι το οποίο τους ανάγκασε να κάνουν δεύτερες σκέψεις.

ΑΡΘΡΟ / Του ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ ΣΤΑΜΟΥ*

Η κλιματική αλλαγή και τα έργα υποδομής

Ερευντές από 24 χώρες της Ευρώπης κατέληξαν πρόσφατα στο συμπέρασμα ότι η κλιματική αλλαγή επηρεάζει τις πλημμύρες. Η αύξηση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου προκαλεί την αύξηση της θερμοκρασίας του αέρα, η οποία «πυροδοτεί» ένα ντόμινο διεργασιών που κατά σειράν είναι η αύξηση της εξατμίσσης των νερών, η αύξηση της βροχοπτώσης και η πρόκληση εντονότερων ακραίων καιρικών φαινομένων (π.χ. καταιγίδων) που οδηγούν σε ισχυρότερες και συχνότερες πλημμύρες.

Στην Ελλάδα, η καταστροφική πλημμύρα στη Μάνδρα το 2017 αποδόθηκε κυρίως στην έλλειψη έργων αντιπλημμυρικής προστασίας, αλλά και στην πολύ έντονη βροχόπτωση που σύμφωνά με ειδικούς επιστήμονες οφειλόταν στην επίδραση της κλιματικής αλλαγής (Κ.Α.).

Θα αποφεύγαμε τα καταστροφικά αποτελέσματα στη Μάνδρα, αν είχαμε κατασκευάσει τα απαραίτητα αντιπλημμυρικά έργα, συνδυάζοντάς τα με ένα σύστημα έγκαιρης προειδοποίησης, και αν είχαμε λάβει υπόψη την επίδραση

της κλιματικής αλλαγής στον τρόπο με τον οποίο σχεδιάζουμε τα έργα.

Είναι προφανές ότι πρέπει πλέον οι επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής να παίζουν ρόλο στον σχεδιασμό. Επιπλέον, όταν επιθυμούμε να χρηματοδοτηθεί ένα μεγάλο έργο υποδομής στην Ελλάδα από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης και το Ταμείο Συνοχής, θα πρέπει να τεκμηριώσουμε αναλυτικά ότι το έργο έχει ανθεκτικότητα (resilience) στις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής στις οποίες προσαρμόζεται και ότι εκπέμπει περιορισμένο όγκο αερίων του θερμοκηπίου.

Η τεκμηρίωση αυτή μπορεί να γίνεται και στις τρεις φάσεις της μελέτης ενός έργου υποδομής (προκαταρκτική μελέτη, προμελέτη και οριστική μελέτη) ακολουθώντας τους κανονισμούς σχεδιασμού του, στους οποίους θα πρέπει να προδιαγράφεται επαρκώς η μεθοδολογία διερεύνησης των επιπτώσεων της Κ.Α. Ενδεικτικά, για ένα έργο αντιπλημμυρικής προστασίας με τις επιμέρους συνιστώσες του (αγωγοί, δεξαμενές, αντλίες, υλικά κα-

Η συστηματική αντιμετώπιση των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής παγκοσμίως, αλλά και στην Ελλάδα, δίνει το αισιόδοξο μήνυμα ότι ο σχεδιασμός των έργων υποδομής είναι απλώς θέμα χρόνου.

τασκευής κ.ά.), η μεθοδολογία αυτή μπορεί να περιλαμβάνει τη διερεύνηση τουλάχιστον δύο σεναρίων αύξησης θερμοκρασίας (π.χ. 2 και 3 βαθμών Κελσίου στον χρόνο ζωής του έργου).

Επιπλέον, ενδείκνυται η εξέταση σειράς εναλλακτικών λύσεων σχεδιασμού, για κάθε μια από τις οποίες εκτιμούμε την αύξηση του κινδύνου από την πλημμύρα εξαιτίας της κλιματικής αλλαγής και τρόπους μείωσής του με δομικά έργα (π.χ. αγωγούς μεγάλων διατομών) ή άλλα

μέτρα (π.χ. συστήματα έγκαιρης προειδοποίησης) τις ποσότητες των αερίων θερμοκηπίου που εκλύονται από τις συνιστώσες του έργου και τρόπους περιορισμού τους (π.χ. με τη χρήση νέων και καινοτόμων υλικών και τεχνολογιών) και την επιλογή της βέλτιστης λύσης χρησιμοποιώντας ανάλυση κόστους - οφέλους, στην οποία λαμβάνονται υπόψη χαρακτηριστικά που συνδέονται με την κλιματική αλλαγή.

Η ακαδημαϊκή κοινότητα μπορεί να συμβάλει σε αυτήν την προσπάθεια με την εξειδικευμένη έρευνα που πραγματοποιεί για την επιστημονική τεκμηρίωση της εφαρμοζόμενης τεχνολογίας και με τη σχετική εκπαίδευση των αρμόδιων μηχανικών.

Οι υφιστάμενοι κανονισμοί και προδιαγραφές σχεδιασμού των έργων υποδομής στην Ελλάδα αναφέρονται συνοπτικά στις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής ή δεν της εξετάζουν καθόλου. Επιπλέον, τα τελευταία χρόνια στην Ελλάδα έχουν γίνει σημαντικές προσπάθειες για την προσαρμογή στις επιπτώσεις του φαινομένου, όπως αυ-

τές της Τράπεζας της Ελλάδος, της διαΝΕΟσις και του υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας. Ιδιαίτερη σημασία έχει το κείμενο της Εθνικής Στρατηγικής για την Προσαρμογή στη Κλιματική Αλλαγή, στο οποίο αναφέρεται ότι «οι διάφορες μελέτες που εκπονούνται για μελλοντικά έργα (π.χ. μελέτες περιβαλλοντικών επιπτώσεων) θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής στη βιοποικιλότητα».

Σήμερα, που η κλιματική αλλαγή αποτελεί το σημαντικότερο παγκόσμιο πρόβλημα, είναι απολύτως απαραίτητη η σύνταξη σύγχρονων κανονισμών εκπόνησης μελετών έργων υποδομής στη χώρα μας, στους οποίους λαμβάνονται υπόψη επαρκώς οι επιπτώσεις της. Επιπλέον, κρίνεται αναγκαία η συμμετοχή των εξειδικευμένων στον σχεδιασμό των έργων υποδομής μηχανικών (μελετητών και ερευνητών), στη διαμόρφωση της πολιτικής, των ενεργειών και των δράσεων που αφορούν την επίδραση της Κ.Α. στα έργα υποδομής της χώρας μας. Το θέμα αυτό αναδείχθηκε στο πρόσφατο διεθνές

συνέδριο «Οι μελετητικές-συμβουλευτικές επιχειρήσεις μπροστά στις νέες απαιτήσεις και αγορές», το οποίο διεξήχθη στην Αθήνα στις 26 και 27 Σεπτεμβρίου 2019 και κατά το οποίο αναλύθηκαν και συζητήθηκαν θέματα όπως οι δυνατότητες της εθνικής οικονομίας για την υλοποίηση αναπτυξιακών έργων και έργων υποδομής, τα νέα χρηματοδοτικά μοντέλα, τα νέα πεδία δραστηριοτήτων, η προσαρμογή των έργων στην Κ.Α., οι «έξυπνες πόλεις» κ.ά.

Η συστηματική αντιμετώπιση των επιπτώσεων της Κ.Α. παγκοσμίως, αλλά και στην Ελλάδα, δίνει το αισιόδοξο μήνυμα ότι ο σχεδιασμός των έργων υποδομής σε συνθήκες Κ.Α. στη χώρα μας είναι απλώς θέμα χρόνου.

* Ο κ. Αναστάσιος Στάμου είναι καθηγητής και διευθυντής του Εργαστηρίου Εφαρμοσμένης Υδραυλικής του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου, επισκέπτης καθηγητής του Πολυτεχνείου Μονάχου και μέλος του Συμβουλίου Δημοσίων Έργων (Τμήμα Μελετών) του υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών.

If you don't use technology to transform your business, will it make you obsolete?

ey.com #BetterQuestions

The better the question. The better the answer. The better the world works.

EY
Building a better working world

PLACE YOUR ADS IN BRANDS NOT WEBSITES

Invest in your brand safety. Support quality journalism.

Reach more than **1m users*** with cutting edge tech

adstore.

NETWORK

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

24SPORTS

must

γαστρονόμος

KNEWS.com.cy

24NEWS

www.ad-store.net

10 apps available in:

* Google Analytics October data: 1m+ unique users, 15m+ page views

Χρηματοδότηση 1,6 δισ. ευρώ τα τελευταία 6 χρόνια από ΕΤΕπ

Υπεγράφη νέα συμφωνία 40 εκατ. για τη σύσταση ταμείου εστιασμένου στην ενέργεια

Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ

Στα 1,6 δισεκατομμύρια ευρώ ανέρχεται η χρηματοδότηση που έχει λάβει η Κύπρος από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (ΕΤΕπ) κατά την περίοδο 2014 – 2019. Στα μέσα της εβδομάδας ο υπουργός Οικονομικών Χάρης Γεωργιάδης υπέγραψε συμφωνία δανείου ύψους 40 εκατομμυρίων ευρώ με την ΕΤΕπ για τη σύσταση ταμείου το οποίο θα χρηματοδοτεί επενδύσεις εκ μέρους νοικοκυριών, μικρομεσαίων επιχειρήσεων (ΜμΕ) και αρχών τοπικής αυτοδιοίκησης στους τομείς των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και της ενεργειακής αποδοτικότητας. Επιπλέον χρηματοδοτική συνεισφορά 40 εκατ. ευρώ προς το Ταμείο θα καταβληθεί από το κράτος, μέσω του επιχειρησιακού προγράμματος «ανταγωνιστικότητα και αειφόρος ανάπτυξη», ενώ τράπεζες θα συνεισφέρουν επίσης ποσό 40 εκατ. ευρώ. Είναι η δεύτερη φορά που μέσα σε τρεις μήνες έχει χρηματοδοτήσει η ΕΤΕπ την Κύπρο, καθώς το Σεπτέμβριο υπογράφηκαν νέα δάνεια ύψους 170 εκατ. ευρώ. Έως τώρα, οι επενδύσεις που έγιναν στην Κύπρο μέσω του διεθνούς ταμείου ανέρχονται σε 550, που αφορούν ως επί το πλείστον τον ιδιωτικό, αλλά 50 από αυτές αφορούν και στο δημόσιο. Όπως παρουσιάζει επίσημα στοιχεία το υπουργείο Οικονομικών, οι χρηματοδοτήσεις της ΕΤΕπ κατηγοριοποιούνται ως εξής: ενέργεια 18%, ύδρευση και αποχέτευση 16%, δάνεια για μικρομεσαίες επιχειρήσεις και εταιρείες μεσαίας κεφαλαιοποίησης 29%, υγεία και εκπαίδευση 14%, σύνθετες υποδομές 12%, μεταφορές 6%, αστικές υποδομές 3%, υπηρεσίες 2%. Αναφορικά με την πιο πρόσφατη χρηματοδότηση που υπεγράφη, η χρηματοδότηση θα προσφύρεται με ευνοϊκούς όρους μέσω ενδιάμεσων τραπεζικών οργανισμών με σκοπό να ενισχύσει την ανταγωνιστικότητα της οικονομίας και να συμβάλει στη μείωση των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα μέσω παρεμβάσεων εξοι-

Η ΕΤΕπ, αφού έχει πιστοληπτική ικανότητα (AAA), της επιτρέπει να δανειζεται κεφάλαια με ευνοϊκά επιτόκια από τις διεθνείς κεφαλαιαγορές, μέσω της έκδοσης ομολόγων.

κονόμησης ενέργειας και βελτίωσης της ενεργειακής απόδοσης. Αξίζει να σημειωθεί πως εάν υπολογιστούν τα ποσά που έχει παραχωρήσει η ΕΤΕπ από το 1981 μέχρι και σήμερα, φτάνουν τα 4,3 δισ. ευρώ.

Η χρηματοδότηση σε μικρές

Τα δάνεια για μικρομεσαίες επιχειρήσεις (ΜμΕ) και σε εταιρείες μεσαίας κεφαλαιοποίησης, όπως δείχνουν τα στοιχεία μέχρι και το τέλος του 2018, ανέχονται κατά μέσο όρο 1,07 εκατ. ευρώ. Το μικρότερο δάνειο που έχει παραχωρηθεί σε εταιρεία από την «αποθήκη» της ΕΤΕπ στην Κύπρο είναι 10 χιλιάδες ευρώ, ενώ το μεγαλύτερο δάνειο 10,6 εκατ. ευρώ. Τα ίδια στοιχεία δείχνουν πως 64 δάνεια που είχαν δοθεί μέχρι το 2018 σε μικρομεσαίες επιχειρήσεις μέσω

Εάν υπολογιστούν

τα ποσά που έχει παραχωρήσει η ΕΤΕπ από το 1981 μέχρι και σήμερα, φτάνουν τα 4,3 δισ. ευρώ.

χρηματοδοτήσεως της ΕΤΕπ ήταν κάτω από 100 χιλιάδες ευρώ, ενώ έχουν δοθεί και 38 δάνεια αξίας άνω των 2 εκατ. ευρώ. Όσον αφορά στους δανειολήπτες, το 30% μέχρι το 2018, είχαν λάβει το 80% των παραπάνω δανειοδοτήσεων.

Η ΕΤΕπ, αφού έχει πιστοληπτική ικανότητα (AAA), της επιτρέπει να δανειζεται κεφάλαια με ευνοϊκά επιτόκια από τις διεθνείς κεφαλαιαγορές,

μέσω της έκδοσης ομολόγων και το όφελος αυτό μετακυλύεται στους πελάτες της.

Όπως αναφέρει το υπουργείο Οικονομικών, το σχέδιο παραχώρησης κυβερνητικών εγγυήσεων προς την ΕΤΕπ για χορήγηση δανείων προς τις κυπριακές τράπεζες για χρηματοδότηση μικρομεσαίων επιχειρήσεων (SMEs) και εταιριών μεσαίας κεφαλαιοποίησης (Mid-caps) στην Κύπρο φαίνεται ότι επιτυγχάνει τον στόχο της στήριξης των ΜμΕ. Και αυτό διότι «δεν έχουν στη συντριπτική τους πλειοψηφία εναλλακτικές μεσοπρόθεσμες και μακροπρόθεσμες επιλογές χρηματοδότησης για τη διατήρηση των δραστηριοτήτων τους, ενώ θα πρέπει να τονισθεί ότι το Σχέδιο συνέβαλε επίσης σημαντικά στη μείωση των δανειστικών επιτοκίων».

ΑΠΟΨΗ / Του **ΗΛΙΑ Ε. ΞΗΡΟΥΧΑΚΗ***

Οι τράπεζες αντιμέτωπες με την τέλεια καταιγίδα

Όταν τον περασμένο Σεπτέμβριο ο απερχόμενος επικεφαλής της ΕΚΤ μείωσε εκ νέου το βασικό επιτόκιο καταθέσεων στο -0,50%, πολλοί έσπευσαν να χαρακτηρίσουν το κύκνειο άσμα ενός ομολογούμενως επιτυχημένου Ευρωπαίου κεντρικού τραπεζίτη ως προάγγελο νέων δεινών για τον τραπεζικό κλάδο πανευρωπαϊκά.

Αρνητικά επιτόκια σημαίνει, υπεραπλουστευτικά, χαμηλότερα επιτόκια έσοδα (τα έσοδα από τόκους αναλογούν μεσοσταθμικά στο

Το καθεστώς αρνητικών επιτοκίων (που μάλλον ήρθε για να μείνει) δεν είναι η μοναδική σοβαρή απειλή για τα έσοδα των ευρωπαϊκών τραπεζών.

60%-65% των βασικών εσόδων και επιδρούν καταλυτικά στην απόδοση ιδίων κεφαλαίων), άρα και μεταξύ άλλων, υψηλότερο δείκτη κόστους προς έσοδα (βασικού δείκτη επιχειρηματικής αποδοτικότητας). Όσο κι αν ακούγεται περίεργο, υπάρχουν εδώ και καιρό τράπεζες στη Σκανδιναβία, προσφάτως στην Ελβετία, όμως και αλλού, που προσφέρουν αρνητικά επιτόκια δανεισμού. Η τράπεζα Jyske λ.χ. (η τρίτη μεγαλύτερη τράπεζα της Δανίας) προσφέρει δεκαετή στεγαστικά δάνεια με -0,50%, ήτοι σε πληρώνει 0,50% ετησίως για να πάρεις δάνειο από αυτήν... Βέβαια, το καθεστώς αρνητικών επιτοκίων (που μάλλον δεν αποτελεί

σύντομη χρονική παρένθεση, αλλά ήρθε για να μείνει) δεν είναι η μοναδική σοβαρή απειλή για τα έσοδα των ευρωπαϊκών τραπεζών (των εγχωρίων μη εξαιρουμένων). Οι νέες κανονιστικές απαιτήσεις, οι αποχρώσεις ενδείξεις επερχόμενης οικονομικής ύφεσης, ο επαπειλούμενος εμπορικός πόλεμος μεταξύ Ανατολής και Δύσης, οι δυσάμενες διατάραξης των εφαρμοζόμενων επιχειρηματικών μοντέλων (disruption forces) επιτείνουν την αγωνία των διοικήσεων, των μετόχων και των δυνάμικων επενδυτών πως τα χειρότερα είναι μπροστά μας.

Απόρροια όλων αυτών είναι το γεγονός πως οι ευρωπαϊκές τράπεζες, που κυρίως πλύνονται από τα παραπάνω, αποτιμώνται σημαντικά χαμηλότερα από τις αμερικανικές, αλλά και από πολλές αντίστοιχες, τόσο ανεπιτυγμένων όσο και αναδυόμενων αγορών (διάμεση τιμή μετοχής προς λογιστική αξία ευρωπαϊκών τραπεζών: 0,65, αμερικανικών: 1,35).

Στην ελληνική πραγματικότητα, η αρνητική (για τα έσοδα) εξέλιξη των χαμηλών επιτοκίων έρχεται να συνοδεύσει την εκτεταμένη, τα τελευταία έτη, απομόχλευση των τραπεζικών ισολογισμών (πωλήσεις και τιτλοποιήσεις δανειακών χαρτοφυλακίων) που πραγματοποιήθηκε σε μια προσπάθεια να ξεπεραστεί το τεράστιο και δυσεπίλυτο πρόβλημα των μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων, που απειλεί ευθέως την κεφαλαιακή επάρκεια των τραπεζών.

Είναι προφανές πως στη χώρα μας, ο άνεμος των τεκτονικών αλλαγών στις διεθνείς αγορές κεφαλαίων δεν έχει πνεύσει ακόμα ισχυρός. Οι αποδόσεις των ελληνικών ομολόγων βρίσκονται σε ιστορικά

Όσο κι αν ακούγεται περίεργο, υπάρχουν εδώ και καιρό τράπεζες στη Σκανδιναβία, προσφάτως στην Ελβετία, όμως και αλλού, που προσφέρουν αρνητικά επιτόκια δανεισμού. Η Jyske λ.χ. (η τρίτη μεγαλύτερη τράπεζα της Δανίας) προσφέρει δεκαετή στεγαστικά δάνεια με -0,50%, ήτοι σε πληρώνει 0,50% ετησίως για να πάρεις δάνειο από αυτήν...

χαμηλά, λόγω κυρίως της πολιτικής σταθερότητας, σε συνέχεια των εκλογών του Ιουλίου του 2019, άλλα και πλειάδας ιδιαίτερα θετικών εξελίξεων στον χώρο της οικονομίας (αναβαθμίσεις πιστοληπτικής αξιολόγησης της χώρας, το asset protection scheme, μείωση φορολογίας, εκκίνηση emblematicκών επενδύσεων και αποκρατικοποιήσεων κ.λπ.). Ανάλογη πτωτική πορεία έχουν ακολουθήσει τα επιτόκια καταθέσεων (σήμερα μεσοσταθμικά στο 0,26%) όχι όμως και αυτά των χορηγήσεων, που βρίσκονται αισθητά υψηλότερα των ευρωπαϊκών. Ο βαρύτατος πληγωμένος, σε διαδικασία ανάρρωσης, εγχώριος τραπεζικός κλάδος επιχειρεί την ανάκαμψή του μη ακολουθώντας προς το παρόν τη διεθνή τάση στα επιτόκια χορηγήσεων. Παράλληλα, τα έσοδα από προμήθειες παραμένουν χαμηλά, όμως λύση στο πρόβλημα δεν αποτελεί η οριζόντια

επιβολή χρεώσεων στις πάσης φύσεως συναλλαγές (που αντανακλά αρνητικά και στην κοινωνική διάσταση του ρόλου τους), αλλά εξυπνότερες επιλογές, όπως αύξηση εσόδων από προμήθειες, λ.χ., ανάληψη συμβουλευτικών υπηρεσιών, διαχείρισης περιούσιας, τραπεζοασφάλειες, υποστήριξης εμπορίου, έκδοσης/πρακτορεύσης αμοιβαίων κεφαλαίων και άλλων δομημένων χρηματοοικονομικών εργαλείων, χρηματοπιστωτικές δραστηριότητες, περαιτέρω δραστηριοποίηση στις αγορές συναλλαγμάτων κ.λπ.

Η εξίσωση όμως της βιώσιμης και αειφόρου οργανικής ανάπτυξης περιλαμβάνει δύο παράγοντες, τα έσοδα και το κόστος. Στον τομέα αυτό (κόστος), οι εγχώριες τράπεζες έχουν ακόμη μεγάλη απόσταση να διανύσουν έως το σημείο ισορροπίας. Οι δαπανηρές εθελούσιες έξοδοι προσωπικού έχουν εξαντλήσει

εν πολλοίς τη δυναμική τους και οι διοικήσεις θα πρέπει πλέον να χρησιμοποιούν ευρηματικότερους και αποτελεσματικότερους τρόπους μείωσης του δυσανάλογα υψηλού λειτουργικού κόστους των τραπεζών.

Στη μάχη αυτή, η δημιουργία και λειτουργία πλέγματος από κοινές πλατφόρμες (δίκτυα ATMs, υποδομές έκδοσης καρτών και αποδοχής συναλλαγών, contact centers, κανονιστική συμμόρφωση και γενικά μη διαφοροποιητικών λειτουργιών που εκφεύγουν της βασικής τους δραστηριότητας), η χρήση αναδυόμενων τεχνολογιών και ο ψηφιακός μετασχηματισμός (εισαγωγή της τεχνητής νοημοσύνης στην προηγμένη ανάλυση δεδομένων για την καλύτερη διαχείριση κινδύνων αλλά και σε άλλες βασικές δραστηριότητες, της τεχνολογίας block chain, των υπηρεσιών cloud κ.λπ.) που αποτελούν θεμελιώδη συστατικά των σύγχρονων επιχειρηματικών μοντέλων, μπορούν να μειώσουν δραστικά το λειτουργικό κόστος και να κάνουν τις τράπεζες ασύγκριτα αποτελεσματικότερες.

Σε ένα μακροοικονομικό περιβάλλον γεμάτο από απειλές και ισχυρές προκλήσεις, οι τράπεζες καλούνται να αντιμετωπίσουν πέσαν όλων αυτών και επιπρόσθετους εκθροούς προερχόμενους από το δικό τους οικοσύστημα.

Οι εταιρείες χρηματοοικονομικής τεχνολογίας (γνωστές ως FinTechs), οι Big techs (Amazon, Facebook, Google, Apple κ.λπ.), οι ψηφιακές τράπεζες και οι υπόλοιπες challenger banks σχηματίζουν για τις παραδοσιακές τράπεζες έναν σθεναρό και επικίνδυνο εχθρό «εκ των έσω». Δεδομένου δε των ισχυ-

ρών συγκριτικών τους πλεονεκτημάτων (χαμηλό λειτουργικό κόστος, πολύ ανταγωνιστικές χρεώσεις προϊόντων και υπηρεσιών, αμεσότητα και ταχύτητα στην εξυπηρέτηση, ισχυρές τεχνολογικές υποδομές αιχμής, πρόσβαση σε τεράστιες βάσεις δεδομένων, ελευθερία από τα βάρη μη εξυπηρετούμενων δανείων και ανάγκες προβλέψεων κ.λπ.) αποτελούν, χωρίς αμφιβολία, παρούσα και ξεκάθαρη απειλή για τη μελλοντική κερδοφορία, αλλά μακροχρόνια ίσως και για τη βιωσιμότητα των παραδοσιακών τραπεζών υπό την παρούσα μορφή τους.

Αδύρκτη ανάγκη αλλά και στρατηγικό μονόδρομο αποτελεί η αναπροσαρμογή και ο ανασχηματισμός των επιχειρηματικών μοντέλων λειτουργίας και οργανικής ανάπτυξης των παραδοσιακών τραπεζών, που πρέπει απαραίτητα να λάβουν σοβαρά υπόψη, τις νέες, όσο και τις υπό διαμόρφωση συνθήκες της χρηματοπιστωτικής αγοράς διεθνώς. Με την απόδοση των ιδίων κεφαλαίων (ROE) στο μόλις 2,89% για το α' εξάμηνο 2019 (συγκριτικά με το επίσης σχετικά χαμηλό 6,86% πανευρωπαϊκά) το αδιέξοδο είναι δεδομένο.

Με την τέλεια αυτή καταιγίδα να είναι όχι απλώς ορατή αλλά σε πλήρη εξέλιξη, η ρήση «ή αλλάζουμε τώρα ή βουλιάζουμε» δεν θα μπορούσε να είναι περισσότερο επίκαιρη.

Ο κ. Ηλίας Ε. Ξηρουχάκης είναι αναπληρωτής διευθύνων σύμβουλος του Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας. Οι απόψεις που εκφράζονται από τον συγγραφέα στο παρόν άρθρο είναι προσωπικές.

Ανοίγει ο δρόμος για την κατασκευή του EuroAsia Interconnector

Το αρμόδιο Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως της Κυπριακής Δημοκρατίας έχει εγκρίνει την πολεοδομική άδεια, για την οποία είχε αιτηθεί η EuroAsia Interconnector Limited, επίσημος φορέας υλοποίησης του Ευρωπαϊκού Έργου Κοινού Ενδιαφέροντος EuroAsia Interconnector PCI 3.10 Ισραήλ-Κύπρου-Ελλάδας, ανοίγοντας τον δρόμο για την κατασκευή του σταθμού μετατροπής HVDC στην Κοφίνου.

Σύμφωνα με ανακοίνωση της εταιρείας, η πολεοδομική άδεια αφορά τα κατασκευαστικά έργα για τον σταθμό μετατροπής υψηλής τάσης (HVDC Converter Station) με μέγιστη δυνατότητα μεταφοράς 2.000 μεγαβάτ, ως επίσης και τα σημεία προσαιγιάλωσης του υποθαλάσσιου καλωδίου που συνδέει τα δίκτυα ηλεκτρισμού του Ισραήλ, της Κύπρου και της Ελλάδας.

Όπως αναφέρεται, ο επίσημος Φορέας Υλοποίησης του ευρωπαϊκού έργου ηλεκτρικής διασύνδεσης PCI 3.10 EuroAsia Interconnector παραμένει αφοσιωμένος και εργάζεται εντατικά για την έγκαιρη υλοποίηση του συνολικού έργου κοινού ενδιαφέροντος εντός του πλαισίου του Κανονισμού TEN-E και όπως αυτό εγκρίθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και τα κράτη Κύπρου, Ελλάδας και Ισραήλ.

Τον Ιούνιο υπογράφηκε στο Υπουργείο Ενέργειας, Εμπορίου και Βιομηχανίας στη Λευκωσία, η σύμβαση παραχώρησης γης για την κατασκευή του σταθμού μετατροπής HVDC στην Κοφίνου. Η διάρκεια της σύμβασης είναι 33 χρόνια, με τον Φορέα Υλοποίησης του έργου να έχει το δικαίωμα ανανέωσης της σύμβασης για άλλες δύο περιόδους 33 χρόνων, ενώ έχουν ήδη εκπονηθεί οι απαραίτητες περιβαλλοντικές, τεχνικές ή άλλες μελέτες, και παράλληλα έχουν εξασφαλισθεί οι αναγκαίες άδειες από τις κυπριακές αρχές.

Το κόστος κατασκευής της πρώτης φάσης της διασύνδεσης Ισραήλ-Κύπρου-Ελλάδας με δυνατότητα μεταφοράς 1000MW, ανέρχεται σε 2,5 δισ. ευρώ, με σημαντικά κοινωνικοοικονομικά οφέλη για τις εμπλεκόμενες στο έργο χώρες. Η διασύνδεση Κύπρου-Ελλάδας PCI 3.10.1 αναμένεται να λειτουργήσει τον Δεκέμβριο του 2023 και παράλληλα μέχρι τον Δεκέμβριο του 2023 αναμένεται να λειτουργήσει η ηλεκτρική διασύνδεση Κύπρου-Ισραήλ PCI 3.10.2.

Ως κορυφαίο Ευρωπαϊκό Έργο Κοινού Ενδιαφέροντος, η ηλεκτρική διασύνδεση EuroAsia Interconnector PCI 3.10 Ισραήλ-Κύπρου-Ελλάδας είναι επιλέξιμη για χορηγία από το ταμείο ύψους €8,7 δισ. του μηχανισμού «Συνδέοντας την Ευρώπη» (CEF).

Ενίσχυση ελληνικών τραπεζών «βλέπουν» επενδυτικοί οίκοι

Αγορά μετοχών συστήνει η HSBC – Θετικές εκτιμήσεις από Morgan Stanley

Της **ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΚΟΥΡΤΑΛΗ**

Με **μπαράζ** εκθέσεων για τις ελληνικές τράπεζες ξεκίνησε η εβδομάδα, με επίκεντρο την πορεία των μετοχών τους στο Χρηματιστήριο αλλά και τα αποτελέσματα γ' τριμήνου, τα οποία ξεκινούν σήμερα. Όπως επισημαίνει η HSBC, το κλίμα γύρω από την Ελλάδα συνεχίζει να βελτιώνεται, με την εμπιστοσύνη των καταναλωτών και τους δείκτες οικονομικού κλίματος να αυξάνονται, τα spreads των ελληνικών ομολόγων να συρρικνώνονται και τις τιμές των ακινήτων να σημειώνουν άνοδο. Ωστόσο, παρά τους ούριους ανέμους στο μακροοικονομικό μέτωπο, οι αποτιμήσεις των ελληνικών τραπεζικών μετοχών δεν έχουν καταφέρει να κινηθούν υψηλότερα τους τελευταίους μήνες, μετά το ισχυρό ράλι που σημείωσαν έως και τις εκλογές της 7ης Ιουλίου. Προσπαθώντας να εντοπίσει την «αχίλλειο πτέρνα» στην επενδυτική περίπτωση των ελληνικών τραπεζών, η HSBC επισημαίνει πως δεν υπάρχει κάποια σημαντική ένδειξη που να υποστηρίζει τις ανησυχίες των απαισιόδοξων της αγοράς που μιλούν για προκλήσεις στα έσοδα, τη μείωση των NPEs και την ποιότητα των κεφαλαίων του κλάδου, οι οποίες είναι κατά την άποψή της υπερβολικές.

Ετσι, προχωράει σε αναβάθμιση της σύστασής της για τη Eurobank, την Εθνική Τράπεζα και την Τράπεζα Πειραιώς σε «αγορά» από «διακράτηση» και διατηρεί τη σύσταση «αγοράς» που είχε για την Alpha Bank, τονίζοντας πως μία πιο θετική στά-

Η HSBC εκτιμά πως η αγορά θα συνεχίσει να εκπλήσσεται θετικά από την υλοποίηση της μεταρρυθμιστικής ατζέντας της κυβέρνησης, με θετικές αναθεωρήσεις των μακροοικονομικών προοπτικών και των θεμελιωδών μεγεθών των τραπεζών.

ση για τις τέσσερις συστημικές τράπεζες είναι απόλυτα δικαιολογημένη.

Η HSBC εκτιμά πως η αγορά θα συνεχίσει να εκπλήσσεται θετικά από την υλοποίηση της μεταρρυθμιστικής ατζέντας της κυβέρνησης, με θετικές αναθεωρήσεις των μακροοικονομικών προοπτικών και των θεμελιωδών μεγεθών των τραπεζών. Επιπλέον, θεωρεί πως οι ελληνικές τράπεζες θα συνεχίσουν να έχουν καλές επιδόσεις σε επίπεδο κερδοφορίας και ποιότητας στοιχείων ενεργητικού, ενώ οι ενέργειες πολιτικής θα περιόρισουν τις ανησυχίες της αγο-

ράς για την ποιότητα κεφαλαίου και την πιθανή επιβράδυνση στα σχέδια για τα NPEs.

Αποτελέσματα τριμήνου

Κερδοφόρο εκτιμά η JP Morgan πως θα είναι το γ' τρίμηνο για τις ελληνικές τράπεζες, με την τάση στα λειτουργικά προ προβλέψεων κέρδη να παραμένει θετική, καθώς η αύξηση των προμηθειών (6%) και ο συνεχιζόμενος έλεγχος του κόστους θα αντισταθμίσουν τις όποιες πιέσεις στα καθαρά έσοδα από τόκους. Παράλληλα, εκτιμά πως η ποιότητα ενεργητικού θα σημειώσει περαιτέρω οργανική

βελτίωση, ενώ καθώς ξεκινάει το επόμενο στάδιο των NPEs με την εφαρμογή του σχεδίου «Ηρακλής», η αγορά πιθανότατα θα επικεντρωθεί στα σχέδια των τραπεζών για το δ' τρίμηνο καθώς και το 2020.

Η JP Morgan αναμένει ότι οι δείκτες NPEs θα μειωθούν κατά 1%-2% σε τριμηνιαία βάση, με τα κόστη να κινούνται σύμφωνα με τις εκτιμήσεις των διοικήσεων σε μέσο όρο. Από την πλευρά της Deutsche Bank εκτιμά πως, σε επίπεδο τριμήνου, η μείωση των NPEs θα διαμορφωθεί στο 2,5% και στο 15% σε επίπεδο έτους για το σύνολο του κλάδου. Οσον αφορά τα επαναλαμβανόμενα κέρδη προ προβλέψεων, θα μειωθούν κατά 6% σε τριμηνιαία βάση, οι προμήθειες θα σημειώσουν αύξηση κατά 3% και τα καθαρά έσοδα από τόκους θα υποχωρήσουν κατά 2,2%. Η Morgan Stanley εκτιμά ότι τα καθαρά κέρδη της Alpha Bank θα διαμορφωθούν στα 22 εκατ. ευρώ, τα καθαρά έσοδα από τόκους στα 385 εκατ. ευρώ, ενώ η μείωση NPEs θα διαμορφωθεί στο 3%. Για τη Eurobank τα καθαρά κέρδη θα κινηθούν στα 47 εκατ. ευρώ, τα καθαρά έσοδα από τόκους θα είναι σταθερά στα 344 εκατ. ευρώ και τα NPEs αναμένεται να σημειώσουν μείωση 5%. Για την Εθνική τα καθαρά κέρδη θα διαμορφωθούν στα 146 εκατ. ευρώ και τα NPEs αναμένεται να σημειώσουν μείωση 5%. Για την Πειραιώς αναμένονται καθαρά κέρδη 23 εκατ. ευρώ, καθαρά έσοδα από τόκους 358 εκατ. ευρώ, ενώ η μείωση των NPEs τοποθετείται στο 4%.

Μείωση επενδύσεων προς startups για τρίτη διαδοχική χρονιά

Σημαντική κάμψη παρουσίασαν φέτος οι χρηματοδοτήσεις τύπου venture capital προς νεοφυείς επιχειρήσεις του τεχνολογικού τομέα. Από τις αρχές του έτους μέχρι σήμερα, σύμφωνα με την ιστοσελίδα dealroom.co, υλοποιήθηκαν 12 επενδύσεις συνολικού ύψους περίπου 14,5 εκατ. ευρώ. Τα προαναφερόμενα μεγέθη είναι μειωμένα τόσο σε σχέση με το 2018 όσο και με εκείνα του 2017. Πέρυσι υλοποιήθηκαν 17 συμφωνίες συνολικής αξίας 34,5 εκατ. ευρώ, ενώ το 2017 είχαν υλοποιηθεί 15 συμφωνίες συνολικής αξίας 57,1 εκατ. ευρώ. Ετσι, φέτος οι επενδύσεις προς νεοφυείς επιχειρήσεις (και όχι μόνο) σημείωσαν υποχώρηση κατά 58% σε σχέση με πέρυσι και κατά 75% σε σχέση με πρόπερσι.

Εκτός από μειωμένο αριθμό συμφωνιών, φέτος είχαμε και χαμηλότερου ύψους συμφωνίες. Σε αντίθεση δηλαδή με το 2017 και το 2018, που πραγματοποιήθηκαν μεγάλοι ύψους επενδύσεις στη χώρα μας, φέτος οι συμφωνίες που επιτεύχθηκαν ήταν χαμηλού ύψους. Σημειώνεται ότι το 2018 κυριάρχησε η επένδυση της Deca Investments στη Viva Payments ύψους 15 εκατ. ευρώ, ενώ το 2017 η εξαγορά της «Κορρές» από τη Morgan Stanley αντί 50 εκατ. ευρώ.

Πάντως, πρέπει να σημειωθεί ότι δεν υπάρχουν στοιχεία για όλες τις επενδύσεις που έγιναν, καθώς για καθεμία συμφωνία που έγινε μέσα στη χρονιά δεν δημοσιοποιήθηκε το ύψος της χρηματοδότησης της εταιρείας.

Ωστόσο, φαίνεται ότι το τελικό μέγεθος δεν διαφοροποιείται αισθητά από το προαναφερμένο. Εξάλλου, και στα προηγούμενα έτη υπάρχουν γύροι χρηματο-

δότησης νεοφυών επιχειρήσεων το ύψος των οποίων δεν είχε γνωστοποιηθεί.

Φέτος, η μεγαλύτερη επένδυση σε νεοφυή επιχείρηση είναι εκείνη που έγινε από τη VentureFriends στη Spotawheel. Η επένδυση αυτή ανήλθε σε 5 εκατ. ευρώ και πραγματοποιήθηκε τον περασμένο Ιούλιο.

Η Spotawheel είναι ένας δικτυακός τόπος μέσω του οποίου πωλούνται μεταχειρισμένα αυτοκίνητα, την αξιοπιστία των οποίων έχει εξετάσει ενδελεχώς η εταιρεία. Με την επένδυση αυτή της VentureFriends, η αξία της επιχείρησης, σύμφωνα με την dealroom.co, εκτιμάται ότι ανήλθε σε περίπου 20 έως 30 εκατ. ευρώ.

Η δεύτερη σε μέγεθος επένδυση ήταν εκείνη της Welcome Pickups, ύψους 3,3 εκατ. ευρώ. Επενδυτές εδώ είναι πιο πολλοί και προέρχονται τόσο από την Ελλάδα (Openfund, VentureFriends) όσο και από το εξωτερικό (Jabbar Internet Group, HOWZAT Partners, Market One Capital). Η Welcome Pickups δραστηριοποιείται στην κάλυψη των αναγκών των τουριστών, από τη στιγμή που βγαίνουν από το αεροπλάνο στον προορισμό τους (π.χ. ταξί, εκδρομές κ.λπ.).

Η Accusonus είναι η τρίτη εταιρεία που συγκέντρωσε την υψηλότερη χρηματοδότηση πέρυσι, ύψους 3,3 εκατ. ευρώ.

Η εταιρεία που δραστηριοποιείται στην ανάπτυξη λογισμικού διαχείρισης επαγγελματικών ηχοληψιών έλαβε χρηματοδότηση κυρίως από Έλληνες επενδυτές (PJ Tech Catalyst Fund, IQbility, VentureFriends, Big Pi Ventures, Michael Tzannes).

ΒΑΓΓΕΛΗΣ ΜΑΝΑΒΕΛΗΣ

RIDE THE CAPITAL

SUNDAY
1 DEC 2019

Family Route

Join us for a unique bike ride through the Old City of Nicosia!

Starting point: The Leventis Municipal Museum of Nicosia - Interactive Tour at **10:00 a.m.**

Cultural stops for sightseeing:

- Kasteliotissa Medieval Hall
- Panagia Chrysaliniotissa Church
- Hadjigeorgakis Kornesios Mansion
- New Nicosia Town Hall
- Pancyprian Gymnasium
- Famagusta Gate
- Bayraktar Mosque

Finish point: The Leventis Municipal Museum of Nicosia

Bookings: www.visitnicosia.com.cy/family-route

Bring your own bike and helmet!

Expert Route

3 Peaks Challenge
Madari > Papoutsas > Kionia

Starting point: Lakatamia Municipal Amphitheatre at **07:30 a.m.**

A challenging route for experienced cyclists on road bikes that takes you to the highest 3 peaks of the Nicosia district. The length of the route is around 130 km, with steep gradients and almost 2900 metres total climb.

Finish point: Lakatamia Municipal Amphitheatre

Participation fee: €20 it includes a Special Gift and Lunch!

Bookings and payment: www.visitnicosia.com.cy/3peaks-challenge

Free Transportation from other cities (Reservation required - Minimum number: 10 people)

We Support

Organisers

καρσιόσκάκειο
ΚΑΡΣΙΟ

Co-organiser
Family Route

the Leventis
Municipal Museum of Nicosia

Supporters

CYCLO
shop.com

Media Sponsor

SPOR FM
95.0

AIK Αρχή Ηλεκτρισμού Κύπρου | Ενέργεια ζωής!

Επίλεξε ηλεκτρικές συσκευές με υψηλό δείκτη ενεργειακής απόδοσης.

A+
A++
A+++

Εκμεταλλεύσου τον ηλιακό θερμoσφάνα για το νερό ολόχρονα.

Σημαντική μείωση στην Κατανάλωση ηλεκτρικού ρεύματος

Μην καλύπτεις τα σώματα θέρμανσης με οποιοδήποτε τρόπο και να θυμάσαι ότι η συχνή συντήρηση των εγκαταστάσεων μειώνει την κατανάλωση ρεύματος μέχρι και 30%.

Ρύθμισε τη θερμοκρασία σε τέτοιο σημείο ώστε να αισθάνεσαι άνετα στον χώρο.

7% Κάθε επιπρόσθετος βαθμός θερμοκρασίας καταναλώνει μέχρι και 7% περισσότερη ενέργεια

Προτίμησε λαμπτήρες LED.

70% Εξοικονόμηση ηλεκτρικής ενέργειας **x10πλάσια ζωή**

Μείωσε τον λογαριασμό ηλεκτρικής ενέργειας με απλές κινήσεις!

Ακολουθώντας κάποια απλά βήματα στην καθημερινότητά σου μπορείς εύκολα να εξοικονομήσεις ενέργεια, για να μειώσεις τον λογαριασμό ηλεκτρικής ενέργειας, προστατεύοντας παράλληλα και το περιβάλλον.

Επαναπατρισμός

Το μέτρο απευθύνεται σε φυσικά πρόσωπα που μεταφέρουν τη φορολογική τους κατοικία στην Ελλάδα και όχι σε αυτούς που είναι ήδη φορολογικοί κάτοικοι στην Ελλάδα. Ωστόσο δίνει ισχυρό κίνητρο και σε Έλληνες που έχουν μεταφέρει τη φορολογική τους κατοικία στο εξωτερικό για τουλάχιστον επτά χρόνια να την επαναπατρίσουν.

Η «χρυσή βίζα»

Δεδομένου ότι «τρέχει» το πρόγραμμα της «χρυσής βίζας» με ελάχιστη επένδυση σε ακίνητα της τάξης των 250.000 ευρώ ή σε χρηματοοικονομικά προϊόντα ύψους 400.000 ευρώ, παρέχεται ίσως κίνητρο σε όσους σκέφτονται να ενταχθούν σε αυτό να αυξήσουν το ποσό της επένδυσής τους και να ενταχθούν και στο καθεστώς του non dom.

Στην Κύπρο

Υπάρχει παράδειγμα προσώπου το οποίο ως φορολογικός κάτοικος Ελλάδος με αποκλειστικά εισοδήματα από χαρτοφυλάκιο αλλοδαπής (τόκου, μερίσματα κ.λπ.) κληθήκε να πληρώσει εδώ φόρο και εισφορά αλληλεγγύης της τάξης των 250.000 ευρώ και αποφάσισε να μετακομίσει στην Κύπρο (non dom status) με αποτέλεσμα να μην πληρώνει κανένα φόρο.

«Αγκάθι» η υποχρεωτική διαμονή των αλλοδαπών στην Ελλάδα για 183 ημέρες

Το προωθούμενο στο νέο φορολογικό νομοσχέδιο καθεστώς non dom είναι στην ουσία ένα «φορολογικό προϊόν» με το οποίο επιχειρείται η προσέλκυση ατόμων «υψηλής καθαρής θέσης» (HNWI, High Net-Worth Individuals), προκειμένου να επιλέξουν τη διαμονή τους στην Ελλάδα για σημαντικό διάστημα κάθε ημερολογιακό έτος και τι μεταφορά της φορολογικής τους κατοικίας, εξηγεί ο Δημήτρης Μωραλόγλου, Tax Associate της Andersen Tax στην Ελλάδα.

Παρά το γεγονός αυτών της στόχευσης όμως δεν ικανοποιεί όλες τις ανάγκες, σχολιάζουν νομικές και

άλλες πηγές εξοικειωμένες με το πώς λειτουργούν αυτά τα πρόσωπα ή όπως άλλες χώρες εξασφαλίζουν. Κατ' αρχήν κρίνεται ορθότερο για αυτόν τον κοινό στόχο μια ρητή αναφορά σε μια ελάχιστη επίσηια διαμονή στην Ελλάδα, π.χ. 60 ημερών, ώστε να μη δημιουργείται καμία αμφιβολία ως προς το θέμα αυτό. Με τη σημερινή διατύπωση τον νόμου, δημιουργείται υποχρέωση για κατ' ελάχιστον διαμονή 183 ημερών στην Ελλάδα του μεταφέροντος τη φορολογική του κατοικία.

Διάστημα που κρίνεται μεγάλο για τους High Net-Worth Individuals δεδομένης της συνε-

χούς κινητικότητας τους ανά τον κόσμο και τις συχνά πολλαπλές κατοικίες που διαθέτουν και χρησιμοποιούν, σημειώνουν οι ίδιες πηγές. Θα έπρεπε επίσης ρητώς να απαλλάσσεται από κάθε υποχρέωση δηλώσεως ή αναφοράς των προκυπτόντων στην αλλοδαπή εισοδημάτων και των πηγών τους, καθώς οι απαιτήσεις τους για διακριτικότητα, ένεκα ζητημάτων ασφαλείας, είναι υψηλότερες και η αντίληψη που υπάρχει επί του παρόντος περί της εξεμύθειας των ελληνικών αρχών δεν είναι η βέλτιστη. Ομοίως, η υποχρέωση δήλωσης του κράτους στο οποίο το φυσικό πρόσωπο είχε την

τελευταία φορολογική του κατοικία δημιουργεί καχυποψία, εξηγούν οι ίδιες πηγές, έναντι του βασικού κινήτρου του καθεστώτος, που είναι ότι η εγχώρια φορολογική διοίκηση δεν έχει καμία σχέση με τις οικονο-

μικές σχέσεις του φυσικού προσώπου που μεταφέρει τη φορολογική κατοικία του στην αλλοδαπή.

Από την πλευρά του ο Νίκος Σιακαντάρης, Managing Partner της Andersen Tax, σχολιάζει πως σε άλλες χώρες (όπως η Κύπρος ή η Πορτογαλία) δεν απαιτείται η καταβολή κάποιου φόρου για τα εισοδήματα αλλοδαπής «και συνεπώς, το ποσό των 100.000 ευρώ θεωρείται από κάποιους υψηλό και αντικίνητρο για όσους ενδιαφέρονται να μεταβάλουν τη φορολογική τους κατοικία». «Ωστόσο, αφενός όπως αναφέρθηκε προηγουμένως, το μέτρο δεν εξετάζει μόνο τον τόπο φορολο-

γικής κατοικίας αλλά και τον τόπο πραγματικής διαμονής, αφετέρου το ποσό αυτό θεωρείται μικρό σε σύγκριση με το ποσό του φόρου που θα κατέβαλε ο ενδιαφερόμενος στη χώρα του», συμπληρώνει. Κρίσιμο επίσης είναι να διασφαλιστεί ότι, εφόσον κάποιος επιλέξει να μεταφέρει τη φορολογική του κατοικία, δεν θα μεταβληθούν οι όροι διατήρησης της ιδιότητας του non dom (ημέρες διαμονής στην Ελλάδα, ποσό επένδυσης, ποσό flat tax) με αποτέλεσμα να βρεθεί εκτός προγράμματος, παρότι τηρεί τους όρους που είχαν αρχικά συμφωνηθεί, εξηγεί ο Δ. Μωραλόγλου.

Πόσο ανταγωνιστικό είναι το ελληνικό σχέδιο

ΤΙ ΙΣΧΥΕΙ ΣΕ ΆΛΛΕΣ ΧΩΡΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΕΛΚΥΣΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΩΝ ΚΑΤΟΙΚΩΝ ΥΨΗΛΟΥ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ

	ΕΛΛΑΔΑ (πρόταση νόμου)	ΚΥΠΡΟΣ	ΙΤΑΛΙΑ	ΗΝ. ΒΑΣΙΛΕΙΟ	ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ	ΙΡΛΑΝΔΙΑ
Διάρκεια μη διαμονής/φορολόγησης στη χώρα, πριν από την υποβολή αίτησης για το καθεστώς non-dom	7 από τα 8 προηγούμενα χρόνια	17 από τα 20 προηγούμενα χρόνια	9 από τα 10 προηγούμενα χρόνια	Ολοι όσοι δεν έχουν γεννηθεί στο Ηνωμένο Βασίλειο ή είναι τέκνα non-dom	5 χρόνια	Ολοι όσοι δεν έχουν γονείς Ιρλανδούς (εκτός εάν ήταν non dom οι ίδιοι)
Μέγιστη περίοδος κατοχής του καθεστώτος μη κατοίκου	15 χρόνια	17 χρόνια	15 χρόνια	15 χρόνια	10 χρόνια	Χωρίς όριο
Ελάχιστες ημέρες φυσικής παρουσίας στη χώρα	183	60	183	Χωρίς υποχρέωση	183 ή κατοχή κύριας κατοικίας	Χωρίς υποχρέωση
Ετήσιος εφάπαξ φόρος για εισοδήματα που παράγονται διεθνώς*	100.000 ευρώ για τον αιτούντα, συν 20.000 ευρώ για οποιονδήποτε συγγενή επιθυμεί να αποκτήσει την ιδιότητα	0	100.000 ευρώ για τον αιτούντα, συν 25.000 ευρώ για οποιονδήποτε συγγενή επιθυμεί να αποκτήσει την ιδιότητα	Δεν υπάρχει υποχρέωση για τα πρώτα 7 χρόνια ενώ μετά, 30.000 λίρες ετησίως έως τα 13 έτη και μετά 60.000	0	0
Φορολογία εισοδημάτων που παράγονται εντός της χώρας	Όπως όλων των Ελλήνων φορολογουμένων	Όπως όλων των φορολογουμένων	Όπως όλων των φορολογουμένων	Όπως όλων των φορολογουμένων	20%	Μη διαθέσιμα στοιχεία
Υποχρεώσεις επένδυσης για ένταξη στο καθεστώς non-dom	500.000 ευρώ σε ακίνητα ή μετοχές. Η επένδυση πρέπει να ολοκληρωθεί εντός τριών ετών.	0	0	0	0	0
Ετήσιες υποχρεώσεις προκειμένου να διατηρηθεί το καθεστώς non-dom	0	0	0	Να απέχει από ενέργειες που δείχνουν πρόθεση μόνιμης διαμονής	0	Να απέχει από ενέργειες που δείχνουν πρόθεση μόνιμης διαμονής

*Συνδέεται με τις διμερείς συμφωνίες απαλλαγής διπλής φορολόγησης του κάθε κράτους.

ΠΗΓΗ: Andersen Tax για την «Καθημερινή»

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Το σχέδιο προσέλκυσης πλούσιων ξένων

Σε ποιο κοινό στοχεύει η ελληνική κυβέρνηση, τι ισχύει σε άλλα ευρωπαϊκά κράτη και οι πρώτες ενστάσεις

Του **ΗΛΙΑ Γ. ΜΠΕΛΛΟΥ**

Νέο εισόδημα από ξένους κυρίως, αλλά και Έλληνες, φορολογούμενους στο εξωτερικό, που θα μεταφέρουν τη φορολογική τους κατοικία εδώ, επιδιώκει να προσελκύσει η κυβέρνηση με το φορολογικό νομοσχέδιο που εισάγει το καθεστώς non-dom για την προσέλκυση νέων φορολογικών κατοίκων υψηλού εισοδήματος. Τα διεθνή τους εισοδήματα θα φορολογούνται εδώ με ένα κατ' αποκοπή ετήσιο σταθερό ποσό (lump sum) ενώ τα εισοδήματα που θα παράγονται στην Ελλάδα θα φορολογούνται κανονικά, με τους ίδιους συντελεστές και κανόνες όπως και όλων των άλλων Ελλήνων φορολογουμένων.

Παράλληλα, η παραμονή τους εδώ σημαίνει δαπάνες για στέγαση και διαβίωση που θα προστεθούν στην οικονομία. Σε συνδυασμό με τις Συνθήκες Αποφυγής Διπλής Φορολόγησης που έχει η Ελλάδα, αυτό σημαίνει για τους περισσότερους επιλέξιμους ενδιαφερομένους (με μεγάλη εξαίρεση τους Αμερικανούς υπηκόους που υποχρεούνται να φορολογούνται στις ΗΠΑ όσο έχουν αμερικανικό διαβατήριο) πως μπορούν να μειώσουν σημαντικά τη φορολογική τους επιβάρυνση αφού

δεν θα καταβάλλουν φόρους αλλού. Πολλά μένουν να διευκρινιστούν για το ελληνικό πλαίσιο. Όμως οι κατ' αρχήν όροι και οι προϋποθέσεις, με τα οποία κάποιος μπορεί να ενταχθεί και να διατηρήσει αυτό το δικαίωμα, γνωστό διεθνώς ως non-dom, δείχνουν να προσδιορίζουν ως κοινό-στόχο ένα πολύ συγκεκριμένο τμήμα του διεθνούς πληθυσμού, τους ιδιαίτερα πλούσιους δηλαδή (ή αλλιώς High Net Worth Individuals), χωρίς απαραίτητα να ικανοποιούνται όλες οι αξιώσεις που άνθρωποι σαν και αυτούς έχουν και κυρίως η διακριτικότητα (ζητείται δήλωση ΑΦΜ χώρας προέλευσης) και η ελευθερία μετακίνησης, που δείχνει να περιορίζεται από τις 183 ημέρες υποχρεωτικής παραμονής.

Ένα σημαντικό κομμάτι της αγοράς εκτιμά πως στόχος θα πρέπει να είναι η προσέλκυση ενός μεγάλου αριθμού ατόμων για να ενισχυθεί η ελληνική οικονομική δραστηριότητα από τις δαπάνες τους, ωστόσο το ύψος του ετήσιου τέλους και των υποχρεωτικών επενδύσεων δεν το επιτρέπει. Παράλληλα διατυπώνονται και ανησυχίες κατά το ενδεχόμενο η Ελλάδα να θεωρηθεί φορολογικός παράδεισος που προσελκύει χρήματα άγνωστης προέλευσης. Οι προτεινόμενες δια-

τάξεις «εμπνέονται» από το αντίστοιχο καθεστώς της Ιταλίας, που εισήχθη το 2017, εξηγεί στην «Κ» η Tax Director της PwC Σταυρούλα Μαρουσάκη. Σκοπός τους είναι η προσέλκυση στην Ελλάδα φυσικών προσώπων που ήταν φορολογικοί κάτοικοι αλλοδαπής τα προηγούμενα 7 από τα τελευταία 8 έτη. Αφορά κυρίως φορολογουμένους με σημαντική περιουσία στην αλ-

«Το ερώτημα είναι τι πραγματικά θέλουμε. Πολλούς που θα ξοδεύουν πολλά ή λίγους που θα ξοδεύουν λίγο περισσότερα;».

λοδαπή, διευκρινίζει η PwC, καθώς απαιτείται επένδυση στην Ελλάδα τουλάχιστον 500.000 ευρώ, ενώ ο ετήσιος κατ' αποκοπή φόρος (flat tax), ανεξαρτήτως του ύψους του εισοδήματος αλλοδαπής, ανέρχεται σε 100.000 ευρώ και προσauξάνεται κατά 20.000 ευρώ για κάθε συγγενικό πρόσωπο, ο συνολικός φόρος δηλαδή για μια τετραμελή οικογένεια θα ανέλθει σε 160.000 ευρώ.

«Ιδιαίτερως σημαντικό και προς τη σωστή κατεύθυνση είναι επίσης ότι τα εισοδήματα πηγής Ελλάδος φορολογούνται με τις γενικές διατάξεις. Ωστόσο το ευνοϊκό αυτό καθεστώς έχει και χρονικό περιορισμό 15 ετών, χωρίς δυνατότητα παράτασης», προσθέτει. Πολύ σημαντική κρίνεται επίσης η απαλλαγή από τον φόρο κληρονομιών και δωρεών της περιουσίας αλλοδαπής, ιδίως εάν ληφθεί υπόψη ότι, σύμφωνα με τη φορολογία κληρονομιών, αντίστοιχη απαλλαγή δίνεται σε Έλληνες υπηκόους με την προϋπόθεση ότι ήταν εγκατεστημένοι στην αλλοδαπή για τουλάχιστον 10 συνεπτά έτη, υπογραμμίζει η PwC.

Λειτουργώντας με αυτό τον τρόπο όμως, οι προβλέψεις του άρθρου 5Α στον κώδικα φορολογίας εισοδήματος «για την εναλλακτική φορολόγηση εισοδήματος που προκύπτει στην αλλοδαπή φυσικών προσώπων που μεταφέρουν τη φορολογική τους κατοικία στην Ελλάδα» δέχονται κριτική και ως προς το περιοριστικό τους χαρακτήρα: ότι δηλαδή είναι τόσο αυστηρές που αποκλείουν ένα μεγάλο κομμάτι του ευρωπαϊκού και όχι μόνον πληθυσμού, όπως συνταξιούχους, που θα ενδιαφερόταν να έρθει στην Ελλάδα, να πληρώνει χαμηλότερο φόρο για τα διεθνή εισο-

δήματα και να πραγματοποιεί δαπάνες κατά την εδώ διαμονή του προς όφελος της οικονομίας. «Το ερώτημα εντέλει είναι τι πραγματικά θέλουμε: πολλούς που θα ξοδεύουν πολλά ή λίγους που θα ξοδεύουν λίγο περισσότερα;», αναφέρει οικονομολόγος που ασχολείται με τον τομέα. Και οι δύο κριτικές, τόσο αυτή σύμφωνα με την οποία είναι για πολύ λίγους και πολύ πλούσιους, χωρίς να τους καλύπτει όμως τις απαιτήσεις, όσο και εκείνη που λέει πως το ελληνικό καθεστώς non-dom είναι πολύ αυστηρό για να περιλάβει ενδιαφερομένους που δεν αφήνουν απαραίτητα στην κατηγορία των πολυεκατομμυριούχων, διατυπώνονται σε μια συγκυρία κατά την οποία μεγάλος αριθμός άλλων ευρωπαϊκών χωρών και σχεδόν όλων των νοτιοευρωπαϊκών έχουν ήδη εισαγάγει τέτοιο πλαίσιο εδώ και χρόνια, με αποτέλεσμα δεκάδες χιλιάδες ενδιαφερόμενοι να έχουν ήδη επιλέξει κάποια από αυτές ως φορολογική κατοικία. Να σημειωθεί επίσης πως όπως εξηγεί η Tax director της PwC Σταυρούλα Μαρουσάκη, η εισαγωγή του καθεστώτος non-dom δημιουργεί τις απαιτούμενες συνθήκες για να γυρίσουν στην Ελλάδα και Έλληνες που «μετοίκισαν», προ επτά ετών τουλάχιστον, στην αλλοδαπή.

και αντικίνητρα, επισημαίνουν στην αγορά, όπως η δύσκολη ελληνική γλώσσα σε σχέση π.χ. με την ισπανική ή πορτογαλική, ενώ οι ανάγκες βελτίωσης του κράτους και των δημόσιων υπηρεσιών είναι ακόμα πολλές και μπορεί να προβληματίσουν τους υποψηφίους. Δεν λείπουν πάντως και οι ανησυχίες εκείνων που μιλούν για το ενδεχόμενο η Ελλάδα να θεωρηθεί φορολογικός παράδεισος που προσελκύει χρήματα άγνωστης προέλευσης, όπως έχουν ενοχοποιηθεί συχνά Κύπρος και Μάλτα. Τίθεται δηλαδή το ερώτημα αν μπορούν να εκμεταλλευτούν τα ευεργετήματα

του εν λόγω μέτρου πρόσωπα τα οποία έχουν έσοδα από παράνομες δραστηριότητες και επιθυμούν να τα νομιμοποιήσουν έτσι μέσω της Ελλάδας. Σύμφωνα με τον Νίκο Σιακαντάρη, Managing Partner της Andersen Tax, «σε κάθε περίπτωση, τα πρόσωπα αυτά θα θεωρούνται φορολογικοί κάτοικοι της χώρας μας και συνεπώς θα πρέπει να δηλώνουν τα εισοδήματα αυτά, τα οποία οι ελληνικές φορολογικές αρχές θα έχουν δικαίωμα να ελέγξουν αναφορικά με την πηγή προέλευσής τους, αοαχώς εάν επί αυτών θα οφειλεται μόνο ο σταθερός φόρος των 100.000 ευρώ».

Σε κινεζικά χέρια η εκμετάλλευση του υπεδάφους της Αφρικής

Νέα συμφωνία του Πεκίνου με την Γκάνα για το 5% του βωξίτη της χώρας

Συνεχίζεται η επέλαση της Κίνας στις πρώτες ύλες της Αφρικής, μεγάλο μέρος των οποίων έχει προ πολλού περιέλθει στον έλεγχο της μέσω συμφωνιών για χρηματοδότηση έργων υποδομής από κινεζικά κεφάλαια. Αυτή τη φορά η συμφωνία που δίνει στη δεύτερη οικονομία του κόσμου τη δυνατότητα να ενισχύσει τις βιομηχανίες

Η Κίνα έχει ήδη συνάψει συμφωνίες με Γουινέα για βωξίτη και Δημοκρατία του Κονγκό για κοβάλτιο.

ες της αλλά και την επιρροή της ανά τον κόσμο αφορά πλουτοπαραγωγικές πηγές της Γκάνας και ειδικότερα τα μεγάλα αποθέματα βωξίτη της αφρικανικής χώρας. Ο βωξίτης είναι η κυριότερη πρώτη ύλη για την παραγωγή αλουμινίου. Το Πεκίνο πρόκειται να χρηματοδοτήσει με 2 δισ. δολάρια σιδηροδρομικά δίκτυα, οδικές αρτηρίες και γέφυρες στην Γκάνα, στο πλαίσιο συμφωνίας που διασφαλίζει στην Κίνα το 5% των αποθεμάτων της σε βωξίτη. Η εν

λόγω χρηματοδότηση αποτελεί τμήμα δανείου ύψους 19 δισ. δολαρίων που έχει συνάψει με την αφρικανική χώρα. Διά στόματος του αντιπροέδρου της κινεζικής κυβέρνησης, Σουν Τσουνλάν, το Πεκίνο ανακοίνωσε ότι εγκαινιάζει την πρώτη φάση χρηματοδότησης υποδομών στην αφρικανική χώρα και θα εκταμιεύσει άμεσα 649 εκατ. δολάρια. Είναι η πρώτη δόση από τα κεφάλαια που έχει δεσμευθεί να διαθέσει η Κίνα από πέρυσι, μετά την υπογραφή σχετικού μνημονίου συνεργασίας των δύο χωρών. Έτσι, η κινεζική κρατική εταιρεία υδροηλεκτρικής ενέργειας και κατασκευών Sinohydro θα αποκτήσει πρόσβαση στη βασική πρώτη ύλη του βωξίτη.

Εχει, άλλωστε, προηγηθεί ανάλογη συμφωνία με τη Γουινέα, στην οποία έχει δεσμευθεί να χορηγήσει δάνεια συνολικού ύψους 20 δισ. δολαρίων σε χρονικό ορίζοντα δύο δεκαετιών.

Το αντίλλαγμα θα είναι και πάλι η πρόσβαση που θα αποκτήσουν οι κινεζικές βιομηχανίες στα αποθέματα βωξίτη της χώρας. Η Κίνα έχει, εξάλλου, κυριαρχήσει στην παγκόσμια παραγωγή μπαταριών για ηλεκτροκίνητα αυτοκίνητα: έχει με τον ίδιο τρόπο κατορθώσει να διασφαλίσει για τις βιομη-

Η συμφωνία με την Γκάνα επικρίνεται από τη συμβουλευτική για θέματα ανάληψης ρίσκου EXX Africa, που διαπιστώνει έλλειψη διαφάνειας αλλά και μεγάλους κινδύνους για υπερχρέωση της χώρας εξαιτίας των δαπανών που συνεπάγεται η συμμετοχή της στα προβλεπόμενα έργα υποδομής.

χανίες της τη μερίδα του λέοντος στην παραγωγή κοβαλτίου στη Δημοκρατία του Κονγκό. Σημειωτέον ότι στο διάστημα από το 2000 έως και το 2017 η Κίνα συμφώνησε να χορηγήσει συνολικά δάνεια ύψους 143 δισ. δολαρίων σε διάφορες αφρικανικές χώρες για την υλοποίηση έργων υποδομής.

Η επέλαση του ασιατικού οικονομικού γίγαντα στο υπέδαφος και στις πλουτοπαραγωγικές πηγές της Μαύρης Ηπείρου είναι, άλλωστε, και αιτία δριμύτατων επικρίσεων εκ μέρους των ΗΠΑ. Μεταξύ

άλλων, η Ουάσιγκτον έχει κατά καιρούς κατηγορήσει το Πεκίνο ότι επιδεικνύει ανοχή στις παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, καθώς συνεργάζεται με αυταρχικά καθεστώτα της Αφρικής.

Παράλληλα, όμως, οι συμφωνίες που συνάπτει με τις χώρες αυτές προκαλούν αντιδράσεις και στις τοπικές κοινωνίες. Συχνά κατηγορούν το Πεκίνο ότι εγκλωβίζει τις οικονομίες τους σε μια παγίδα χρέους και τις κινεζικές εταιρείες ότι φέρνουν προσωπικό από την Κίνα και δεν δημιουργούν θέσεις εργασίας. Στην προκειμένη

περίπτωση, πάντως, η συμφωνία με την Γκάνα επικρίνεται από τη συμβουλευτική για θέματα ανάληψης ρίσκου EXX Africa, που διαπιστώνει έλλειψη διαφάνειας αλλά και μεγάλους κινδύνους για υπερχρέωση της Γκάνας εξαιτίας των δαπανών που συνεπάγεται η συμμετοχή της στα προβλεπόμενα έργα υποδομής. Το 2020 είναι, άλλωστε, έτος εκλογών για την αφρικανική χώρα, που παραδοσιακά αυξάνει τις δαπάνες όταν βρίσκεται σε προεκλογική περίοδο.

Οι αντιδράσεις στη συμφωνία με το Πεκίνο προέρχονται, πά-

ντως, και από περιβαλλοντικές οργανώσεις. Αφορούν τον αντίκτυπο που μπορεί να έχουν οι εργασίες εξόρυξης βωξίτη στο δάσος Ατέβα στη νοτιοανατολική Γκάνα. Σύμφωνα με την EXX Africa, υπάρχει κίνδυνος το ορυχείο του βωξίτη στην ορεινή περιοχή της Ατέβα να προκαλέσει μόλυνση σε τρεις μεγάλους ποταμούς που έχουν την κοίτη τους εκεί. Από αυτούς προέρχεται το πόσιμο νερό σε τρεις περιοχές της Γκάνας και, όπως επισημαίνει η EXX Africa, δεν έχουν δοθεί στη δημοσιότητα οι αναγκαίες περιβαλλοντικές μελέτες.

CHOOSE HOPE.

Με τη μπλε μυτούλα... συνεχίζουμε να κρατάμε την ελπίδα των παιδιών ψηλά.

Από τις 20 Νοεμβρίου έως τις 11 Δεκεμβρίου 2019 φοράμε για 3^η συνεχή χρονιά την μπλε μυτούλα και λαμβάνουμε μέρος στην Εκστρατεία Ενημέρωσης και Οικονομικής Ενίσχυσης CHOOSE HOPE του Οργανισμού Hope For Children CRC Policy Center. Μοιράζουμε χαμόγελα και διαδίδουμε το μήνυμα πως τα παιδιά αξίζουν μόνο αγάπη και ελπίδα. Βοηθάμε παιδιά στην Κύπρο, που έχουν πέσει θύματα κακοποίησης ή στέρησης. Βρείτε κι εσείς τη δική σας μπλε μυτούλα στις Υπεραγορές ΑΛΦΑΜΕΓΑ και ελάτε να σκορπίσουμε MAZI χαμόγελα για όλα τα παιδιά.

Νικόλας Χριστοφή
Fashion Blogger

TET-A-TET με τον Τάσο Τρύφωνος

Η νέα μας επίτροπος στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Στέλλα Κυριακίδου σε μια εξομολογητική συνέντευξη.

Δευτέρα, 25 Νοεμβρίου 10.00 μ.μ. RIK 1 – RIK HD

Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις της Moody's, η ήδη τρωθείσα κερδοφορία των γερμανικών τραπεζών θα περιοριστεί περαιτέρω μέσα στους επόμενους 12 με 18 μήνες, καθώς μειώνονται διαρκώς τα έσοδά τους από τους τόκους.

Η Moody's υποβάθμισε τις γερμανικές τράπεζες

Μία ακόμη πικρή προειδοποίηση για τους κινδύνους που εγκυμονεί η μειωμένη κερδοφορία των ευρωπαϊκών τραπεζών ήρθε, και αυτή τη φορά προέρχεται από τη Moody's και αφορά τον γερμανικό τραπεζικό κλάδο. Ο οίκος πιστοληπτικής αξιολόγησης υποβάθμισε την προοπτική των γερμανικών τραπεζών σε «αρνητική» από «σταθερή», επικαλούμενος τη διαρκή μείωση της κερδοφορίας τους και της συνολικής φερεγγυότητάς τους σε ένα περιβάλλον ιστορικά χαμηλών επιτοκίων.

Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις της Moody's, η ήδη τρωθείσα κερδοφορία των γερμανικών τραπεζών θα περιοριστεί περαιτέρω μέσα στους επόμενους 12 με 18 μήνες, καθώς μειώνονται διαρκώς τα έσοδά τους από τους τόκους. Υπογράμμισε ειδικότερα ότι όσες παραδοσιακές τράπεζες χρηματοδοτούνται από τις καταθέσεις θα αγωνίζονται να υπερκαλύψουν το κόστος λειτουργίας τους και να παρουσιάσουν κέρδη εφόσον μειώνονται διαρκώς τα επιτόκια «ακόμη κι αν είναι πολύ χαμηλές οι προβλέψεις για ζημίες από μια εξυπηρετούμενα δάνεια». Τονίζει επιπλέον ότι το πλήγμα θα είναι ισχυρότερο για τα μικρότερα ταμειωτήρια της Γερμανίας. Επισημαίνει, πάντως, και τις θετικές παρενέργειες των χαμηλών επιτοκίων όπως το ότι οι δανειολήπτες θα αποπληρώνουν ευκολότερα τα δάνειά τους, δεδομένου ότι συνπγορούν και η αυξημένη απασχόληση στη Γερμανία και η αύξηση της εγκώριας ζήτησης.

Είχε προηγηθεί μια ημέρα ωρίτερα η προειδοποίηση της EKT ότι η μείωση της κερδοφορίας των ευρωπαϊκών τραπεζών αποτελεί έναν από τους μεγαλύτερους κινδύνους για την ανάπτυξη της Ευρωζώνης. Η προειδοποίηση της Moody's συνέπεσε, όμως, και με ανησυχίες που εξέφρασε χθες η Bundesbank για τα προβλήματα των γερμανικών τραπεζών. Μιλώντας στο αμερικανικό δίκτυο CNBC, η Κλόντια Μπους, αντιπρό-

εδρος της Bundesbank, τόνισε πως «έχει υποτιμηθεί ιδιαίτερος ο πιστωτικός κίνδυνος, που αποτελεί ευάλωτο σημείο των γερμανικών τραπεζών». Επικαλέστηκε μάλιστα το ενδεχόμενο να επιδεινωθεί η κατάσταση «δεδομένου ότι έχουν προηγηθεί 10 καλά χρόνια στη γερμανική οικονομία». Οι γερμανικές τράπεζες δυσκολεύονται όντως να βελτιώσουν τον λόγο εσόδων προς κόστος που έφτασε στο 80% το 2018. Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις της Bundesbank δεν αναμένεται να βελτιωθεί η κατάσταση στο εγγύς μέλλον καθώς μειώνονται τα έσοδά τους.

Είναι ενδεικτικές οι περιπτώσεις των δύο μεγαλύτερων τραπεζών της Γερμανίας. Ο εμβληματικός τραπεζικός κολοσσός της Deutsche Bank έχει απολέσει περιουσιακά στοιχεία αξίας 600 δισ. ευρώ και έχει χάσει το 60% της χρηματιστηριακής της αξίας από το 2007. Σε ό,τι αφορά τη δεύτερη σε μέγεθος γερμανική τράπεζα, την Commerzbank, έχει αυξήσει την αξία των περιουσιακών της στοιχείων κατά περίπου 100 δισ. ευρώ, αλλά έχει χάσει περίπου το 50% της χρηματιστηριακής αξίας της. Την ανησυχία τους για τις παρενέργειες των αρνητικών επιτοκίων εξέφρασαν, άλλωστε, τον Σεπτέμβριο οι διευθύνοντες σύμβουλοι της Deutsche Bank και της Commerzbank, Κρίστιαν Σιούνινγκ και Μάρτιν Ζίλκε. Στην προσпoυθεί της να περιορίσει το πλήγμα που προκαλούν στις τράπεζες τα αρνητικά επιτόκια, η EKT εισήγαγε σύστημα κλιμακωτών επιτοκίων που εξαιρεί μέρος των καταθέσεων από τα αρνητικά επιτόκια.

Το τμήμα αυτό των καταθέσεων έχει καθοριστεί στο εξαπλάσιο των διαθεσίμων που είναι υποχρεωμένες να διατηρούν οι τράπεζες. Σύμφωνα, πάντως, με την Pictet Wealth management, το μέτρο δεν θα προσφέρει στο σύνολο των τραπεζών της Ευρωζώνης παρά μόνον τη δυνατότητα να εξοικονομήσουν μόλις 3,1 δισ. ευρώ ετησίως.

Ανάρπαστα τα χρηματοκιβώτια για φύλαξη ρευστού και χρυσού

Δισεκατομμυριούχοι επιλέγουν παλιούς τρόπους προστασίας της περιουσίας τους

Όταν τα σύννεφα πάνω από τον ουρανό της παγκόσμιας οικονομίας πληθαίνουν όπως και οι φόβοι για φυσικές καταστροφές και οι πάμπλοτοι ανησυχούν για τις περιουσίες τους, τότε καταφεύγουν σε παλιούς και δοκιμασμένους τρόπους προστασίας, όπως μπιζουτιέρες, χρηματοκιβώτια και... κρύπτες. Όπως αναφέρει σε εκτενές ρεπορτάζ το Bloomberg, κά-νουν χρυσές δουλειές οι εταιρείες που προσφέρουν χρηματοκιβώτια και ειδικά θωρακισμένα δωμάτια φύλαξης για ρευστό, χρυσό και πολύτιμους λίθους. Μία άλλη επιλογή των πλουσίων είναι και οι αποθήκες λιμανιών, που υπόσχονται υψηλή ασφάλεια. Αλλωστε, λόγω αρνητικών επιτοκίων και χαμηλών αποδόσεων ομολόγων οι καταθέσεις σε τράπεζες και οι επενδύσεις σε ομολογιακές αγορές δεν θεωρούνται συμφέρουσα επιλογή. Σύμφωνα με ορισμένες εκτιμήσεις, στις Ηνωμένες Πολιτείες και μόνον υπάρχουν αυτή τη στιγμή 25 εκατ. χρηματοκιβώτια, που μπορούν να προστατεύσουν από απλά χαρτονομίσματα μέχρι εκκεντρικά αντικείμενα. Ένας συλλέκτης, λόγω χάριν, σε χρηματοκιβώτιο της Citibank φύλασσε μέχρι το 2015 το λεγόμενο «Στέμμα των Άνδεων», φτιαγμένο από σχεδόν 2,5 κιλά χρυσό και περισσότερα από 400 διαμάντια, προτού το πουλήσει στο Μπτροπολιτικό Μουσείο της Νέας Υόρκης.

As δούμε τι γίνεται στη βρετανική πρωτεύουσα, λόγω χάριν. Λίγο πιο πέρα από την πλατεία Γκρόβενор στο Μείφερ, στην οδό Παρκ Λέιν 46, υπάρχει ένα οίκημα που μοιάζει με ιδιωτική λέσχη, έχει τοίχους με ξύλινη επένδυση και βαριά διακόσμηση στο τζάκι, που χρονολογείται από τη βικτωριανή εποχή. Κατεβαίνοντας, όμως, τις σκάλες βρίσκεται κανείς σε μία από τις ασφαλέστερες αίθουσες - κρύπτες στο Λονδίνο, που κατασκευάστηκε από την IB International Vaults και φέρει χαλύβδινη επένδυση στους τοίχους. Θα αρχίσει να λειτουργεί τον Δεκέμβριο και απευθύνεται σε θορυβημένους δισεκατομμυριούχους. «Κάθε βδομάδα δεχόμαστε κλήσεις για ένα θωρακισμένο δωμάτιο, το οποίο θα έχει ενοίκιο 3,2 εκατ. δολάρια τον χρόνο», λέει ο Σον Χόι, γενικός διευθυντής της IBV Λονδίνου. Ήδη στο οίκημα βρίσκονται 550 θησαυροφυλάκια - δωμάτια και υπάρχει χώρος για 450 επιπλέον, ενώ η εταιρεία αξιοποιεί τη φήμη του Λονδίνου ως ασφαλούς καταφυγίου ανεξαρτήτως εξόδου της

Σύμφωνα με εκτιμήσεις, μόνο στις Ηνωμένες Πολιτείες υπάρχουν αυτή τη στιγμή 25 εκατομμύρια χρηματοκιβώτια, που μπορούν να προστατεύσουν χαρτονομίσματα, μπάρες χρυσού, πολύτιμους λίθους κ.ά.

Αυξήθηκαν οι παραγγελίες των εταιρειών που προσφέρουν χρηματοκιβώτια αλλά και ειδικά θωρακισμένα δωμάτια φύλαξης.

Βρετανίας από την Ε.Ε. Το οίκημα στη βρετανική πρωτεύουσα είναι το έκτο κατά σειράν της IBV International Vaults και αφορά μία από τις πάμπολλες επιλογές φύλαξης πλούτου σε όλες τις εκφάνσεις του, από διαμάντια μέχρι ψηφιακά κρυπτονομίσματα.

Τα επενδυτικά κεφάλαια αντιστάθμισης κινδύνου του Ρέι Ντάλιο, του μεγιστάνα του κλάδου αυτού, διασθένθηκαν την περριρρέουσα ατμόσφαιρα ανησυχίας και την αποτύπωση. Ο Ρέι Ντάλιο προειδοποίησε την προηγούμενη εβδομάδα ότι η παγκόσμια οικονομία δέχεται

απειλές από έναν συνδυασμό παραγόντων, όπως η αναποτελεσματική νομισματική πολιτική, η διεύρυνση της οικονομικής ανισότητας και η κλιματική αλλαγή. Πολλοί από τους πλούσιους επενδυτές σωρεύουν ρευστό, φοβούμενοι δραστικές απώλειες στους χρηματιστηριακούς δείκτες πριν τελειώσει η χρονιά, όπως αναφέρεται σε δημοσκόπηση της αρμόδιας μονάδας της UBS, της UBS Global Wealth Management. «Η ζήτηση για χρηματοκιβώτια έχει εκτιναχθεί, αφ' ης στιγμής ξεκινήσαμε τις δραστηριότητες αυτές το 2015 και ειδικά από τα τέλη του φετινού καλοκαιριού αυξάνεται κι άλλο», τονίζει ο Λούντβιχ Καρλ, εκπρόσωπος της Swiss Gold Safe, που διαχειρίζεται χρηματοκιβώτια υψηλής ασφαλείας. «Οι περισσότεροι λένε πως πρέπει να κάνουν πρόβλεψη για δύσκολες μέρες, που μπορεί να έρθουν». Κάτι ανάλογο έχουν να εξιστορήσουν και τα στελέχη του Sincona Trading, ενός οίκου συναλλαγών σε πολύτιμους λίθους στη Ζυρίχη, ο οποίος διαθέτει πάνω

από 1.000 χρηματοκιβώτια. Και όταν ξεκίνησε να τα διαθέτει το 2016, πολλά ήταν στα αζήτητα, αλλά σήμερα τα πράγματα άλλαξαν. Όπως λέει ο γενικός διευθυντής του Sincona Trading, Μπενουά Σένι, ενοικιάζονται πέντε την ημέρα, οπότε σε λίγο καιρό πλέον δεν θα υπάρχει άλλη διαθεσιμότητα.

Μιλώντας για χρηματοκιβώτια, καλό είναι να επισημάνουμε πως ποικίλλουν από τα μικρά που έχουν μόνον μερικά εκατοστά ύψος και πλάτος, έως και μεγαλύτερα του μεγέθους ενός ντουλαπιού κουζίνας. Άλλη εναλλακτική φύλαξης, όπως αναφέρει εν κατακλείδι το ειδησεογραφικό πρακτορείο Bloomberg, μπορεί να είναι οι άνευ δασμών λιμένες με τις αποθήκες τους, όπως είναι η Σιγκαπούρη και το Ντελαγουέαρ, αλλά και αποθήκες αδασολόγητες στη Γενεύη. Το Ντελαγουέαρ, ειδικά, είναι προσφιλής προορισμός για αποθήκευση ακριβών έργων τέχνης, αλλά συνήθως θέτει χρονικό περιορισμό στη διάρκεια φύλαξης τους.

Εργαλεία για τις ασφαλιστικές εταιρείες τα έξυπνα ρολόγια

Παρακινώντας τους ασφαλισμένους να ασκούνται καθημερινά, ορισμένες ασφαλιστικές εταιρείες όχι μόνο προλαμβάνουν την εμφάνιση χρόνιων παθήσεων, αλλά αφαιρούν και ένα τεράστιο βάρος από το σύστημα ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης. Έξυπνα ρολόγια της Apple ή της Fitbit υπενθυμίζουν

Στόχος, να διατηρούν τους ασφαλισμένους τους σε καλή φυσική κατάσταση, ώστε να μειώσουν το κόστος της ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης.

καθημερινά στους εργαζομένους να σηκώνονται, να κινούνται και να αθλούνται. Σαν να παίζουν κάποιο παιχνίδι, οι εργαζόμενοι έχουν να ολοκληρώσουν σε καθημερινή βάση τρεις στόχους: συχνή κίνηση, ένταση και επιμονή. Η αμερικανική United Healthcare είναι μία από τις ασφαλιστικές

εταιρείες που συνεργάζονται με τη Fitbit και την Apple και προσφέρουν το πρόγραμμα άσκησης σε εργαζομένους της, δίνοντας σημαντική έκπτωση στα ετήσια ασφάλιστρα σε όσους πίνουν τους στόχους. Όσοι συμμετέχουν στο πρόγραμμα οφείλουν να κινούνται ανά τακτά χρονικά διαστήματα, δηλαδή να σηκώνονται από το γραφείο τους και να πεπατούν για λίγα λεπτά. Επίσης, χρειάζεται τουλάχιστον μία φορά την ημέρα να πραγματοποιούν 3.000 βήματα σε μισή ώρα και συνολικά 10.000 ολόκληρη τη μέρα. Οποιοι ολοκληρώνει οποιονδήποτε από τους τρεις στόχους, όχι μόνον κατατάσσεται υψηλά μεταξύ των συναδέλφων του στον πίνακα αποτελεσμάτων, αλλά απολαμβάνει και μεγαλύτερη έκπτωση στα ιατρικά έξοδα, κερδίζοντας μεταξύ ενός και τριών δολαρίων την ημέρα.

Μέσω της συνεργασίας τους με τις εταιρείες τεχνολογίας, οι ασφαλιστικές αποσκοπούν στην πρόληψη των χρόνιων ασθενειών και τελικά στη μείωση των εξόδων για την περίθαλψη. Η πα-

Η αμερικανική United Healthcare είναι μία από τις ασφαλιστικές εταιρείες που συνεργάζονται με τη Fitbit και την Apple και «τρέχει» το πρόγραμμα άσκησης σε εργαζομένους της, προσφέροντας σημαντική έκπτωση στα ετήσια ασφάλιστρα σε όσους πίνουν τους στόχους. Όσοι συμμετέχουν στο πρόγραμμα οφείλουν να κινούνται ανά τακτά χρονικά διαστήματα, τουλάχιστον μία φορά την ημέρα να πραγματοποιούν 3.000 βήματα σε μισή ώρα και συνολικά 10.000 ολόκληρη την ημέρα.

χυσарκία, παραδείγματος χάριν, αποτέλεσμά της καθιστικής ζωής και δεύτερη αιτία θανάτου μετά το

κάπνισμα στις ΗΠΑ, κόστισε 147 δισ. δολάρια το 2008 στο αμερικανικό σύστημα υγείας, σύμφωνα

με στατιστικά του αμερικανικού Κέντρου για τον Έλεγχο και την Πρόληψη Ασθενειών (CDC). Τα διαφυγόντα κέρδη λόγω μείωσης της παραγωγικότητας σε ολόκληρη τη χώρα κυμαίνονται μεταξύ 3,4 δισ. έως 6,4 δισ. δολαρίων.

Ήδη με τη χρήση των έξυπνων ρολογιών, η United Healthcare εξοικονομεί περίπου 220 δολάρια ανά ασφαλιζόμενο σε ιατρικά έξοδα, όπως δήλωσε στους Financial Times ο Πολ Στέρλινγκ, υποδιευθυντής του τμήματος νέων προϊόντων. Η αμερικανική ασφαλιστική εταιρεία ξεκίνησε το συγκεκριμένο πρόγραμμα από τον Ιανουάριο του 2018. Για τη σύγχρονη ιατρική, η άσκηση είναι ό,τι πλσιέστερο υπάρχει σε μαγικό φίλτρο, όπως σχολίασε στους Financial Times η Τζο Αν Μάνσον, υψηλόβαθμο στέλεχος του Brigham and Women's Hospital στη Βοστώνη. Άλλες ασφαλιστικές εταιρείες, που επίσης συνεργάζονται με τη Fitbit ή και την Apple, προσφέρουν δωρεοπιταγές σε όσους πραγματοποιούν τους ημερήσιους στόχους άσκησης.

Ορισμένες ασφαλιστικές εται-

ρείες προσωποποιούν την υπηρεσία, υπενθυμίζοντας στους εργαζομένους πότε πρέπει να επισκεφθούν τον γιατρό τους ή ότι πρέπει να κάνουν εμβόλια.

Η ασφαλιστική εταιρεία Discovery στη Νότιο Αφρική προσφέρει στους εργαζομένους ένα έξυπνο ρολόι της Apple σε μειωμένη τιμή, αλλά σε περίπτωση που δεν πραγματοποιούν τους ημερήσιους στόχους, θα πρέπει να πληρώσουν το πλήρες αντίτιμο.

Επόμενο βήμα για την United Healthcare είναι να προσθέσει στο πρόγραμμα περαιτέρω δραστηριότητες πέραν της κίνησης και του βαδίσματος, όπως για παράδειγμα το κολύμπι, την ποδηλασία, ακόμη και την κηπουρική, ώστε να προσελκύσει ακόμη περισσότερους ενδιαφερόμενους, ενδεχομένως και όσους δεν έχουν ασκηθεί ποτέ. Τις τελευταίες εβδομάδες, πολλοί έχουν εκφράσει ανησυχία σχετικά με τα έξυπνα ρολόγια της Fitbit, η οποία εξαγοράστηκε από την Google, καθώς φοβούνται για παραβίαση των προσωπικών τους δεδομένων.

Σε χαμηλό δεκαετίας ο ρυθμός ανάπτυξης της παγκόσμιας οικονομίας

Ο ΟΟΣΑ καλεί τις κυβερνήσεις των κρατών μελών να προχωρήσουν σε αύξηση επενδύσεων

Τον κίνδυνο του κινδύνου κρούει ο Οργανισμός για την Οικονομική Συνεργασία και Ανάπτυξη (ΟΟΣΑ), επισημαίνοντας ότι η παγκόσμια οικονομία αναπτύσσεται με τον πιο βραδυ ρυθμό της τελευταίας δεκαετίας, δηλαδή από τη διεθνή χρηματοπιστωτική κρίση του 2008-2009. Και αυτό, επειδή οι επιμέρους εθνικές κυβερνήσεις επιδεικνύουν αναποφασιστικότητα και επαφίενται στις κεντρικές τράπεζες για να αναθερμανθούν οι επενδύσεις. Ειδικότερα, όπως ανέφερε στις προβλέψεις του ο ΟΟΣΑ, η οικονομία σε διεθνή κλίμακα φέτος θα αναπτυχθεί κατά 2,9%, όπως και την επόμενη χρονιά, ενώ μόλις τον Σεπτέμβριο είχε προβλέψει ανάπτυξη 3% το 2020. Ωστόσο, δίνοντας κάποιες μικρές ελπίδες, ο ΟΟΣΑ εκτιμά ότι θα ενισχυθεί η οικονομία στο 3% το 2021, αρκεί βέβαια να μετριαστούν οι επιπτώσεις από έναν συνδυασμό παραγόντων, που ποικίλουν και εκτείνονται από τον σινοαμερικανικό εμπορικό πόλεμο μέχρι την απροσδόκητη επιβράδυνση της οικονομίας της Κίνας.

Ισως το σοβαρότερο θέμα να είναι πως οι κυβερνήσεις δεν κατορθώνουν να ανταποκριθούν στα μεγάλα ζητήματα του καιρού μας, όπως είναι η κλιματική αλλαγή, η ψηφιοποίηση της οικονομίας τους και η διάλυση της παγκόσμιας ισορροπίας, της βασισμένης σε ένα πολυμερές σύστημα συμφωνιών, όπως διαμορφώθηκε μετά την κατάρρευση του κομμουνισμού. Για την ανώτατη οικονομολόγο του διεθνούς οργανισμού, Λοράνς Μπουν, η ανησυχία έγκειται στο ότι ο κόσμος ενδεχομένως να συνεχίσει να υποφέρει για πολλές δεκαετίες ακόμα, εάν οι ιθύνοντες έχουν να προτείνουν μόνον βραχυπρόθεσμες λύσεις σε επίπεδο δημοσιονομικών μέτρων και νομισματικής πολιτικής. «Το σοβαρότερο θέμα είναι πως οι προοπτικές συνεχίζουν να επιδεινώνονται με αμείωτη ένταση, γεγονός που αποκαλύπτει κυρίως την ανάγκη διαρθρωτικών αλλαγών, παρά τους κραδασιμούς που προκαλούν οι κύκλοι της οικονομίας. Θα ήταν σφάλμα πολιτικής να θεωρήσει αυτές τις αλλαγές προσωρινές, που μπορούν να τεθούν υπό διαχείριση με μέτρα δημοσιονομικής και νομισματικής υφής».

Για την επανεκκίνηση του προγράμματος αγοράς ομολόγων από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, ο ΟΟΣΑ επισήμανε πως θα έχει περιορισμένο αντίκτυπο, εάν δεν δράσουν οι επιμέρους εθνικές κυβερνήσεις, λαμβάνοντας επεκτατικά μέτρα.

Και όπως προσέθεσε η ίδια, «χωρίς να δοθεί σαφής πολιτική κατεύθυνση, η αβεβαιότητα θα εντείνεται και οι προοπτικές της ανάπτυξης θα διαβρώνονται». Μεταξύ των μεγάλων οικονομιών, οι

Ηνωμένες Πολιτείες φέτος αναμένεται να αναπτυχθούν κατά 2,3% σε σύγκριση με αρχική πρόβλεψη 2,4%, και με ρυθμό 2% το 2020 και το 2021. Ο θετικός αντίκτυπος από τις φοροαπαλλαγές του

2017 εξασθενεί, ενώ οι εμπορικοί εταίροι των ΗΠΑ βλέπουν τις οικονομίες τους να επιβραδύνονται. Κατά τον ΟΟΣΑ, μία επιπλέον μείωση επιτοκίων θα ήταν δικαιολογημένη, εάν εμφάνιζε η οικονομία αποδυνάμωση. Στην περίπτωση της Ευρωζώνης, τα πράγματα είναι βελτιωμένα. Φέτος αναμένει ο ΟΟΣΑ ρυθμό 1,2% από 1,1%, το 2020, 1,1% από 1,0% κατά την πρόβλεψη Σεπτεμβρίου, ενώ θα επανέλθει στο 1,2% το 2021. Αναφερόμενος στην επανεκκίνηση του προγράμματος αγοράς ομολόγων από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, ο διεθνής οργανισμός επισήμανε πως θα έχει περιορισμένο αντίκτυπο, εάν δεν δράσουν οι επιμέρους εθνικές κυβερνήσεις, ενισχύοντας τις δημόσιες επενδύσεις. Τέλος, η Κίνα θα αναπτυχθεί ελαφρώς ταχύτερα στο 6,2% από 6,1% με τις προηγούμενες εκτιμήσεις, αλλά θα περιοριστεί στο 5,7% και 5,5% την επόμενη και μεθεπόμενη χρονιά. Αν και η Κίνα δεν ανήκει τυπικά στον Οργανισμό Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης, ο ίδιος την παρακολουθεί. Επισημαίνει δε πως η οικονομία της θα επηρεαστεί από τις εμπορικές διενέξεις και τον σταδιακό αναπροσανατολισμό της παγκόσμιας οικονομίας από τις εξαγωγές στην εγχώρια ζήτηση.

REUTERS, BLOOMBERG

Η πηγή ανησυχίας

Για τον ΟΟΣΑ υπάρχει ο κίνδυνος να κλιμακωθεί η ένταση στο πεδίο του διεθνούς εμπορίου, και αυτό είναι πηγή ανησυχίας. Και ακόμα πιο σοβαρό για τον διεθνή οργανισμό είναι το ότι η γενικευμένη αβεβαιότητα θα παραμείνει και θα επεκρέμαται ακόμα κι αν τα προβλήματα επιλυθούν. Στις προηγμένες μεγάλες οικονομίες ο ΟΟΣΑ αναμένει ότι η όλη κατάσταση επηρεάζει δυσμενώς την αύξηση των εταιρικών επενδύσεων, η οποία πιθανώς να επιβραδυνθεί στο 1,25% σε ετήσια βάση, από σχεδόν 2% την περυσινή χρονιά. Οι προκλήσεις στο πεδίο του διεθνούς εμπορίου και των επενδύσεων απαιτούν από τις κυβερνήσεις να προχωρήσουν σε βαθύτερες αλλαγές, πέραν του να αποσύρουν δασμούς που επιβλήθηκαν εκατέρωθεν μέσα στα τελευταία δύο χρόνια. Αυτό θα σημαίνει ότι θα πρέπει να εκσυγχρονιστεί το παγκόσμιο

σύστημα εμπορικών κανόνων και να περισταλούν οι επιδοτήσεις, οι οποίες βλάπτουν το εμπόριο, όπως επισμαίνει ο ΟΟΣΑ. Ο διεθνής οργανισμός απευθύνει έκκληση οι κυβερνήσεις να επιδείξουν ανάλογη ενδελέχεια και στο πώς θα σχεδιάσουν τις περιβαλλοντικές πολιτικές τους, όταν οι καταστροφικές πυρκαγιές στην Αυστραλία μαίνονται και οι πλημμύρες στη Βενετία απειλούν ένα μνημείο του πολιτισμού – αμφότερα τα φαινόμενα ορισμένοι τα αποδίδουν στην κλιματική αλλαγή. Και σε όλα αυτά οι κυβερνήσεις δεν έχουν ξεκάθαρη άποψη, αν θα πρέπει π.χ. να επιβάλουν φόρο στους ρύπους. «Δίνεται μια μοναδική ευκαιρία να αποφευχθεί η στασιμότητα, που θα βλάψει σχεδόν τους πάντες, να μην υπάρχει αβεβαιότητα και να γίνουν καθολικά επωφελείς επενδύσεις», υπογραμμίζει η Λοράνς Μπουν του ΟΟΣΑ.

Ενισχύθηκαν οι γερμανικές εξαγωγές στις Ηνωμένες Πολιτείες

Η σημαντική ενίσχυση των γερμανικών εξαγωγών προς τις ΗΠΑ το τρίτο τρίμηνο βοήθησε τη μεγαλύτερη οικονομία της Ευρώπης να αποφύγει την ύφεση, σύμφωνα με ανάλυση των διαθέσιμων στοιχείων που έκανε το Reuters.

Οι γερμανικές εξαγωγικές εταιρείες ευνοήθηκαν από την υποχώρηση του ευρώ έναντι του δολαρίου και από τις αλλαγές στις εμπορικές ροές που προκαλεί ο εμπορικός πόλεμος ΗΠΑ - Κίνας. Τα λεπτομερή στοιχεία για το εμπόριο που συνέλεξε το Reuters από την αμερικανική στατιστική υπηρεσία δείχνουν ότι εξακολουθεί να είναι ισχυρή η ζήτηση στις ΗΠΑ για γερμανικά προϊόντα, παρά τις επανειλημμένες απειλές του Αμερικανού προέδρου Ντόναλντ Τραμπ ότι θα αυξήσει τους δασμούς στις εισαγωγές αυτοκινήτων από την Ευρώπη. Οι γερμανικές εξαγωγές προς τις ΗΠΑ αυξήθηκαν κατά 7,6% σε ετήσια βάση το τρίτο τρίμηνο του 2019, ενώ είχαν αυξηθεί κα-

Αυξήθηκαν κατά 7,6% σε ετήσια βάση το τρίτο τρίμηνο του τρέχοντος έτους.

τά 5,3% το προηγούμενο τρίμηνο. Συνολικά οι γερμανικές εξαγωγές αυξήθηκαν κατά 1,7% το τρίτο τρίμηνο του 2019 σε σύγκριση με ένα χρόνο πριν. Είχαν συρρικνωθεί κατά 1,3% το δεύτερο τρίμηνο του 2019. «Η Ευρώπη εξακολουθεί να ευνοείται από το γεγονός ότι δεν εμπλέκεται ακόμη στην εμπορική διαμάχη ΗΠΑ - Κίνας. Αυτό οδηγεί σε αλλαγές στις εμπορικές ροές και βοηθάει τους Ευρωπαίους εξαγωγείς», εξηγεί ο Γενς Ζοφεντεκουμ του πανεπιστημίου Heinrich-Heine στο Ντίσελντορφ. Κατά τον Γκάμπριελ Φέλμπερμάγερ, πρόεδρο του Ινστιτούτου του Κιέλου για την Παγκόσμια Οικονομία, το ευρώ έχει υποχωρήσει κατά 14% έναντι του δολαρίου από την αρχή του 2018. Όπως εξηγεί, οι Αμερικανοί αγοράζουν όλο και περισσότερα αγαθά από την Ευρώπη και τη Γερμανία, διότι η επιβολή δασμών από τις ΗΠΑ σε κινεζικά προϊόντα τα καθιστά πιο ακριβά. Προειδοποιεί, ωστόσο, ότι μεσοπρόθεσμα ο εμπορικός πόλεμος θα αναγκάσει πολλές γερμανικές επιχειρήσεις να αυξήσουν την παραγωγή τους στις ΗΠΑ, γεγονός που θα οδηγήσει σε περιορισμό των εξαγωγών.

Οι ΗΠΑ και η Γαλλία παρέμειναν οι μεγαλύτερες εξαγωγικές αγορές της Γερμανίας το διάστημα Ιουλίου - Σεπτεμβρίου. Οι γερμανικές εξαγωγές προς τη Γαλλία αυξήθηκαν κατά 3,1% σε ετήσια βάση το τρίτο τρίμηνο, ενώ ήταν στάσιμες το δεύτερο τρίμηνο. Η γερμανική οικονομία διέψευσε τις προβλέψεις των οικονομολόγων, καταγράφοντας ρυθμό ανάπτυξης 0,1% το τρίτο τρίμηνο χάρη στην αύξηση των κρατικών δαπανών, των κατασκευών αλλά και των εξαγωγών. Το δεύτερο τρίμηνο του 2019 η γερμανική οικονομία είχε συρρικνωθεί κατά 0,2% σε σύγκριση με το διάστημα Ιανουαρίου - Μαρτίου.

Γ Ν Ω Σ Τ Ο Π Ο Ι Η Σ Η

Γνωστοποιείται σύμφωνα με το άρθρο 25 του Περί Ακινήτου Ιδιοκτησίας (Διακατοχή, Εγγραφή και Εκτίμηση) Νόμου Κεφ. 224, ότι συμφωνήθηκε να πωληθεί το μερίδιο ή συμφέρον στα ακίνητα που αναφέρονται πιο κάτω.
Πήλωση Μεταβίβασης: 1/Π/4079/2019
Πωλητής/ες: NELAZA LIMITED
ΣΑΛΑΜΙΝΟΣ, 2, ΑΓΙΟΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ, ΔΗΜΟΣ ΛΕΥΚΩΣΙΑΣ
Αγοραστής: ΤΙΝΗΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ
ΚΟΥΤΛΟΥ ΑΝΤΑΛΙ 6, 1049 ΠΑΝΑΓΙΑ, ΔΗΜΟΣ ΛΕΥΚΩΣΙΑΣ
Ακίνητο:
Αρ. Εγγραφής 2/308
Φύλλο/Σχέδ./Τμήμα/Τεκμ./Κλίμ. 21/53Ε1/2/251/4
Είδος Ακινήτου: ΓΗ
Υποϊδιοκτησίες
ΙΣΟΓΕΙΑ ΚΑΤΟΙΚΙΑ, ΕΞΩΤΕΡΙΚΑ ΚΤΙΡΙΑ, ΛΑΚΚΟΣ
Εμβαδό: τ.μ. 534
Γεωγραφική Περιοχή: ΛΕΥΚΩΣΙΑ ΔΗΜΟΣ ΕΓΚΩΜΗΣ,
Τοποθεσία: ΤΡΕΜΟΥΡΑ
Μεταβιβ. Μερίδο στο Ακιν. 10/61
Ποσό Πώλησης: €200.000
ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Τα ακίνητα ενδέχεται να υπόκεινται σε Φ.Π.Α., ο οποίος δεν συμπεριλαμβάνεται στο ποσό πώλησης.

Α Ν Α Κ Ο Ι Ν Ω Σ Η

Το Υφυπουργείο Ναυτιλίας ανακοινώνει πως η Ελληνική Κυβέρνηση θα παραχωρήσει μέχρι σαράντα (40) θέσεις για φοίτηση Κυπρίων (άρρενες και θήλυς) στις Ακαδημίες Εμπορικού Ναυτικού (Πλοιάρχων και Μηχανικών) Ελλάδας.
Οι ενδιαφερόμενοι/ες πρέπει να είναι Κύπριοι και ο ένας τουλάχιστον από τους γονείς τους να είναι Κύπριος στην καταγωγή και να έχουν γεννηθεί από το 1993 και μετά.
Όσοι ενδιαφέρονται να πάρουν μέρος στο διαγωνισμό πρέπει να υποβάλουν αίτηση στο Υφυπουργείο Ναυτιλίας στη Λεμεσό, οδός Σπύρου Κυπριανού 1, Μέσα Γετονιά, Τ.Κ. 56193, Λεμεσό.
Οι αιτήσεις πρέπει να υποβληθούν σε δύο αντίγραφα μαζί με € 20 ως δικαίωμα συμμετοχής στις εξετάσεις, μέχρι και τις 30 Δεκεμβρίου 2019 και ώρα 14:00 στο Υφυπουργείο Ναυτιλίας στη Λεμεσό.
Έντυπα αιτήσεων υπάρχουν στο Υφυπουργείο Ναυτιλίας στη Λεμεσό. Οι ενδιαφερόμενοι μπορούν επίσης να εξασφαλίσουν τα σχετικά έντυπα αιτήσεων και τους όρους συμμετοχής από την ιστοσελίδα του Υφυπουργείου Ναυτιλίας στην διεύθυνση: www.shipring.gov.cy στη ενότητα «Ακαδημίες Εμπορικού Ναυτικού».
Αιτήσεις θα παραλαμβάνονται στο Υφυπουργείο Ναυτιλίας από την 25/11/2019 και μετά. Αιτήσεις που δεν θα είναι πλήρεις δεν θα παραλαμβάνονται.

Υποτροφίες που προσφέρει η ΟΠΑΠ ΚΥΠΡΟΥ για πτυχιακές σπουδές στην Κύπρο και στο εξωτερικό - Ακαδημαϊκό έτος 2019/20

Η ΟΠΑΠ ΚΥΠΡΟΥ, με την ευκαιρία συμπλήρωσης 50 χρόνων παρουσίας της στην Κύπρο, προκηρύσσει, μέσω του Ιδρύματος Κρατικών Υποτροφιών Κύπρου, τη χορήγηση 5 υποτροφιών σε πολίτες της Κυπριακής Δημοκρατίας για την πραγματοποίηση σπουδών πτυχιακού επιπέδου, πλήρους φοίτησης στην Κύπρο ή στο εξωτερικό, στους εξής κλάδους:

- **Επιστήμη Φυσικής Αγωγής, 2 υποτροφίες**
- **Διοίκηση Επιχειρήσεων, 1 υποτροφία**
- **Νομική, 1 υποτροφία**
- **Κοινωνιολογία, 1 υποτροφία**

Οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να εξασφαλίσουν την Ανακοίνωση με αρ. 437 και τη σχετική Αίτηση ΙΚΥΚ 104, από:

- Τα γραφεία του **Ιδρύματος Κρατικών Υποτροφιών Κύπρου στη Λευκωσία**
- Την **ιστοσελίδα του Ιδρύματος Κρατικών Υποτροφιών Κύπρου** <http://www.cyscholarships.gov.cy>
- Την **ιστοσελίδα του ΟΠΑΠ ΚΥΠΡΟΥ** <http://www.opap.org.cy>

Οι αιτήσεις με όλα τα στοιχεία και πιστοποιητικά θα πρέπει να παραδοθούν διά χειρός στη Γραμματεία του Ιδρύματος Κρατικών Υποτροφιών Κύπρου μέχρι την Παρασκευή, 20 Δεκεμβρίου, 2019 και ώρα 2:00μ.μ. στη διεύθυνση: Ιδρυμα Κρατικών Υποτροφιών Κύπρου, Φλωρίνης 7, GREG TOWER, 3ος όροφος, 1065 Λευκωσία. Για περισσότερες πληροφορίες/διευκρινίσεις, οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να αποταθούν στο τηλέφωνο 22 456433 ή στη διεύθυνση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου info@ikyk.mof.gov.cy.
ΙΔΡΥΜΑ ΚΡΑΤΙΚΩΝ ΥΠΟΤΡΟΦΙΩΝ ΚΥΠΡΟΥ

ΚΥΠΡΙΑΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΠΑΡΟΜΩΝ (Κ.Ο.Α.Π.)
CYPRUS AGRICULTURAL PAYMENTS ORGANISATION (CAPO)

Α Ν Α Κ Ο Ι Ν Ω Σ Η

ΕΘΝΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΤΗΡΙΞΗΣ ΤΟΥ ΑΜΠΕΛΟΟΙΝΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ (ΕΠΣΑ) 2019 - 2023 ΜΕΤΡΟ ΕΠΣΑ 1β – ΑΝΑΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΚΑΙ ΜΕΤΑΤΡΟΠΗ ΑΜΠΕΛΩΝΩΝ 2019 - 2020

Ο Κυπριακός Οργανισμός Αγροτικών Πληρωμών και το Τμήμα Γεωργίας ανακοινώνουν ότι από τις 20 Νοεμβρίου 2019, αρχίζει στα πλαίσια εφαρμογής του ΜέτρουΕΠΣΑ 1β, η παραλαβή των αιτήσεων για τις ακόλουθες δράσεις:
ΕΠΣΑ 1β.1: ΑΝΑΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΚΑΙ ΜΕΤΑΤΡΟΠΗ ΑΜΠΕΛΩΝΩΝ
ΕΠΣΑ 1β.2: ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΓΡΑΜΜΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΥΠΟΣΤΥΛΩΣΗΣ ΑΜΠΕΛΩΝΩΝ
ΕΠΣΑ 1β.3: ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ / ΑΝΑΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΩΝ ΤΟΙΧΩΝ ΞΗΡΟΛΙΘΙΑΣ
οι οποίες τίθενται σε εφαρμογή με βάση τον Κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 1308/2013, τον Κανονισμό (ΕΕ) 2016/1149 και τον Κανονισμό (ΕΕ) 2016/1150.

Δικαίωμα ένταξης στις πιο πάνω δράσεις του Μέτρου ΕΠΣΑ 1β έχουν φυσικά ή νομικά πρόσωπα, ιδιοκτήτες, ενοικιαστές, νόμιμοι διαχειριστές αμπελώνων, που είναι εγγεγραμμένοι στο Αμπελουργικό Μητρώο μέχρι την 4η Νοεμβρίου 2019.

Η ημερομηνία λήξης παραλαβής των αιτήσεων είναι η 3η Δεκεμβρίου 2019.
Οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να προμηθευτούν το Έγχειρίδιο Εφαρμογής - Ενημέρωση Αιτητών και τα σχετικά έντυπα, από την ιστοσελίδα του Τμήματος Γεωργίας www.moa.gov.cy και του ΚΟΑΠ www.capo.gov.cy.
Η υποβολή των αιτήσεων θα γίνεται στα Επαρχιακά Γεωργικά Γραφεία Λεμεσού και Πάφου του Τμήματος Γεωργίας. Για περισσότερες πληροφορίες οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να απευθύνονται στα πιο κάτω τηλέφωνα και διευθύνσεις:

Μονάδα Εξουσιοδότησης Πληρωμών Τμήματος Γεωργίας
Επαρχιακό Γεωργικό Γραφείο Λεμεσού
Αγχίστου 4, 3048 Ζακάκι, Λεμεσός
Τ.Θ.71160, 3841 Λεμεσός

Επαρχιακό Γεωργικό Γραφείο Πάφου
Νέα Κυβερνητικά Κτήρια Πάφου
2ος Όροφος, 8100 Πάφος
Τ.Θ. 60004, 8100 Πάφος

Τηλ: 25803921, 25803922

ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΟ ΑΦΙΕΡΩΜΑ

ΤΑΣΟΣ ΜΑΡΚΟΥ

ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΗΡΩΑΣ ΘΥΥΛΟΣ

ΔΕΥΤΕΡΑ, 25 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 2019, 8:00 Μ.Μ.

ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ ΣΤΡΟΒΟΛΟΥ

ΔΙΟΡΓΑΝΩΤΕΣ

Ο Πολιτιστικός Σύλλογος ΡΩΜΗΟΣΥΝΗ και ο Δήμος Στροβόλου.

Υπό την αιγίδα του Εντίμου Υπουργού Άμυνας κ. Σάββα Αγγελίδη.

ΠΑ: 22807752, 22807641 (Μέχρι 19 Νοε 2019)

Στρεβλώσεις από μεσίτες-μαϊμού στην αγορά ακινήτων

Πώς λειτουργεί το κύκλωμα που εκμεταλλεύεται το πρόγραμμα της «χρυσής βίζας»

Του **ΝΙΚΟΥ Χ. ΡΟΥΞΑΝΟΓΛΟΥ**

Επιζήμια για την καλή «φήμη», αλλά και για την ίδια την απόδοση του προγράμματος χορήγησης αδειών παραμονής «Χρυσή βίζα», είναι η παρουσία σειράς εταιρειών αμφιβόλου προελεύσεως και φερεγγυότητας, οι οποίες κινούνται την τελευταία διετία στην εγχώρια αγορά, χωρίς να έχουν ούτε τα απαιτούμενα κεφάλαια, αλλά –και αυτό είναι σημαντικό– συχνά εμπλέκονται σε παράνομες δραστηριότητες, όπως φοροδιαφυγή και «ξέπλυμα βρώμικου χρήματος». Σύμφωνα με ανθρώπους της αγοράς ακινήτων, οι οποίοι ειδικεύονται στον τομέα της «χρυσής βίζας», οι εν λόγω εταιρείες λειτουργούν εκτός των ορίων του νόμου και προκαλούν σημαντικά προβλήματα και στις υπόλοιπες, καθώς η αρνητική εμπειρία που έχουν αρκετοί επενδυτές τους στρέφει σε άλλες χώρες με ανταγωνιστικά προβλήματα.

Όπως αναφέρει στην «Κ» ο κ. Βαγγέλης Κτενιάδης, πρόεδρος της εταιρείας ανάπτυξης ακινήτων V2 Development, «υπολογίζουμε ότι αυτή τη στιγμή, περίπου 700-800 ακίνητα δεν μπορούν να παραδοθούν στους νέους ιδιοκτήτες τους, κυρίως Κινέζους, ακριβώς επειδή οι εταιρείες που τους τα έχουν πουλήσει αδυνατούν να καταβάλουν τα ποσά που έχουν συμφωνηθεί με τους ιδιοκτήτες των διαμερισμάτων». Κατά πληροφορίες αυτό συμβαίνει είτε επειδή οι λογαριασμοί τους έχουν «παγώσει», κατόπιν εν-

τολής των φορολογικών υπηρεσιών, είτε επειδή βρίσκονται στο στόχαστρο των δικτικών αρχών για «ξέπλυμα βρώμικου χρήματος».

Οι εταιρείες αυτές υπολογίζονται σε μερικές δεκάδες και είναι κυρίως κινεζικής, ή και κυπριακής προέλευσης, έχοντας δραστηριοποιηθεί και σε άλλες χώρες, όπως Κύπρος, Ισπανία και Πορτογαλία, πριν έρθουν στην Ελλάδα. Κατά κανόνα έρχονται σε επαφή με άλλες εταιρείες που έχουν το απαιτούμενο πελατολόγιο (δηλαδή ενδιαφερόμενους αγοραστές) και επιχειρούν να προωθήσουν σε αυτές τα ακίνητά τους. Το πρόβλημα έγκειται στο ότι τα διαμερίσματα αυτά δεν είναι ιδιόκτητα, αλλά επιχειρούν να τα προμπευτούν κυρίως μέσω προσυμφώνων με τους ιδιοκτήτες, ιδιώτες, αλλά και με επαγγελματίες του κλάδου. Ουσιαστικά, δεσμεύουν ακίνητα για μήνες, έναντι μικρών προκαταβολών. Δεδομένου όμως ότι πλέον αρκετές βρίσκονται στο στόχαστρο των φορολογικών αρχών, αδυνατούν να αποκτήσουν τα ακίνητα αυτά, παρότι έχουν ήδη εισπράξει σημαντικές προκαταβολές.

Σύμφωνα με μεσিতικά γραφεία, με τη μέθοδο των προσυμφώνων, αρκετά διαμερίσματα αφαιρούνται από το «απόθεμα» της προσφοράς, με αποτέλεσμα η αγορά να παρουσιάζει στρεβλώσεις, καθώς τα εν λόγω ακίνητα δεν έχουν στην πραγματικότητα πωληθεί. Αν κάτι τέτοιο ήταν μεμονωμένο, δεν θα υπήρχε ίσως ζήτημα. Επειδή όμως οι παράγοντες της αγοράς αναφέρουν ότι

έχει αρχίσει να γενικεύεται το φαινόμενο και ταυτόχρονα εστιάζεται σε συγκεκριμένες περιοχές υψηλού ενδιαφέροντος για ξένους αγοραστές, όπως το κέντρο της Αθήνας και τα νότια προάστια, δημιουργείται ζήτημα, καθώς προκαλεί τεχνητή αύξηση των τιμών, δηλαδή μια νέα «φούσκα».

Κατά τον κ. Κτενιάδη, μόλις ολοκληρωθεί ο «κύκλος ζωής» των εν λόγω εταιρειών (κάτι που έγινε άλλωστε και στις υπόλοιπες χώρες με αντίστοιχα προγράμματα), το πρόγραμμα των αδειών παραμονής θα λειτουργήσει σαφώς καλύτερα και κυρίως με την απαιτούμενη διαφάνεια και αξιοπιστία προς τη διεθνή επενδυτική κοινότητα. Παράλληλα, όμως, απαιτούνται κι άλλα βήματα, όπως για παράδειγμα να εξομαλυνθεί ακόμη περισσότερο η διαδικασία χορήγησης των αδειών, καθώς σήμερα παρατηρούνται σημαντικές καθυστερήσεις, παρότι η κατάσταση έχει βελτιωθεί από τον Μάιο και μετά. Συγκεκριμένα, επιτράπη η κατάθεση των σχετικών αιτημάτων έκδοσης των αδειών παραμονής σε όλες τις αποκεντρωμένες διοικήσεις της επικράτειας. Με τον τρόπο αυτό δόθηκε μια πρόσκαιρη λύση στο πρόβλημα, δεδομένου ότι το 70%-80% των αγορών ακινήτων γίνεται εντός του λεκανοπεδίου Αττικής. Ωστόσο, όσες αιτήσεις είχαν ήδη κατατεθεί και έχουν ημερομηνίες ακόμα και για το 2021, δεν μπορούν να ακυρωθούν και να επανακατατεθούν κάπου αλλού, ώστε να επιταχυνθεί η διαδικασία.

ΠΗΓΗ: Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Κινέζοι ιδιοκτήτες, Έλληνες ενοικιαστές

H V2 Development αποτελεί τη μετεξέλιξη της εταιρείας Ergon Development, εταιρείας ανάπτυξης κατοικιών με παρουσία δεκαετιών στον κλάδο.

Από το 2013 επικεντρώθηκε στη δημιουργία προϊόντος για τους επενδυτές που θα ενδιαφέρονταν να αξιοποιήσουν το σχετικό πρόγραμμα χορήγησης αδειών παραμονής. Στο πλαίσιο αυτό, έχει πουλήσει μέχρι σήμερα 400 ακίνητα, εστιάζοντας σχεδόν αποκλειστικά στην κινεζική αγορά.

Σύμφωνα με τον κ. Κτενιάδη, επικεφαλής της εταιρείας, κατά μέσον όρο οι Κινέζοι επενδυτές αγοράζουν ακίνητα της τάξεως των 330.000 ευρώ, δηλαδή αρκετά υψηλότερης αξίας σε σχέση με τα 250.000 ευρώ που είναι το ελάχιστο όριο του προγράμματος. Επιπλέον, προτιμούν κατά κανόνα

Δεν έχουν τα απαιτούμενα κεφάλαια και συχνά εμπλέκονται σε παράνομες δραστηριότητες.

τα νότια προάστια, από το Παλαιό Φάληρο μέχρι και τη Βάρκιζα, όσο το δυνατόν εγγύτερα προς τη θάλασσα.

Πρόκειται κυρίως για ανθρώπους μεσαίων και υψηλών κοινωνικών στρωμάτων, που ως επί το πλείστον δραστηριοποιούνται στον ιδιωτικό τομέα. Τα νότια προάστια προτιμώνται κυρίως για λόγους μελλοντικών υπερεξιών, αλλά και αξίας που προσφέρουν, παρότι ήδη οι τιμές πώλη-

σης είναι έως 30% υψηλότερες συγκριτικά με ακίνητα αντίστοιχων προδιαγραφών στα βόρεια προάστια.

Άλλο ένα χαρακτηριστικό είναι ότι 95% των επενδυτών από την Κίνα δεν χρησιμοποιούν το ακίνητό τους, ούτε μένουν σε αυτό. Κατά κανόνα, τα εκμισθώνουν, συνήθως με τη συνδρομή των ελληνικών εταιρειών που τα πωλούν. Η V2 Development προτιμά, πάντως, τις συμβατικές μισθώσεις, κυρίως σε ελληνικές οικογένειες. Η εταιρεία προμηθεύεται ακίνητα είτε απευθείας από άλλους κατασκευαστές που δεν έχουν ακόμη ολοκληρώσει την κατασκευή είτε μέσω ιδιωτών, φροντίζοντας να έχει ανά πάσα στιγμή ένα απόθεμα προς πώληση της τάξεως των 40-50 διαμερισμάτων και βι-λών.

ΑΡΘΡΟ / Του **ΑΝΔΡΕΑ Α. ΑΝΔΡΕΟΥ**

Αρχισε να βρέχει;

Παρά το γεγονός ότι πριν από λίγες μέρες μας αμόλυνσε εκείνες τις βροχές που μας έδωσαν να πιστέψουμε ότι φέτος θα έχουμε βαρυχειμωνιά, εντούτοις στην πορεία άνοιξε ο καιρός και η θερμοκρασία επανήλθε σχεδόν σε ρυθμούς Ιουνίου. Τις τελευταίες μέρες αν και αϊθριος ο καιρός, η πτώση της θερμοκρασίας είναι αισθητή ιδιαίτερα τις νυκτερινές ώρες, με τις προβλέψεις να δείχνουν ένα μάλλον συννεφιασμένο σκηνικό με περιόδους πλιοφάνειας, χωρίς να αποκλείονται και ελαφριές βροχοπτώσεις.

Η πιο πάνω περιγραφή των και-

άφθονης βιταμίνης «D», ή η παρατεταμένη επιτυχία πωλήσεων.

Αυτό μέχρι που άρχισαν να παρουσιάζονται οι πρώτες αραιές νεφώσεις λόγω του επενδυτικού προγράμματος.

Αραιές νεφώσεις που ελάχιστοι πήραν στα σοβαρά με αποτέλεσμα όταν άνοιξαν πριν λίγες μέρες οι κρουνοί του ουρανού λόγω των διαφόρων τραπαδώρων, τα όμβρια ύδατα συμπαρέσυραν ό,τι βρήκαν στο διάβα τους αφήνοντας σε πολλές περιπτώσεις πίσω τους μεγάλες ζημιές.

Τώρα είμαστε σε μια κατάσταση αξιολόγησης αυτών των ζημιών και ευελπιστούμε πως το αμέσως επόμενο διάστημα ο καιρός θα μας φερθεί κάπως πιο ήπια, έτσι ώστε να μπορέσουμε να πάρουμε κάποια μέτρα προστασίας και καλύτερης αντιμετώπισης του τι θα ακολουθήσει.

Μέσα στα πλαίσια αυτών της αξιολόγησης, ο κόσμος διερωτάται: μήπως άρχισε ήδη να βρέχει και απλά δεν το πήραμε χαμπάρι; Εννοώντας φυσικά πως μήπως άρχισε μια νέα κρίση και αυτή θα μας βρει εντελώς απροετοίμαστους;

Κατ' αρχήν ας ολοκληρώσουμε τον παραλληλισμό του καιρού με την αγορά ακινήτων ή την οικονομία γενικότερα. Οι τέσσερις εποχές του χρόνου, υπάρχουν κατ' αντιστοιχία και στην οικονομία. Μπορεί να μην είναι (και δεν είναι) της ίδιας χρονικής διάρκειας αλλά υπάρχει μια ορατή μετάβαση από τη μια κατάσταση πραγμάτων στην επόμενη, όπως ακριβώς από την άνοιξη στο καλοκαίρι, από το κα-

Υπάρξε μια γρήγορη μετάβαση της αγοράς ακινήτων από την άνοιξη στο καλοκαίρι με έντονη δραστηριότητα. Ακολουθώς όμως φθινοπώριασε και άρχισαν να παρουσιάζονται οι πρώτες αραιές νεφώσεις λόγω του επενδυτικού προγράμματος.

λοκαίρι στο φθινόπωρο, από το φθινόπωρο στον χειμώνα και ξανά μανά. Είναι ένας κύκλος. Όπως δεν πρέπει να αναμένει κάποιος ένα μόνιμο καλοκαίρι, δεν πρέπει να αναμένει μόνιμη ανάπτυξη. Το ίδιο ισχύει για την ύφεση και τον χειμώνα και όλες τις άλλες μεταβατικές ενδιάμεσες περιόδους.

Πρέπει να ανησυχούμε λοιπόν; Αν έπρεπε να απαντήσω μονολεκτικά, θα ήμουν αναγκασμένος να πω, «όχι». Αλλά επειδή εδώ δεν μας πιέζει ο (γελοίος) χρόνος των

διαφημίσεων για να πρέπει να απαντούμε μονολεκτικά για ένα τόσο σοβαρό θέμα, θα ήθελα να επεκταθώ λίγο.

Και θα ήθελα να δούμε λίγο τις μεταβιβάσεις ακινήτων, τόσο σε αξία όσο και σε αριθμούς πωλήσεων. Ο λόγος; Πολύ απλά επειδή στις μεταβιβάσεις, το ποσοστό των πωλήσεων λόγω του επενδυτικού προγράμματος είναι ελάχιστο καθώς εκεί που αγοράζουν αυτοί οι αγοραστές, συνήθως δεν έχουν εκδοθεί τίτλοι ιδιοκτησίας για να

γίνουν μεταβιβάσεις αφού τα έργα είναι υπό εξέλιξη.

Είμαστε ακόμη στο τρίτο δεκάμηρο του Νοέμβρη και έχουμε στοιχεία μέχρι το τέλος Οκτωβρίου. Αυτοί οι δέκα μήνες μας δίνουν μια ασφαλή εικόνα για το πώς θα κλείσει ο χρόνος. Σε παγκύπρια κλίμακα φέτος πουλήθηκαν 12.398 ακίνητα συνολικής αξίας €2,66δισ. Πέρυσι ολόκληρο το έτος πουλήθηκαν 15.199 ακίνητα συνολικής αξίας €3,37δισ. Δηλαδή σε αξία η φετινή χρονιά κάλυψε το 79% της περσινής και οι πωλήσεις κάλυψαν το 82%. Έχοντας ακόμη δύο μήνες μπροστά μας, είναι λογικό να αναμένεται πως συνολικά η χρονιά θα κλείσει πολύ κοντά στην περσινή. Αυτό υπό τις περιστάσεις κρίνεται ως θετικό.

Κοντά στους πιο πάνω παγκύπριους μέσους όρους κινήθηκαν οι επαρχίες Λευκωσίας, Λεμεσού και Πάφου. Η Αμμόχωστος είναι πίσω αφού οι πωλήσεις σε αριθμό είναι στο 72% του συνόλου του 2018 και η αξία μόλις στο 56% του συνόλου του 2018. Καλύτερη επίδοση επικάλυψης έχει η Λάρνακα όπου ο αριθμός πωλήσεων είναι ήδη στο 89% του συνολικού περσινού και η αξία στο 87% της συνολικής περσινής. Είναι λογικά αναμενόμενο η Λάρνακα να στεφθεί πρωταθλήτρια σε αυτό το μέτρο σύγκρισης.

Όπως και πέρσι, έτσι και φέτος φαίνεται η Λευκωσία με τη Λεμεσό στον συνολικό αριθμό πωλήσεων. Το 2018 η Λευκωσία σημείωσε 4.215 πωλήσεις και η Λεμεσός

4.280. Μέχρι τώρα φέτος, η Λευκωσία σημείωσε 3.426 πωλήσεις και η Λεμεσός 3.411 πωλήσεις. Η Λευκωσία είναι φυσικά χαμηλότερα κατά 30% σε αξία πωλήσεων σε σχέση με τη Λεμεσό (€690εκ έναντι €980εκ αντίστοιχα).

Συνεπώς η εικόνα του 2019 κλείνει με παρόμοιο τρόπο όπως το 2018. Ήδη σημειώνονται πωλήσεις μέσω πλειστηριασμών και ήδη πωλούνται πακέτα ακινήτων ή και απομονωμένα από τις τράπεζες και ο αρνητικός επηρεασμός είναι μπδαμινός. Όμως υπάρχουν προβλήματα μπροστά μας, όπως τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια, οι χαμηλές νέες χρηματοδοτήσεις και οι πολλοί αστάθμητοι εξωγενείς παράγοντες. Το πρόβλημα συνεπώς δεν αρχίζει και δεν τελειώνει με το όποιο επενδυτικό πρόγραμμα.

Οι προκλήσεις είναι πολλές και γι' αυτό χρειάζεται προσοχή. Άρα αν ήταν να απαντήσω στο ερώτημα αν πρέπει να ανησυχούμε με λίγες λέξεις, τότε θα έλεγα πως «όχι, αλλά χρειάζεται να είμαστε προσεκτικοί στο άμεσο μέλλον, έχοντας πληρη επίγνωση των προκλήσεων και πως αυτές μπορούν να μας επηρεάσουν. Χρειάζεται ορθή πληροφόρηση και γνώση του τομέα και τους είδους των ακινήτων που θα θέλαμε να τοποθετηθούμε. Η δυναμική στην αγορά υπάρχει και πρέπει να την διαφυλάξουμε πολλές φορές λαμβάνοντας γενναιές αποφάσεις».

Ο κ. Ανδρέας Α. Ανδρέου, MRICS, CEO, APS Andreou Property Strategy - Chartered Surveyors.

Τα κορίτσια της παράδοσης

Το σύγχρονο πρόσωπο της λαϊκής μουσικής από τα νησιά του Αιγαίου έως την Κάτω Ιταλία και από τη Βόρεια Ελλάδα έως την Κύπρο

Της **ΓΙΟΥΛΗΣ ΕΠΤΑΚΟΙΛΗ**

«**Δεν είμαστε** μουσείο. Αυτό που μας παραδόθηκε θέλουμε να το πάμε παρακάτω», λέει η Ρία Ελληνίδου, διατυπώνοντας με ακρίβεια το πώς η πλειονότητα της νέας γενιάς μουσικών και ερμηνευτών αντιμετωπίζει την παράδοση. Ως ένα είδος που δεν πρέπει να συντηρείται στη ναφθαλίνη αλλά να πάλλεται από ζωντάνια, να εξελίσσεται και να ταξιδεύει. Η νεαρή Θεσσαλονικιά μουσικός είναι ένα από τα κορίτσια της παράδοσης που θα εμφανιστούν το επόμενο διάστημα στο Γυάλινο Upstage, σε ένα αφιέρωμα στην παραδοσιακή μουσική, με τραγούδια απ' όλη την Ελλάδα –νησιά Αιγαίου, Μακεδονία, Ηπειρο, Θράκη–, τη Μαύρη Θάλασσα, τη Σμύρνη, την Κάτω Ιταλία, με ούτια και κλαρίνα, με βιολιά και τουμπερλέκια.

Και οι πέντε ξεκίνησαν από μικρές το ταξίδι στην παράδοση. Η Ελληνίδου –θα εμφανιστεί στο Γυάλινο την Πέμπτη 5/12 με το σχήμα «Loxandra Ensemble»–, παίζει κρουστά κυρίως της Ανατολικής Μεσογείου και τραγουδάει. Με πατέρα δεξιοτέχνη του κλαρίνου, μητέρα τραγουδίστρια και αδελφό επίσης μουσικό, η πορεία της σαν να είχε προδιαγραφεί. «Ξεκίνησα με την οικογένειά μου σε πανηγύρια και γάμους. Τους χειμώνες δουλεύαμε στα αστικά κέντρα, τα καλοκαίρια στα χωριά. Μετά ήρθαν τα φεστιβάλ στην Ελλάδα και στο εξωτερικό, Σερβία, Μαυροβούνιο, Τουρκία, σε διάφορες χώρες της Ευρώπης. Αγαπάω την παράδοση, τραγουδάω τα πάντα αλλά περισσότερο ό,τι έχει να κάνει με στεριά. Θεσσαλία, Στερεά Ελλάδα, Ηπειρο...». Την ρωτάω αν οι νεότεροι αγαπούν την παράδοση. «Είμαστε λίγο σνομπ ακόμη», απαντάει γελώντας. «Αλλά σίγουρα έχουν γίνει πολλά βήματα. Όταν ήμουν 15 χρόνων και έλεγα αυτά τα τραγούδια, με κοιτάζαν σαν εξωγήινη, αλλά με το έργο που είχε γίνει τα τελευταία χρόνια στα μουσικά σχολεία της χώρας, τα πράγματα έχουν αλλάξει σε σημαντικό βαθμό».

«Ο πλούτος των οργάνων»

Στη σπουδαία συνεισφορά των μουσικών σχολείων στέκεται και η Ιφιγένεια Ιωάννου. Η ίδια άλλωστε σπούδασε στο Πειραματικό Μουσικό Γυμνάσιο - Λύκειο Παλλήνης κι εκεί ήρθε σε επαφή με την παράδοση και τη λαϊκή μουσική. «Με εντυπωσίασε ο πλούτος των οργάνων. Άκουσα το κανονάκι

Από αριστερά: Μάρθα Μαυροειδή, Αθηνά Τασούλα, Κατερίνα Παπαδοπούλου, Ιφιγένεια Ιωάννου και Ρία Ελληνίδου. Μια γυναικεία συντροφιά που αγαπάει, σεβεται, εξελίσσει την παραδοσιακή μουσική.

«Όταν ήμουν 15 χρόνων και έλεγα αυτά τα τραγούδια, με κοιτάζαν σαν εξωγήινη, αλλά τα τελευταία χρόνια τα πράγματα έχουν αλλάξει σε σημαντικό βαθμό».

και μαγεύτηκα. Είναι ένα υπέροχο όργανο και μπορεί να παίξει με πολλές ορχήστρες». Η Ιωάννου επίσης τραγουδάει, είναι δασκάλα μουσικής και πιστεύει ότι η παραδοσιακή μουσική πρέπει να εξελιχθεί ως ήχος αλλά να παραμείνει αναλλοίωτη ως ήθος και ύφος. Στο Γυάλινο θα εμφανιστεί (29/11 και 6/12) μαζί με τους Δημήτρη Λάππα, Γιώτη Κιουρτσόγλου και Στέφανο Δημητρίου, σε ένα πρόγραμμα που κυρίως θα έχει ρεμπέτικα, σμυρναίικα, ανάμεσά τους και τραγούδια άγνωστων Σμυρνίων συνθετών όπως ο Σταύρος Παντελίδης, αλλά και λαϊκά. Την εξέλιξη της παραδοσιακής

Τουμπερλέκι, κανονάκι, αλλά και πολλά άλλα όργανα παραδοσιακής μουσικής θα παρελάσουν στη σκηνή του Γυαλίνου.

μουσικής, το να την «πειράζει» και νεις ως προς το ύφος και την ενορχήστρωση, υποστηρίζει θερμά και η Κατερίνα Παπαδοπούλου, από τις πιο γνωστές ερμηνεύτριες παραδοσιακής μουσικής αλλά και δασκάλα. Συνήθως βρίσκεται με μια βαλίτσα στο χέρι από φεστιβάλ σε φεστιβάλ, από σεμινάριο σε σεμινάριο, και σε παραστάσεις σε ολόκληρο τον κόσμο όπου συνεργάζεται με σπου-

«Στην παραδοσιακή μουσική βρήκα την αλήθεια μου, τη νιώθω πια ως προέκταση του εαυτού μου και γι' αυτό αισθάνομαι ότι μπορώ να την παραλλάξω».

μουσική βρήκα την αλήθεια μου, τη νιώθω πια σαν προέκταση του εαυτού μου και γι' αυτό αισθάνομαι ότι μπορώ να την παραλλάξω. Ως δασκάλα διδάσκω τον ορθό τρόπο, αλλά καλλιτεχνικά κάνω τα δικά μου. Ξέρω ότι κάποιος μπορεί να μη συμφωνούν με αυτό, αλλά εγώ πιστεύω ότι και ένα παραδοσιακό της Καλύμνου λ.χ., παιγμένο με τα ίδια παραδοσιακά όργανα, μπορεί να διαθέτει στοιχεία ροκ».

Η Παπαδοπούλου θα εμφανιστεί στο Γυάλινο στις 17 και στις 24/1 με το συγκρότημά της «Νότιο τόξο» σε ένα πρόγραμμα με τραγούδια από τα παράλια της Μικράς Ασίας, τις Κυκλάδες, την Κύπρο και τα Δωδε-

κάνησα, τη νότια Πελοπόννησο, μέχρι την Κάτω Ιταλία. Η τελευταία δισκογραφική δουλειά του συγκροτήματος με τίτλο «Νότιο Τόξο in Karpathos», ηχογραφήθηκε εξ ολοκλήρου στο Μοναστήρι Αγίου Γεωργίου Βασών της Καρπάθου.

«Μαγεύτηκα...»

Από το Μουσικό Γυμνάσιο Παλλήνης και με δάσκαλο παραδοσιακής μουσικής τον πατέρα της ξεκίνησε και η Μάρθα Μαυροειδή κι αυτά τα χρόνια τα θυμάται με μεγάλη τρυφερότητα. «Μέσα από καταπληκτικούς δασκάλους και συμμαθητές, δημιουργήθηκε μια κατ' αρχάς κοινή αγάπη για το αντικείμενο της παραδοσιακής μουσικής», σημειώνει. Η Μαυροειδή σπούδασε σάζι, βυζαντινή μουσική και βουλγάρικο τραγούδι το οποίο ανακάλυψε όταν άκουσε μια κασέτα του πατέρα της. «Για πέντε χρόνια έκανα μόνο βουλγάρικη μουσική, μαγεύτηκα από τις μελωδίες και το πχόχρωμα της βουλγάρικης φωνής», τονίζει. Συνεργάζεται με καλλιτέχνες και συγκροτήματα παραδοσιακής μουσικής στην Ελλάδα και στο εξωτερικό και έχει δημιουργήσει τη χορωδία «Η Ροδιά» που ξεκίνησε με έξι άτομα και τώρα αριθμεί 60. Στο Γυάλινο θα παίξει πολιτικό λαούτο και θα τραγουδήσει στις 20/12 με τον Ναζιώτη βιολιστή Στάθη Κουκούλη και στις 27/12 με τον Χάρη Λαμπράκη στο νέο, τον Στρατή Ψαραδέλλη στην πολιτική λύρα, τον Βαγγέλη Καρίπη στα κρουστά, και τον Γιώργο Βεντούρη στο κοντραμπάσο, σε μουσικές και τραγούδια κυρίως από τα Δωδεκάνησα, το Αιγαίο γενικότερα, τη Μικρά Ασία.

Για τη Γιαννιώτισσα Αθηνά Τασούλα, τα πειρώτικα ακούσματα ήταν σχεδόν καθημερινό ρεπερτόριο. Έκανε κλασικές σπουδές και αργότερα έπασε στα χέρια της τα κρουστά. Σήμερα είναι δασκάλα μουσικής στο Χαϊδάρι και με τον σύζυγό της Δημήτρη Σινανόγλου έχουν το συγκρότημα «Αλκμάν» από τον λυρικό ποιητή που έζησε κατά τα μέσα του 7ου αιώνα π.Χ. Παντρεύουν το κλαρίνο και το παραδοσιακό βιολί με το μπάσο, τις παραδοσιακές μελωδίες με τον τζάζ και γράφουν και δικά τους τραγούδια. Μια επιλογή απ' όλα αυτά θα παρουσιάσουν στο Γυάλινο στις 7 Φεβρουαρίου. Οι διαδρομές του στην παράδοση θα περιλαμβάνουν εκτός από την Ηπειρο, τη Θράκη, τη Δράμα, τη Κύπρο.

Πληροφορίες: www.gialino.gr

ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ | Του **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ**

Παραδοσιακή μουσική και Κύπρος

Τα τελευταία χρόνια είναι αλήθεια ότι παρατηρείται άνοδος της παραδοσιακής μουσικής στον ελληνικό χώρο και όχι μόνο. Η παραδοσιακή μουσική στην Ελλάδα συνδέθηκε με τη Χούντα των Συνταγματαρχών και το σύνθημα Πατρίς, Θρησκεία, Οικογένεια, με τα κλαρίνα και τις φουστανέλες να δίνουν και να παίρνουν. Πήρε κάμποσο καιρό για να ανανήψει η κατάσταση. Θεωρώ σημαντικό δίσκο που βοήθησε προς αυτή την κατεύθυνση τον «Αραμπιά» της Μαρίτσας Κωκ, που κυκλοφόρησε το 1971, καταμεσής της Δικτατορίας.

Η Μαρίτσα Κωκ έκανε τη δική

της επανάσταση, τόσο πολιτικά όσο και μουσικά. Θεωρώ ότι τα κατάφερε. Από τότε πέρασαν πολλά χρόνια και η παραδοσιακή μουσική άρχισε να κερδίζει μουσικό χώρο και να αναδεικνύονται μουσικά ταλέντα.

Στην Κύπρο τα τελευταία χρόνια επίσης βλέπω ότι γίνονται προσπάθειες για να αναδειχθεί η κυπριακή παραδοσιακή μουσική, υπάρχουν αξιόλογοι νέοι μουσικοί, οι οποίοι προσπαθούν να βρουν τους τρόπους να αφηθούν το δικό τους μουσικό αποτύπωμα, πατώντας επάνω σε αυτό που λέμε παραδοσιακό ήχο. Δημιουργούνται ζυμώσεις, ακούς ενδι-

αφέρουσες προτάσεις και επανεκτελέσεις, αλλά και παραδοσιακά μέτρα με σύγχρονο ήχο. Να δώσω μερικά παραδείγματα, Χριστόδωρος Μνάσωνος, Πάρις Παράσχος, Δημήτρης Μεσημέρης, Χριστίνα Πολυκάρπου, Ευριπίδης Δίκαιος, Γιάννης Κουτσίς, Amalgamation Choir της Βασιλικής Αναστασίου, είναι μόνο μερικοί από τους μουσικούς που εγώ γνωρίζω (υπάρχουν και πολλοί άλλοι βέβαια), οι οποίοι έχουν εγκύψει σε ένα άλλο είδος μουσικής, πιο παραδοσιακότροπο, και έχουν βάλει στο πεντάγραμμό τους την Κύπρο και την Ανατολική Μεσόγειο, που αποδεικνύουν ότι το βιολί και το λαούτο δεν εί-

ναι απαραίτητα σύνεργα μόνο για δέκα λεπτά κατά τη διάρκεια κάποιου γάμου. Κινούνται με άνεση στα μονοπάτια της παραδοσιακής μουσικής, συνομιλούν με τα όργανα της ευρύτερης περιοχής και γενικά με τα δοξάρια τους και τις παρτιτούρες τους ανακατεύουν τη σούπα.

Δυστυχώς, δεν έχω δει ακόμη εκείνον τον σπινθήρα που θα εκτοξεύσει τα πράγματα και θα τα πάει ένα βήμα παρακάτω. Είναι ευχής έργο, ωστόσο, ότι διοργανώνονται δράσεις, όπως το Μουσικό Χωριό του Φέγγαρου, το Μουσικό Εργαστήρι Λαβύρινθος, τα εργαστήρια στο Φεστι-

βάλ του Windcraft. Οι παλαιότεροι μουσικοί και ερευνητές θεωρώ ότι έχουν πολλά να πουν στους νεότερους, αλλά και οι νεότεροι έχουν πλέον τα μέσα για να προχωρήσουν τα πράγματα παραπέρα. Είναι σημαντικό, λοιπόν, η Πολιτεία να σταθεί αρωγός σε προσπάθειες ανάδειξης της παραδοσιακής μουσικής της Κύπρου, να καταγραφεί ο μουσικός πλούτος του νησιού συστηματικά.

Ιδού πεδίο δόξης λαμπρό για το Πανεπιστήμιό μας, το Κέντρο Επιστημονικών Ερευνών, τις Πολιτιστικές Υπηρεσίες του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού, as αρχίσουν τα βιολιά.

Ατζέντα

Ε Π Ι Λ Ο Γ Ε Σ

24.11.19 – 30.11.19

Επιμέλεια: **ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ**
art@kathimerini.com.cy
kouroupakisa@kathimerini.com.cy

ΕΚΘΕΣΗ

«Εναλλαγές Διάθεσης»

Η Ανδρονίκη Λασιθιωτάκη παρουσιάζει στον Πολυχώρο «Κόσμος Χωρίς Σύνορα» την έκθεση έργων της των δύο τελευταίων χρόνων με τίτλο «Εναλλαγές Διάθεσης. Μικρά Γλυπτά». Στα μικρά γλυπτά της, τα οποία είναι κυρίως ανθρωπινες φιγούρες, αποτυπώνεται με ιδιαίτερη ευαισθησία η πολυμορφία και η εναλλαγή των ανθρωπινων διαθέσεων. Την έκθεση θα προλογίσει ο μαθηματικός Γιάννης Λαζάρου Πολυχώρος «Κόσμος Χωρίς Σύνορα», Αμμοχώστου 20, από 29/11 έως 01/12. **Τηλέφωνα 99352003, 99422855.**

ΜΟΥΣΙΚΗ

«Δρόμοι Νικόλα Οικονόμου»

Στο πλαίσιο προβολής της κλασικής μουσικής στον λαό και ανάδειξης του πολύ σημαντικού έργου των Κυπρίων συνθετών, το Πολιτιστικό Γραφείο της Κ.Ε. και οι Επαρχιακές Οργανώσεις του ΑΚΕΛ, διοργανώνουν συναυλίες μουσικής δωματίου με έργα σύγχρονων κυπρίων συνθετών. Οι συναυλίες έχουν τίτλο «Δρόμοι Νικόλα Οικονόμου» και είναι αφιερωμένες στην μνήμη του πιανίστα Νικόλα Οικονόμου. Παρουσιάζονται έργα των συνθετών Νίκου Βήχα, Γιώργου Κάρβελλου, Κυριάκου Κωστέα, Μίκη Κωστέα και Σάββα Σάββα. Ερμηνεύουν οι μουσικοί Μανώλης Νεοφύτου – πιάνο, Σάββας Σάββα – πιάνο, Δώρος Ζήσιμος – τσέλο, Εύα Σταύρου – άλλο φλάουτο, Παναγιώτης Τσαππής – νέι. **Λεμεσός, Τρίτη 26 Νοεμβρίου, 8:30 μ.μ. Θέατρο Ριάτο. Λευκωσία, Πέμπτη 28 Νοεμβρίου, 8.00 μ.μ. Θέατρο Παλάς. Λάρνακα-Αμμόχωστος, Παρασκευή 29 Νοεμβρίου, 8:00 μ.μ. Δημοτικό Θέατρο Λάρνακας. Πάφος, Τρίτη 3 Δεκεμβρίου, 8:00 μ.μ. Τεχνόπολις 20.**

ΘΕΑΤΡΟ

«Το ημερολόγιο της Άννας Φρανκ»

Συνεχίζονται οι παραστάσεις του εμβληματικού έργου «Το ημερολόγιο της Άννας Φρανκ» από το θέατρο Ανεμώνα. Το «Ημερολόγιο της Άννας Φρανκ» ανεβαίνει σε μετάφραση και δραματολογική επεξεργασία του Βαρνάβα Κυριαζή. Βασισμένο στο πασίγνωστο ημερολόγιο της έφηβης Γερμανοεβραίας από τη Φραγκφούρτη, το έργο των Γκούντριχ και Χάκετ παραμένει ένα έργο διαχρονικό που συγκινεί το κοινό κάθε ηλικίας. Παίζουν κατά σειρά εμφάνισης: Βαρνάβας Κυριαζής, Μαριλένα Αχιλλέως, Σταύρος Πασιάς, Ελεονώρα Βασιλείου, Μαρία Μιχαήλ, Σταυρούλα Τερλικά, Λοΐζος Παπαγεωργίου, Μαρίνος Ξενοφώντος, Αστέρω Κυπριανού, Γιώργος Ιωσήφ. Οι παραστάσεις πήραν παράταση μέχρι την Τρίτη 3 Δεκεμβρίου (Δευτέρα 2/12 και Τρίτη 3/12 στις 8:30 μ.μ. Παραστάσεις στη Λευκωσία κάθε Παρασκευή και Σάββατο στις 8:30 μ.μ., Κυριακή στις 7:00 μ.μ. Περιοδείες σε Λεμεσό, Πάφο και Λάρνακα. **Κρατήσεις στο τηλέφωνο 70007721.**

ΠΑΡΑΣΤΑΣΗ

«Δόκτωρ Γκλας» του Γιάλμαρ Σέντερμπεργκ

Θεατρικό ανέβασμα στην Κύπρο για το μυθιστόρημα «Δόκτωρ Γκλας» ένα από τα πιο προκλητικά και εμβληματικά αριστουργήματα της Σκανδιναβικής λογοτεχνίας, γραμμένο το 1905 με τη μορφή ημερολογίου, από τον σουηδό συγγραφέα Γιάλμαρ Σέντερμπεργκ. Ο σκηνοθέτης και θεατρικός συγγραφέας Στρατής Πανούριος συνεπαρμένος από την ηθική δύναμη του βιβλίου δίνει σάρκα και οστά στον ιδιόμορφο ψυχολόγο Δόκτωρ Γκλας. Διασκευάζει και σκηνοθετεί το σπουδαίο αυτό έργο, που παρουσιάζεται για πρώτη φορά στην Κύπρο και την Ελλάδα, φέρνοντας μας αντιμέτωπους με τις σκοτεινές πλευρές του ήρωα-αντιήρωα. Δύο συν ένα πρόσωπα παρουσιάζονται επί σκηνής σε μια αναζήτηση για τα μεγάλα και αναπάντητα ερωτήματα που προκύπτουν μέσα από τον μηδενισμό και τον κυνισμό του γιατρού Γκλας απέναντι στη ζωή. Ένα έργο που αποτελεί άσκηση για τα όρια της ανθρωπινής κατανόησης. Τον γιατρό Γκλας επί σκηνής εναρκώνει ο Παναγιώτης Μπουγιούρης και τη νεαρή Χέλγκα, αντικείμενο του έρωτα του και αφορμή για την αποτρόπαια πράξη του, υποδύεται η Αγγέλα Σιδηροπούλου. Θέατρο ΔΕΝΤΡΟ, Ενότπου 44, Παλλουριώτισσα, Λευκωσία. **Πληροφορίες – κρατήσεις τηλεφωνο 97906990.**

ΜΟΥΣΙΚΗ

Συναυλία «Ηχοι Κυπρίων»

Η 3η συναυλία «Ηχοι Κυπρίων» εντάσσεται στο πλαίσιο του 8ου Φεστιβάλ Νέας Μουσικής του Κέντρου Κυπρίων Συνθετών και γίνεται σε συνεργασία με το Κέντρο Κυπρίων Συνθετών. περιλαμβάνει έργα των Γεωργίας Χριστοφόρου: «Do you believe in fairy tales? «για ορχήστρα, διασκευή για τη Συμφωνική Ορχήστρα Κύπρου, Ευαγόρας Καραγιώργης: «Γλυκόπικρη Ανάσταση», Γιώργος Παπαγεωργίου: «Το Νησί της Κίρκης», απόσπασμα από το ομώνυμο συμφωνικό ποί-

ημα, Βασίλης Φιλίππου: «Η πλάνη της επιστροφής (“Στη μητέρα μου”）」για ορχήστρα, Ανδρέας Μουστούκνης: «Under the stars», Μιχάλης Ανδρονίκου: «Συμφωνικό σκίτσος» (2019) και Νίκος Βήχας: «Τρέξτε μάτια» (δεύτερο μέρος από το έργο ‘Εξ μικρές ζωγραφιές»). Μαέστρος: Γιώργος Κουντούρης. Θέατρο Παλλάς, γωνία Ρηγαίνης και Αρσινός (Πύλη Πάφου), Λευκωσία. Παρασκευή 29 Νοεμβρίου, ώρα 8:30 μ.μ. **Πληροφορίες: 22 463144, www.cyso.org.cy**

ΓΛΥΠΤΙΚΗ

Έκθεση Γλυπτικής του Λεωνίδα Σπανού

Η Γκαλερί Γκλόρια παρουσιάζει την έκθεση γλυπτικής του καταξιωμένου Κύπριου γλύπτη Λεωνίδα Σπανού. Παράλληλα με τη γλυπτική ο Λεωνίδας Σπανός ασχολείται με την κατασκευή παραδοσιακών λαϊκών οργάνων, στην οποία είχε αποσυρθεί τα τελευταία χρόνια. Αλλά μετά από πολλά χρόνια επιστρέφει στο προσκήνιο για να μας παρουσιάσει WWσε την τελευταία του δουλειά σε ατομική έκθεση. Αυτή είναι η 10η ατομική του έκθεση στην Γκαλερί Γκλόρια, ενώ έργα του έχουν εκτεθεί και σε εκθέσεις στο εξωτερικό. Η πιο πρόσφατη έκθεση έγινε στο Τελλόγγλιο Ίδρυμα Τεχνών Α.Π.Θ στη Θεσσαλονίκη το 2016. Τα εγκαίνια θα γίνουν την Τρίτη 26 Νοεμβρίου 2019

στις 7.30 μ.μ. Η έκθεση θα παραμείνει ανοικτή μέχρι τις 14 Δεκεμβρίου. Γκαλερί Γκλόρια, Ζήννος Σώζου 3, Λευκωσία. **Επικοινωνία τηλέφωνο 22762605.**

ΑΝΑΓΝΩΣΕΙΣ

Της **ΜΑΡΙΑΣ ΚΑΤΣΟΥΝΑΚΗ**Η μητέρα μίλησε
20 χρόνια μετά...

Ακόμη και η φράση που απευθύνει ο μεσλήλικος γιος στην ηλικιωμένη μητέρα του «λυπάμαι πολύ που δεν ήμουν ο γιος που ήθελες», ενώ έχει κάτι σπαρακτικό, ο τόνος της είναι γλυκός και ήρεμος. Τρυφερός, ελαφρώς ίσως απολογητικός, αλλά καθόλου δραματικός. Ο σκηνοθέτης Σαλβαδór Μάγιο (Αντόνιο Μπαντέρας) «είναι» ο Πέδρο Αλμοδόβαρ του «Πόνος και δόξα». Οχι μόνο γιατί η ταινία είναι αυτοβιογραφική αλλά γιατί ο εξαιρετικός πρωταγωνιστής ταυτίζεται με τον σκηνοθέτη. Δεν είναι μόνο η, επιτυχημένη, προσπάθεια της εξωτερικής ομοιότητας: είναι η εσωτερική ανάσα, η διαδρομή ζωής του ενός που έχει γίνει προέκταση της διαδρομής ζωής του άλλου. Είναι μια επεξεργασμένη, χωρίς αντιστάσεις στον χρόνο αυτοβιογραφία, που ο αφηγητής της μοιάζει να έχει συμφιλωθεί ακόμη και με τους σωματικούς πόνους, που έχουν τόσες εστίες ώστε είναι να απορεί κανείς πώς αντέχει...

Από την πρώτη κιόλας σκηνή της ταινίας, με τον Μπαντέρας να κάθεται στον πάτο μιας πσίνας και να αναδύεται στις ευτυχισμένες στιγμές της παιδικής ηλικίας του, με τη μητέρα του και άλλες γυναίκες του χωριού να πλένουν τα ρούχα στο ποτάμι ενώ τραγουδάνε, το μοντάζ εμφανίζει τις αρετές του χωρίς να «φωνάει». Το παρελθόν-παρόν είναι ενιαίος χρόνος. Ο 70xρονος σπέρμα Αλμοδόβαρ μοιάζει να παραδέχεται ότι δεν θα ήταν αυτό που είναι αν δεν είχαν προϋπάρξει η μητέρα του Φρανσίσκα Καμπαέρο (σε νεαρή ηλικία την υποδύεται η Πενέλοπε Κρουζ), την οποία λάτρευε ως τον θάνατό της το 1999, και η φτώχεια στην Καλθάδα δε Καλατράβα της Μάντσα. Δεν είναι η πρώτη φορά που ο Πέδρο Αλμοδόβαρ μετατρέπει σε κινηματογραφική μυθοπλασία τη ζωή του. Είναι όμως η πρώτη που απαρνείται αυτά τα παράξενα, κραυγαλέα ντεκόρ, με τα εκρηκτικά χρώματα, σε διαρκή αναμέτρηση με το κιτς. Το μπαρόκ –και στον συνωστισμό αντικειμένων– σπίτι του σκηνοθέτη «είναι» το σπίτι του Αλμοδόβαρ, υπερρεαλιστικό, σε απόλυτη αρμονία με την αγάπη του για την τέχνη και τη διαφορετικότητα.

Ο Ισπανός σκηνοθέτης κάνει ανακωχή όχι μόνο με τους πονοκεφάλους, τις εμβόες, την ισχιαλγία, το άσθμα, τις εξαρτήσεις του από ουσίες, αλλά αφήνει και πίσω του τις queer εκκεντρικότητες, φθάνοντας, όχι χωρίς κόπο και μπόλικη αφαίρεση, στην ουσία της ύπαρξης. Εκεί, θα συναντήσει, για άλλη μια φορά, τη μητέρα του: και, βέβαια, τον εαυτό του. Η μητέρα είναι ο πυρήνας στο αλμοδοβαρικό σύμπαν, στο οποίο, ούτως ή άλλως, δεσπόζει η Γυναικά με τις πολλαπλές μεταμορφώσεις της. Αλλά, σε αυτήν την ταινία, η μητέρα ανασυντίθεται χωρίς προσμεϊξεις, μεταμορφώσεις, μεταφυσικές ανουσιές. Αποτελεί δομικό υλικό της ραχοκοκαλιάς της ταινίας. Μπορεί να έμπαινε και να έβγαине, με τον έναν ή τον άλλο τρόπο, επί χρόνια στο έργο του, να τον απασχολούσε –ποτέ δεν το αρνήθηκε–, χρειάστηκε όμως να περάσουν 20 χρόνια από τον θάνατό της για να την αφήσει να μιλήσει απλά και κατανοητά, να επιτρέψει στον εαυτό του να την αντικρίσει κινηματογραφικά με μεγάλη τρυφερότητα και κατανόηση. Ανασύραμε ένα κείμενό του με τίτλο «Η μητέρα μου και η Μάντσα», με αφορμή την ταινία «Το μυστικό μου λουλούδι» (1996), από το εξαιρετικό αφιέρωμα-μονογραφία στον Αλμοδόβαρ, του 40ού Φεστιβάλ Θεσσαλονίκης (συνεργασία του Μπάμπη Ακτοόγλου και του Αχιλλέα Κυριακίδη, εκδόσεις Καστανιώτη, 1999):

«...Εδώ και πολλά χρόνια νιώθω τον πειρασμό να γυρίσω μια ταινία βασισμένη στη μητέρα μου», γράφει ο σκηνοθέτης. «Η ιδέα ξεπήδησε απ' τη συζήτηση με μια απ' τις αδελφές μου: “Η μαμά μου ζήτησε να την πάω σε ψυχίατρο. Δε θέλει ν' αποτρελαθεί σαν τις θειάδες της” μου είπε. “Η μαμά δεν είναι τρελή” απάντησα εγώ: “απόλως αυτό που χρειάζεται είναι να μιλήσει σε κάποιον”. Η συζήτηση με την αδελφή μου μου αποκάλυψε τη μοναξιά της χήρας μητέρας μας και την έμμεση αναζήτηση συνομιλητή: σκέφτηκα πως με αυτή την αφορμή θα μπορούσα να κάνω κάτι: έφτανε να καθίσω μπροστά της και να της ζήτησω να μιλήσουμε».

Δεν το έκανε τότε, δεν έβαλε μια κάμερα για να καταγράψει τα λόγια της. «Με εμποδίζει κάτι πιο περίπλοκο από τη ραθυμία μου», ομολογεί σε ένα μακρύ και εξομολογητικό κείμενο. Η ιδέα πηγαίνονερχόταν καθώς φαίνεται μέχρι το 2019. Τελικά, δεν έβαλε, δεν πρόλαβε να βάλει, την κάμερα απέναντι στη μητέρα του, αλλά στην αντανάκλασή της. Και μέσα της, έκλεισε όλη τη ζωή του.

ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ | Του **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ**

ΕΠΑ... νάληψη οσονούπω

■ **έρετε κάτι**, είμαστε τελικά αυτοκαταστροφικοί ή, όπως λέει ο λαός –που δεν είναι πάντα σοφός, να εξηγούμε–, μοιάζουμε με την κατοίκια, που από τη μια γεμίζει την καρδάρια και από την άλλη χρειάζεται μόνο μία κίνηση για να χύσει το γάλα. Και τι θέλω να πω με τα θυμοσοφικά μου αυτά. Καταφέραμε τα τελευταία χρόνια να δημιουργήσουμε ένα πολύ ενδιαφέρον θεατρικό τοπίο. Πολλοί οι παράγοντες που βοήθησαν προς αυτή την κατεύθυνση, θα αναφέρω μόνο την έλευση από το εξωτερικό πολλών νέων ηθοποιών και σκηνοθετών που έφεραν μαζί με την οικοσκευή τους μεράκι και γνώσεις, αλλά και την εμπειρία τους.

Σιγά-σιγά, μικρές θεατρικές ομάδες άρχισαν να σχηματίζονται, παρέες ηθοποιών να φτιάχνουν παραστάσεις, να έχουμε την ευκαιρία να βλέπουμε σύγχρονη δραματολογία, να συζητάμε το αρχαίο δράμα και τη σύγχρονη πρόσληψή του, να έρχονται σημαντικοί θεατρικοί άνθρωποι από την Εσπερία και την Ανατολή. Σαφνικά, λοιπόν, παρατηρήθηκε οργασμός θεατρικών παραγωγών, έργα ανεβαίνουν και κατεβαί-

νουν, συνεργασίες πολλές. Γενικά άρχισε το μαγκανοπήγαδο να ξαναβγαίνει νερό. Δεν ήταν ή είναι όλα καλά, αλλά υπήρξε ζύμωση, κινείται το πράγμα. Έλα μου ντε, που ο νεανικός οίστρος και η απότομη αλλαγή του κλίματος μας έπιασαν απροετομαστους... όλους, μηδενός εξαιρουμένου. Εμείς οι παραιοκούντες τα πολιτιστικά δεν ήμασταν έτοιμοι να συλλάβουμε την αλλαγή, να καλλιεργήσουμε για παράδειγμα τη θεατρική κριτική, η οποία θα είναι βοηθητική για τον καλλιτέχνη και όχι ευκολόγια και χάρες.

ιγά-σιγά κάτι κάναμε, έχουμε δρόμο μπροστά μας, βέβαια. Επίσης, οι ίδιοι οι άνθρωποι του θεάτρου, συνεπαρμένοι από την ορμητικότητα του πράγματος ίσως να μην είδαν ότι το ποτήρι δεν χρειάζεται να το γεμίζουμε μέχρι τα μπιούνια, γιατί αν ξεχειλίσει θα βραχούμε όλοι. Το μεσοδιάστημα, όμως, μέρος των ευθυνών το έχει η Πολιτεία, η οποία βρέθηκε προ εκπλήξεως και αντί να δει τι θα κάνει και πώς θα κρατήσει ζωντανό και διαρκή τον θεατρικό οργασμό, άφηνε τα πράγματα να εξελισσονται, άτακτα, με σοφιστείες και εν πολλοίς

αδιαφορία. Έφτιαξε το Σχέδιο Θυμέλη, με χίλια ζόρια, φάνηκε ότι κάτι γινόταν, με γκρίνιες, με αστοχίες, με χίλια δυο. Από την αρχή της εφαρμογής του κάποιος το πολέμησαν και η Πολιτεία αντί να δει πώς θα θεραπεύσει την κατάσταση την άφησε να σέρνεται στα δικαστήρια. Ελέω κρίσης, άφησε και το ποσό των χορηγιών το ίδιο, έπρεπε από την πίτα που κάποτε έτρωγαν πέντε, τώρα να τρώνε δεκαπέντε, μα έλα που όταν συνθησεις στη μερίδα του λέοντος, όταν στη λιγοστήφουνε τσινάδες. Και η Πολιτεία αγρόν αγοράζει και αφήνει τα πράγματα να εξελισσονται και να κρύβεται πίσω τον Θεατρικό Οργανισμό. Ο ΘΟΚ ανταγωνίζεται το ελεύθερο θέατρο, μοιράζει αυτός τα λεφτά και κρατάει για λογαριασμό του τα περισσότερα και χίλια δυο άλλα. Προσωπικά δεν έχω πειστεί πως ο ΘΟΚ ανταγωνίζεται το ελεύθερο θέατρο. Τα χρήματα που παίρνει τα λαμβάνει ως ημικρατικούς οργανισμό, τα υπόλοιπα είναι του Σχεδίου Θυμέλη, που κάποιος στον Οργανισμό έχουν εξουσιοδοτηθεί να τα διανέμουν κατάληλα. Είναι άλλο καπέλο αν ο ΘΟΚ, ως σκηνές, θα έπρεπε να

κάνει περισσότερα και πιο ενδιαφέροντα και άλλο ότι ανταγωνίζεται το ελεύθερο θέατρο. Δηλαδή οι ιδιωτικές γκαλερί και μουσεία ανταγωνίζονται τα κρατικά μουσεία και την Κρατική Πινακοθήκη; Δεν νομίζω. Προσοχή, δεν είμαι απολογητής του ΘΟΚ, έχει κουσούρια πολλά, δεν είναι και ό,τι πιο ευέλικτο υπάρχει, αλλά στην προκειμένη, δεν φταίει, κατά την άποψή μου. Άλλο ο ΘΟΚ και άλλο οι Σκηνές του ΘΟΚ. Θέλουμε αλλαγή, να αλλάξουμε τον ιδρυτικό Νόμο του 1971 και να πάμε σε άλλα σχήματα, αυτά όμως θέλουν δουλειά, και όραμα και υπηρεσίες.

Και εδώ δεν είχαμε ποτέ ούτε έχουμε πολιτιστική πολιτική και όραμα ως οργανωμένη Πολιτεία. Πολιτικοποιούμε τα πάντα, μοιράζουμε πολιτιστικά φέουδα και τα νέμονται ορισμένοι es aei ή έτσι θέλουν να κάνουν και το προσπαθούν μέχρι τέλους. Το κράτος βάζει τρικλοποδιές στον ίδιο του τον εαυτό, δεν το καταλαβαίνει; Ή μήπως το καταλαβαίνει και παίζει τα ρέστα του; Ελπίζω τον Μάιο του 2020 να μη βρεθούμε στο ίδιο σημείο... Και κάτι τελευταίο... τα στερνά τιμούν τα πρώτα!

Ας μη φορτώνουμε τα έργα με βαθιά νοήματα

Ο Παναγιώτης Λάρκου σκηνοθετεί την παράσταση «μισά-μισά» και λέει στην «Κ» ότι δεν υπάρχουν εύκολα έργα

Συνέντευξη στον
ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Η **μαύρη** κωμωδία «Μισά - Μισά» των Καταλανών συγγραφέων Τζόρντι Σάντσεθ και Πιπ Άντον Γκόμεθ ανεβαίνει εδώ και μερικές εβδομάδες από τη θεατρική ομάδα «Minimis», με τους Χάρν Αττώνη και Στέλιο Καλλιστράτη σε σκηνοθεσία Παναγιώτη Λάρκου. Το έργο παρουσιάζεται για πρώτη φορά στην Κύπρο και στην «Κ» μίλησε ο σκηνοθέτης Παναγιώτης Λάρκου, ο οποίος λέει ότι κάποιες φορές πρέπει να δεχόμαστε πως η ιστορία δύο καπνένων είναι σημαντική ακριβώς γι' αυτό που είναι. Χώρος για προβληματισμό υπάρχει πάντα χωρίς να χρειάζεται με το ζόρι να φορτώνουμε όλα τα έργα με βαθιά νοήματα.

–**Παναγιώτη, πώς προέκυψε η συνεργασία με τη Minimis;**

–Ο Στέλιος είχε μόλις ιδρύσει την εταιρεία του, είχε εξασφαλίσει τα δικαιώματα και είχε κλείσει τη συμμετοχή του Χάρν. Κάπου εκεί στο τέλος Ιουνίου άρχισαν να ψάχνουν σκηνοθέτη. Μου έστειλαν το έργο, φάγαμε και κάτι ξηρούς καρπούς και αυτό ήταν.

–**Τι σκέφτηκες όταν σου πρότειναν το «Μισά-Μισά»;**

–Σκέφτηκα πως το κείμενο παρουσίαζε ενδιαφέρον. Σκέφτηκα πως είναι εντυπωσιακό πως ένα έργο γραμμένο στην Καταλονία μπορεί «μυρίζει» τόσο έντονα Κύπρο. Κατόπιν σκέφτηκα πως αυτό που κάνει ο Στέλιος, με την ίδρυση της minimis και την απόφαση να προχωρήσει σε παραγωγή με μηδέν επιχορήγηση είναι τόσο ρομα-

Υπάρχει μια θεατρική στροφή σε μία πιο στενά κοινωνική θεματολογία αλλά τη βρίσκω λογικά συνυφασμένη με το τι συμβαίνει στον κόσμο αυτή τη στιγμή.

ντικό που θέλησα να είμαι μέρος του. Το ότι θα βάφαμε μόνοι μας το θέατρο δεν μου το είχε πει, μα το συγκαταλέγω στις πιο διασκεδαστικές στιγμές της συνεργασίας. –**Σύγχρονη δραματουργία, απλή ιστορία, ήταν εύκολο τελικά το «Μισά-Μισά»;**

–Όχι. Μπορεί κάποια έργα να είναι απλά. Να μη κωράνε πολλές αναγνώσεις. Εύκολα έργα, όμως, δεν υπάρχουν. Κάθε κείμενο πρέπει να αντιμετωπίζεται με σεβασμό. Αν κάποιος δεν είναι προσεκτικός μπορεί να βάλει φωτιά στην κουζίνα του, βράζοντας κι ένα αβγό.

–**Αντιμετώπισες το έργο ως κωμωδία ή είδες κάτι πιο κοινωνικό στην ιστορία του, άρα και στη ματιά σου για τους ήρωες;**

–Το έργο τιτλοφορείται ως μαύρη κωμωδία και ως τέτοιο το διάβασα κι εγώ. Πολλές φορές οι άνθρωποι της δουλειάς μας –συμπεριλαμβάνω και τα περιφερειακά πόστα– πέφτουν στην παγίδα και προσδίδουν στα πράγματα μεγαλύτερη σημασία από αυτήν που έχουν. Το βρίσκω αντιπαραγωγικό. Το «μισά-μισά» είναι μία κωμωδία που μιλάει για δύο αδελφια που προσπαθούν να ξεφορτωθούν

«Χώρος για προβληματισμό υπάρχει πάντα χωρίς να χρειάζεται με το ζόρι να φορτώνουμε όλα τα έργα με βαθιά νοήματα», λέει στην «Κ» ο σκηνοθέτης της παράστασης Παναγιώτης Λάρκου.

τη μάνα τους και με την κληρονομιά να ζήσουν μια καλύτερη ζωή. Δύο αδέρφια που φαινομενικά είναι άνθρωποι της διπλανής πόρτας αλλά η υπερβολή με την οποία τους έντυσαν οι συγγραφείς, τους φέρνει στα όρια του γκροτέσκ. Δεν έχουν υψηλές σκέψεις, ούτε κοινωνικές ανησυχίες. Τη μάνα τους θέλουν να σκοτώσουν οι άνθρωποι. Και είναι και αρκετά αδέξιοι ώστε να μην τα καταφέρνουν. Κάποιες φορές πρέπει να δεχόμαστε πως η ιστορία δύο καπνένων είναι σημαντική ακριβώς γι' αυτό που είναι. Χώρος για προβληματισμό υπάρχει πάντα χωρίς να χρειάζεται με το ζόρι να φορτώνουμε όλα τα έργα με βαθιά νοήματα.

–**Τι σε δυσκόλεψε στους ρόλους**

των δύο αδελφών; Τι έβγαλες προς τα έξω;

–Με δυσκόλεψε αρκετά το γεγονός πως και οι δύο ρόλοι ξεδιπλώνουν όλα τα θέλω τους μέχρι την 3η σελίδα και... τέλος. Από εκεί και πέρα παρουσιάζουν μια πεισματική λεκτική επαναληπτικότητα, ευρισκόμενοι συνεχώς σε συναισθηματικό βρασμό. Το μεγαλύτερο μέρος της πρόβας αναλώθηκε στο να πετύχουμε αυτή η συνθήκη να αποκτήσει έναν ενδιαφέροντα ρυθμό και αυτός ο βρασμός να παραμείνει σε χορογραφικό έλεγχο μέχρι την αποκάλυψη του φινάλε.

–**Χάρης Αττώνης και Στέλιος Καλλιστράτης, θέλω το σχόλιό σου για τους δύο αυτούς ηθοποιούς, είδες χαρακτηριστικά τους**

στους ρόλους τους;

–Τους βγάζω καταρχάς το καπέλο γιατί μπήκαν σε μια πολύ ψυχοφθόρα συνθήκη πρόβας και άντεξαν μέχρι τέλους. Μια πρόβα με δύο μόνο ηθοποιούς μπορεί να φέρει κάποιον στα όρια του. Δεν υπάρχει ούτε χώρος, ούτε χρόνος για να κλέψεις λίγη ξεκούραση. Η προσοχή είναι συνεχώς στραμμένη πάνω σου. Και να τους ευχαριστήσω για την εμπιστοσύνη, τον άψογο επαγγελματισμό τους και την πνευματική και σωματική τους ετοιμότητα. Εύχομαι και σε άλλους συναδέλφους να έχουν τη χαρά να τους έχουν κάποια στιγμή σε μια διανομή τους. Χαρακτηριστικά των ρόλων έχουν όλοι οι ηθοποιοί εκτός και αν ο ρόλος είναι ένας ομιλών σκύλος. Το θέμα είναι να βοηθήσεις τον ηθοποιό να εντοπίσει ποια από αυτά είναι χρήσιμα για τη συγκεκριμένη παράσταση. –**Η σύγχρονη δραματουργία ασχολείται έχω την αίσθηση με επί μέρους κοινωνικά ζητήματα, σε αντίθεση με παλαιότερες εποχές όπου οι συγγραφείς έθεταν γενικότερους προβληματισμούς, πώς σχολιάζεις;**

–Γεγονός είναι πως τα μεγάλα ερωτήματα έχουν ήδη τεθεί. Κάποια μάλιστα πριν από χιλιετίες. Και από τότε προσπαθούμε ακόμη να τα απαντήσουμε. Μάλλον προς το παρόν μας καλύπτει να προσπαθούμε να αναγνώσουμε τους κλασικούς με νέα φίλτρα. Δεν είναι κακό. Από την άλλη υπάρχει όντως μια θεατρική στροφή σε μια πιο στενά κοινωνική θεματολογία αλλά τη βρίσκω λογικά συνυφασμένη με το τι συμβαίνει στον κόσμο αυτή τη στιγμή. Δεν

είναι η πρώτη φορά που ιστορικά συμβαίνει αυτό. Για θυμηθείτε τη θεματολογία του Μπρεχτ, για να φέρω μόνο ένα παράδειγμα. Πιο πολύ με φοβίζουν οι κοινωνικοί λόγοι που συμβαίνει αυτό παρά η έλλειψη υψηλού στοχασμού. Δεν μας πάει καλά το πράγμα και ας φοβόμαστε να το αποδεχτούμε. Τον Θεό νηστικός δεν τον έφαξε ποτέ κανένας.

–**Μετά τον «Βαπτιστικό», μια ομολογουμένως μεγάλη και σύνθετη δουλειά, το «Μισά-Μισά» είναι συντήρηση δυνάμεων;**

–Αν ίσχυε αυτό, μετά το «Σαλόνι των Ξένων» θα έπρεπε να πάω στο Ακαπούλκο και να πίνω τεκίλες για ένα διήμερο. Το «μισά-μισά» είναι η δουλειά που αυτή τη στιγμή της έχω αφιερώσει το 100% της ενέργειάς μου, όπως κάνω κάθε φορά. Όταν επιθυμώ συντήρηση δυνάμεων κάθομαι φρόνιμος στο σπίτι και μαγειρεύω.

–**Προκλήσεις για τον Παναγιώτη Λάρκου σκηνοθετικά ποιες είναι; Ποιος είναι ο κωδικός σου;**

–Είχα γράψει αλήθεια κάτι πολύ ωραίο και καλλιτεχνικό αλλά, είναι Τετάρτη 20 Νοεμβρίου και ώρα 19:35. Ο ΘΟΚ μόλις εξαναγκάστηκε νομικά να ανακοινώσει παγοποίηση του σχεδίου Θυμέλη. Νομίζω πως έχω καλυφθεί από προκλήσεις για αυτή τη βδομάδα. Εσείς στο σπίτι; Όλα καλά;

«**Μισά-Μισά**», σε σκηνοθεσία Παναγιώτη Λάρκου. Κάθε Παρασκευή, Σάββατο και Κυριακή, μέχρι 8 Δεκεμβρίου. Κέντρο Τέχνης και Πολιτισμού, Αδαμάντιου Κοραή 1, Λευκωσία, ώρα 8:30 μ.μ. Πληροφορίες στο τηλέφωνο 99035132.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ
παρουσιάζει

ΠΑΡΑΜΥΘΟΥΠΟΛΗ

ΕΡΧΕΤΑΙ
15/11/2019 – 12/01/2020

ΠΑΡΟΥΣΙΑΖΕΙ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ
ΤΡΑΠΕΖΑ

ΕΙΣΟΔΟΣ ΕΛΕΥΘΕΡΗ

ΜΕΓΑΣ ΧΟΡΗΓΟΣ

cablenet

ΧΟΡΗΓΟΙ

ΕΠΙΣΗΜΟΣ ΑΕΡΟΜΕΤΑΦΟΡΕΑΣ

Ήταν μια ανοιχτή χορογραφική διαδικασία

Η Εύη Δημητρίου χορογραφεί την παράσταση «Fountains of Mojitos» και μας καλεί ν' ακούσουμε τις συζητήσεις τους

Συνέντευξη στον

ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Η ομάδα Εν δράσει παρουσιάζει την παράσταση «Fountains of Mojitos» σε δημιουργία Εύης Δημητρίου στο Θέατρο Δέντρο, στη Λευκωσία και στο Θέατρο Ριάλτο, στη Λεμεσό. Συμμετέχουν οι χορεύτριες Ράνια Γλυμίτσα, Μιλένα Ούγκρεν Κούλας, Julia Brendle και Ελευθερία Σωκράτους. Οι περφόρμερ και συνδημιουργοί της παράστασης μοιράζονται τους προβληματισμούς τους για τη γυναίκα, τη θηλυκότητα. Η χορογράφος και περφόρμερ Εύη Δημητρίου μίλησε στην «Κ» και πώς η παράσταση αυτή της έδωσε την ευκαιρία να κοιτάξει μέσα της και να συνειδητοποιήσει πώς μια γυναίκα μπορεί να εξελιχθεί με την πάροδο του χρόνου.

Αρχίσαμε μια ανοιχτή χορογραφική διαδικασία με βάση τον αυτοσχεδιασμό που οδήγησε στην παράσταση «Fountains of Mojitos» και ανυπομονούμε να μοιραστούμε σύντομα με το κοινό.

—«Fountains of Mojitos», δηλαδή; Τι θα δούμε επί σκηνής;

—Τέσσερις χορεύτριες, τέσσερις δυνατές προσωπικότητες και εξαιρετικές performers με μία απίστευτη κημεία, φέρνουν στη σκηνή συναισθήματα και προβληματισμούς που βιώνουν στην καθημερινότητά τους. Μέσω της κίνησης, του λόγου και του χιούμορ δημιουργούν ένα περιβάλλον μέσα στο οποίο ο θεατής μπορεί να ταξιδέψει.

—Κεντρικός άξονας η γυναίκα και το σώμα τους, τι σε έκανε να επικεντρωθείς σε αυτή τη θεματική;

—Τα τελευταία χρόνια ασχολήθηκα κυρίως με τη σόλο δημιουργία. Ως χορογράφος αλλά και ως περφόρμερ, μου έδωσε την ευκαιρία να κοιτάξω μέσα μου και να συνειδητοποιήσω πώς μια γυναίκα μπορεί να εξελιχθεί με την πάροδο του χρόνου. Πλέον, άρχισα να δίνω μεγάλη σημασία πώς αντιμετωπίζεται η γυναίκα και τι προσδοκίες έχει η κοινωνία από αυτή. Δηλαδή, μέσα σε ποια κοινωνικά στερεότυπα και ταμπού διαμορφώνεται. Η κοινωνία έχει την τάση να ενοχοποιεί, κυρίως τις γυναίκες, από μικρά παιδιά. Είναι απίστευτο πώς οι γυναίκες έμαθαν να σιαπούν. Οι περφόρμερ και συνδημιουργοί της παράστασης μοιράζονται

Μου αρέσει να ταξιδεύω με τα έργα μου. Είναι προσωπική μου ανάγκη να περιοδεύω τα έργα μου, να τα αφήνω να εξελίσσονται στη διαδικασία τους να επικοινωνήσουν με διαφορετικό κοινό, κάτω από άλλες συνθήκες, με άλλα δεδομένα.

τους προβληματισμούς αυτούς και μαζί αρχίσαμε μια ανοιχτή χορογραφική διαδικασία με βάση τον αυτοσχεδιασμό που οδήγησε στην παράσταση «Fountains of Mojitos» που ανυπομονούμε να μοιραστούμε σύντομα με το κοινό.

—Μίλησέ μου για τη χορογραφική σου ομάδα.

—Επέλεξα μια ομάδα χορευτριών που θαυμάζω τόσο ως καλλιτέχνες όσο και ως άτομα. Μια ομάδα που μοιράζεται τους ίδιους προβληματισμούς. Όλες οι περφόρμερ έχουν ήδη μια σημαντική πορεία στον χορό, έχουν το δικό τους στίγμα στον χώρο αυτό.

—Οι τέσσερις χορεύτριες έχουν κάτι άλλο κοινό; Αναζητήσεις κάποια άλλα κοινά σημεία τους, εκτός από τη θηλυκότητά τους, φυσικά;

—Έχουν όλες βιώσει τη μητρότητα και όλα αυτά που συνεπάγονται: τις μεταβολές του σώματος, τη διάθεση του σώματός σου για τη δημιουργία ζωής, την ευθύνη, τις κοινωνικές προσδοκίες μιας μητέρας. Σημαντικό είναι ότι όλη η ομάδα είναι ανοιχτή στη δημιουργική διαδικασία που ακολουθώ, η οποία προϋποθέτει πολλούς αυτοσχεδιασμούς και διάλογο. Είμαστε συνδημιουργοί αυτού του έργου, που με φοβερή κημεία αναπτύξαμε μια ιδιαίτερη οικειότητα και αγα-

πη. Είναι αυτή η οικειότητα που μεταφέρεται στη σκηνή και δημιουργεί ένα διαφορετικό σύμπαν όπου ο θεατής προσκαλείται να μοιραστεί και να ταξιδέψει.

—Λες ότι βρέθηκε μια γλώσσα που θα μας επιτρέψει να κρυφακούσουμε τις συζητήσεις τους, ενδιάφέρον, πες μου περισσότερα.

—Από την αρχή της διαδικασίας, όπως ανέφερα και πριν, δημιουργήθηκε μια οικειότητα μεταξύ της ομάδας, έγινε μια ωραία παρέα που μπορούσαμε ανοικτά να μιλάμε για τα κοινωνικά θέματα. Η ενέργεια αυτή μεταφερόταν και μέσα στο στούντιο την ώρα της πρόβας, ενώ οι συζητήσεις συνεχίζονταν και αργά το βράδυ μέσα από το chat group της παράστασης. Κάτι μας μαγνητίζει σε αυτή τη διαδικασία. Ο δραματογράφος της παράστασης Guy Cools που ήλθε πριν από τρεις εβδομάδες από τη Βιέννη ένωσε αυτή την ενέργεια και δοκιμάσαμε πώς μπορεί να κρατηθεί αυτή η οικειότητα της παρέας και στη σκηνή.

—Πώς μιλάει το σώμα;

—Τι ωραία ερώτηση! Πώς μπορούμε να καταλάβουμε τους ερωτημένους χωρίς να μας μιλήσουν; Πώς αντιλαμβανόμαστε τον θυμαμένο άνθρωπο χωρίς να το επικοινωνήσουμε; Πώς συνεννοούνται δύο παιδιά που δεν μιλούν την

ίδια γλώσσα; Πώς η ενέργεια μιας παρέας μεταδίδεται σε μας χωρίς λέξεις; Έτσι το σώμα μιλά! Ως χορευτές έχουμε εκπαιδευτεί το σώμα μας να μπορεί να ανταποκριθεί στις σκέψεις και τα συναισθήματα, να μπορούμε να επικοινωνούμε πιο εύκολα τα συναισθήματα μέσω του σώματος, της κίνησης. Σε μια ίσως πιο αφαιρετική μορφή που αφήνει τον θεατή να αναπαραγάγει τους δικούς του συνειρμούς.

—Τι σε ενδιαφέρει ως χορογράφος σήμερα;

—Είναι σημαντικό για μένα να εξελίσσομαι μέσω της χορογραφικής μου έρευνας, να αναπτύσσομαι ως άνθρωπος, να μαθαίνω διαρκώς. Με ενδιαφέρει τη χορογραφική μου δουλειά να μπορώ να την επικοινωνώ τόσο στην Κύπρο όσο και στο εξωτερικό. Να επικοινωνεί τους προβληματισμούς μου, το συναίσθημα. Θεωρώ προϋπόθεση της δουλειάς μου την επικοινωνία με το κοινό και φέρω μεγάλο σεβασμό για το κοινό που ακολουθεί τη χορογραφική μας δουλειά και εξέλιξη. Ιδανικά μέσω της παράστασης να δημιουργείται προβληματισμός ή διάλογος. Τέλος, με αφορά πώς μπορεί η τέχνη μας να αναπτυχθεί, να υπάρχει εύφορο έδαφος για περαιτέρω εξέλιξη, μέσω της συλλογικότητας και της παιδείας.

—Ταξιδεύεις συχνά και συμμετέχεις σε πολλά φεστιβάλ, πώς αξιολογείς τα χορογραφικά πράγματα στην Κύπρο;

—Η Κύπρος έχει ένα πολύ ενδιαφέρον χορευτικό τοπίο. Υπάρχει μια συνεχής εξέλιξη και φρέσκες προτάσεις. Είναι η τέχνη που φέρνει την έκπληξη, το λάμ. Με μία σωστή μακροχρόνια πολιτική που να βοηθά τους χορογράφους να εξελίσσονται η τέχνη αυτή θα μπορούσε να απογειωθεί. Κάτι που με προβληματίζει είναι ότι λόγω του μικρού μεγέθους της Κύπρου οι παραστάσεις χορού δεν μπορούν να επαναλαμβάνονται πολλές φορές. Αυτό έχει επιπτώσεις στο έργο που δεν αφήνεται να εξελιχθεί στον μέγιστο βαθμό μέσω των παραστάσεων και της επαφής του με το κοινό. Και γι' αυτό μου αρέσει να ταξιδεύω με τα έργα μου. Είναι προσωπική μου ανάγκη να περιοδεύω τα έργα μου, να τα αφήνω να εξελίσσονται στη διαδικασία τους να επικοινωνήσουν με διαφορετικό κοινό, κάτω από άλλες συνθήκες, με άλλα δεδομένα.

«Fountains of Mojitos», ομάδα Εν δράσει. Παραστάσεις στη Λευκωσία Τετάρτη, 27 Νοεμβρίου, Θέατρο Δέντρο και Λεμεσό Τετάρτη 4 Δεκεμβρίου & Πέμπτη 5 Δεκεμβρίου, Θέατρο Ριάλτο (Επί Σκηνή)

Γυναίκες μόνο (Women only) στο Εγκώμιο Πολιτιστικό Κέντρο

Παρουσιάζονται σήμερα Κυριακή τα έργα που έκαναν πρεμιέρα στην πλατφόρμα χορού Κύπρου στις 2 Νοεμβρίου. Πρόκειται για τα έργα σύγχρονου χορού «We men» από το Αμφιθέατρο Χοροθέατρο και το «Επί των Υδάτων» από το Χοροθέατρο Ομάδα Πέντε. Τα δύο έργα θα παρουσιαστούν στο πλαίσιο του Moving Images International videodance festival, που έγινε στο Εγκώμιο Πολιτιστικό Κέντρο. Η διεθνώς ανερχόμενη τέχνη του video dance είναι μία από τις σημαντικότερες δράσεις του Dance Lab, εξ ου και το διεθνές φεστιβάλ Moving Images τυγχάνει πλέον διεθνούς αναγνώρισης. Μέσω του videodance το κοινό έχει την ευκαιρία να γνωρίσει νέες ομάδες και νέους συννεργάτες που δραστηριοποιούνται σε όλο τον κόσμο.

Τα δύο έργα

Η δράση Γυναίκες μόνο (Women only), στο γεννημένο για μυσταγωγία black box θέατρο του Εγκώμιου

Πολιτιστικού Κέντρου είναι μια χορευτική βραδιά αποτελούμενη από δύο παραστάσεις, με τέτοιο τρόπο διαρθρωμένες ώστε να εμπλουτίσουν —όχι με ανόπτες βεβαιότητες δοσμένες ως σπουδαίες απαντήσεις, αλλά με όσο το δυνατόν γίνεται περισσότερα ουσιαστικά υπαρκτά ερωτήματα. Εκκινώντας από την ιδιαίτερη — Αμφιθέατρο Χοροθέατρο, Έλενα Χριστοδουλίδου — υπό τον τίτλο We men παράσταση/ ανάπαυση της διαχρονικής γυναικείας αναζήτησης λόγων της υπάρξης. Όλα τα ενδεικτικά ερωτήματα επί της σκηνής σε μια συναρπαστική εναλλαγή πλημμυρισμένη από όλων των ειδών — βίαιες, απαλές, αθώες, έντονες — τις συγκινήσεις... Τι βλέπουμε; Τι αναγνωρίζουμε; Τι μας είπαν; Τι μας έκρυψαν; Πόσοι εαυτοί —αντρικοί και γυναικείοι χωρούν σε μια ανθρώπινη ύπαρξη; Έρωτας, σεξουαλικότητα, μητρότητα, αγάπες για επιβίωση, κοινωνική αδικία, προσφυγιά, μετανάστευση, απώλεια, μοναξιά, θυματοποίηση, παραιτήση,

Στη δράση Γυναίκες μόνο (Women only) θα παρουσιαστούν τα έργα σύγχρονου χορού «Επί των υδάτων» από το Χοροθέατρο Ομάδα Πέντε, Χλόη Μελίδου και «We men» από το Αμφιθέατρο Χοροθέατρο, Έλενα Χριστοδουλίδου.

γαλήνη. Όχι, δεν νοούνται άρα και δεν μπορούν να υπάρξουν γυναικείες απελευθερωτικές απαντήσεις σε έναν κόσμο τόσο ακραία καταπιεστικό, μπορούν να υπάρξουν μόνο — υπόθεση της τέχνης κι όχι μόνο — τα απελευθερωτικά ερωτήματα...

Το «Επί των υδάτων» από το Χοροθέατρο Ομάδα Πέντε, Χλόη Μελίδου αυτοπροσδιορίζεται ως το (διττό) πέρασμα από τη ζωή στον θάνατο και/ή από τον θάνατο στη ζωή. Οι υπαρξιακές απορρομές είναι όλες διαχρονικά δοσμένες, πανθομολογούμενα η Θεία Κωμωδία του Δάντη τις συμπυκνώνει με συνταρακτικό τρόπο, με αυτήν ως πηγή (υψηλότητα) τα «επί των υδάτων» χορογραφικά βήματα επιχειρούν το (διττό) πέρασμά τους. Κάθαρση/ λύτρωση αλλά και καταστροφή. Αρχή και τέλος στο ίδιο ακριβώς νοητικό σημείο. Ποιο σημείο; Εκεί από όπου πηγάζουν της υπάρξης που γεννά τη ζωή, της γένους θηλυκού υπάρξης, τα πιο βαθιά ερωτήματα. Ποιο άλλο;

Συντελεστές

«We men»: Χορογραφία Έλενα Χριστοδουλίδου. Χορεύτριες Στέφανη Παπαδοπούλου, Νικόλ Γιάννακα, Χριστιάνα Ευτυχίου. Μουσική Χάρης Σοφοκλέους και κοστούμια Ρέα Ολυμπίου. Οπτικό υλικό Κλάτσα Αντωνίου/ Σχεδιασμός φωτισμού Άλεξ Γιότοβιτς

«Επί των υδάτων»: Χορογραφία Χλόη Μελίδου. Χορεύτριες Μάγδα Αργυρίδου, Μαρί Γεωργίου, Μάριον Ευσταθίου, Βίκυ Κάλλα, Εύη Καρσερά, Νάταλι Τσίγκι. Μουσική επιμέλεια και επεξεργασία Δημήτρης Ζαχαρίου. Σχεδιασμός σκηνικού Hardy Hannemann. Κατασκευή σκηνικού Γιάννης Παύλου. Κοστούμια Ασε. Σχεδιασμός φωτισμού Παναγιώτης Μανούσης.

Γυναίκες μόνο (Women only): 24 Νοεμβρίου, ώρα 7:00. Εγκώμιο Πολιτιστικό Κέντρο, Νέας Έγκωμης 8, Έγκωμη. Κρατήσεις θέσεων: 22781104

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ

Τρόμος, ίλιγγος και γαλήνη στον Ρέμπραντ

Τα αισθήματα που μπορεί να προκαλεί ένα έργο τέχνης στον θεατή

ΝΑΥΣΙΚΑ ΛΙΤΣΑΡΔΟΠΟΥΛΟΥ
Τα συναισθήματα και το υψηλό.
Η αντίληψη της έκφρασής τους στην ιστορική ζωγραφική του Rembrandt
εκδ. Ευρασία, 2019, σελ. 144

Του **ΗΛΙΑ ΜΑΓΚΛΙΝΗ**

Στις τελευταίες σελίδες του βιβλίου της για τον Ρέμπραντ, η Ναυσικά Λιτσαρδοπούλου, επίκουρη καθηγήτρια στο Τμήμα Θεωρίας και Ιστορίας της Τέχνης της Ανωτάτης Σχολής Καλών Τεχνών, παραθέτει ένα ενδιαφέρον ανέκδοτο που αντλεί από τον σπουδαίο φιλόλογο και μελετητή του 17ου αιώνα, τον Φραντσέσκους Τζούνιους τον Νεότερο, ο οποίος, με τη σειρά του, το είχε αλιεύσει από τον Σενέκα: αφού ζωγράφισε την τιμωρία του Προμηθέα, ο αρχαίος ζωγράφος Παρράσιος κατηγόρηθηκε ότι είχε βασανίσει τον σκλάβο που χρησιμοποίησε ως μοντέλο του, προκειμένου να αποδώσει τη σκληρότητα, την ωμότητα, τη φρίκη της τιμωρίας του Προμηθέα από τους θεούς.

Ωστόσο, η Ναυσικά Λιτσαρδοπούλου, δεν έχει ως αντικειμενικό σκοπό εδώ να συζητήσει περί της ρεαλιστικής, ωμής αποτύπωσης

της ανθρώπινης (ή και θεϊκής) θνηριωδίας στη ζωγραφική. Ο στόχος της είναι διαφορετικός και έχει περισσότερο να κάνει με τα αισθήματα που μπορεί να προκαλεί ένα έργο τέχνης στον θεατή.

«Στη βάση της ακρότητας του ανεκδότη του Τζούνιους και της “Τύφλωσης του Σαμφών” του Ρέμπραντ», γράφει, «ο θεατής βγαίνει εκτός ορίων, εκστασιάζεται, καταλαμβάνεται από αυτό που βλέπει, χάνει την κυριαρχία του, βρίσκεται in extremis».

Εκτός ορίων, έκσταση, κατάληψη, απώλεια αυτοκυριαρχίας, έρμαιο των άκρων ο θεατής. Με άλλα λόγια, βρισκόμαστε στην καρδιά της προβληματικής της συγγραφέως στον ανά χειρας τόμο, μια ιδιότυπη μονογραφία που εστιάζει σε τρία συγκεκριμένα έργα του Ρέμπραντ με σκοπό να τα (και να τον) συνδέσει με την έννοια του Υψηλού, έτσι όπως την είχε διατυπώσει στην περίφημη πραγματεία του ο Λογγίνος.

Οπου όμως το Υψηλό (η αγγλική αντίστοιχη λέξη είναι μάλλον πιο εύστοχη: the sublime) δεν είναι κάποιο καθαρό, αποστειρωμένο, τετράγωνο δείγμα της ανθρωπίνης εκφραστικής στο άπιαστο

«Ο Δίας και ο Ερμής επισκέπτονται τον Φιλήμονα και τη Βαυκίδα» (1658). Ένα από τα τρία έργα του Ρέμπραντ πάνω στο οποίο επικεντρώνει την ανάλυσή της η ιστορικός τέχνης Ναυσικά Λιτσαρδοπούλου.

Η συγγραφέας επικεντρώνεται σε τρία χαρακτηριστικά έργα του Ρέμπραντ.

επίπεδο της υψηλής κουλτούρας, αλλά, αντίθετα: είναι το απέραντο που είναι και γαλήνιο αλλά την ίδια στιγμή, όπως κάθε απεραντοσύνη, προκαλεί και αναστάτωση, ίλιγγο, τρόμο.

«Ένα βιβλίο πρέπει να είναι σαν ένα τσεκούρι που θρυμματίζει την παγωμένη θάλασσα μέσα μας», έγραφε κάποτε ο Κάφκα και κοντά σε αυτή τη διατύπωση, εάν

τη διευρύνουμε και στα άλλα καλλιτεχνικά πεδία, νομίζω πως κινείται ο Λιτσαρδοπούλου μιλώντας για τη δύναμη και τη διαπεραστική ζωγραφική του μεγάλου Ρέμπραντ.

Και το κάνει με εύληπτο τρόπο, με καθαρή σκέψη και ρέουσα αφήγηση, με αναλυτική και κριτική ματιά διάφανη, νηφάλια – μολονότι στο βιβλίο αυτό περισσότερο μιλάει για την ανησυχία που μπορεί να φέρει η τέχνη παρά για νηφαλιότητα.

Η συγγραφέας επικεντρώνεται σε τρία χαρακτηριστικά έργα του Ρέμπραντ: το ένα εμπνέεται από την ολλανδική Ιστορία, το δεύτερο από την Αγία Γραφή, το τρίτο από την αρχαία ελληνική μυθολογία.

Κατ’ αντιστοιχία: «Η συνωμοσία των Βαταύων υπό τον Claudius Civilis» (1661-1662), «Η τύφλωση του Σαμφών» (1636) και «Ο Δίας και ο Ερμής επισκέπτονται τον Φιλήμονα και τη Βαυκίδα» (1658).

Το ερώτημα

Γιατί τα συγκεκριμένα έργα και όχι άλλα; Διότι τα προσεγγίζει ως πιο αντιπροσωπευτικά και ενδεικτικά μιας τέχνης που μπορεί να αφορά τον θεατή του τότε (της εποχής του Ρέμπραντ, π.χ.), αλλά ενδεχομένως και του σήμερα.

Κατά δεύτερον, είναι τρία έργα όπου το καθένα με τον δικό του τρόπο εξάπτει, με το «σπασμένο χρώμα», με την αέναη ερωτοτρο-

Το εξώφυλλο του βιβλίου που κυκλοφορεί από τις εκδόσεις Ευρασία.

πία φωτός και σκιάς, με τις αδρές μα και θολές μορφές του, τον συναισθηματικό κόσμο του θεατή, τον φορτίζει, τον ταρακουνάει.

Και, τέλος, είναι έργα που θα μπορούσε κάποιος να τα προσεγγίσει μέσα από το πρίσμα της έννοιας του λογγίνειου Υψηλού, έννοιας πολύ ιδιαίτερης και λεπτής, ρευστής, ακόμα και αμφιλεγόμενης.

Ως προς το πραγματολογικό υπόβαθρο των τριών έργων: η «Συνωμοσία» αναφέρεται στην επανάσταση των Βαταύων, των αρχαίων κατοίκων της Ολλανδίας ενάντια στους διεφθαρμένους Ρωμαίους διοικητές τους κατά τον 1ο αι. μ.Χ., μεταφορά, ίσως, για την επανάσταση των Ολλανδών ενάντια στην ισπανική κατακτητική πολιτική κατά τον 17ο αιώνα.

Η «Τύφλωση του Σαμφών» παραπέμπει στο γνωστό βιβλικό μύθο της Δαλιδά, που με δόλο κόβει τα μαλλιά –πηγή δύναμης– του Σαμφών και οι φρουροί βρίσκουν την ευκαιρία να τον τυφλώσουν (το έργο κοσμεί το εξώφυλλο του βιβλίου).

Τέλος, «Ο Δίας και ο Ερμής» είναι μια σκηνή θεϊκής μεταμόρφωσης, παρμένο από τις «Μεταμορφώσεις» του Οβιδίου.

Κυριακή 15.12. 19

στο Χαρουπόμυλο Λανίτη

11:00 - 13:00

ημερα αγάπης παιδιού

Ο Δρ. Νίκος Ζαμπόγλου

Καθηγητής – Ογκολόγος

ΘΑ ΞΥΡΙΣΕΙ ΤΟ ΜΟΥΣΤΑΚΙ ΤΟΥ

ΓΙΑ ΤΑ ΑΠΟΡΑ ΠΑΙΔΙΑ

ΜΕ ΒΙΟΛΙΑ, ΛΑΟΥΤΑ, ΤΣΙΑΤΤΙΣΤΑ ΚΑΙ ΧΟΡΟΥΣ

Όλα τα έσοδα θα δοθούν στο Ίδρυμα “Ταμείο Ημέρας Αγάπης Παιδιού”

Διοργανωτής

Μεγάλος Χορηγός

ΤΣΙΑΚΚΑΣ

ΟΙΝΟΠΟΙΕΙΟ WINERY

Θιαφτο

20

χρόνια

τέχνες

Μαρίζα Φίζου

ΚΥΡΙΑΚΗ

1 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 2019

ΟΡΑ ΕΝΑΡΞΗΣ 20:30

Χορηγός:

Χορηγός Φιλοξενίας:

Χορηγός Επικοινωνίας:

€ 20 / 14

77 77 77 45

rialto.com.cy

ΕΞ ΑΦΟΡΜΗΣ

Της ΜΑΡΙΑΛΕΝΑΣ ΣΠΥΡΟΠΟΥΛΟΥ

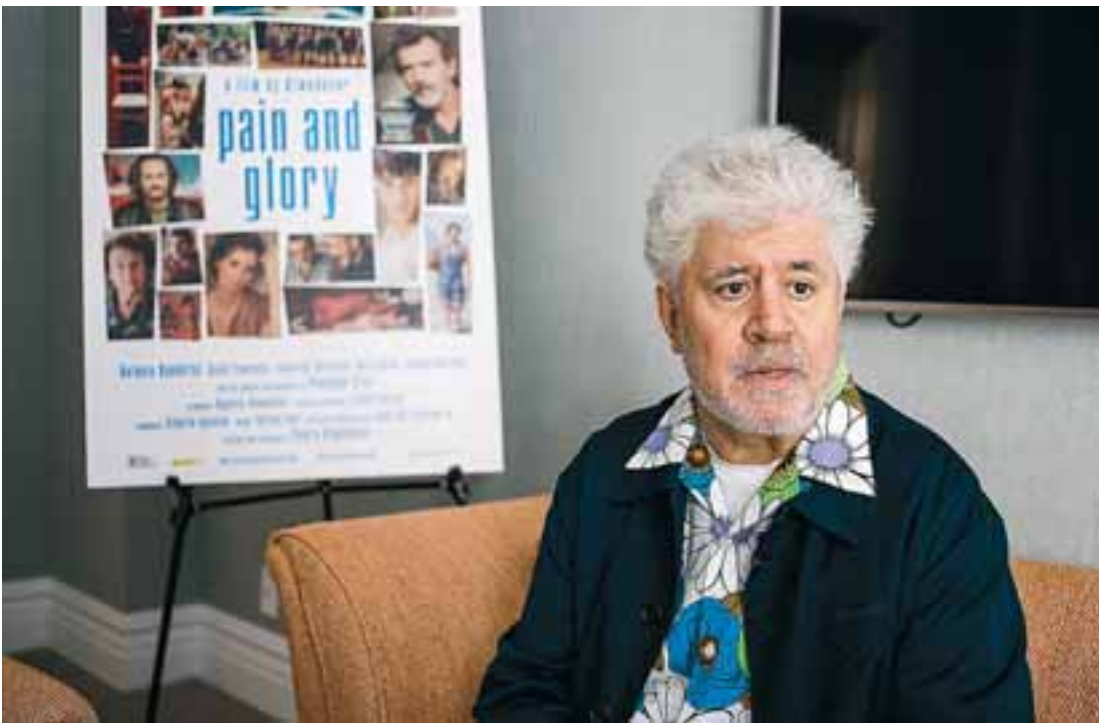
Πένθος ή συνεχής μελαγχολία;

Ο Ισπανός σκηνοθέτης Πέδρο Αλμοδόβαρ υπογράφει την αυτοβιογραφική του ταινία «Πόνος και δόξα» που προβάλλεται στους κινηματογράφους. Σκέφτομαι συνεχώς δύο σκηνές στην ταινία του. Στην πρώτη ο ήρωας, που τον υποδύεται ο Αντόνιο Μπαντέρας, βάζει πάνω στο τραπέζι τα άπειρα χάπια που πρέπει να πάρει για να βοηθήσει τους χρόνιους πόνους του. Για να μπορέσει να τα πει τα σπάει με ένα γουδοχέρι. Στη δεύτερη για να σκύψει με τα γόνατα βάζει αναγκαστικά ένα μαξιλαράκι στο πάτωμα. Ο ήρωας πονάει. Και περιγράφει όλους τους πόνους από τους οποίους πάσχει σχεδόν σε όλη του τη ζωή. Οι περισσότεροι είναι ψυχοσωματικοί πόνοι, πόνοι που συνδέονται και με άλλες βαθύτερες δυσκολίες του ψυχισμού του. Ο πόνος, η μοναξιά του και κυρίως η δυσκολία του να ζήσει ανώδυνα την κάθε ημέρα είναι το θέμα της ταινίας. Και πώς αυτό συνδέεται με το παρελθόν του.

Την ίδια στιγμή, στο Διαδίκτυο βλέπουμε την πρόσφατη απονομή βραβείων στις Κάννες. Οι φωτογράφοι απαθανάτισαν εκείνον και τους συντελεστές του. Είναι η στιγμή της δόξης. Στο αέριο παρόν της δύναμης του φωτογραφικού κλικ, ο σκηνοθέτης είναι εκεί στο κόκκινο χαλί με το μαύρο κουστούμι του, τα μαύρα γυαλιά του, κρατώντας σφικτά όμως το χέρι της αγαπημένης του Πενέλοπε Κρουζ. Ποιος ξέρει τι σκέφτεται; Ποιος άραγε γνωρίζει εάν πονάει;

Οι περισσότεροι άνθρωποι σκεφτόμαστε τους αστέρες του κινηματογράφου ως μη ανθρώπινους. Από τα είδωλα της αμερικανικής βιομηχανίας μέχρι και σήμερα, οι σταρ είναι πρόσωπα που αγγίζουν το πάνθεον. Είναι όλοι τους συγκλονιστικά όμορφοι, γοητευτικοί, και στη φαντασίωσή μας έχουν ζήσει ζωές που δεν μοιάζουν σε τίποτα με την ταπεινή δική μας. Ο θεατής κοιτάζοντας τον καλογυαλισμένο αστέρα δεν μπορεί να σκεφτεί πόσο ταλαιπωρημένος είναι όταν ξυπνάει, πόσο λυγίζει από τα προβλήματα στον γάμο του ή εάν έχει να πληρώσει τον λογαριασμό στο τέλος του μήνα. Οι εικόνες αυτές δεν συνδυάζονται.

Με τα social media φαντασιωνόμαστε τους πάντες, όχι μόνον τους κινηματογραφικούς αστέρες. Πόσοι δεν είναι αυτοί που

Η ταινία «Πόνος και δόξα» του Πέδρο Αλμοδόβαρ (φωτ.), που προβάλλεται στους κινηματογράφους, είναι αυτοβιογραφική του κορυφαίου Ισπανού σκηνοθέτη. Ο ήρωας (τον υποδύεται ο Αντόνιο Μπαντέρας) πονάει. Οι περισσότεροι είναι ψυχοσωματικοί πόνοι, πόνοι που συνδέονται και με άλλες βαθύτερες δυσκολίες του ψυχισμού του.

Οι περισσότεροι άνθρωποι σκεφτόμαστε τους αστέρες του κινηματογράφου ως μη ανθρώπινους.

βασανίζονται από την πεποίθηση ότι ο τάδε ή ο δείνα που ανέβασε μια φωτογραφία στο fb και στο Instagram δεν ζει μια μυθική ζωή; Ότι τα έχει εν πολλοίς καταφέρει, αφού η εικόνα που επέλεξε να ανεβάσει είναι μια εικόνα που «αγγίζει» την πληρότητα, αν όχι την τελειότητα. Πόσοι δεν είναι αυτοί που ασυνείδητα και συνειδητά συγκρίνουν συνεχώς τον εαυτό τους με κάποιον που βλέπουν, με κάποιον που διαβάζουν, με κάποιον που ζει μεν στη διπλανή τους πόρτα αλλά μοιάζει πιο τακτοποιημένος από εκείνους; Και την ίδια στιγμή και ο ίδιος που βασανίζεται, όταν θα έρθει η στιγμή και της δικής του σέλφι, θα ανεβάσει το καλύτερο προφίλ του, και κυρίως την πιο κομψή αποψη για τη ζωή. Θα συντηρήσει το μύθο που τον ταλαιπωρεί.

Ενα από τα σημαντικότερα απότοκα της δημοκρατίας είναι

η κυριαρχία της άποψης ότι όλοι μπορούν ανά πάσα στιγμή να βρεθούν οπουδήποτε, να ζήσουν μια ζωή όπως τη φαντάζονται. Από τη στιγμή όπου τα όρια στις κοινωνικές τάξεις είναι ρευστά, αρκεί λίγη ομορφιά, τσακινιά, αρκετός ναρκισσομανής ίσως και μεθοδευμένος τακτικισμός, για να εισέλθει ο καθείς στην «κλίκα» που επιθυμεί. Ίδιως στην Ελλάδα. Να κάνει παρέα με τους καλύτερους, τους ομορφότερους και τους πιο πλούσιους. Να γίνει και αυτός ένας από αυτούς που δοξάζονται.

Τι συμβαίνει, όμως, με τους πόνους; Τι συμβαίνει με το βάθος του συναισθηματικού κόσμου του καθενός από εμάς; Τι συμβαίνει με τη σύγκριση και σύγκρουση πραγματικής ζωής και ανοχώρης φαντασίωσης; Πόσο αντέχουμε να ζήσουμε τη δική μας επώδυνη ζωή έναντι της φαντασίωσης μιας άκοπης καλογυαλισμένης ζωής; Τι υλικό χρειάζεται μια πραγματική ζωή;

Ο πρωταγωνιστής του Αλμοδόβαρ βασανίζεται από το παρελθόν του. Αγάπησε κάποτε κάποιον που δεν κατάφερε ποτέ να τον ξεπεράσει. Που δεν τον πένθησε ποτέ. Για αυτό δεν μιλούσε. Ήταν θαμμένος μέσα στους αμέτρητους πόνους που είχαν σωματοποιηθεί. Όπως

μέσα του είχε θαφτεί και η επώδυνη φράση της μητέρας του «δεν ήσουν καλός γιος». Αυτές οι δύο σκηνές φέρνουν στην επιφάνεια τον αζεπέραστο πόνο που εγκλωβίζεται στο σώμα αντί να γίνεται αντικείμενο ψυχικής συμφιλώσης. Το δύσκολο για όλους εμάς είναι να συνδεθούμε βαθιά με τις δυσκολίες πλευρές του εαυτού μας. Να αντέξουμε να πενήσουμε για να ζήσουμε και για να δημιουργήσουμε. Να μη τα θάψουμε κακήν κακώς μέσα μας. Να μη μπρुकάσουμε από εδω και από εκεί μια συνεχή μελαγχολία, που και αυτή τελικά γίνεται συνώνυμο αναζητησις μιας ιδανικής πραγματικότητας. Αλλά κυρίως να δούμε στο βάθος, πέρα από τους διαθλαστικούς καθρέφτες των άλλων ή των social media, το αν όντως υπήρξαμε καλοί γιοι ή κόρες, καλοί σύζυγοι, καλοί φίλοι, καλοί γονείς. Το σημαντικό είναι να αντέξουμε αυτό που δεν καταφέραμε. Και να μην το ρετουσάρουμε.

Ο Αλμοδόβαρ κατορθώνει μέσα στους πόνους του να γίνει ένδοξος τύπος και συγκινητικός δημιουργός, επειδή αποδέχθηκε ότι μάλλον στα προσωπικά του δεν τα κατάφερε και αυτό κάνει σημαντική την τέχνη, σημαντική την πραγματική ζωή.

ΚΡΙΤΙΚΗ

Της ΜΑΡΙΑΣ ΤΟΠΑΛΗ

Δες και ήταν χθες...

ΔΗΜΗΤΡΑ Χ. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ
Είκοσι τέσσερις χτύποι και σιωπή εκδ. Μελάιη, σελ. 58

Η Δήμητρα Χριστοδούλου (γενν. 1953) έχει οπωσδήποτε κατακτήσει την ιδιαίτερη θέση στην ελληνόφωνη ποίηση από τη δίκαια βραβευμένη συλλογή της «Λιμός» (Νεφέλη, 2007). Επανερχεται, έκτοτε, κάθε δύο-τρία χρόνια με βιβλία που επιβεβαιώνουν τα ώριμα πλέον χαρακτηριστικά της. Το ύφος, ο τόνος, η μορφή αλλά και το θεματικό εύρος, που με συνέπεια καλλιέργησε, συγκροτούν το συμπαγές, αναγνωρίσιμο της έργο: «Κι εγώ, μ' εκείνη τη στριγγλιά που γεννήθηκα/ Μ' αυτή απαντάω στα μουγκά πουλιά/ Ξαν να ήταν ο θρήνος το νόμισμα/ Που αγοράζει κελαδόνια τερπινά» διαβάζουμε στο «Η παρτιτούρα των κελαδισμών», στην υπό συζήτηση συλλογή.

Ενα θάρρος συναισθήματος, δηλαδή ένας εξυπνος λυρισμός που αναλαμβάνει ρίσκα, έχοντας καταφέρει να κOURδίσει κατά το συγκεκριμένο του γούστο τη λύρα αξιοποιεί, στην περίπτωση της Χριστοδούλου, αυτό που με την παλιά, τη σχολική έννοια, θα λέγαμε «εκφραστικό πλούτο», τον οποίο αναμφισβήτητα διαθέτει.

Τι ακριβώς εννοούμε σήμερα με αυτό; Συνθηματικά θα λέγαμε: κατασκευή λειτουργικών εικόνων, με μουσικότητα. Η ποιήτρια γνωρίζει τα μουσικά της παμπάλαινα τέχνης, και σχεδόν κάθε τυχαίο δείγμα των ποιημάτων και των στίχων του βιβλίου το επιβεβαιώνει, είτε μιλά για την πόλη, είτε για τον θάνατο, όπως αισθάνεται υποχρεωμένη να εξηγήσει σε ένα εισαγωγικό σημείωμα της τελευταίας αυτής συλλογής της (θα πρόσθετα, ωστόσο, ότι αυτή η επιμονή που εκφράζεται στην ερμηνευτική προς τον αναγνώστη υπόδειξη βρίσκεται οριακά έξω από τον ποιητικό της έλεγχο).

Είναι γνωστή εδώ και δεκαετίες η συζήτηση για τη σύγχρονη απαξίωση της ποίησης. Η εμπεδωμένη αυτή πεποίθηση επηρεάζει, πιστεύω, με τη σειρά της, μεγάλο μέρος της σημερινής ποιητικής γραφής, που ποικιλοτρόπως επιχειρεί να αναμετρηθεί

μαζί της. Η Χριστοδούλου δεν τη λαμβάνει υπόψη. Αυτό είναι εκδηλό, για παράδειγμα, σε ποιήματα όπως «Το τρίτο θρανίο», εμφανώς γραμμένο με έναυσμα μια συγκεκριμένη ανθρώπινη περίπτωση (όμοια όπως και η ροκ μπαλάντα «Η τελευταία νεότης»).

Η ποιήτρια όχι μόνο συνθέτει το ποίημα αλλά και το χαρίζει, ρητά, στον άνθρωπο που αποτέλεσε την αφορμή της έμπνευσής της. Πρόκειται για χειρονομία με υψηλή ποιητική ποιότητα αλλά και μια σχεδόν αδικαιολόγητη για τα σύγχρονα ποιητικά μας ήθη φυσικότητα: είναι εξόχως παλιομοδίτικη. Υπό αυτό το πρίσμα φωτίζονται και τα άλλα ποιήματά της. Δεν εννοώ ότι η Χριστοδούλου ενδοσκοπείται ναρκισσοιστικά, εκτός τόπου και χρόνου – κάθε άλλο.

Στα ποιήματά της, ειδικά των τελευταίων ετών, η πραγματικότητα και η ιστορία, ο δημόσιος χώρος, καταλαμβάνουν ευρύχωρη

θέση, ιδωμένα πάντοτε υπό την αυστηρά προσωπική και ιδιουσγκροσιακή της οπτική – as διαβαστεί, αντί άλλων, το ποίημα με τον εύγλωττο τίτλο «Ρεπορτάζ» από την υπό συζήτηση συλλογή. Εννοώ ότι μοιάζει να θεωρεί, χωρίς ποιητική αγωνία, φυσικό γεγονός ότι η ποίηση βρίσκεται ανέκαθεν, έτσι κι αλλιώς, εκτός τόπου και χρόνου. Γράφει, λοιπόν, με κάθε πρόσφορη αφορμή, επιδεικνύει την ευχερεία της, χαρίζει απλόχερα τα ποιήματά της, με τον τρόπο των παλαιών ποιητών, σαν να μην αποτελεί προϋπόθεση για κάτι τέτοιο το διαφνοστέφανο, που πλέον δεν προβλέπεται.

«Κοιμάται η πόλη. Κάποιοι έλασε τα ρέστα του./ Κάποιοι άφησε το σπίτι νησιτικό./ Βρέχει αστρικό αλάτι κι αβεστώνει/ Προϊσταμένη και αδελφές στις εκκλησίες./ 'Η βήχει ή κλαίει ένας άγγελος/ Που δεν τον πιάνουνε τα αντιβιοτικά./ Σύννεφα μόλις φωτισμένα ανθίζουνε/ Με πέταλα-πλοκάμια στον φεγγίτη./ Και γλιστρά από τον ουρανό στα πλακάκια/ Ενα διάφανο, φοβισμένο χταπόδι» – μια βιρτουόζικη περιγραφή από το «Ρεπορτάζ», κι as μετριοιούνται πια σε ελάχιστα δάκτυλα όσοι μπορούν να την απολαύσουν.

500 ΛΕΞΕΙΣ

ΜΕ ΤΟΝ ΧΡΗΣΤΟ ΑΡΜΑΝΤΟ ΓΚΕΖΟ

Ο Χρήστος Αρμάντο Γκέζος γεννήθηκε το 1988 στη Χειμάρρα και μεγάλωσε στη Σκάλα Λακωνίας. Είναι απόφοιτος της Σχολής Αγρονόμων Τοπογράφων Μηχανικών του ΕΜΠ. Έχει εκδώσει την ποιητική συλλογή «Ανεκλήρωτοι Φόβοι» (Κρατικό Βραβείο Πρωτοεμφανιζόμενου Συγγραφέα 2013), το μυθιστόρημα «Η λίσπη» και τη συλλογή διηγημάτων «Τραμπάλα», από τις εκδόσεις Μελάιη. Πρόσφατα κυκλοφόρησε το πρώτο του βιβλίο για παιδιά «Το Δέντρο που είχε μια μπάλα για κεφάλι» (εικονογράφηση: Βασίλης Γαλάνης) από τις εκδόσεις Καστανιώτη.

Ποια βιβλία έχετε αυτόν τον καιρό πλάι στο κρεβάτι σας;
Τη «Σεροτονίνη» του Μισέλ Ουέλ-μπέκ και τα «Ποιήματα» του Τσέ-σλαβ Μίλος.

Ποιος ήρωας/ηρωίδα λογοτεχνίας θα θέλατε να είστε και γιατί;
Ο Ντέιβιντ της «Οδύσσειας» του Διαστίματος. 2001» του Άρθουρ Κλαρκ, για να ταξιδέψω μέσα από τα άστρα και να καταλήξω ένα μωρό σε μέγεθος πλανήτη.

Διοργανώνετε ένα δείπνο. Ποιους ποιητές ή συγγραφείς καλείτε, ζώντας και τεθνεώτες;
Τον Σαχτούρη, τον Πόε και τον Κάφκα, γιατί τους νιώθω οικογένεια. Τον Μπουκόφσκι και τον Κάρβερ, γιατί θα περνούσαμε φανταστικά.

Ποιο ήταν το πιο ενδιαφέρον στοιχείο που μάθατε χάρη στην ανάνυση ενός βιβλίου;

Διαβάζοντας τα δύο βιβλία του Γιουβάλ Νόα Χαράρι («Sapiens» και «Homo Deus»), νομίζω ότι έμαθα, ή συγκλίνω τουλάχιστον να σπαστώ, πως η αθανασία δεν θα ήταν τελικά και τόσο ρόδινη όσο ήθελα να πιστεύω.

Ποιο κλασικό βιβλίο διαβάσατε πρόσφατα για πρώτη φορά;
Τα «Αποσπάσματα του Ερωτικού Λόγου» του Μπαρτ.

Το βιβλίο που έχετε διαβάσει τις περισσότερες φορές;
«Ο Βίος και η Πολιτεία του Σκουρτζ Μακ Ντακ» του Ντον Ρόσα.

Έχετε Facebook, Twitter κ.τ.λ.; Βοηθάει τη συγγραφή, την προώθηση ενός συγγραφέα;
Twitter έφτιαξα κάμποσες φορές και το έσπασα γρήγορα επειδή μου φάνηκε πολύ βαρετό. Facebook φυσικά και έχω και, παρόλο που σίγουρα βοηθάει, πρέπει να παραδεχθούμε πως απαιτεί χρόνο και ενέργεια, αφαιρώντας ώρες από το διάβασμα και το γράψιμο.

Υπάρχουν θέματα για τα οποία δεν μπορούμε να μιλήσουμε στα παιδιά με ένα βιβλίο;
Δεν ξέρω. Δεν είμαι σίγουρος. Ίσως μπορούμε να τους μιλήσουμε για τα πάντα μέσα από τη φαντασία.

Γιατί επιλέξατε ένα δέντρο για πρωταγωνιστή στο βιβλίο σας;
Το δέντρο είναι ένα κλασικό μοτίβο/χαρακτήρας στην παιδική λογοτεχνία, αλλά και στο συλλογικό φανταστικό γενικότερα. Το συγκεκριμένο βιβλίο είναι κατά κάποιον τρόπο διασκευή ενός από τα πρώτα μου διηγήματα, που είχε τίτλο «Το Κιβούρι» και θα το κατέσασσ στην κατηγορία του μαγικού ρεαλισμού. Το διήγημα αυτό το αγαπούσα πάνα πολύ, αλλά δεν βρήκε θέση στην «Τραμπάλα» λόγω ασυμφωνίας στο περιεχόμενο και στο ύφος. Κάποια στιγμή σκέφτηκα ότι θα του ταίριαζε πολύ να γίνει animation ή παιδικό, και έπειτα από πολλή δουλειά και προσαρμογή (περισσότερη από όσο περίμενα) καταλήξαμε στο συγκεκριμένο βιβλίο, το οποίο το βλέπω ως ένα σύγχρονο παραμύθι.

Πρώτα σε πωλήσεις

Αυτή την εβδομάδα

Δοκίμια, λευκώματα, βιογραφίες

1 «Ολη νύχτα εδώ: Μια προφορική ιστορία της εξέγερσης του Πολυτεχνείου»
Συλλογικό - Επιμέλεια: Ιάσσας Χανδρινός (Καστανιώτη)

2 «Ο Κωνσταντίνος Μητσotάκης με τα δικά του λόγια (Τόμος Β: 1974 -2016)»
του Αλέξη Παπαχελά (Παπαδόπουλος)

3 «1940 - 1941: Ο πόλεμος των Ελλήνων»
του Θάνου Μ. Βερέμν (Μεταίχμιο)

4 «Στο ΕΑΤ - ΕΣΑ: Μια μαρτυρία για τα χρόνια της δικτατορίας»
του Γιάννη Σεργόπουλου (Πόλις)

5 «Λεωφόρος ΝΑΤΟ - Δοκίμη περιπλάνησης»
του Νικήτα Σινιόσογλου (Κίχλη)

Αυτή την εβδομάδα

Λογοτεχνία

1 «Είμαι όσα έχω ξεχάσει»
του Ηλία Μαγκλίνη (Μεταίχμιο)

2 «Πύλη εισόδου»
της Μάρως Δούκα (Πατάκη)

3 «Το λούνα παρκ στο ιερό βουνό»
της Σώτης Τριανταφύλλου (Πατάκη)

4 «Η σκιά του ευνοούχου»
του Ζάουμ Καμπρέ (Πόλις)

5 «Οι ρετινές του βασιλιά»
του Ισιδώρου Ζουργού (Πατάκη)

• Αυτή την εβδομάδα τα στοιχεία παρέχονται από το βιβλιοπωλείο «Πλειάδες» (Σπύρου Μερκούρη 62, Παγκράτι)

ΜΑΤΙΕΣ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

ΛΟΝΔΙΝΟ
Ο φωτογράφος Τέρι Ο' Νιλ
Στα 81 του χρόνια απεβίωσε ο φωτογράφος Τέρι Ο' Νιλ, γνωστός για τα πορτρέτα του. Φωτογραφημένος μπροστά σε ένα από τα έργα του με τίτλο «Ο Νέλσον Μαντέλα σε ηλικία 90 ετών», ο Τέρι Ο' Νιλ ήταν ιδιαίτερα δραστήριος στις δεκαετίες του '60 και του '70. Σύζυγος της ηθοποιού Φέι Ντάναγουεϊ, είχε φωτογραφήσει όλο το σπαρσίστεμ. Μέσα από εκθέσεις και τις δημοσιεύσεις στα περιοδικά είχε συλλάβει όλο το πνεύμα της εποχής.

ΒΑΡΚΕΛΩΝΗ
Καταλανικός μοντερνισμός
Ενα περιβάλλον που ανακαλεί το ρεύμα του μοντερνισμού, έτσι όπως ευδοκίμησε στη Βαρκελώνη του 1900, προτείνει η έκθεση στην αίθουσα τέχνης Gothstland της Βαρκελώνης. Η έκθεση επικεντρώνεται στη ζωγραφική του καταλανικού μοντερνισμού, που ήταν ένας βραχίονας του διεθνούς ρεύματος της Αρ Νουβό. Η Βαρκελώνη ήταν μία από τις πρωτεύουσες αυτού του ιδιαίτερου ανανεωτικού αισθητικού κινήματος, το οποίο στην Καταλωνία εκφράστηκε εντυπωσιακά.

ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΓΑΛΛΙΑ
Η τέχνη του γυαλιού
Η μεγάλη παράδοση της κατασκευής γυάλινων χρηστικών και διακοσμητικών αντικειμένων είναι ακόμη ισχυρή σε πολλά σημεία της Δυτικής και Κεντρικής Ευρώπης. Παραμονές της χριστουγεννιάτικης περιόδου, οι χειρώνακτες δημιουργοί σπεύδουν να ικανοποιήσουν τις ανάγκες της αγοράς με γιορτινά στολίδια από γυαλί, άχρωμο ή χρωματιστό. Στην ανατολική Γαλλία, στην περιοχή Grand Est, υπάρχει το χωριό Meisenthal, όπου επιζηί η παλαιότερη αυτή τεχνική και παράδοση.

ΜΑΔΡΙΤΗ
Τα σχέδια του Γκόγια
Η ανεξάντλητη παρακαταθήκη του Φρανθίσκο ντε Γκόγια αιμοδοτεί διαρκώς το πολιτιστικό προφίλ και αποτύπωμα της Ισπανίας. Αυτή τη φορά, το Μουσείο Πράδο, στη Μαδρίτη, διοργανώνει νέα έκθεση με αποκλειστικό θέμα τα σχέδια του Γκόγια, τα οποία παρουσιάζει σε ενιαία θεματική ενότητα για πρώτη φορά. Είναι άνω των 200 και προέρχονται από ιδιωτικές και δημόσιες συλλογές σηματοδοτώντας την επέτειο των 200 χρόνων από την ίδρυση του σπουδαίου αυτού μουσείου.

ΒΕΝΕΤΙΑ
Η πόλις εάλω
Συμβολική διάσταση έλαβε και η πρακτική, δυσάρεστη πλευρά της πλημμύρας στη Βενετία. Η φωτογραφία δείχνει την όψη ενός εργαστηρίου που φτιάχνει κουπιά για γόνδολες. Οι Βενετσιάνοι νιώθουν απνυδισμένοι από τη συσσώρευση των προβλημάτων που διογκώνεται χωρίς να διαφαίνεται λύση. Τα πλήθη των τουριστών, οι πλημμύρες, η κίνηση των λέμβων, η ρύπανση, καθιστούν τη ζωή δύσκολη, ενώ όλο και περισσότεροι παλαιοί κάτοικοι επιλέγουν να μετακομίσουν.

Επιμέλεια: **ΝΙΚΟΣ ΒΑΤΟΠΟΥΛΟΣ**

Ο Ντεγκά στην Οπερα, μια εμμονή που έγινε τέχνη

ΠΑΡΙΣΙ
Ο πιο Παριζιάνος από τους Παριζιάνους της εποχής του, ο Εντγκάρ Ντεγκά (1834-1917) ζούσε τον παλμό της γαλλικής πρωτεύουσας όσο λίγοι. Η Οπερα Γκαρνιέ που σπούχισε τη ζωή του εγκαινιάστηκε το 1875 (αν και είχε αρχίσει να κτιζεται από το 1861), όταν ο Ντεγκά ήταν ένας άνδρας 41 ετών. Η σχέση του με τη μουσική, την όπερα και τον χορό σφράγιζε την προσωπικότητά του με τρόπο απόλυτο και καθολικό. Οι μπαλαρίνες του που είναι γνωστές σε όλον τον κόσμο

και αποτελούν έμβλημα της παριζιανής ζωής της μπελ επόκ ήταν ένα κομμάτι της καθημερινότητας του Ντεγκά, ένα στοιχείο που τον αιμοδοτούσε και φλόγιζε τη φαντασία του. Στο Μουσείο Ορσέ του Παρισιού, θα διαρκέσει ως τις 19 Ιανουαρίου η μεγάλη έκθεση «Ο Ντεγκά στην Οπερα», μια μεγάλη παραγωγή που εμβαθύνει όχι μόνο στην τέχνη του Ντεγκά αλλά και στις προσωπικές εμμονές του, στον κόσμο της μουσικής και του χορού και στο επίσημο και ανεπίσημο Παρίσι του 1880 και του 1900. Η σπ

μαντική αυτή έκθεση θα μεταφερθεί αργότερα (από την 1η Μαρτίου 2020) στην Εθνική Πινακοθήκη της Ουάσιγκτον, γεγονός που προκαλεί δημοσιεύματα σε αμερικανικά έντυπα. Ο Τζέισον Φάραγκο, ο τεχνοκριτικός των New York Times, έγραψε ένα μακροσκελές και εμβριθές άρθρο με αφορμή την έκθεση αυτή, ακτινογραφώντας τις εμμονές του Εντγκάρ Ντεγκά. Μόνο το έτος 1885, γράφει ο Φάραγκο, ο Εντγκάρ Ντεγκά πήγε στην Οπερα Γκαρνιέ (που ήταν ένα κτίριο σχετικά πρόσφατο ακόμη) 55 φορές.

Καλλιεργούσε μια πραγματική εμμονή για τον κόσμο της μουσικής και των παρασκηνίων, για τα σώματα των χορευτριών, για την ιδέα της μπαλαρίνας. Ήταν ένας κόσμος ερμητικός, για το απλό κοινό, ένας κόσμος με τους δικούς του κώδικες και τις δικές του τελετουργίες, ένας κόσμος με ερωτισμό, εσωστρέφεια και μονοκαλλιέργεια. Εκεί, ο Ντεγκά ως παθιασμένος ερασιτέχνης μουσόφιλος, ευδοκμούσε και αναπτυσόταν σαν υδρόφιλο φυτό. Γράφει ο Τζέισον Φάραγκο, ότι ο Ντεγκά γνώριζε την Οπερα των Παρισιών

όπως ο Μονέ τους κήπους στο Ζιβερνί. Μετά το 1885, μπορούσε ο Ντεγκά να αντέξει οικονομικά την πιο ακριβή συνδρομή στην Οπερα, όπου πήγαινε Δευτέρα, Τετάρτη, Παρασκευή, μέσα από ειδική είσοδο. Οι συνδρομητές αυτής της κατηγορίας μπορούσαν να γλιστρήσουν στα παρασκήνια ακόμη και στη διάρκεια των παραστάσεων. Οι άνδρες μπορούσαν να δουν από κοντά τις ντίβες της όπερας αλλά και τις μπαλαρίνες σε αίθουσες που είχαν έξιπνα σχεδιαστεί να αντανakλούν είδωλα μέσα από καθρέφτες.

Ο ΚΥΡΙΟΣ ΓΚΡΙ

Γράφει ο **ΗΛΙΑΣ ΜΑΓΚΛΙΝΗΣ**

Μικρή αλλόκοτη χειμωνιάτικη ιστορία

Τον παρατήρησε κάποια στιγμή ξανακοιτώντας παλιές φωτογραφίες: μέσα στην Γκαλερία Βιτόριο Εμανουέλε Β' του Μιλάνου· μέσα στην κοσμοπλημμύρα του τουριστικού λιμανιού του Κέιπ Τάουν· έξω από το «Φόιλς» του Λονδίνου· σε ένα ιταλικό εστιατόριο στην Πρίνσες Σκουέρ της Γλασκώβης· πλάι στο φροντισμένο, πολυσύχναστο ρέμα του Τσεονγκιετσεόν, στην καρδιά της Σεούλ, στη Ν. Κορέα. Ορθιος, ακίνητος ή περαστικός διαβήτης, καθιστός στο γρασίδι άλλοτε, ο άγνωστος άνδρας είναι παρών σε όλες αυτές τις φωτογραφίες που τραβάει στα ταξίδια του ο κύριος Γκρι. Διακρίνεται σε όλα αυτά τα γεωγραφικά σημεία, σε δημόσιους χώρους μεγαλουπόλεων, αφήνοντας το στίγμα του σε διάφορα σημεία του πλανήτη. Μάλλον: το στίγμα του απομένει μονάχα στην κάμερα του κυρίου Γκρι. Πουθενά αλλού. Ο ίδιος είναι βέβαιος πως τη

Από τη στιγμή που βλέπει κάτι που δεν θα έπρεπε να βρίσκεται εκεί, ο τρόμος είναι εξασφαλισμένος.

στιγμή που τραβούσε τη φωτογραφία, ο συγκεκριμένος άγνωστος άνδρας δεν ήταν εκεί. Φορώντας τα ίδια πάντοτε ρούχα, μια φθαρμένη ανοιχτόχρωμη καπαρντίνα και μια τρέντι τραγιάσκα, κοιτώντας πάντοτε προς τον φακό με ένα αινιγματικό χαμόγελο – που έκρυβε κάτι σαν ειρωνεία αλλά και ένα παράπονο.

Απροσδιόριστης ηλικίας –ποτέ δεν εμφανίζεται κοντά στον φακό–, για τον κύριο Γκρι είναι ένα πλάσμα που δεν τον αφήνει σε πouxία όποτε ταξιδεύει και φωτογραφίζει δημόσιους χώρους. Ξαν να θέλει κάτι να

«Κάθε φορά που τραβάω πολυσύχναστα μέρη, στο εξωτερικό, αναρωτιέμαι μετά τι να απέγιναν όλα αυτά τα πρόσωπα. Τι ζωές έζησαν;».

του πει, μα δεν τον πλησιάζει ποτέ, δεν κάνει κάποια χειρονομία, τίποτα έξαλλο ή τρομακτικό. Κι ωστόσο, από τη στιγμή που βλέπει κάτι που δεν θα έπρεπε να βρίσκεται εκεί, ο τρόμος είναι εξασφαλισμένος. Η μεγάλη ανατριχίλα.

«Το κινητό σου είναι στοιχειωμένο», του είπα γελώντας. Για μένα όλο αυτό ήταν μια σύμπτωση, κάποιος με τόσο κοινή φυσιολογία είναι λογικό να μοιάζει σε κάποιον άλλο από ένα διαφορετικό σημείο του πλανήτη. Πώς τον πρόσεξε όμως; «Κάθε φορά που τραβάω πολυσύχναστα μέρη σε δημόσιους χώρους, στο εξωτερικό, αναρωτιέμαι μετά τι να απέγιναν όλα αυτά τα πρόσωπα. Τι ζωές έζησαν; Μπορεί κάποιος από αυτούς να πέθανε λίγη ώρα μετά την τυχαία, αδιάφορη –ειδικά προς αυτούς– φωτογράφιση; Μπορεί να έκανε εκπληκτικό έρωτα έπειτα από λίγη ώρα; Να ανακάλυψε κάτι τρο-

μερό για τη ζωή του; Να έπεσε να κοιμηθεί χωρίς να ξυπνήσει ποτέ ξανά; Ποιες είναι όλες αυτές οι ζωές που τυχαία, στα τυφλά σχεδόν, αιχμαλωτίζω; Ποιες είναι οι ιστορίες τους; Και σιγά σιγά άρχισα να τον ξεχωρίζω μέσα στο πλήθος. Έγινε κάτι σαν μυστικός πράκτορας της συνειδησής μου. Φάντασμα που στοιχειώνει όχι άδεια σίπια τις νύχτες αλλά δημόσιους χώρους μέσα στο φως της ημέρας».

Μία νύχτα, ονειρεύτηκε αυτό τον άγνωστο άνθρωπο. Τον είχε πλησιάσει. Μπορούσε να τον αγγίξει. Κάτι του θύμιζε. Και τώρα του μιλούσε: κάτι του έλεγε μέσα στ' όνειρο μα δεν μπορούσε να ακούσει από τη βουή του κόσμου ολόγυρά τους. Προτού ξυπνήσει κάθιδρος παρατήρησε στα μάτια του ξένου τα ίδια παιδικά δάκρυα που έκυσε και ο ίδιος κάποτε. Τα δάκρυα για τα οποία δεν μίλησε ποτέ σε κανέναν.

Ποιος μισεί τόσο πολύ τη λογοτεχνία;

Η διαχρονική μανία καταστροφής που διατρέχει τον ανθρώπινο πολιτισμό έναντι του γραπτού, ευφάνταστου, λοξού λόγου

Ο Φίλιπ Ροθ έλεγε τα τελευταία –πολλά μάλλον– χρόνια της ζωής του ότι η λογοτεχνία (ακριβολογώντας: η μυθοπλασία) είναι ένας από τους «μεγάλους χαμένους σύγχρονους αγώνες». Ο Αμερικανός συγγραφέας αναφερόταν βέβαια κυρίως στην επικράτηση της οθόνης (από τον κινηματογράφο και την τηλεό-

ραση έως τον υπολογιστή και τώρα πια το έξυπνο κινητό) έναντι της γραπτής σελίδας. Φαίνεται όμως ότι η λογοτεχνία (και όχι μόνον η πεζογραφία αλλά και η ποίηση, το δοκίμιο, οι μελέτες – κάθε γραπτό κείμενο που προϋποθέτει μια σοβαρή μέριμνα και φροντίδα γλώσσας και δομής) δοκιμάζεται σκλη-

ρά από πολύ πιο παλιά. Ο Ουίλιαμ Μαρξ, στη μελέτη του με τον προβοκατόρικο τίτλο «Το μίσος για τη λογοτεχνία», που κυκλοφορεί από τις εκδόσεις Πόλις, θίγει ακριβώς αυτό το χρονικό ή, αλλιώς, μια διαχρονική μανία καταστροφής που διατρέχει τον ανθρώπινο πολιτισμό έναντι του γραπτού, ευφάνταστου,

λοξού, απαιτητικού λόγου. Και με τον τελευταίο να ανθίσταται με τρόπο μοναδικό εντέλει. Υπό αυτή την έννοια, το βιβλίο του Μαρξ (δεν μπορείς να το κατατάξεις εύκολα σε κατηγορία, είναι ένα μάλλον υβριδικό δοκίμιο με άφθονη αφηγηματικότητα αλλά και προσωπικό ύφος) ασκεί μια ευγενή πολεμική,

κυρίως όμως εκφράζει και μια βαθιά αγάπη. Την υπερασπίζεται και την προστατεύει αναδεικνύοντας όλους όσοι την έχουν καταδιώξει και απαξιώσει. Οι επιθέσεις αυτές προς τη λογοτεχνία συχνά ήρθαν από προβλέψιμες πηγές, π.χ., την πολιτική (θυμάστε έναν Έλληνα πολιτικό που ταύτιζε τους ποιητές

με τους «λαπάδες»;) αλλά και από πιο απρόβλεπτες: πιο κραυγαλέο παράδειγμα εδώ, ο Πλάτων και οι εξόριστοι ποιητές από την ιδανική «Πολιτεία». Η ιδιαιτερότητα του θέματος μας ώθησε να το αναδείξουμε όχι με ένα κείμενο για το βιβλίο αλλά με δύο. Ακολουθούν παρακάτω. Η. Μ.

«Ο κόσμος στον οποίο έχει τις ρίζες της η δυτική λογοτεχνία είναι ένας κόσμος θαυμαστής ισορροπίας και σύμπνοιας ανάμεσα στον άνθρωπο και στη φύση, ανάμεσα στο ανθρώπινο και στο θεϊκό», γράφει ο Ουίλιαμ Μαρξ.

Ο Πλάτων, ο Ομηρος και ο Ντ' Αλαμπέρ

Της **ΕΥΗΣ ΜΑΛΛΙΑΡΟΥ**

Μα, υπάρχουν λόγοι για να μισεί κάποιος τη λογοτεχνία; Ο Γάλλος συγγραφέας Ουίλιαμ Μαρξ, καθηγητής Συγκριτικής Φιλολογίας του College de France, στο πρωτότυπο δοκίμιό του παρουσιάζει μια άγνωστη πτυχή στην ιστορία της λογοτεχνίας. Φιλόλογοι, φιλόσοφοι, επιστήμονες, ιερείς και κυβερνώντες, φιγούρες ανορθόδοξες ή γκροτέσκες με κρυφές επιδιώξεις ή απωθημένα επαναλαμβάνουν εδώ και 2.500 χρόνια με ανεισιθήστες παραλλαγές τις ίδιες κατηγορίες εναντίον της ύπαρξης των λογοτεχνικών κειμένων. Ο Μαρξ αναδεικνύει με λεπτή ειρωνεία αυτά τα παράδοξα, ευτράπελα «αντιλογοτεχνικά» επιχειρήματα διαιρώντας το βιβλίο του σε τέσσερις δίκες στο όνομα του κύρους, της αλήθειας, της ηθικής και της κοινωνίας.

Στους φιλοσοφικούς διαλόγους του Πλάτωνα ο ποιητής δεν είναι παρά ένας επικίνδυνος μάγος, «ιερός», «θαυμάσιος», «ευχάριστος». Τα πλάθη γητεύονται από τον ποιητή, ο οποίος δεν μπορεί όμως να ελέγξει αυτά που λέει, διότι η θεϊκή του έμπνευση αποκλίνει από την ενότιτα και τη συνοχή της βασικής ιδιότητας του ανθρώπου, που είναι η λογική. Για τον ορθολογιστή Πλάτωνα ο Ομηρος δεν μπορεί να υπάρξει στην Πολιτεία του.

Η Εκκλησία, θέλοντας να αντικαταστήσει με τα ιερά της κείμενα την ειδωλολατρική ποίηση, της επιτίθεται διαμέσου των λογίων της. Η λογοτεχνία δεν αμφισβητείται ως μέσο επιδείξεως της παιδείας που κατέχουν οι πολιτικοί ή οι ρήτορες στην αρχαία Ρώμη και στον Μεσαίωνα. Εξάλλου, τα litterae ήταν τα «γράμματα», ταυτόσημα με την ποίηση, τη φιλοσοφία, το θέατρο και την ιστορία.

Το 1959, ο Σι Πι Σνόου, συγγραφέας βιβλίων για τα επιστημονικά επιτεύγματα, παρουσιάζει μια ομιλία στο Πανεπιστήμιο του Κέμπριτζ με τίτλο «Οι δύο κουλτούρες». Εκεί εξαιρεί την υπεροχή της έρευνας στις θετικές επιστήμες, υποβιβάζοντας ταυτόχρονα τη μελέτη των ανθρωπιστικών σπουδών. Αναφέρει ότι στον Γέιτς και στον Πάουντ, ποιητές του Μεσοπολέμου και εκφραστές της «παραδοσιακής κουλτούρας», κατηγορώντας τους για τη μη ευαισθητοποιημένη στις συνθήκες της νέας εποχής, απολιτική και «φασίζουσα» λογοτεχνία τους. Αν και γεμάτη ασάφειες, καταχρηστικές απλουστεύσεις και αναλήθειες, η ομιλία του Σνόου κατάφερε να επηρεάσει το κοινό.

Αντίθετα, πίσω στον 18ο αιώνα,

ένας εκλεκτός επιστήμονας, ο εγκυκλοπαιδιστής φουσκομαθηματικός και φιλόσοφος Ντ' Αλαμπέρ θα υπερασπιστεί την αξία της λογοτεχνίας δηλώνοντας ότι ο Πλάτωνας είναι ο ίδιος πρωτίστως ποιητής και όχι φιλόσοφος. Θέλοντας να δείξει τι εστί «αληθινή φιλοσοφία», ο Πλάτωνας διηγείται έναν φιλοσοφικό μύθο. Είναι η ιστορία του Ηρώς του Παμφύλου, που περιγράφει τον Κάτω Κόσμο και τις ψυχές των ηρώων. Αυτό ακριβώς κάνει ο Ομηρος στην Οδύσσεια (ραψωδία λ), όταν περιγράφει την κατάβαση του Οδυσσέα στον Άδη, όπου συναντά τους νεκρούς, μητέρα και φίλους. Ο πρωτοπόρος Ντ' Αλαμπέρ αποκαλεί τον Πλάτωνα ακάριστο που εξορίζει τον ποιητή. Ο φιλοσοφικός λόγος είναι ένα είδος διαφορετικής έκφρασης της ποίησης. Και η έμμετρη ποίηση δύναται να μετατραπεί σε πεζή. Η ματαιοσπουδία γίνεται το δριμύτερο κατηγορώ ενάντια στη λογοτεχνία. Τον 18ο αιώνα, ο κληρικός Τανγκί υιός τα βάζει με την εκμάθηση της αρχαίας ελληνικής και λατινικής γραμματείας που από μικρό παιδί δέχτηκε από τον παθιασμένο με την κλασική παιδεία πατέρα του. Ο καταπιεσμένος Τανγκί φτάνει στο σημείο να αποκαλεί εμμονικά τους αρχαίους δασκάλους της ανθρωπότητας διεφθαρμένους και ανήθικους. Συγχρόνως, η αδελφή του Τανγκί, κυρία Ντασιέ, έχοντας μορφωθεί κάτω από την ίδια στέγη, αποκτά μεγάλη φήμη μεταφράζοντας σε πεζό λόγο την Ιλιάδα από τα αρχαία ελληνικά στα γαλλικά. Λίγο αργότερα, ο Ρουσό, πολέμιος της υποκρισίας και της έλλειψης συναίσθημάτων στα γράμματα (ένα τυπικά αντιλογιστικό επιχείρημα), εκκολάπτεται στα γραπτά του τον ρομαντισμό και το μέλλον της λογοτεχνίας του 19ου αιώνα. Συμπεραίνεται, λοιπόν, ότι η λογοτεχνία εξελίσσεται μέσω της πολεμικής που την αντιμάχεται.

Στις μέρες μας, τα κλασικά λογοτεχνικά έργα θα αποτελέσουν το έναυσμα για υποτιθέμενες κοινωνικές αδικίες. Για παράδειγμα, η δουλειά έχει το μυθιστόρημα «Η πριγκίπισσα ντε Κλεβ» της Μαντάμ ντε Λαφαγιέτ, που αφορούσε την πνευματική ελίτ και την αριστοκρατία, στην εξεταστέα ύλη για την προαγωγή των δημοσίων υπαλλήλων της Γαλλίας; Ο Νικόλα Σαρκοζί θα το θεωρήσει μειωτικό και επίπονο για έναν άνθρωπο που προσφέρει δημόσια υπηρεσία να γνωρίζει κάτι τόσο εξειδικευμένο. Όμως, η αισθητική της γραφής θα παραμείνει κτήμα της αένανς δημιουργικότητας του ανθρώπου και κοινή αναφορά του παγκόσμιου πολιτισμού.

WILLIAM MARX
Το μίσος για τη λογοτεχνία
μτφρ. Αντώνης Αθανασόπουλος
εκδ. Πόλις

“

Ο Ουίλιαμ Μαρξ αναδεικνύει με λεπτή ειρωνεία τα παράδοξα, ευτράπελα, «αντιλογοτεχνικά» επιχειρήματα, διαιρώντας το βιβλίο του σε τέσσερις δίκες στο όνομα του κύρους, της αλήθειας, της ηθικής και της κοινωνίας.

Του **ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΖΩΓΡΑΦΑΚΗ**

«Εν αρχή ην ο λόγος [...].» Φανταστείτε μια αχανή επικράτεια που μέσα της ενδημούν όλες οι εκφάνσεις αυτής της δεξιότητας. Φανταστείτε ένα αδιατάρακτο και συνεχές σώμα λόγου που, σιγά σιγά, καθώς η νόηση και η διανόηση αποκτούν ολοένα και μεγαλύτερη συνείδηση του εαυτού τους, αρχίζει να αποψιλώνεται. Φιλοσοφία. Θετικές, ανθρωπιστικές, κοινωνικές επιστήμες. Κάθε πεδίο που εδραιώνεται, ή που τουλάχιστον αξιώνει διακρίτωση, αποσπάται και προσαρτά εδάφη που πρωτίστως ανήκαν σε αυτή την επικράτεια του λόγου που κάποτε δεν είχε καν όνομα ή, ονομαζόταν «ποίηση», και πολύ αργότερα «λογοτεχνία». Τι είναι όμως η λογοτεχνία; Η λογοτεχνία, θα μας πει ο Ουίλιαμ Μαρξ, είναι αυτό που μένει μέσα από αυτή τη διαρκή διαδικασία αποψίλωσης της ακανούας αυτής επικράτειας του λόγου από τη (δια)νόηση.

«Το Μίσος για τη Λογοτεχνία», η αντιλογοτεχνία, στην οποία επικεντρώνεται το συγκεκριμένο δοκίμιο, είναι το σώμα των κειμένων που εναντιώνονται στη λογοτεχνία. Η αντιλογοτεχνία αναλαμβάνει να ξεχωρίσει από το αδιατάρακτο και συνεχές σώμα του λόγου (γραπτό ή και προφορικό) αυτά που θέλει να καρπωθεί. Η λογοτεχνία λοιπόν ορίζεται αρνητικά: μέσα από αυτό το «δεν»: δεν είναι αλήθεια, δεν έχει κύρος, δεν είναι ηθική, δεν αρμόζει στην κοινωνία.

Το δοκίμιο του Ουίλιαμ Μαρξ δεν είναι μόνο μια κριτική παράθεση των βασικών επιχειρημάτων της αντιλογοτεχνίας που επιστρατεύθηκαν στην πορεία των αιώνων για να πολεμηθούν τη λογοτεχνία. Δεν είναι μόνο μια εξαιρετική προσπάθεια να αναδειχθεί η πολυπλοκότητα του τρόπου με τον οποίο η λογοτεχνία ορίζεται τελικά μέσα από την αντιλογοτεχνία. Είναι και μια ματιά, σε πολλά σημεία διεσδυτική, στην ίδια την ιστορία της λογοτεχνίας. Από τα ομηρικά έπη, όπου ο ραψωδός στέκει στο επίπεδο του ιεροφάντη που αποκαλύπτει τις μεγαλύτερες αλήθειες, στα χρόνια του Πλάτωνα όπου σπίνεται η διασημότερο δικαστήριο για την καταδίκη του ποιητή, και, στη συνέχεια, στις αέναες μεταμορφώσεις αυτού του δικαστηρίου που, παρότι ανακυκλώνει σχεδόν τα ίδια επιχειρήματα, εξυπηρετεί σε κάθε εποχή και διαφορετική ατζέντα.

«Δεν υπάρχουν εννέα Μούσες

επειδή εννέα είναι οι τέχνες. Το αντίστροφο ισχύει: υπάρχουν εννέα τέχνες επειδή εννέα είναι οι Μούσες» (σελ. 34), γράφει ο Μαρξ στην αρχή του κειμένου για να γίνει κατανοητό το μεταφυσικό γίνεσθαι της εποχής των ομηρικών επών. Ο κόσμος στον οποίο έχει τις ρίζες του η δυτική λογοτεχνία είναι ένας κόσμος θαυμαστής ισορροπίας και σύμπνοιας ανάμεσα στον άνθρωπο και στη φύση, ανάμεσα στο ανθρώπινο και στο θεϊκό. Είναι ένας κόσμος προπρωτικός (κάπως σαν την αχανή επικράτεια του λόγου που ανέφερα στην αρχή) όπου «η αλήθεια δεν είναι ξεχωρη από την ομορφιά, ούτε και η επιστήμη από την ποίηση και τη μουσική» (σ. 35). Ένας κόσμος όπου ο ποιητής αντλεί από το θείο τη δύναμη να διατυπώνει την

Οι αέναες μεταμορφώσεις ενός δικαστηρίου που, παρότι ανακυκλώνει σχεδόν τα ίδια επιχειρήματα, εξυπηρετεί σε κάθε εποχή και διαφορετική ατζέντα.

αλήθεια, σχεδόν αδιαμεσολάβητα, χωρίς τον σκεπτικισμό που εμείς, στον έμπλεο φωτός νεωτερικό και μετανεωτερικό κόσμο, θεωρούμε πια δεδομένο. Το δικαστήριο της «Πολιτείας» του Πλάτωνα, που με την καταδικαστική του απόφαση εξορίζει τον ποιητή από την πόλη δεν χαρακτηρίζεται μόνο για την αυστηρότητα της ποινής και την αδιαμφισβήτητη επιτυχία της, αλλά και για τη μεταφυσική τελεσιδικία της. Διαβάζοντας κάποιος τον Πλάτωνα σήμερα, θαρρεί ίσως ότι η απόφαση για την εξορία του ποιητή από την πόλη, τελικά, σε κάποια μεταγενέστερη εποχή ανακλήθηκε. Επειδή η ποίηση και η λογοτεχνία εν γένει απολαμβάνουν την ελευθερία που απολαμβάνουν σήμερα, θαρρεί ο αδαής ότι το δικαστήριο του Πλάτωνα απέτυχε στον σκοπό του. Τίποτα, όμως, δεν θα μπορούσε να απέχει περισσότερο από την πραγματικότητα. Το πλατωνικό σχέδιο καταβαράθρωσε την ποίηση και τη μετεξέλιξή της, τη λογοτεχνία, που τελικά, απογυμνωμένη από κάθε ίχνος κύρους, αλήθειας, και ηθικής βαρύτητας, μεταμορφώθηκε σε πάρεργο, ενώ ο ίδιος

ο ποιητής σε παρία. Αυτή είναι η ελευθερία που απολαμβάνει η λογοτεχνία σήμερα. Η λογοτεχνία που βρίσκει καταφύγιο μόνον εκεί όπου δεν έχουν υπολογιστεί η φιλοσοφία και όλες οι επιστήμες, είτε θετικές, είτε ανθρωπιστικές, είτε κοινωνικές. Ο Μαρξ μέσα από τέσσερις δίκες: κύρος, αλήθεια, ηθική, κοινωνία, θα μας εκθέσει, εμπειριστατωμένα, σκανδαλιστικές λεπτομέρειες που, οργανικά, θα υποδείξουν το πέρασμα στο κίνημα του ρομαντισμού: την πρώτη σοβαρή απόπειρα λογοτεχνίας με εσωτερική συνοχή και «ηθική της ίδιας της ποιητικής δημιουργίας» (σελ. 188). Ο Μαρξ, στην πορεία, θα ανασύρει στην επιφάνεια μεγάλους πολέμιους της λογοτεχνίας, όπως τον C. P. Snow με τη διάσημη διάλεξη του «Οι Δύο Κουλτούρες», τον Tanneguy Le Fèvre με το «Περί της Ματαιοσπουδίας της Ποίησης» (De futilitate poetices), θα αξιολογήσει τα επιχειρήματά τους και θα διερευνήσει και τα κίνητρά τους: οιδιπόδεια, προσωπικές έριδες, ομοφοβία, θα έρθουν στην επιφάνεια και θα στυλιτευθούν ακούγοντας.

Ο Μαρξ αναγνωρίζει ότι ο μεγάλος όγκος της αντιλογοτεχνίας συνίσταται σε κείμενα που έχουν χαθεί ή, ακόμα πιο καίρια, που δεν γράφτηκαν ποτέ γιατί οι δημιουργοί τους σκόπημα διέγνωναν την ιδιομορφία σε αυτή την επίθεση στη λογοτεχνία: ότι και ο ίδιος ο αντιλογοτεχνικός λόγος δύναται να ενσωματωθεί στο σώμα της λογοτεχνίας και να αποτελέσει λογοτεχνία. Ο ακός του χρόνου, τελικά, είναι αυτός που σκεπάζει πάντα τη λογοτεχνική δημιουργία. Ο μεγάλος εχθρός της λογοτεχνίας, εκτός από την αντιλογοτεχνία, δεν είναι άλλος από το πέπλο σιωπής που πέφτει πάνω από τα μεγαλύτερα δημιουργήματα είτε της μιας, είτε της άλλης πλευράς. Για ένα πράγμα μπορούμε να είμαστε σίγουροι: η παρουσία αντιλογοτεχνίας υποδηλώνει πάντα την ύπαρξη λογοτεχνίας ικανής να σταθεί πάνω από την απλή πδονή της ανάγνωσης και να διεκδικήσει, ενάντια σε όλες τις απόπειρες ακρωτηριασμού και περιθωριοποίησής της, αξιώσεις σε ένα έξω-θεωρητικό κομμάτι του κύρους, της αλήθειας, και της ηθικής που, παραδόξως, αντί να βγαίνει μειούμενο, διαρκώς μεγαλώνει και προσομοιώνει την αχανή επικράτεια της αρχής της. Ποιος ξέρει τελικά; Ίσως ο λόγος να μην ήταν μόνο η αρχή, αλλά να είναι και το τέλος.

Πενήντα ποιητές από 14 χώρες με όχημα την ποίηση

Διοργανώνεται το 4ο Διεθνές Λογοτεχνικό Φεστιβάλ «ες γην εναλίαν Κύπρον» σε Λευκωσία, Λεμύθου και Πλάτρες

Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Διοργανώνεται από το Ιδεόγραμμα την επόμενη εβδομάδα το 4ο Διεθνές λογοτεχνικό φεστιβάλ, με τίτλο «ες γην εναλίαν Κύπρον», το οποίο φέτος φέρνει στην Κύπρο 50 δημιουργούς, ποιητές, ποιητές-σλάμερς-περφόρμερς, πεζογράφους, τραγουδοποιούς και μουσικούς από 14 χώρες. Αυτή είναι οπωσδήποτε μια καλή ευκαιρία για όσους ενδιαφέρονται για τα λογοτεχνικά πράγματα να δουν τι συμβαίνει πέρα από τη γη τη δική μας. Ρωτήσαμε τη Λίλλη Μιχαλίδου, εκ των διοργανωτών του φεστιβάλ, για αυτή τη γιορτή της λογοτεχνίας και η απάντησή της δεν μπορούσε παρά να είναι λογοτεχνική: «Όταν ρωτήθηκε κάποιος συγγραφέας, 'χρειάζομαστε 'τα λογοτεχνικά Φεστιβάλ'; Απάντησε με ερώτηση: 'με ρωτάς αν χρειάζομαι καθαρό αέρα;» και μου τόνισε ότι αυτό λένε και εκείνοι στο Ιδεόγραμμα, τονίζοντας «Ένα λογοτεχνικό φεστιβάλ είναι καθαρός αέρας και στηρίζουμε με ενθουσιασμό και αγάπη τον ρόλο της λογοτεχνίας στη ζωή μας. Όχι μόνο γιατί μας συνδέει με άλλες γλώσσες, μας ταξιδεύει σε άλλες κουλτούρες και πολιτισμούς, αλλά γιατί μας προσφέρει πολύτιμες ευκαιρίες να

Στόχος είναι για ακόμη μία χρονιά να συμμετάσχουν αθρόα νέοι και νέες, που αγαπούν το βιβλίο, τη γραφή, τη λογοτεχνία.

επικεντρωθούμε σ' αυτό που είναι πραγματικά σημαντικό. Είναι δηλαδή ένας φάρος που μας οδηγεί σε αυτογνωσία». Είναι σημαντικό ότι τόσοι πολλοί λογοτέχνες έρχονται στην Κύπρο γιατί όπως τονίζει και η κα Μιχαλίδου εδώ και 15 χρόνια κτιζεται μια διεθνής λογοτεχνική πλατφόρμα-κοινότητα στην οποία συμμετέχουν καταξιωμένοι αλλά και νέοι συγγραφείς, νέο κοινό, αναγνώστες, όπου συναντιούνται και μοιράζονται νέες ιδέες, συζητούν λέξεις, συγγραφικά στυλ και με ένα ποτήρι κρασί, χαλαρώνουν, γίνονται πιο δεκτικοί και έρχονται πιο κοντά ο ένας στον άλλο.

Φέτος, στο φεστιβάλ έδωσαν έμφαση στη ζωντάνια των εκδηλώσεων και όπως χαρακτηριστικά ειπώθηκε από την κα Μιχαλίδου «η κάθε εκδήλωση έχει να κάνει με τις λεπτομέρειες. Θέλουμε το κοινό να κατανοήσει καλύτερα και να αγα-

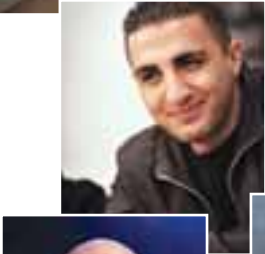
πήσει τη λογοτεχνία. Γι' αυτό όλες οι εκδηλώσεις του φεστιβάλ είναι διαδραστικές.» Στο φεστιβάλ είναι φυσικά ευπρόσδεκτοι όλοι και η διοργάνωσή του είναι μια πρόσκληση-πρόκληση για τον σημερινό πολυσχολο άνθρωπο, που λόγω της τεχνολογίας και όλων των περισπασιών που αντιμετωπίζει καθημερινά, ξεδύει μεγάλο μέρος της ζωής του στην οθόνη ενός οικονομικού κόσμου. «Τον καλούμε να έρθει στο φεστιβάλ, να γνωρίσει προσωπικά, να ακούσει, να μιλήσει με τους συγγραφείς και αν θέλει να αγοράσει τα βιβλία τους! Πιστεύουμε πως με τα φεστιβάλ που οργανώνουμε πετυχαίνουμε να κάνουμε περισσότερους ανθρώπους να διαβάζουν και να το ευχαριστιούνται», λέει η κ. Μιχαλίδου.

Το πρόγραμμα

Το φετινό 4ο Διεθνές Λογοτεχνικό Φεστιβάλ, «ες γην εναλίαν Κύπρον», περιλαμβάνει πολύ ενδιαφέρουσες και ιδιαίτερα σημαντικές εκδηλώσεις, και στόχος είναι για ακόμη μία χρονιά να συμμετάσχουν αθρόα νέοι και νέες, που αγαπούν το βιβλίο, τη γραφή, τη λογοτεχνία. Άλλωστε, οι ζυμώσεις στον χώρο της λογοτεχνίας μπορούν να φέρουν πολύ ενδιαφέροντα

Ένα λογοτεχνικό φεστιβάλ είναι καθαρός αέρας και στηρίζουμε με ενθουσιασμό και αγάπη τον ρόλο της λογοτεχνίας στη ζωή μας, λέει στην «Κ» η Λίλλη Μιχαλίδου, από το Ιδεόγραμμα.

πράγματα και να προχωρήσουν τα λογοτεχνικά πράγματα ένα βήμα παρακάτω. Συγκεκριμένα το πρόγραμμα περιλαμβάνει τις εκδηλώσεις «Άλυσίδα με Στίχους και Κείμενα» στο Sarah's Jazz Club στη Λευκωσία, το «Συναπάντημα» στα Πολιτιστικά Κέντρα Παράκεντρο στη Λεμύθου και Γιώργος Σεφέρης στις Πλάτρες, όπου κάθε ποιητής, πεζογράφος θα αυτοπαρουσιαστεί ενώπιον των υπολοίπων. Πολύ ενδιαφέρον έχει και η εκδήλωση «Διάλογοι» μεταξύ των συγγραφέων με την ιστορία και τον πολιτισμό της Κύπρου. Οι συμμετέχοντες λογοτέχνες προσκλήθηκαν και επισκεύθηκαν διαδικτυακά ή προσωπικά, τα μουσεία του Πολιτιστικού Ιδρύματος της Τράπεζας Κύπρου, επέλεξαν είτε ένα αντικείμενο, είτε έναν χάρτη, ή ό,τι τους ενέπνευσε και έγραψαν ένα κείμενο ή ποίημα, το οποίο θα παρουσιάσουν στην εκδήλωση μέσα στον χώρο του Αρχαιολογικού Μουσείου του Πολιτιστικού Ιδρύματος της Τράπεζας Κύπρου. Τα ποιήματα και

οι μεταφράσεις τους θα συμπεριλαμβάνονται στην Ανθολογία του φεστιβάλ, που θα εκδοθεί.

Επίσης, έχουν προγραμματιστεί οι δράσεις «Επισκέψεις». Σε αυτές οι ποιητές θα επισκεφθούν πανεπιστήμια και άλλες τριτοβάθμιες σχολές, για να μιλήσουν για τη δουλειά τους, την ποίηση και τη λογοτεχνία γενικότερα με τους φοιτητές. Με συντονίστρια τη δημοσιογράφο Σοφία Ιορδανίδου θα γίνουν παρουσιάσεις βιβλίων, αλλά και η παρουσίαση του λογοτεχνικού περιοδικού (δε)κατα από τους Ντίνο Σιώτη και Κυριάκο Χαραλαμπίδη. Στο Ίδρυμα Άρτος θα λάβει χώρα η συναυλία «Ποίηση-Μελοποίηση», με καλλιτεχνικό διευθυντή τον τραγουδοποιό Λευτέρη Μουμτζή, την τραγουδοποιό Ελένη Έρα και τους Δημήτρη Φόκεν - κιθάρα, φωνητικά, Βασίλη Βλαχάκο - κίθάρα, φωνητικά, Ορέστη Μπενέκα - πλίκτρα, φωνητικά και Δημήτρη Οικονόμου - τύμπανα, φωνητικά. Ανάμεσά τους 5 ποιητές-slammers από την Κύπρο και το εξωτερικό θα κάνουν performance.

Συμμετέχουν: Bjorn Kuhligh - Γερμανία / Dani Orviz - Ισπανία / Ντίνος Σιώτης - Ελλάδα / Γιώργος Χουλιάρας - Ελλάδα / Helena Sinervo - Φινλανδία / Jens Fink-Jensen - Δανία / Jessica Traynor - Ιρλανδία / Mario Shachar Mordecai - Ισραήλ / Narcisse - Ελβετία / Najwan Darwish - Παλαιστίνη / Philip Meersman - Βέλγιο / Tom Haviv - ΗΠΑ / Paul Stewart - ΗΒ / Gaia Zaccagnì - Ιταλία, ΚΥΠΡΟΣ: Αλεξάνδρα Γαλανού / Alev Adil / Αντωνίνη Σμυρλίη / Αργύρης Λοΐζου / Βάκης Λοΐζης / Βούλα Αντωνίου / Ερατώ Ιωάννου / Εύα Νεοκλέους / Emel Kaya / Ευφροσύνη Μαντά-Λαζάρου / Κυριάκος Ολυμπίου / Κωνσταντία Σωτηρίου / Κωνσταντίνος Μακρής / Κωνσταντίνος Παπαγεωργίου / Κώστας Βασιλείου / Νένα Φιλόπου / Νάσια Διονυσίου / Nafia Akdeniz / Πάμπος Κουζάλης / Στέφανος Παντελίδης / Jenan Selçuk / Halil Karapagaoğlu / Χρίστος Τσιαήλης

Πληροφορίες: 4ο Διεθνές Λογοτεχνικό Φεστιβάλ, «ες γην εναλίαν Κύπρον», 27-30 Νοεμβρίου 2019 στη Λευκωσία, Λεμύθου και Πλάτρες. Αναλυτικά το πρόγραμμα καθώς και οι ώρες που μπορεί κάποιος να παρακολουθήσει μπορείτε να βρείτε στη σελίδα του Ιδεογράμματος στο facebook <https://www.facebook.com/events/671999273303995/>

TO BEAUTIFUL PEOPLE NΑΡΟΥΣΙΑΖΕΙ

ΕΥΡΗΚΑ
ΜΑΡΚΕΤΙΝΓΚ

The
Charity
Show

5000€

10 κυρίες περπατούν για το «Κέντρο Προληπτικής Παιδιατρικής»

ΤΕΤΑΡΤΗ 4 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ
ΣΤΙΣ 20:00 ΣΤΟ RESIDENCE BY OCCHIO

ΠΑΡΟΥΣΙΑΖΟΥΝ
ANTREA KYPIAKOY | MARIA KORTZIA

CATWALKS BY
MARIA ARISTIDOU | ADRIANA PATSALOU | CHARIS TOPSHOP | ATTRATTIVO | SOHO AM PM BOUTIQUE

ΕΙΣΙΤΗΡΙΑ ΣΤΗΝ ΤΙΜΗ ΤΩΝ 20€
ΓΙΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΚΑΙ ΑΓΟΡΑ ΕΙΣΙΤΗΡΙΩΝ SPRMEDIA
ΤΗΛ. 22472472 ΚΑΙ TICKETHOUR.COM.CY

ΧΟΡΗΓΟΙ

Η «συμμορία» του Σκορσέζε μεγαλουργεί

Ανώτερη κινηματογραφική εμπειρία με Ντε Νίρο, Πατσίνο και Πέσι

Ο Ιρλανδός ★★★★★½
ΒΙΟΓΡΑΦΙΑ (2019)
Σκηνοθεσία: Μάρτιν Σκορσέζε
Ερμηνείες: Ρόμπερτ ντε Νίρο, Αλ Πατσίνο, Τζο Πέσι

Του **ΑΙΜΙΛΙΟΥ ΧΑΡΜΠΗ**

Τρία χρόνια μετά τη «Σιωπή», ο Μάρτιν Σκορσέζε επιστρέφει στη μυθοπλασία, με μια ταινία που κατά πολλούς αποτελεί το magnum opus του σπουδαίου Αμερικανού κινηματογραφιστή. Ανεξαρτήτως από το αν ισχύει ή όχι, ο «Ιρλανδός» είναι ένα φιλόδοξο, «μεγάλο» από κάθε άποψη φιλμ, το οποίο διαβάζεται σχετικά εύκολα και ως συνειδητός απολογισμός. Για έναν δημιουργό, άλλωστε, που έχει αναλύσει όσο κανένας το θέμα μαφρία-υπόκοσμος, είναι ταιριαστό η όποια αποτίμηση –και όχι επίλογος– να γίνει με αυτόν τον τρόπο. Για να το πετύχει δε στον μέγιστο βαθμό, ο Σκορσέζε καλεί δίπλα του την παλιά συμμορία: Ρόμπερτ ντε Νίρο, Αλ Πατσίνο και Τζο Πέσι αποτελούν τον πυρήνα του καστ, ενώ το σενάριο αναλαμβάνει ο Στίβεν Ζέλιαν της «Λίστας του Σιντλερ». Ο τελευταίος βασίζεται σε ένα βιβλίο του Τσαρλς Μπραντ, το οποίο ακολουθεί την πορεία του Φρανκ «Ιρλανδού» Σίραν (Ντε Νίρο), ενός ανθρώπου για όλες τις δουλειές, ο οποίος σταδιακά έρχεται κοντά με την ιταλική μαφία. Αφού αποδεικνύει εκεί την αξία του –με τον τρόπο που φαντάζεστε– παίρνει μετάθεση ως ορντινάντσα του Τζίμι Χόφα (Πατσίνο), θρυλικού ηγέτη του πανίσχυρου σωματείου Teamsters των φορτηγα-

τζήδων. Οι δύο άνδρες σύντομα θα γίνουν φίλοι, με τον Φρανκ να βρίσκεται τελικά προ δилήμματος όταν η στάση των μαφιόζων απέναντι στον Χόφα θα αλλάξει δραματικά. Ο Σκορσέζε σωρεύει έναν τρομερό όγκο πληροφορίας (ιστορικών, κοινωνικών, πολιτικών) σε έναν λεπτομερειακό καμβά, ο οποίος ταυτόχρονα είναι πελώριων διαστάσεων. Πράγματι, κάποιες από αυτές θα μπορούσαν και να παραλειφθούν, μειώνοντας συνακόλουθα την έκταση, όμως είναι επίσης φανερό πως ο Σκορσέζε λατρεύει κάθε εκατοστό του φιλμ που χρησιμοποιεί. Σε ένα σύνολο 3,5 ωρών δύσκολα μπορεί να βρει κανείς έστω και μικρή «κοιλιά», με τον ρυθμό να δίνεται από το υπέροχο σάουντρακ αλλά και το μπόλικο χιούμορ, ενώ οι σκηνές ανθολογίας μετρώνται στα δάχτυλα των δύο χεριών.

Σκηνοθετική μαεστρία

Γι’ αυτές τις τελευταίες, βέβαια, εκτός της σκηνοθετικής μαεστρίας χρειάζονται και κορυφαίες ερμηνείες. Ο Ρόμπερτ ντε Νίρο εμφανίζεται σχεδόν σε κάθε πλάνο της ταινίας, θυμίζοντας γιατί θεωρείται ένας εκ των κορυφαίων που έχουν σταθεί μπροστά από την κάμερα. Από την άλλη, ο Πατσίνο φτιάχνει έναν στιβαρό Χόφα, με τον Τζο Πέσι να κλέβει την παράσταση στις δικές του σκηνές ως μελίκιος μπος της μαφίας. Υπάρχουν πολλά που μπορούν να ειπωθούν ακόμα: από το θέμα του χρόνου, εφήμερου κ.ο.κ. μέχρι το τελευταίο, αινιγματικό πλάνο, όμως η κινηματογραφική εμπειρία θα είναι και πάλι ανώτερη.

Ο Ρόμπερτ ντε Νίρο ως Φρανκ Σίραν (κέντρο) εμφανίζεται σχεδόν σε κάθε πλάνο της ταινίας, θυμίζοντας γιατί θεωρείται ένας εκ των κορυφαίων που έχουν σταθεί μπροστά από την κάμερα. Από την άλλη, ο Αλ Πατσίνο (δεξιά) φτιάχνει έναν στιβαρό Τζίμι Χόφα.

HOME CINEMA

Μια προβληματική ταινία που λατρεύει το κοινό

Ο Εντι Μέρφι, εξτραβαγκάντ Dolemite με χαρακτηριστικό στυλ και τις ανάλογες δόσεις υπερβολής.

Το όνομά μου είναι Dolemite

★★★
ΒΙΟΓΡΑΦΙΑ (2019)
Σκηνοθεσία: Κρεγκ Μπρούερ
Ερμηνείες: Εντι Μέρφι, Μάικ Επς, Κρεγκ Ρόμπινσον

Ιστορικός μήνας για τη ραγδαία ανάπτυσσόμενη διαδικτυακή τηλεόραση, με νέους μεγάλους «παίκτες» (Apple TV+, Disney+) να μπαίνουν στο παιχνίδι και σύντομα να έρχονται και στα μέρη μας. Ως τότε έχουμε το κυρίαρχο στον χώρο Netflix, το οποίο αυτόν τον καιρό επιχειρεί να απαντήσει με σωρεία ταινιών και σειρών που εμφανίζονται κάθε εβδομάδα στην πλατφόρμα, όχι πάντα με τα καλύτερα αποτελέσματα.

Σε αυτή την τελευταία κα-

τηγορία, πάντως, δεν ανήκει το «Dolemite», η κεφάτη βιογραφία ενός πραγματικού λαϊκού σταρ, ο οποίος κέρδισε μία θέση στην καρδιάς της «μαύρης» κοινότητας –και όχι μόνο– κατά τη δεκαετία του 1970. Ο Εντι Μέρφι υποδύεται τον Ρούντι Ρέι Μουρ, έναν άνδρα με μεγάλη φιλοδοξία να πετύχει στον χώρο του θεάματος, που όμως βρίσκεται να βολοδέρνει ανάμεσα σε δουλειές του ποδαριού και συνεχόμενες καλλιτεχνικές απογοητεύσεις. Ολα, ωστόσο, θα αλλάξουν όταν ο Ρούντι αποφασίζει να μεταφέρει τη γλώσσα του δρόμου στη σκηνή, δημιουργώντας την παλαβή περσόνα του Dolemite, ενός βρωμόστομου τύπου που πυροβολεί με ευφάνταστες ρίμες και σόκιν αστεία το κοινό, γνωρίζοντας τελικά την αποθέωση.

Η αληθινή ιστορία του Dolemite μας ταξιδεύει άλλη μία φορά στη δύσκολη για τη μαύρη κοινότητα της Αμερικής δεκαετία του 1970, εκεί όπου «οι λευκοί την έκαναν με τα σατρικά και στα σινεμά του κέντρου πάνε πα μόνο τα “αδέρφια”», όπως λέγεται χαρακτηριστικά. Αυτή ακριβώς την κατάσταση εκμεταλλεύεται ο Ρούντι, ο οποίος με τα σατρικά του στιχάκια μιλά κατευθείαν στην καρδιά του κοινού. Μπορεί η ταινία που κυκλοφορεί παράλληλα να είναι από τις πιο άθλιες με συμβατικά ποιοτικά κριτήρια, ωστόσο με κάποιο τρόπο οι άνθρωποι τη λατρεύουν. Ο Εντι Μέρφι φυσικά βρίσκεται στο στοιχείο του, υποδυόμενος τον εξτραβαγκάντ αστέρα με χαρακτηριστικό στυλ και τις ανάλογες δόσεις υπερβολής.

PIK1

ΤΗΛ.: 22862000

21.30 Juno
07.30 Θεία Λειτουργία
10.00 Καμώματα τζι αρώματα, V - (Ε)
11.00 Road Trip - (Ε)
11.30 Άκου να δεις - (Ε)
Κωμική σειρά.
12.00 Χάλκινα χρόνια, II - (Ε)
13.30 Αμύνεσθαι περί πάτρης
14.00 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ**
ArtCafe, III - (Ε)
15.15 Σπίτι στη φύση - (Ε)
Περιβαλλοντική εκπομπή.
15.45 Τετ - Α - Τετ - (Ε)
(8ος κύκλος) - Επ. 4ο. «Τ. Χατζηγεωργίου».
17.00 Μαζί - (Birlikte). Δικονοσική εκπομπή.
18.00 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ** (στη νοηματική)
18.20 Πεταλούδα - (Ε)
Δραματική σειρά, με τους Σώτο Φιλippiδη, Πάμπο Χαραλάμπους.
18.50 Ο δρόμος έχει τη δική ιστορία - (Ε)
Σειρά ντοκιμαντέρ
19.25 Κάποτε το '80
Κωμική σειρά, με τους Δέσποινα Χρυσάνθου, Αιμιλία Σέλλη κ.ά.
20.00 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ**
21.00 Αθλητική Κυριακή
21.30 Τζούνιο - (Juno). Αισθηματική κομεντί, με τους Έλεν Πέιτζ, Μάικλ Σέρα, κ.ά.
23.10 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ**
23.15 The Graham Norton Show, XXIV-Chat show.
00.15 Μαζί - (Birlikte) (Ε)
01.15 Ο δρόμος έχει τη δική ιστορία - (Ε)
01.45 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ** - (Ε)

PIK2

ΤΗΛ.: 22862000

18.40 Baywatch
07.30 Παιδική ζώνη α. Ολβία β. Ντετέκτιβ Νόντι γ. Ο ταχυδρόμος Πατ δ. Χάνιτι ε. Τα παπούτσια της Φρόνι στ. Η Μάρθα μιλά ζ. Ο Σούπερ Γουάι η. Ο Ροζ Πάνθηρας
11.00 Στη Χώρα του Γιατί - (Ε)
Παιδικό πρόγραμμα.
11.30 Παιδική ζώνη - (Ε)
16.00 The Story of Us with Morgan Freeman - (Ε)
Σειρά ντοκιμαντέρ.
17.00 Το μικρό σπίτι στο λιβάδι
Οικογενειακή σειρά.
17.50 Το πλοίο της αγάπης - (Ε)
Οικογενειακή σειρά, με τους Γκάβιν Μακλίοντ, Μπέρνι Κόπελ,κ.ά.
18.40 Baywatch, III
Σειρά περιπέτειας, με τους Ντέιβιντ Χέισελχοφ, Πάρκερ Στίβενσον, κ.ά.
19.30 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ** (στην Αγγλική)
19.40 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ** (στην Τουρκική)
20.00 Quest for knowledge - (Ε)
Σειρά ντοκιμαντέρ.
20.30 The human miracle - (Ε)
Σειρά ντοκιμαντέρ.
21.05 The Graham Norton Show, XXIV - (Ε)
22.00 Η καλή σύζυγος - (Ε)
(The Good Wife, VII). Επεισόδια 20ο - 23ο. (Τελευταίο).
00.10 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ** - (Ε)
00.30 ΓΙΟΥΡΝΙΟΥΣ

OMEGA

ΤΗΛ.: 22477777

21.00 Το κόκκινο ποτάμι
05.30 Τώρα ό,τι συμβαίνει
Ενημερωτική εκπομπή, με τη Φαίη Μαυραγάνη.
09.45 Έλα χαμογέλα
Ψυχαγωγική εκπομπή.
13.00 Τροχός της τύχης - (Ε)
15.00 Greece's Next Top Model - (Best of)
Ριάλιτι μόδας.
17.00 Ένας για όλους - (Ε)
(Special Edition)
18.00 **OMEGA NEWS**
18.10 Χαρομένιος ταξιδιώτης
Ταξιδιωτική εκπομπή.
19.00 Τροχός της τύχης
Τηλεπαιχνίδι, με τον Πέτρο Πολυμνονίδη και τη Βάλια Χατζηθεοδώρου.
20.10 **OMEGA NEWS**
21.00 Το κόκκινο ποτάμι
Δραματική σειρά εποχής.
22.00 Ένας για όλους (Special Edition)
Τηλεπαιχνίδι, με τη Μαρία Μπακοδήμου.
Οικογένεια βλάπτει - (Ε)
Κωμική σειρά, με τους Χρύσα Ρώπα, Σάκη Μπουλά κ.ά.
23.40 Σημεία και τέρατα - (Ε)
Κωμική σειρά, με τους Χρήστο Σιμαρόδη, Μαρία Τζουμανάκη κ.ά.
00.40 AR3NA - (Ε)
Δραματική σειρά, με τους Ζέτα Δούκα, Λεωνίδα Καλαφριάννη.
01.40 Ζωή μου - (Ε)
Δραματική σειρά, με τους Κατερίνα Γερονικό-λου, Γιώργο Χρονιώτη.
02.40 UNA Fatsa - (Ε)
03.50 Ευτυχείτε!
Ψυχαγωγική εκπομπή.

ANT1

ΤΗΛ.: 22200200

21.20 The Final Four
06.10 Πρωινή ενημέρωση
06.40 Ο τζίτζικας και ο μέρμηκας - (Ε)
Ελληνική σειρά.
07.40 Ιδιαίτερα για κλάματα- (Ε)
08.30 Φίλα τον βάρταχο σου- (Ε)
Ελληνική σειρά.
09.50 Την πάτσα - (Ε)
10.30 Εσύ... στον κόσμο σου, II - (Ε)
Κοινωνική, αισθηματική σειρά κομεντί.
12.00 Υγεία πάνω απ' όλα
12.50 Αν ήμουν πλούσιος - (Ε)
Κωμική σειρά, με τους Αλέξανδρο Μπουρδούμη, Κατερίνα Γερονικού, Casa De Mikel - (Ε)
14.50 Πέτα τη φριτζά - (Ε)
17.20 **Τα νέα του ANT1 σε 10΄**
18.10 Συνέχεια της σειράς
18.40 Μην ψαρώνεις, II
Κωμική σειρά, με τους Μαρία Λεκάκη, Θοδωρή Αθερίδη, κ.ά.
20.20 **Τα νέα του ANT1**
21.20 The Final Four
Μουσικό talent show.
00.00 **Τίτλοι ειδήσεων**
00.15 Football stories
Ντοκιμαντέρ που καταγράφει την ποδοσφαιρική κουλτούρα κάθε χώρας.
01.10 Fargo
Τηλεοπτική σειρά, με τους Μπιλ Μπομπ Θόρτον, Μάρτιν Φρίμαν, κ.ά.
02.00 Πάνω από τον Νόμο - (Ε)
Αστυνομική σειρά.
02.50 Η σειράνα και ο μπάτσος - (Ε)
Κωμική σειρά.
03.40 **Τα νέα του ANT1** - (Ε)

ΣΙΓΜΑ

ΤΗΛ.: 22580100

21.15 The Voice of Greece
06.20 Food n' Friends
Μαγειρικό show, με τον Δημήτρη Σκαρμούτσο και τον Ηλία Φουντούλη.
07.00 Μαζί σου - Με την Τατιάνα Στεφανίδου.
09.00 Βουράτε γειτόνοι - (Ε)
Κυριακή κωμική σειρά, με τους Γιώργο Ζένο, Άλκηστη Παυλίδου, κ.ά.
10.30 Για το καλό σου - (Ε)
Ιατρική εκπομπή.
11.20 Guess my age - (Ε)
Τηλεπαιχνίδι.
12.10 Μαζί σε κάθε φράση - (Ε)
Εκπομπή μαγειρικής, με τον Λευτέρη Λαζάρου.
12.40 Στην υγεία μας ρε παιδιά! - (Ε)
Ψυχαγωγική εκπομπή.
15.40 Θα γίνει της πολυκατοικίας - (Ε)
Κωμική σειρά.
16.40 Άλλα λόγια
Θκείε παπά - (Ε)
Κωμική σειρά, με τους Κωστανή Κωνσταντίνου, Κώστα Καζάκ, κ.ά.
17.30 The Voice of Greece - (Ε)
Μουσικό talent show.
18.00 **Τα γεγονότα σε συντομία**
18.10 The Voice of Greece (Συνέχεια)
20.20 **Τοιμές στα γεγονότα**
21.15 The Voice of Greece, IV
Μουσικό talent show.
00.20 **Γεγονότα σε τίτλους**
00.30 Άλλα λόγια
Θκείε παπά - (Ε)
01.30 Μαζί σου - (Ε)
03.00 Επιστροφή - (Ε)
Κοινωνική δραματ. σειρά.
04.00 Σε φόντο κόκκινο - (Ε)
Κοινωνική σειρά.

ALPHA

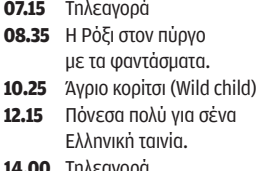
ΤΗΛ.: 22212400

21.15 Soundtrack of Love
06.00 Έρωτας με επιδότση ΟΓΑ - (Ε)
Ελληνική σειρά.
07.00 24 ώρες - (Ε)
Σειρά ντοκιμαντέρ.
08.00 Έλα στη θέση μου - (Ε)
Κωμική σειρά, με τους Γιάννη Τσιμισέλ, Αθηνά Οικονομάκου, κ.ά.
09.30 Εύκολο και απίπικα
Εκπομπή μαγειρικής με την Αθηνά Λοϊζίδου.
10.00 Σαββατοκύριακο
με τον Μάνεση
Ενημερωτική εκπομπή, με τον Νίκο Μάνεση.
13.00 Το σόι σου - (Ε)
Κωμική σειρά.
14.20 Η φρεμία - (Ε)
15.00 Λούις Night Show - (Ε)
Ψυχαγωγική εκπομπή με τον Λούη Πατσαλίδη.
16.50 Σπίτι είναι...
Κωμική σειρά.
17.50 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ** (στη νοηματική)
18.00 Έλα στη θέση μου, IV
Κωμική σειρά, με τους Γιάννη Τσιμισέλ, Αθηνά Οικονομάκου, κ.ά.
19.30 Μην αρχίζεις τη μουρμούρα, VII
Κωμική σειρά,.
20.20 **ALPHA NEWS**
21.15 Soundtrack of Love
Ψυχαγωγική εκπομπή με τη Χριστιάνα Αριστοτέλους.
23.30 Μεσάνυχτα
Late night show με την Ελεονώρα Μελέτη.
01.00 World party - (Ε)
02.00 Divided - (Ε)
Τηλεπαιχνίδι γνώσεων.

CAPITAL

ΤΗΛ.: 25577577

07.15 Τηλεαγορά
08.35 Η Ρόζ στον πύργο με τα φοντάσματα.
10.25 Άγριο κορίτσι (Wild child)
12.15 Πόνεσα πολύ για σένα
Ελληνική ταινία.
14.00 Τηλεαγορά
15.20 Ξύπνα κορόιδο
Ελληνική ταινία.
17.00 Τηλεαγορά
19.00 Ξένη ταινία
21.00 Ξένη ταινία
23.00 Ξένη ταινία
01.00 A fugitive for love
TV PLUS ΤΗΛ.: 22599000
06.50 Παιδική ζώνη
09.30 Cook Eat - (Ε)
11.00 Τηλεαγορά
13.05 Μόνο για σένα - (Ε)
14.40 Travel Guide
Ταξιδιωτική εκπομπή.
15.05 Ταξίδι γεύσεων, II
16.00 Τηλεαγορά
18.00 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ** «Live»
18.30 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ**
20.00 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ**
20.30 Για πάντα νέοι - (Ε)
21.20 Το ταξίδι της ζωής, III
22.20 Ξένη ταινία
00.05 Ξένες σειρές

SMILE TV

ΤΗΛ.: 25715126

12.00 Oggy & The Cockroaches
12.30 Sabrina
13.00 Angels Friends
13.30 Heidi
14.00 Glimmies
14.30 Zig And Sharko
15.00 Nonty
15.30 Maya The Bee
16.00 Heidi
16.30 Horseland
17.00 Rabbids, II
17.30 Puppy In My Pocket
18.00 Oggy & The Cockroaches
18.30 The Owl
19.00 Popples
19.30 Glitter Force
20.00 Digimon Fusion

MOVIES BEST

21.00 Anon
08.00 Signs
10.00 Splash
12.00 Sister Cities
13.30 Project Blue Book
18.00 The Upside Of Anger
20.00 Mafia Only Kills In Summer, I
21.00 Anon
22.50 The Perfect Daughter
00.30 Life On The Line
02.15 Surrogates
03.45 Senior, Dame Pacionia (Lord, Give Me Pacionie)
05.30 Mommy Be Mine
GREEK CINEMA
22.00 Το δόλωμα
06.15 Μια ζωή την έχουμε
08.15 Μένει κοντά μου, αγαπημένε
10.05 Ο καμριέρης της μπουζουζού
11.45 Έγκλημα στο Κολωνάκι
13.40 Ο τρομοκράτης
15.20 Ο κόσμος τρελάθηκε
17.00 Μην είδατε τον Παναή
18.30 Όλη αγάπη μου
20.10 Το θύμα
22.00 Το δόλωμα
23.45 Μπορούμε και κάτω απ' τα θρανία
01.25 Έγκλημα στο Κολωνάκι
03.20 Πλούσιοι χωρίς λεφτά
04.35 Νόμος 4000

Στο... ράφι οι Νεοελληνικές Σπουδές

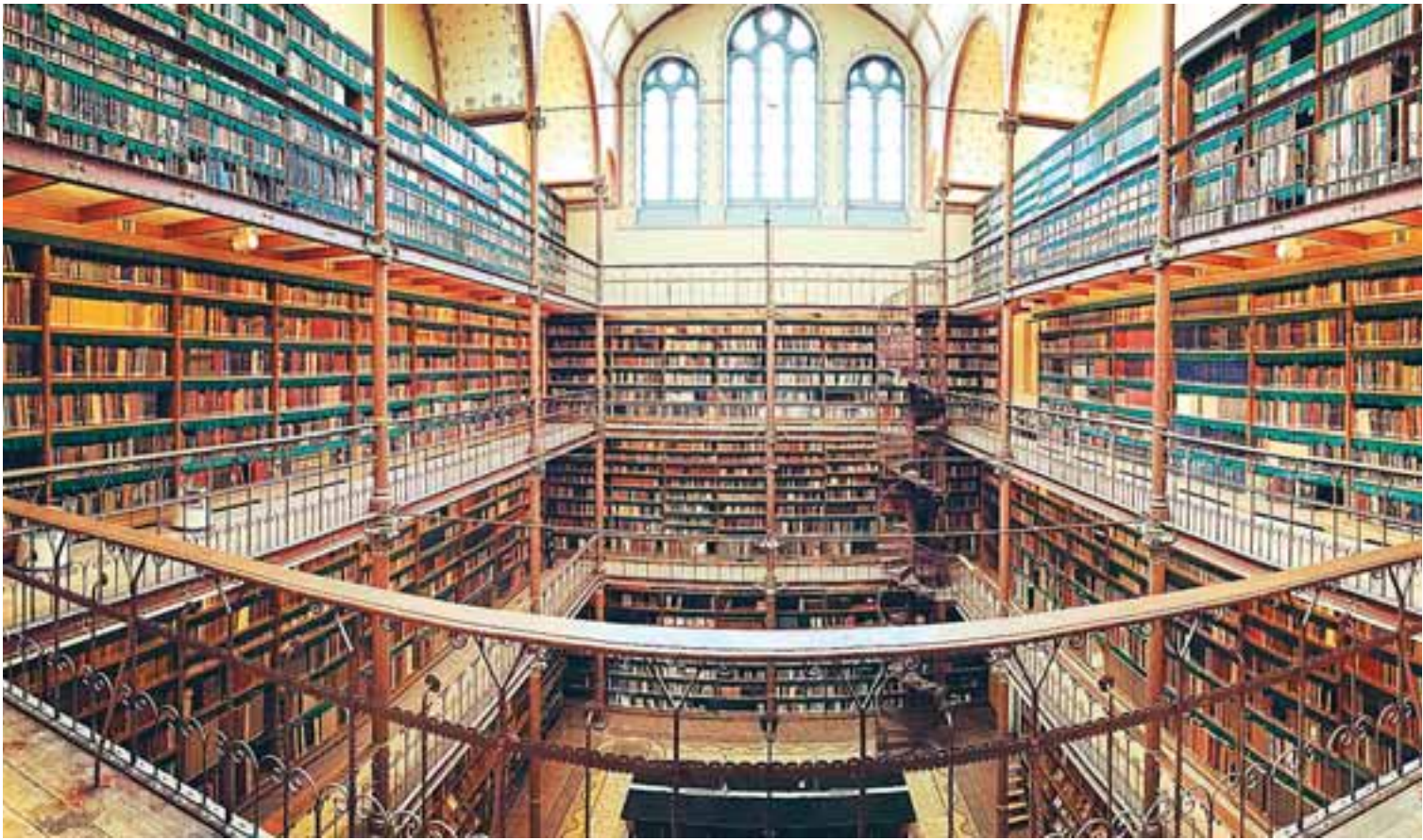
Τι δείχνει η μελέτη της θέσης της νεοελληνικής λογοτεχνίας στις βιβλιοθήκες του εξωτερικού – Το αισιόδοξο σενάριο

Του **ΝΤΕΪΒΙΝΤ ΟΥΙΛΣΟΝ***

Ο **αντίκτυπος** της νεοελληνικής λογοτεχνίας της τελευταίας δεκαετίας στις βιβλιοθήκες του εξωτερικού αποτελεί ένα ιδιαίτερο εργαλείο για τη μελέτη της επίδρασης των Νεοελληνικών Σπουδών διεθνώς. Ο συγκεκριμένος πυλώνας έγινε αφορμή για αντίστοιχη, προσωπική έρευνα (επκείμενη δημοσίευση στο περιοδικό Slavic & East European Information Resources), αξιολογώντας τη βιβλιογραφική απήκηση της νέας γενιάς λογοτεχνών όπως αποτυπώνεται από την ανάπτυξη των συλλογών βιβλίων και σε βιβλιοθήκες εκτός Ελλάδος.

Πιο συγκεκριμένα, αναλύοντας στοιχεία για τα ελληνικά βιβλία λογοτεχνίας κατά το διάστημα 2008-2018, με βάση κυρίως τη μεγαλύτε-

Η πρώτη θέση ανήκει όχι σε εδραιωμένους λογοτέχνες, αλλά στον πρωτοεμφανιζόμενο 25χρονο συγγραφέα Νίκο Τουμαρά.

Εκπαιδευτικά ιδρύματα της Αυστραλίας και των ΗΠΑ έχουν αναπτύξει τις μεγαλύτερες συλλογές, αλλά με διακριτούς στόχους και προσανατολισμούς.

ρη βιβλιογραφική βάση δεδομένων WorldCat και άλλες επιμέρους υπηρεσίες (Karlsruhe Virtual Catalog), δημιουργήθηκε η λίστα των 100 πιο διαδεδομένων τίτλων νεοελληνικής λογοτεχνίας. Κριτήριο της συνολικής απήκησης αποτελεί ο αριθμός των βιβλιοθηκών που διαθέτουν αντίτυπα του εκάστοτε τίτλου, ενώ παρακάτω παρουσιάζεται η λίστα των 10 πρώτων.

Ο συγκεκριμένος κατάλογος καταγράφει τόσο τη διεθνή αλλά και την εγχώρια απήκηση των συγκεκριμένων βιβλίων και θα μπορούσε να θεωρηθεί αντικειμενικό μέτρο εκδοτικής επιτυχίας, ειδικά για την ελληνική αγορά βιβλίων που δεν διαθέτει έναν ακριβή, αντικειμενικό τρόπο μέτρησης των εκδοτικών πωλήσεων.

Ανάλυση της κορυφής

Μολονότι φαίνεται ότι εδραιωμένοι συγγραφείς με πλούσιο εκδοτικό παρελθόν αποτελούν τη πλειονότητα της πρώτης δεκάδας, η πρώτη θέση ανήκει στο βιβλίο «Φυσιогνωμία: Αλλοιωμένη αλήθεια» του πρωτοεμφανιζόμενου, 25χρονου συγγραφέα Νίκου Τουμαρά. Η δυναμική και η ζωντάνια της νεανικής γραφής φαίνεται πως εκτιμήθηκαν ιδιαίτερες σε διεθνές επίπεδο, ξεπερνώντας, μεταξύ άλλων, καταξιωμένους συγγραφείς όπως ο Πέτρος Μάρκαρης, ο Χρήστος Χωμενίδης

και ο Δημοσθένης Κούρτοβικ. Η περίπτωση του Νίκου Τουμαρά θεωρείται μοναδική σε επίπεδο αξιολόγησης της έρευνας, καθώς ο συγγραφέας είναι ο νεότερος της λίστας των 100 βιβλίων (ο μόνος γεννημένος τη δεκαετία του 1990), ο μοναδικός που έχει κυκλοφορήσει ένα βιβλίο με το όνομά του, ενώ το βιβλίο του έχει και τη μεγαλύτερη γεωγραφική διασπορά, καθώς βρίσκεται σε βιβλιοθήκες 8 διαφορετικών χωρών. Επιπλέον, ο συγκεκριμένος τίτλος, μαζί με το βιβλίο «Ρένα» του Αύγουστου Κορτώ, είναι οι πιο πρόσφατες κυκλοφορίες της λίστας, μόλις το 2017, με δυνατότητα περαιτέρω ανάπτυξης και παραγγελιών σε επίπεδο συλλογών βιβλιοθηκών τα επόμενα χρόνια.

Αξιοσημείωτο γεγονός είναι ότι στη λίστα των πρώτων 10 υπάρχει μόλις μία γυναίκα συγγραφέας, η Μάρω Δούκα, και βρίσκεται στη τελευταία 10η θέση, μια τάση άνοιξης κατανομήs γυναικών-ανδρών που είναι έκδηλη γενικώς σε ολόκληρη τη λίστα των πρώτων 100 βιβλίων.

Σε επίπεδο χωρών, ιδρύματα της Αυστραλίας και των ΗΠΑ φαίνεται πως έχουν αναπτύξει τις μεγαλύτερες συλλογές αλλά με διακριτούς στόχους και προσανατολισμούς. Το Πανεπιστήμιο του Χάρβαρντ διαθέτει την πλουσιότερη συλλογή σε τίτλους νεοελληνικής λογοτεχνίας της τελευταίας δεκαετίας με 1.578

Οι 10 πιο δημοφιλείς τίτλοι νεοελληνικής λογοτεχνίας της τελευταίας δεκαετίας (2008-2018)

Συγγραφέας/Τίτλος	Χρονιά	Αριθμός βιβλιοθηκών
1 ΝΙΚΟΣ ΤΟΥΜΑΡΑΣ Φυσιогνωμία: Αλλοιωμένη αλήθεια	2017	30
2 ΠΕΤΡΟΣ ΜΑΡΚΑΡΗΣ Παλιά, πολύ παλιά	2008	29
3 ΜΙΛΤΟΣ ΠΕΧΑΙΒΑΝΟΣ Από τη Λέσχη στις Ακυβέρνητες Πολιτείες	2008	25
4 ΝΙΚΟΣ ΘΕΜΕΛΗΣ Η συμφωνία των ονείρων	2010	23
— ΧΡΗΣΤΟΣ ΧΩΜΕΝΙΔΗΣ Νίκη	2014	23
6 ΘΑΝΑΣΗΣ ΒΑΛΤΙΝΟΣ Ανθη της Αβύσσου	2008	22
— ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ ΚΟΥΡΤΟΒΙΚ Τι ζητούν οι βάρβαροι	2008	22
— ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ ΚΟΡΤΩ Ρένα	2017	22
— ΜΑΚΗΣ ΤΣΙΤΑΣ Μάρτυς μου ο Θεός	2013	22
10 ΜΑΡΩ ΔΟΥΚΑ Το δικίο είναι ζόρικο πολύ	2010	21

βιβλία, ενώ είναι από τα λίγα αμερικανικά ιδρύματα που δεν περιορίζεται σε συγκεκριμένα λογοτεχνικά είδη, περιλαμβάνοντας τίτλους «ελαφριάς», αισθηματικής λογοτεχνίας που παραδοσιακά αγνοούνται από αντίστοιχες, ερευνητικές συλλογές. Στη δεύτερη θέση βρίσκεται η συλλογή του Πανεπιστημίου Κολούμπια με 887 τίτλους, το Πανεπιστήμιο Πρίνστον με 283 και το Πανεπιστήμιο του Μίτσιγκαν με 128 πρόσφατους τίτλους. Άλλες συλλογές με διαρκή προσθήκη νέων τίτλων είναι η συλλογή του Πανεπιστημίου Οχάιο (Ohio State University), η συλλογή Tsakopoulos Hellenic Collection (California State University), καθώς και η Βιβλιοθήκη του Κογκρέσου.

Μόνο για έρευνα

Επομένως, με πιθανή επιπρόσθετη εξαίρεση και τη δημοτική βιβλιοθήκη της Νέας Υόρκης, ελληνικά λογοτεχνικά βιβλία αποκτώνται σχεδόν αποκλειστικά για ερευνητικούς σκοπούς από ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες και την ιδρυματική στελέκωση των αντίστοιχων τμημάτων Κλασικών ή Νεοελληνικών Σπουδών.

Αντιθέτως, οι αντίστοιχες συλλογές σε βιβλιοθήκες της Αυστραλίας ακολουθούν μια διαφορετική πορεία, καθώς αυξάνονται με ταχύτερους ρυθμούς οι αγορές τί-

λων από τοπικές, δημοτικές βιβλιοθήκες που απευθύνονται άμεσα στον απόδημο ελληνισμό και όχι για ακαδημαϊκό ενδιαφέρον.

Ετσι, η αισθηματική λογοτεχνία φαίνεται να ανθίζει μέσα σε αυτό το πλαίσιο και πολλές γυναίκες συγγραφείς (Λένα Μαντά, Ρένα Ρώσση-Ζαΐρη) είναι ιδιαίτερα δημοφιλείς. Η έλλειψη ενδιαφέροντος από τις ερευνητικές βιβλιοθήκες των ΗΠΑ, όμως, εξηγεί γιατί υπολείπονται αρκετά από υπόλοιπους τίτλους και τέτοια λογοτεχνικά είδη βρίσκονται μακριά από την κορυφή, κάπου στη μέση της λίστας.

Οι συλλογές νεοελληνικών τίτλων μοιάζουν να είναι αποσυνδεδεμένες ιστορικά, καθώς υπάρχει κενό ακαδημαϊκού ενδιαφέροντος από την αρχαία προς τη σύγχρονη περίοδο. Η εστίαση στην κλασική

Υπάρχει κενό ακαδημαϊκού ενδιαφέροντος από την αρχαία Ελλάδα προς τη σύγχρονη περίοδο.

εποχή δικαιολογεί τη μεμονωμένη ανάπτυξη προγραμμάτων Νεοελληνικών Σπουδών, καθώς και την περιορισμένη, μη διαδεδομένη δημιουργία προγραμμάτων εκμάθησης της νεοελληνικής γλώσσας που θα μπορούσε να γίνει αφορμή για την περαιτέρω άνθηση του αναγνωστικού ενδιαφέροντος για τις νεότερες γενιές Ελλήνων λογοτεχνών.

Τέλος, ο τομέας των Νεοελληνικών Σπουδών μοιάζει να είναι αποκομμένος και από άλλες παρεμφερείς σπουδές γεωγραφικής εγγύτητας, όπως οι σλαβικές σπουδές, ενώ διαχωρίζεται ταυτοχρόνως αισθητά από προγράμματα κλασικών σπουδών που έχουν ιστορικό προσανατολισμό. Το μέλλον της ανάπτυξης της νεοελληνικής γλώσσας, αν και παρουσιάζεται πρωτίστως αμφίσημο, διαθέτει δυνατότητες εξέλιξης εφόσον συνδεθεί καλύτερα η αξία της συνέχειας της ελληνικής κληρονομιάς και παράδοσης από την αρχαία ελληνική ως τη νεοελληνική περίοδο. Το αυξημένο ενδιαφέρον για νέους λογοτέχνες και βιβλία (όπως το πρώτο βιβλίο της λίστας) δημιουργεί αισθήματα αισιοδοξίας για τη μελλοντική εξέλιξη των συλλογών βιβλιοθηκών.

* Ο Κ. Ντέιβιντ Ουίλσον (David C. Wilson) είναι βιβλιοθηκονόμος και καθηγητής ξένων γλωσσών στο Πανεπιστήμιο της Νότιας Καρολίνας.

ΚΡΙΤΙΚΗ ΜΟΥΣΙΚΗΣ

Του **ΝΙΚΟΥ Α. ΔΟΝΤΑ**

Ο Κουρεντζής διευθύνει με επιτυχία την «Τρίστια» του Ερσάν

Ήταν η καλύτερη εμφάνιση του Θεόδωρου Κουρεντζή στην Αθήνα. Όχι επειδή η προσέγγισή του διαφοροποιήθηκε σε σχέση με προηγούμενες φορές, αλλά επειδή τα στοιχεία που χαρακτηρίζουν τις ερμηνείες του ταίριαξαν άριστα στο συγκεκριμένο έργο, το οποίο άλλωστε είναι παραγγελία του ίδιου. Ο λόγος για τη χορωδιακή σύνθεση «Τρίστια» του Γάλλου συνθέτη Φίλιπ Ερσάν, η οποία ακούστηκε στην πρώην αίθουσα «Φίλων της Μουσικής», στις 11 Νοεμβρίου, από μέλη της ορχήστρας musicAeterna και την ομώνυμη χορωδία.

Το έργο είναι ατμοσφαιρικό και μουσικά ιδιαίτερα ενδιαφέρον. Βασίζεται σε προγενέστερη σύνθεση του Ερσάν, αποτελούμενη από μελοποιημένα ποιήματα κρατουμένων ποινικού δικαίου που έζησαν ή ζουν ακόμα στις φυλακές του Κλερβό στη Γαλλία. Για τον Κου-

ρεντζή ο συνθέτης επέκτεινε το έργο, μελοποιώντας επίσης ποίηση Ρώσων πολιτικών κρατουμένων κυρίως από παλαιότερες εποχές, αξιοποιώντας επιπλέον στίχους δύο σημαντικών Ρώσων ποιητών, του Μαντελστάμ και του Σαλάμοφ. Με δυο λόγια, ένα μάλλον ετερόκλητο υλικό, το οποίο όμως οργανώθηκε με έξυπνο τρόπο σε έξι κύ-

Εξαιρετικό μουσικό έργο σε άριστη ερμηνεία επικαλύπτει ηθικές και ιδεολογικές αντιφάσεις.

κλους. Ο Ερσάν δεν είναι ο πρώτος που μελοποιεί ποίηση φυλακισμένων από διαφορετικούς κόσμους. Σε δύστηνους καιρούς (1938-41) ο Λουίτζι Νταλαπικόλα συνέθεσε τα

Ο Θεόδωρος Κουρεντζής διευθύνει υποδειγματικά και πάντα με μεγάλη θεατρικότητα την «Τρίστια» του Ερσάν.

«Τραγούδια της φυλακής», φέρνοντας σε διάλογο μία προσευχή της Μαρίας Στιούαρτ, ένα απόσπασμα από την «Παραμυθία της φιλοσοφίας» του Βοήθιου και τον ημιτελή

«Στοχασμό» του Σαβοναρόλα στον ψαλμό «Η ελπίδα μου βρίσκεται σε σένα». Στην περίπτωση του Ερσάν, όμως, για τους σκοπούς ενός έντονα συγκινησιακού μουσικού

έργου τέχνης μοιάζει να παρακάμπτεται ένα κρίσιμο ηθικό ερώτημα, δηλαδή η δίχως διάκριση «χριστιανική» άφηση ανθρώπων στους οποίους έχει αφαιρεθεί η ελευθερία επειδή προηγουμένως αυτοί είχαν αφαιρέσει τη ζωή άλλων. Αντιφατικός ανθρωπισμός.

Στην «Τρίστια» ενοποιητικό στοιχείο είναι η μουσική, η οποία άντλησε με ευρηματικό τρόπο από διαφορετικές παραδόσεις. Για τα γαλλικά τραγούδια η προφανής αναφορά ήταν η μεσαιωνική πολυφωνική μουσική και η μουσική των τρουβέρων. Για τα ρωσικά αντέτρεξε στην παραδοσιακή μουσική αλλά και στη σχετικά πρόσφατη χρήση της σε έντεχνα έργα όπως η όπερα «Νεκρές ψυχές» του Σεντρίν (1977). Η «Τρίστια» μοιάζει εξίσου να δίνει συνέχεια στην ατμοσφαιρική διάθεση των συνθέσεων του «ιερού μινιμαλισμού», έργων με μεταφυσικές ανησυχίες

συνθετών από τις πρώην σοβιετικές δημοκρατίες. Όργανα συμφωνικής ορχήστρας αλλά και λαϊκά, όπως το ακορντεόν ή ακόμα και το σήμαντρο με προφανείς αναφορές, συνόδευαν μία ή περισσότερες φωνές από κόντρα tenόρους έως βαθύφωνους σε διάφορους συνδυασμούς. Όλα αυτά βοούν για θεατρική αντιμετώπιση και ακριβώς αυτό προσφέρθηκε. Στη σκηνή της μεγάλης αίθουσας του Μεγάρου δεν ακούστηκε απλώς ένα ενδιαφέρον χορωδιακό έργο, αλλά παραστάθηκε ένα εξαιρετικό θέαμα με υποβλητικούς φωτισμούς, διαρκή κίνηση των χορωδών οι οποίοι κατέβηκαν και στην πλατεία, ενώ μεμονωμένοι μουσικοί έπαιζαν διάσπαρτοι στην αίθουσα. Κι όπως πάντα στην περίπτωση του Κουρεντζή, το μουσικό μέρος υπήρξε εξαιρετικά προετοιμασμένο ακόμα και στην παραμικρή του λεπτομέρεια.

Αξία στο παρόν. Επένδυση στο μέλλον.

Πλούσιο πορτφόλιο ακινήτων σε όλη την Κύπρο.

gogordian.com

7777 5656 | enquiries@gordianholdings.com

GoGordian